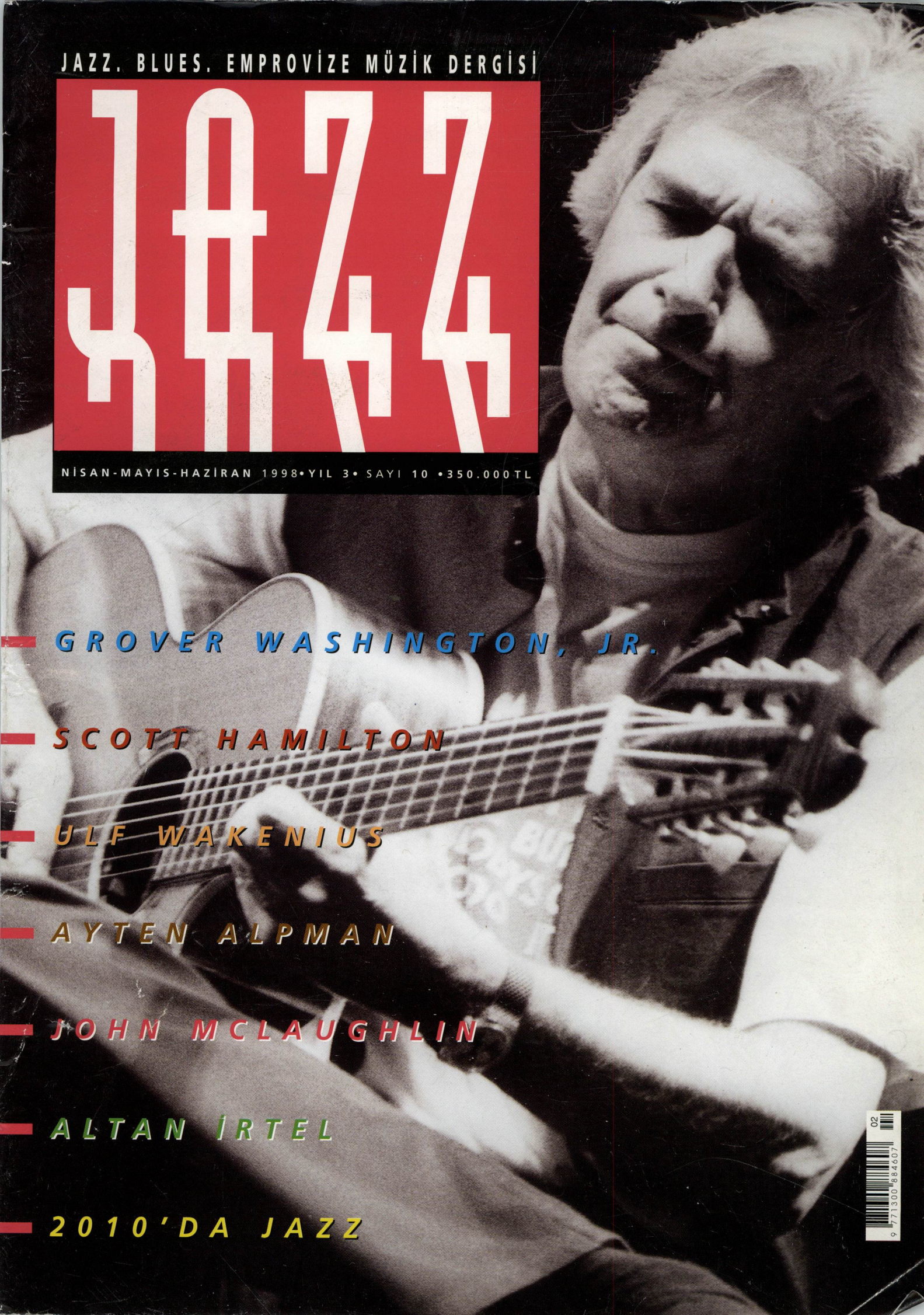

JAZZ. BLUES. EMPROVİZE MÜZİK DERGİSİ

JAZZ

NİSAN-MAYIS-HAZİRAN 1998 • YIL 3 • SAYI 10 • 350.000TL

GROVER WASHINGTON, JR.

SCOTT HAMILTON

ULF WAKENIUS

AYTEN ALPMAN

JOHN MCLAUGHLIN

ALTAN İRTEL

2010'DA JAZZ

02
9 771300 884607

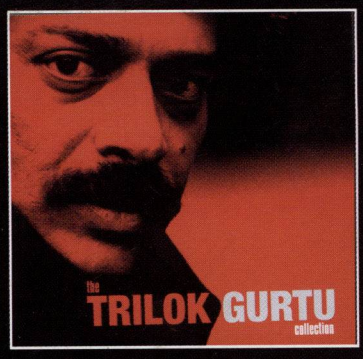

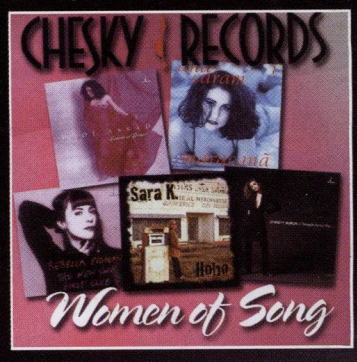

Dünyanın kendi alanlarında en ileri ve saygın markaları* en geniş Jazz, Klasik Müzik ve Audiophile CD koleksiyonları, en gelişmiş ses ve görüntü düzenleri en popüler Audio Visual konseptleri, en yeni Home Theater ve Surround Sound teknolojileri, anahtar teslimi İleri Kumanda - Kontrol Ev Otomasyon sistemleri; Adcom / AMX / Anthem AudioQuest / Auvidis / Boston Acoustics / B&W / Chesky / CMP / Concord Denon / ECM Enja / Harmonia Mundi / Mark & Levinson / Martin Longan / Proceed Reference Rocordings / Rel / Opus 111 / Solid / Sonic Frontiers / Telarc / Verabra / Vidikron - Faroudja / Revox, Enlighted Audio Design / Meridian / Wilson Audio / Bow Technologies XLO / MIT ve Miller & Kreisel.

Proceed AVP surround sound processor ve AMP 5 5 Channel Power Amplifier

AKUSTA

HOME THEATER & AUDIO GALLERIES

AKUSTA NİŞANTAŞI : Abdi İpekçi Cad. Zati Apt. 40/2 Nişantaşı-İstanbul (212) 241 65 50 / 51
AKUSTA MASLAK : Atatürk Oto San. Nazmi Akbacı Ticaret Merkezi, D Blok Mağazaları 95-96 Maslak-İstanbul (212) 276 49 28 / 34
AKUSTA ETİLER: Çamlık Mevkii İhsan Aksoy Sok. Eva Apt. No:1 Daire 1 Etiler
* TÜM MARKALAR TÜRKİYE'DE RKD LTD TARAFINDAN TESLİM EDİLMEKTEDİR. AKUSTA BİR RKD LTD KURULUŞUDUR.

içindekiler

Kapak: *John McLaughlin*
Fotoğraf: Murad Şekerli

3 NARDIS

4 RIFFS

- *POZİTİF ŞEYLER* **Zuhal Focan**
- *JAM SESSION BİR ŞENLİKTİR* **Kamil Bozoğlu**
- *LIONEL HAMPTON ÖDÜL ALDI*
- *MÜZİKAVİZYON '98 FUARI*
- *25. JAZZ EĞİTİMİ BİRLİĞİ KONFERANSI*
- *GROVER WASHINGTON, JR.* **Viktor Bensusan**
- *BİZ DE SORDUK?*
- *ATLANTİK PLAK 50 YAŞINDA*
- *FINAL BAR: ATİLLA ZOLLER'İN MACERALI YOLCULUĞU* **Atıl İnaç**
- *KADİFE KORDON* **Şebnem Şenyener**

20 ŞU JAZZ DEDİKLERİ
Ali Sönmez

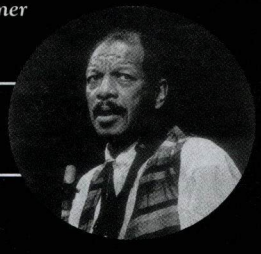

24 DÖRTTE BİR
- *FESTİVALLER*
- *KONSERLER*

26 AD - LIB
- *BARRY ULANOV'LA BİR SÖYLEŞİ,* **İlhan Mimaroğlu**

29 HI - FI
- *STÜDYODA KAYIT İLE HI-FI ARASINDAKİ İLİŞKİLER,* **Alan Hosman**

31 RÖP.

- *SCOTT HAMILTON,* **Atıl İnaç**
- *CHAN PARKER,* **Hülya Tunçağ**
- *ULF WAKENIUS,* **Serdar Karabatı**
- *AYTEN ALPMAN,* **Tunçel Gülsoy**

50 AVANT - GARDE
- *GUNTER HAMPEL,* **Zeynep Çiftçi Ün**

53 PORTRE
- *JOHN MCLAUGHLIN,* **Sıtkı Sırtanadolu**

57 ÖZEL
- *ALTAN İRTEL,* **Atıl İnaç**

60 ANILAR
- *BIG BAND ANILARI: TOMMY DORSEY,* **Orhan Argun**
- *NEW YORK,* **Kerem Görsev**
- *SAKSOFON-JAZZ'IN FETİŞ ENSTRÜMANI,* **Yosi Falay**

64 NELER OLDU

- *WORLD MUSIC=WAX POETIC,* **Levent Öget**
- *NEW YORK'TA YILBAŞI,* **Erdal Paksoy**
- *TUNA ÖTENEL PARIS'DEYDİ,* **Füsun Levet**
- *PAUL MOTIAN ÜÇLÜSÜ,* **Metin Paksoy**

71 DERGİLERDEN
- *JAZZ TIMES DERGİSİ'NDEN 2010 DA JAZZ,* **Tuncel Gülsoy**

77 BLUES
- *ETHEL WATERS,* **Suna Suner**

78 Dr. JAZZ
- *SEVGİLİ DJANGO REINHARDT,* **Rene Macaroğlu**

80 EĞİTİM
- *PİYANO,* **Ahmet Emin Akyavaş**

78 CD REVIEWS

Scott Hamilton, Ella & Louis, Horace Parlan, Acid Trippin, Pat Martino, Evan Marks, Horace Silver, Özay Fecht, Özay Fecht, Marc Johnson, Fred Jackson, Donald Byrd, Astor Piazzola, Mark Shim, İlhan Erşahin, Wynton Marsalis, Emily Remle, Charlie Haden & Kenny Barron, Toots Thilemans, Osman İşmen, Bobby McFerrin & Chick Corea, Horace Silver, Astrud Gilberto, Will Bernard Quartet, Cassandra Wilson, Larry Young, Niels Hennig Oersted Pedersen, Grover Washington, Jr., Charles Brown, Sony Clark, Chet Atkins, Jimmy Dludlu, Shirley Eikhard, The Manhattan Transfer, Bob Belden, Mose Allison, Marcus Roberts, Barbara Hendricks,James Carter Quartet, Gato Barbieri

91 KÖRLEME
- *'AJLAN BÜYÜKBURÇ',* **Serdar Karabatı**

93 SİZİN KÖŞENİZ

95 JAZZ RADYO VE TV'LERİ

96 BULMACA
Serdar Karabatı

Grachan Moncur III
HIPNOSIS
Jackie McLean
Englewood Cliffs, NJ
1967

N A R D I S

Merhabalar,

Bir türlü gelemeyen bahara inat, bizim müzik dünyamız kıpır, kıpır. Yeni albümler, devam eden kayıtlar, konserler, festivaller gönlümüze baharlar açtırıyor.

Her ne kadar bu konserlerin tarihleri kesinleşmemişse de haberleri güzel. "Dörtte Bir"e bir bakın derim.

Dergimizin "Bulmaca" uzmanı **Serdar Karabatı**'yı İsveç'e "Geçici Viking" olarak gönderdik. Şimdilik yazılarını oradan gönderecek. İsveç'in önemli gitaristlerinden biri olan **Ulf Wakenius** ile sizler için konuştu. Hatta bu yıl Avrupa'nın kültür şehri seçilen Stockholm'deki etkinlikleri de dergimiz adına izleyen Serdar önümüzdeki sayının "Neler Oldu" köşesine izlenimlerini geniş bir şekilde yazacak.

New York'ta yaşayan yazarımız **İlhan Mimaroğlu** ise **Barry Ulanov** ile, geçen yılbaşında Paris'te olan **Hülya Tunçağ** ise efsane Charlie "Bird" Parker'ın hayat arkadaşı **Chan Parker** ile söyleşti. Şubat ayında bir hafta boyunca Cafe Gramofon'da çalan dünyanın önde gelen tenorcularından biri olan **Scott Hamilton** ile de **Atıl İnaç** dergimiz için konuştu. Yaşamının kırk yılını müzikle geçiren, her türlü müziğin yanında kendisi için jazz'ın bambaşka bir yeri olduğunu söyleyen **Ayten Alpman** ile **Tunçel Gülsoy** konuştu.

Lale Kuyucu "Jazz Nasıl Dinlenir" başlıklı yazısını zamanında teslim etmediğinden onun yerine bu sayımızda dünyada yayımlanan jazz dergilerinden çevirilere yer verdik. Ama "Jazz Nasıl Dinlenir" önümüzdeki sayılarda devam edecek. İlk olarak bu sayımızda Amerika'da yayımlanan **Jazz Times** Dergisinin 97 Aralık sayısında yer alan, artık günümüzde sınırları kalkan, tanımı değişen jazz müziğinin 2000'li yıllardaki geleceğini sorgulayan bir araştırma-röportaj çevirisine **Tunçel Gülsoy**'un kaleminden yer verdik. İlgiyle okuyacağınızı umarız.

Bol müzikli günler dileklerimizle.

ZUHAL FOCAN

JAZZ

AYLIK DERGİ
ISSN 1300-8846

GENEL YÖNETİM

Boyut Yayıncılık ve Tic. A.Ş. adına sahibi ve Genel Yönetmeni
Bülent Özükan
Genel Koordinatör
Uğur Büke
Genel Müdür
Nilgün Özükan

YAYIN & REKLAM YÖNETMENİ

Zuhal Focan

KATKIDA BULUNANLAR

Kamil Bozoğlu, Alan Hosman, Ahmet Emin Akyavaş, Şebnem Şenyener, Metin Paksoy, Abdülkadir Candemir, Zeynep Çiftçi Ün, Erdal Paksoy, Engin Gençer

TASARIM

Kreatif Yönetmen
Murat Öneş
Tasarım
Yıldız Ertan

TEKNİK

Matbaa Müdürü: Memduh Arslan
Teknik Koordinatör: Güven Turan
Renk Ayrımı: İzzet Özbay, Şenol Şenoğlu
Elektronik Montaj: Barış Turan
Montaj: Ali Babayiğit
Baskı: Sami Gökırmak

SATIŞ & ABONE

Satış Müdürü: Adnan Demirtaş
Satış Sorumlusu: Hamit Bintaş
Satış ve Abone İlişkileri: Oktay Özer
Abone İşleri: Aynur Topal, Necati Hızal, Mustafa Çebi

MUHASEBE

Muhasebe Müdürü: Jale Ürper
Sultan Olgeç, Kazım Doğan
Leyla Can, Ayfer Erkan

İDARE

İdare Amiri: Hüseyin Kutlu
Ulaşım: Hüseyin Akkuş, Yasin Güneysu

Yazışma Adresi
e mail: boyut@turk.net
Yüzyıl Mahallesi, Matbaacılar Sitesi
1. Cadde No.115
34560 Bağcılar / İstanbul
Telefon: 0.212.629 53 00 (30 Hat)
Fax: 0.212.629 05 74 (2 Hat)

Basıldığı Yer
Boyut Matbaacılık A.Ş.
Yüzyıl Mah. Matbaacılar Sitesi, 1. Cd. No: 115
34560 Bağcılar-İSTANBUL
Telefon: 0.212.629 53 00 (30 Hat)
Fax: 0.212.629 05 74 (2 Hat)

Fiyatı: 350.000 TL (KDV dahil)
K.K.T.C. Fiyatı: 350.000 TL.

BOYUT YAYIN GRUBU

© 1998 BOYUT YAYINCILIK ve TİCARET A.Ş.

Pozitif Şeyler

Pozitif ve Imaj Group of Companies birleşti. Bu birleşmenin hedefi, sanatçıların konser kayıtlarını yapıp değerlendirmek. Sadece Türkiye'de değil, dünya çapında da dağıtımını sağlamak. Yani Türkiye çıkışlı bir "record label" yapmak.

Konu ile ilgili Pozitif'in kurucularından Mehmet Uluğ ile konuştuk;

İlk 'label'ımız **Doublemoon**. Amacımız ise Türkiye bağlantılı müzik ve bu müziği yapan müzisyenleri dünya ve dünya üzerindeki diğer müzisyenlerle tanıştırmak ve kayıt yaptırmak. **Doublemoon** adını seçmemizin nedeni ise aslında ay bir tanedir ama iki tane olunca sürreal bir boyut kazanır. Biz de çalışmalarımızla o sürreal anlamı yakalamaya çalışacağız. İlk aşamada 3 tane isim var. İlk ikisi orijinal. Yapımcı biziz ve "Doublemoon" etiketiyle çıkacak. Craig Harris ve Barboros Erköse. Akbank Festivali sonrası 1 hafta süreyle kayda girdiler. Kayıtların bir kısmı Türkiye'de bir kısmı ise New York'da yapıldı. Miksaj ise burada yapıldı. Tabii buradaki amaç İmaj Stüdyolarını kullanmak. Gerçekten çok iyi imkanlar var çünkü. Bu projede 8 Amerikalı, 7 de Türk müzisyen var. Craig Harris (trombon, vokal, diciridu), Barboros Erköse (klarinet), Carla Cook (vokal), Al McDowell (bas), Tony Lewis (davul), Ali Perret (piyano), Kelvyn Bell (gitar), Serdar Uçar (kanun), Ali Görgülü (darbuka), Şaban Erköse (darbuka), Mehmet (ud), Oğuz Büyükberber (bas klarinet), Bill White (gitar), Calvin Jones (bas), Damon Duewhite (davul). Albümde yer alacak olan parçalar ise Çamlıca, Mandela, Dijiribludu, Big Body Girl, Harlem, Cab, Zoupy, Love, Mandıra, Dreamtime, Song for a Friend, Pozitif.

İkinci proje ise İlhan Erşahin kaydı. Bu bir jazz kaydı değil. Adı "Wax Poetic". Amacı ise son 10 yıldır müzik kariyerini New York'ta sürdüren İlhan Erşahin'in birikimlerini kullanarak, New York'un kalburüstü funk, soul, jazz, trip-hop ustalarıyla biraraya gelerek oluşturduğu bu proje güncel seslere yeni bir soluk vermesi. Bu kayıtların hepsi New York'ta yapıldı. Kulüp havalı bir çalışma. Herkes var, yani aralarında Arto bile var. Groove, ama jazz'a dayalı bir müzik. Bu proje-

deki diğer isimler ise Eddie Henderson, Arto Tunçboyacıyan, Jesse Murphy (bas), Rhasaan O.Manning (vokal), Guyora Kats (keyboard), Val Jianty (vokal, sample), Marlon Browden (davul), Nicole Willis (vokal), Giulia Loti (DJ).

Üçüncü proje de **İlhan Erşahin**'in. İlhan Erşahin'in Goldenhorn Productions tarafından yapılan **"Home"** adlı albümün Türkiye'deki lisans haklarını aldık. Bu albümle ilgili tüm basım, dağıtım, tanıtım işleri yapılacak.

1998'de 2 albüm daha çıkacak. 10 Mart'ta konser veren Brooklyn Funk Essentials, 11 gün sürecek olan kayıtlar için stüdyoya girecekler. Bu kayıdın tamamında Türk Folk hitlerinden 12 adet tanınmış parçayı seslendirecekler. Bunlar arasında "Katibim", "Tin Tin Tini Mini Hanım", "Şiş Kebap" parçalar yer alacak. Bunun yanı sıra albümde kendilerine "Laço Tayfa" adını veren bizden bir grup da eşlik edecek. Bu ekip ise parçaların "funk havası"na "Türk havası" verecekler. Tüm bu çalışmalar ise Amerikalı bir ekip tarafından belgesel olarak filme de alınıp MTV'de yayımlatılacak. Bir diğer proje ise Burhal Öcal-Jamaaleddin Tacuma. Bu proje daha önceleri temeli atılıp da yarım kalanlardan. Bu projenin Haziran ayında bitmesi planlandı. Daha önceki mevcut takıma bir de horn-section eklenecek. Bu isimlerden birkaçı arasında Art Barron (trombon), Jack Walrath (trompet) var. Yine bir Turkish-funk çalışması olacak. Bu 98'in son çalışması olacak. Her iki çalışma da Doublemoon'dan çıkacak.

Bütün bu çalışmalarda tabiki önce kendi iç piyasamız, daha sonraki aşama ise dış piyasa hedefimiz. Zor olmakla birlikte, bu işin ilgilileri de olduğunu biliyoruz. 1998 içinde yapacağımız bu dört ayrı çalışmayı bir katalog olarak çıkarıp, dış piyasaya ulaşmaya çalışacağız. Bireysel dağıtım değil amacımız, biz bu net-work'ün içine girebilirsek, kaliteyi oluşturduktan sonra taviz vermeden sesimizi duyurabiliriz. ECM nasıl yaptıysa biz de bunu yapabiliriz sanıyorum. Yurtdışındaki tüm yapımcılar bizde olup bitenleri merak ediyorlar. Konserler sırasında yapılacak kayıtları da yurt dışına taşımalıyız. Zira herkesin bildiği gibi tüm dünyada 3.dünya ülkelerine ciddi bir eğilim var. Biz de bundan faydalanabiliriz, sesimizi duyurabiliriz. Cezayir bile başardı, biz neden yapamayalım?

İlhan Erşahin - Wax Poetic

JAM SESSION Bir Şenliktir

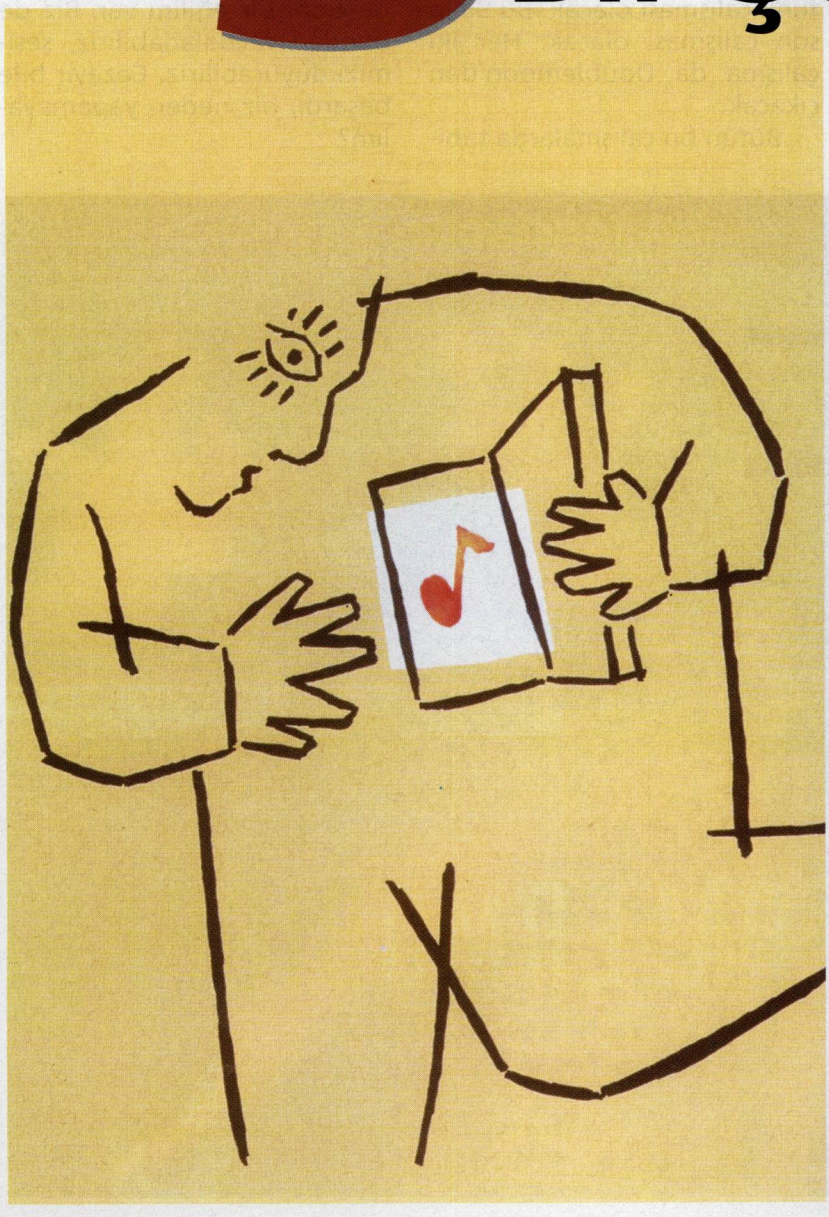

Kâmil Bozoğlu

Notalar, bir müzik yapıtının tümü üstüne ancak bir tasarım olabilir. Kaldırın insanla yazı arasındaki perdeyi; ses verin, sesleyin; orada şiiri ve müziği bulacaksınız. Anlamak gerekmez, yalnızca duyumsayın, sevin... Yeter ki ona yorumlandığı yerde, eylem anında tanık olun. Seslendirilen notaların ve sözcüklerin, insana düşünme; geriye dönüp bakma fırsatını bile vermeden, uyum içinde geçip gitmesini izleyin; ona katılın.

Düşleyin: Nefis bir jazz kulübündesiniz. Buraya, çevre baskısı, toplumda yer alma kaygısı v.b. zorunluluklar değil; isteyerek geldiniz. Ciddi konser salonlarında olduğu gibi basılı program, yer gösterici filan aramayın, bulmazsınız. Ön sıralarda oturup, sadece dinlemeniz de birşey ifade etmeyebilir: Unutmayın; bu ortama "katılmak" için geldiniz. Sınırların törpülendiği, köşeli olmamaya çalışan, özgür bir mekan burası... Zaten jazz, bunun tersinin geçerli olduğu mekanlara sığmaz, taşar. Çünkü jazz özgürlüktür, yeniliktir, değişikliktir; orijinallik, buluş, kalıplardan kurtulma, deneylere açık olma, üretme, yapma, hayal gücü, beceri, ustalık, işçilik, kompozisyondur. Geleneksel estetik kategorilerden

farklı ölçüleri olan bir alandır jazz. Ufuktaki peynir gemileri kolaylıkla görülüp batırılabilir.
Sahneye dönelim: davul, kontrabas ve piyanodan oluşan bir ritm grubu görüyoruz. Onların önünde ise, jam-session için, bu gelecek gruba katılacak bir tenor saksofoncu ve bir trompetçi... Şimdi müzisyenler konuşacak; ruhlarını, ifadelerini yansıtarak bir çözüm aranacak, gemilere değer yüklenecek. Biz de, bu jam-session gecesinde, bir şeylerin yapılmasına, yapılandırılışına tanık olarak, onun tamamlanmasına katkıda bulunacağız.

Başladılar: Bir ritm sağanağı içindeyiz. Dolu dolu yağan pek çok farklı ritmler geliyor kulağımıza. Swing'i hissediyor musunuz? Jazz, etki açısından insanın biraz daha ilkel bir yanına, ritm duygusuna, denge duygusuna dokunmuyor mu? Ancak bu öyle bir denge ki müthiş bir gerilimi içeriyor. Farklı ritmik çizgiler arasındaki gerilimi hissetmek, açıklanması kolay olmayan bir güç veriyor insana. Grubun çaldığı müziğin notasında bu gerilimi boşuna aramayın, bulamazsınız. Zamanın böylesine farklı ve çarpıcı kullanılışı, o anda ortaklaşa yaratılan bir şeydir. Aslında jam-session'larda bir müzik yazısının olup olmaması pek de önemli sayılmasa gerek; çünkü yazı, doğaçlama için yalnızca bir araç. Bunun için müzisyenlerin önceden ister yazı, ister söz aracılığıyla belirli bir dizilişte anlaşmaları gerekiyor. Grup, son derece naif, dokunaklı bir ana tema seçmiş: bir blues formu. Bunun üzerinden doğaçlamaya geçilecek.

İlk soluyu tenor alıyor. Hüzünlü ve romantik bir ton bu. Ancak, içinde müthiş bir itirazı da barındırıyor. Davul, kontrabas, piyano üçlüsünün nefis ritmleriyle açtığı kanalda ilerleyen tenor, giriş temasını usulca parçalara ayırıp, bu parçalar üzerinde kendi doğaçlamasını yaratıyor. Bambaşka bir yerdeyiz şimdi. O giriş melodisine bambaşka bir açıdan bakıyoruz. Temel olana, farklı bakış biçimleri olabileceğini görüyor, şu anda buna tanık oluyoruz.
Tenorun cümlesi üzerine yeni bir söylem geliştiriyor trompet. Onunla başka bir bakış biçiminin etkisine giriyor, başka cümlelere ulaşıyoruz. Bascı ve davulcu bir nefes... Trompetten altın değerinde iki, üç nota sonrası, o eşsiz sus... Coşkuyu dizginlemek kolay değil. İnsan bu aralıkta sevinç ve hazdan çıldırabilir. Nefesimiz tutulmuş, trompetin doğaçlamasını izliyoruz. Kulağın ve yaşamın deneyiminden süzülenler, iç ve dış dünyanın seslerini toplayan pırıltılar, damlalar ulaşıyor bize.
Tutkulu belirsizlik ve sürekli oluşum ortamı. Kuruluş hiçbir zaman bitmez, hiçbir limanda sürekli kalınmaz. Ama o limana ulaşmaya çalışmanın heyecanı, o müthiş emek, paylaşım ve katılım, ulaşılan her limanda sürekli demir atılmaması için çekici bir neden oluşturur. İşini, sözünü bitiren yerini bir başkasına bırakır; kaptan değişir.
Piyanistin gergin, fakat aynı zamanda lirik bir tarzı var. Hayal aleminde gibi sanki. Nefis swing'i insanı sarıyor ama melodi hiç tahmin edilemeyecek yerlerde duyuluyor.
İçinde bulunduğumuz ruh hali neşe mi hüzün mü belli değil. Bu bir paradoks. Hiçbir şey kesin, net ve somut değil ama herşeyi anlar ve onaylar gibiyiz. Akılcı yöntemlerimizle anlayamayacağımız bambaşka bir "anlam" boyutu bu.
Jazz'da doğaçlama, eninde sonunda bir kurgu, ama; malzemesi notalar olan, bu notaların seslendirilmesi yoluyla yaşantıların insanlık durumunun ifade edilebileceği, yeniden yaşatılan, yaratılırken yaşanabilen ve diğerlerine yaşatılabilen bir kurgu... O diğerlerine sadece dinleyici denilebilir mi? Tanıktır onlar; ifadelerinizle ortaya koyduğunuz, yarattığınız bu benzersiz ürün, tanıkların ya da hayatın önünde gerçekleştirilir. "İnsanın birşeyleri görmesi -üstelik o şeyleri beğenmesi!- her zaman onları tamamlaması anlamına gelir"[1]. Yaratılan ve belirli bir zaman içerisine yayılan o şeyi tamamlayan dinleyici, tanık ya da hayattır.
Yalnızca güzellik, yalnızca uyum değil, katılma duygusu, yaratmanın coşkusu ama bununla birlikte yıkma duygusu, bir kapıp koyvermişlik, ölçüsüzlük; herşeyin sürekli oluşuma uğradığı, hiç birşeyin kalıcı olmadığı gerçek yaşam...
Piyanistin yarattığı hassas ve etkileyici hayal aleminden, kontrabasın tok, ritmli ve enerji dolu sesiyle ayrılıyoruz. Kontrabascı, çalarken enerjisini kontrol etmekte neredeyse güçlük çekiyor. Hele dinleyicinin olumlu tepkisini, onayını hissettikten sonra, daha da coşuyor ve çalışına inanılmaz ustalık gösterileri ekleyerek, bir başka solocu ile kaçınılmaz buluşma noktasına doğru hızla yol alıyor.
Bir müzik aletine hükmetmek, onunla kendini ifade edebilmek, o anda yeryüzündeki bütün sorunlardan kurtulmayı sağlayabilecek ruhsal bir gereksinim olmalı. Gerçekten de, çalarken aklınız tamamen yaşadığınız bu deneyimde olur. Geçmişi düşünecek veya gelecek için kaygılanacak zamanınız yoktur. Zaten işiniz, bir tür "zamanı kullanma" sanatıdır. Geçmiş ve gelecek ise, sololarınızla, siz farkında olmadan, damıtılmış, süzülmüş olarak o ana akar. Herşey o ana aittir.
O anda müzik üzerine konuşmanın hiçbir değeri yok. "Bir iletişim duygusu olduğu sürece, bunun anlaşılması şart değil"[2] zaten. Haklı olmak, haksız olmak, kurallara uymak, uymamak hiçbir önem ifade etmez. Önemli olan, bildiğini en iyi biçimde çalmak ve çalınanı hissetmek.
Hissettiğin, şimdi vardır, ama kaybedilebilir de, belki hiç beklenmedik bir anda tekrar bulunabilir de. Tıpkı sevgi gibi, anlam gibi. Kendi sesini bulmuş, bunu hayatın, tanıkların sınavından geçirebilmiş kişiler için "ben", artık benlikten çıkar. Herşeyin özü dolaysızca kavranır.
Şenlik bu; kendinden geçiş ve sevincin mistik birliği, ortaklaşa bir iş yapmanın sevinciyle hem

bir olayı yaşamak, hem de bir şeyleri koparmak. "Şenlik bir olumsuzlama ve bir kabullenmedir; farkı, çeşitliliği kabullenme"[3].

Şimdi solo sırası davulcuda. Bu noktaya kadar öylesine ölçülü, dengeli gitmişsiniz ki, birden bunun dışında daha iyi bir yol bulunabileceğini düşünüyorsunuz. Davulcu, kendi ritmini, doğaçlamasını gerçekleştirirken böyle bir rüzgar getiriyor dinleyenlere, ritmi bozuyor, tekrar kuruyor, kurduğu ritmde eşsiz bir uyumla senkoplar, vurgular, aynı ritm içinde birkaç farklı ritm denemeleri...

Davulcunun ikiden fazla eli olmadığı konusunda şüpheye düşmüşken, piyano ve kontrabasın yardımı ve diğerlerinin de devreye girmesiyle ana melodiye geçiliyor. Vurgular, çığlıklar, sevinç, hüzün, ağlayış, titreyiş... Grup, çaldığı blues'u, dizginlenmesi imkansız bir coşku ve nefis bir uyumla, kaynağından taşarcasına sona ulaştırıyor. Dağılıp, parçalanan herşey, sonunda yine eşsiz bir uyum içinde biraraya geliyor. İnsanı çok etkileyen bir düş'ten uyanmış gibiyiz. Belki bir düştü bütün bunlar ama unutmayın "yalnızca düşler peşinde koşturur düşleyenleri, evet düşler, gerçekler değil" [4].

Gitme zamanı geldi; isteksizce ayrılıyorsunuz oradan. Hepimiz, hala swing'le yüklüyüz. Peki ne kazandık bu düşü yaşamakla? Kendimizi ve hayatı...

1) *Gasset, Jose Ortega Y. "Sevgi Üstüne" s.27. İstanbul: YKY, 1995.*
2) *John Coltrane "Gergedan Dergisi". Eylül 1987., s.76*
3) *Somay, Bülent "Geriye Kalan Devrimdir" s.83, İstanbul Metis Yayınları, 1996.*
4) *Cortazar, Julio "Seksek" s.66, İstanbul Can Yayınları, 1988.*

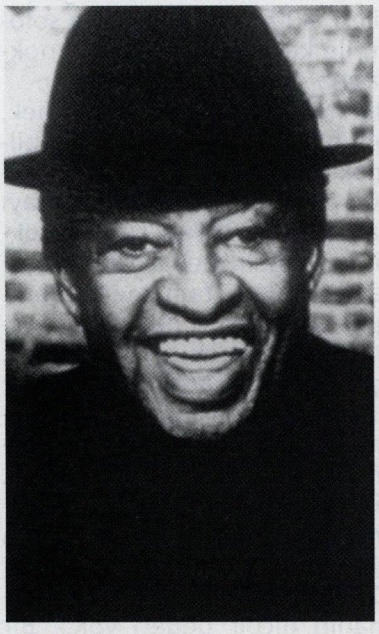

Lionel Hampton ödül aldı

1909 ABD, Kentucky doğumlu vibrafon ustası Lionel Hampton'a Avusturya Cumhurbaşkanı Thomas Klestil tarafından 12 Ocak 1998 Cumartesi akşamı adına düzenlenen özel bir gecede "Kültür Ödülü" verildi. 89 yaşındaki sanatçı "yaşayan en büyük swing efsanesi" olarak adlandırılıyor. Sanatçı törene katılanlara unutulmayacak bir konser verdi.

Müzikavizyon '98 Fuarı Tüyap İstanbul Sergi Sarayı Tepebaşı'nda düzenleniyor.

Tüyap Tüm Fuarcılık Yapım A.Ş tarafından düzenlenen 16. Müzik,Video ve Televizyon Fuarı, 16-19 Nisan 1998 tarihleri arasında Tüyap İstanbul Sergi Sarayı- Tepebaşı'nda düzenleniyor. Büyük kentlerde özellikle İstanbul' da hızla büyüyen genç-tüketici kesim için özel zamanlarını yaratıcı bir şekilde değerlendirmek, kendini gerçekleştirici faaliyetlerde bulunmak çok önem kazanmıştır. Müzikavizyon '98 Fuarı kapsamında, HI-FI sistemleri, müzik aletleri, kompakt disc çalar, televizyonlar, radyolar, amfiler, mikserler, teypler, synthesizerlar, müzik setleri, kasetler, videolar ışık sistemleri yeralacaktır.

Geçen yıl düzenlenen Müzikavizyon '97 Fuarı'na 14 ülkeden 153 firma katılmış ve fuarı 12.531 kişi ziyaret etmiştir.

25. Uluslararası Jazz Eğitimi Birliği Konferansı

IAJE Onur Ödülleri

1978 Matt Betton
1979 Billy Taylor
1980 Stan Kenton
1981 M.E.Hall
1982 David Baker
1983 John Roberts
1984 Clark Terry
1985 Leon Breeden
1986 Marian McPartland
1987 Lawrence Berk
1988 Lional Hampton, Woody Herman, William Lee
1989 Count Basie, Louis Bellson, Jamey Aebersold
1990 Louis Armstrong, Rich Matteson, Clem DeRosa
1991 Duke Ellington, Charlie Parker, Ray Wright
1992 Benny Carter, J.Richard Dunscomb, Dizzy Gillespie
1993 Maynard Ferguson, Max Roach, Herb Wong
1994 Jerry Coker, Willis Conover, Willie Thomas
1995 Gene Aitken, Doc Severinsen, Ella Fitzgerald
1996 Herb Pomeroy
1997 Dr.Warrick Carter

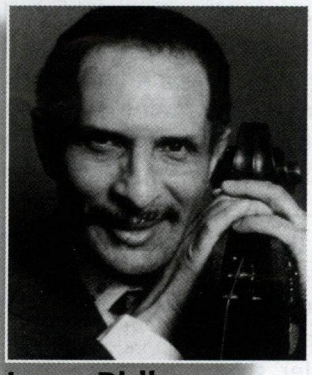

Larry Ridley

Jazz eğitimcileri, müzisyenler, öğrenciler, ve jazz endüstrisi içinde yer alan tüm kurum ve kuruluşların katıldığı 25.Uluslararası Jazz Eğitimi Birliği Konferansı, New York'ta 7-10 Ocak 1998 tarihleri arasında yapıldı. Bu toplantılarda aynı zamanda çeşitli dallarda da ödüller verildi.

25 yıldır (International Jazz Association of Jazz Educators) IAJE tarafından kendisine üye olanların oylarıyla seçilen sanatçılara çeşitli dallarda ödüller veren kurum bu yıl (Hall of Fame) Onur Ödülünü basçı **Larry Ridley**'e verdi. Larry Ridley'e bu ödül büyük jazz devleri Duke Ellington, Dizzy Gillespie, Thelonious Monk, Clark Terry, Horace Silver gibi sanatçılarla çalan, kayıt yapan bir basçı olmaktan başka 25 yıldan fazla jazz'a ve jazz eğitimine yapmış olduğu katkılardan dolayı kendisine verilmiştir. Larry Ridley geçen yıl da 1997 Mid Atlantic Sanat Vakfı Yaşayan Jazz Adamı Ödülünü almıştır. IAJE'nin bir diğer ödül dalı ise *Amerikan Jazz Büyükleri Sanata* **Ulusal Destek Ödülü** (National Endowment for the Arts American Jazz Masters). 1998'in NEA Jazz Büyüğü ödülü **Ron Carter, James Moody** ve **Wayne Shorter**' a verildi.

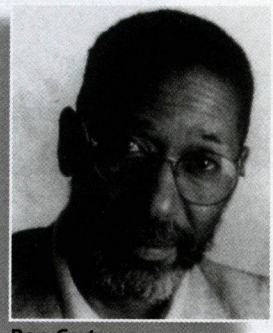

Ron Carter

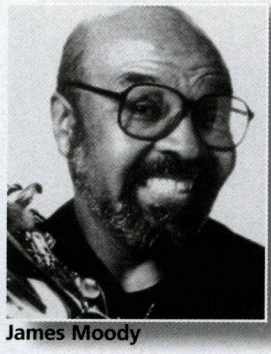

James Moody

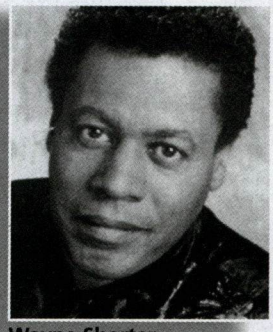

Wayne Shorter

Amerikan Jazz Büyükleri Sanata Ulusal Destek Ödülü

1982 Roy Eldridge, Dizzy Gillespie, Sun Ra
1983 Count Basie, Kenneth Clarke, Sonny Rollins
1984 Ornette Coleman, Miles Davis, Max Roach
1985 Gil Evans, Ella Fitzgerald, Jonathan "Jo" Jones
1986 Benny Carter, Dexter Gordon, Teddy Wilson
1987 Cleo Patra Brown, Melba Liston, Jay McShann
1988 Art Blakey, Lionel Hampton, Billy Taylor
1989 Barry Harris, Hank Jones, Sarah Vaughan
1990 George Russell, Cecil taylor, Gerald Wilson
1991 Danny Barker, Buck Clayton, Andy Kirk, Clark Terry
1992 Betty Carter, Dorothy Donegan, Harry "Sweets" Edison
1993 Milt Hinton, Jon Hendricks, Joe Williams
1994 Louie Belson, Ahmad Jamal, Carmen McRae
1995 Ray Brown, Roy Haynes, Horace Silver
1996 Tommy Flanagan, Benny Golson, J.J.Johnson
1997 Billy Higgins, Milton "Bags" Jackson, Anita O'Day

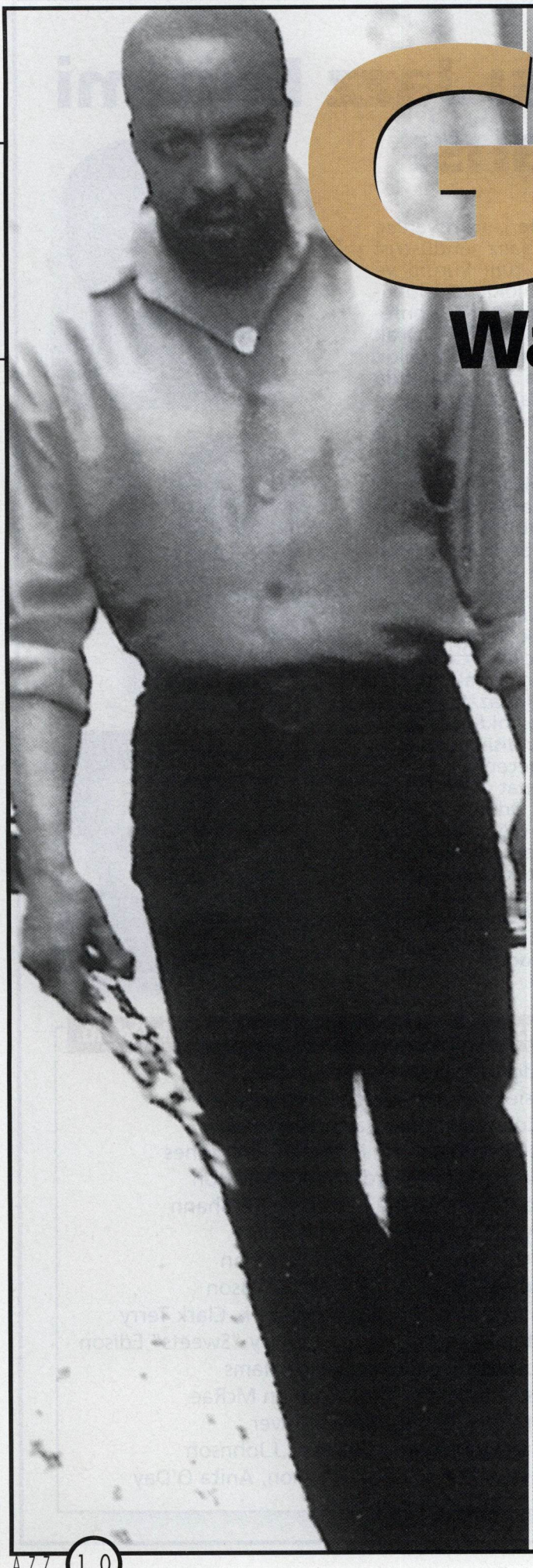

GROVER Washington Jr.

Yazan: David Block
Çeviren: Victor Bensusan

Grover Washington Jr., müzik dünyasında yaptığı değişik ve bağımsız çalışmalarıyla tanınmıştır. Çağdaş jazz, geleneksel blues, hatta rap'e kadar değişik türde çalışmalara imza atmıştır. Washington herhangi bir stilde karar kılmamış, müziğini isimlendirmekten kaçınmıştır.

"Bana göre kategorileşme müziği sadece zayıflatmaktadır. Aynı, insanları ırk, renk ve etnik kökleri olarak ayırmak gibi, müziği ayırmak onun gücünü azaltmaktadır. Artık herkesin ortaya koyduğuna bir bütün olarak bakmak lazımdır. Bence müzik müziktir".

Washington'un çocukken müzikle ilgilenmemesi neredeyse imkansız gibiydi.

"Babam birkaç big band ile çalışmıştı. Ailedeki çocuklar müziğe başlayınca, akşamları evde bizimle çalabilmek için düzenli bir işe girmişti. Beni müziğe yönelten durum babamın saksofon çalmasıydı. Evde onun sürekli saksofon çalarak dolaştığını görürdüm. Ailemin çaldığı değişik müzik türlerini büyük bir ilgiyle dinlerdim".

Washington saksofon çalmaya sekiz yaşında başladı ve dört yıl sonra üç arkadaşıyla birlikte Four Clefs grubunu kurdu. Grup genelde rhythm and blues üzerinde yoğunlaşıyordu.

Washington 1960'lı yılların ortasında orduya girdiğinde, orada onu diğer müzisyenlerle de tanıştıracak olan davulcu Billy Cobham ile tanıştı. Bunun sonucunda, 1967 yılında terhis olduğunda New York ve Philadelphia'daki kulüplerde "free-lance" çalışabiliyordu. Birlikte çalıştığı sanatçılar arasında Charles Earland ve Johnny Hammond da bulunuyordu.

Washington ilk albümü olan "Inner City Blues"u 1971 yılında doldurdu. Aslında bu albüm Hank Crawford adıyla çıkacak, Washington da grupta sideman olarak bulunacaktı. Crawford Van Gelder stüdyolarına kayıt için gelememişti. "Stüdyodakiler bana alto sakso-

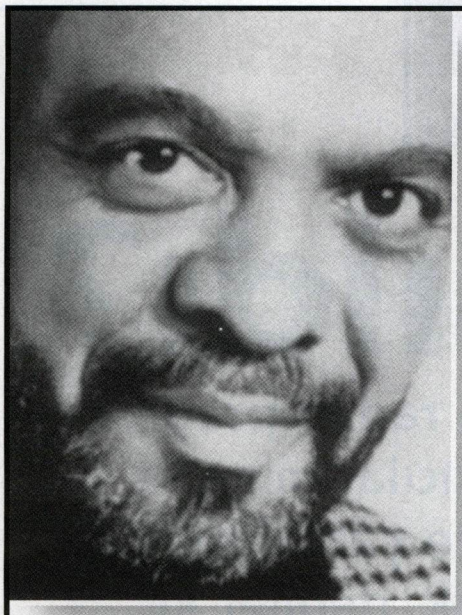

fon da çalıp çalamadığımı sordular, ben de bir tane bulursanız çalarım dedim". Alto sax bulundu ve kayıt yapıldı. Ama Washington'u şaşırtan olay, stüdyodakilerin yapılan bu albümün ona ait olduğunu söylemeleriydi. "Böyle bir şeyi hiç beklemiyordum, şanslıydım".

Washington, müzik piyasasına pop-fusion sanatçısı olarak lanse edilmişti ve bunun sebebini kendisi de pek kavrayamamıştı. "Daha önceki albümlerimi dinlerseniz, orada çağdaş çalışmalar kadar jazz'ın da bulunduğunu göreceksiniz".

Washington 1975 yılında çıkardığı ve altın plak kazandığı "Mister Magic" albümüyle pop-fusion saantçısı olarak yerini sağlamlaştırdı. "Mister Magic albümünde jazz'a çok yer vermeme rağmen, Mister Magic adlı parçayı dinleyenler, albümdeki diğer parçalarla pek ilgilenmediler. Müzik bir bütündür. Ben uzun zamandır hem pop-fusion hem de jazz çalıyorum. İkisi de aynı yerden gelmektedir. İkisi de aynı kalıptan ortaya çıkmıştır. Ben çaldığım her müzik stiline aynı ilgiyi gösteriyorum. Önemli olan stil değil ortaya çıkan mood'dur. Çaldığınız tür ne olursa olsun, sizin dinleyici ile sohbet ediyor duygusunu yaratmanız gerekir".

Şüphesiz Washington küçük dinleyici topluluklarına hitap eden bir sanatçı değildir. Bunun en somut kanıtı 1980'de yayınladığı ve 2 milyonun üzerinde satış gerçekleştirdiği **Winelight** albümü olmuştur. Bunun sonucu olarak ticari kaygıları ön planda bulmakla suçlanmıştır. Bunun üzerine, müzikal açıdan daha kaliteli bir şeyler de ortaya çıkarabileceğini savunan müzisyen, "All My Tomorrows"da mainstreim'e bir dönüş yapmıştır. Bu albümde Hank Jones, Eddie Henderson, George Mraz, Billy Hart ve Robin Eubanks de yer almışlardır.

Bu albüm için "Kontratımda değişik müzik türleri çalabileceğim yazıyor. Kısacası pop da olur, klasik de olur, jazz da olur. İyi olduktan sonra herşeyi yapabilirim" demiştir.

Washington jazz püritenleri ve eleştirmenlerine birşey kanıtlamak zorunda olmadığını söylüyor. All My Tomorrows sanatçının geleneksel jazz sound'una sadık kaldığı ilk albümü değil. 1984 yılında, Kenny Burrell'in Togethering albümünde yer aldı. Dexter Gordon ile birlikte çaldı. Ayrıca, All My Tomorrows yayımlanmadan birkaç ay önce de Jon Faddis yönetimindeki Carnegie Hall Jazz Band'de çaldı. "Jon Faddis ile birkaç yıldır aralıklı olarak çalışıyorum ve Jon büyük bir sanatçı. Orkestrası müthiş. Her açıdan değişik bir grupla değişik bir dinleyici kitlesine seslenmek benim için iyi bir fırsattı".

Washington klasik jazz kalıpları içinde çalan başka sanatçılarla da çalıştı. Ron Carter, Washington'un 1988 yılı albümü "Then and Now"da yer aldı. Akustik olan "All My Tomorrows"un aksine "Then and Now" elektrik bir albümdü. "Elektronik tınılar müzikten birşey götürmez. Bugün elektronik enstrümanlar çalan birçok mükemmel jazz müzisyeni var. Prize takılan enstrümanlar çaldıkları için çok ayrı bir kategoriye sokmak doğru değil. Sonuçta ortaya çıkan herşey jazz'dır".

audiophile

HIGH END

THE GRYPHON

WADIA

PLATINUM

ARCAM

TRIANGLE

AUDIO ANALOGUE

CARDAS CABLES

Tasarım : Emin Sonad

İZMİR(Merkez) : FİL ELEKTRONİK - ALSANCAK TEL: 0.232. 422 16 87
İSTANBUL : REFERANS AUDIO - ORTAKÖY TEL: 0.212. 236 21 74
ANKARA: VTR-KAVAKLIDERE TEL: 0.312. 426 92 80

Biz de Sorduk...

1997 Nasıldı?

Bizim radyo program yapımcılarımıza ve gazete yazarlarımıza sorduk, dediler ki...

MEHMET ULUĞ

1. **David Murray,** Fo Deuk Revue
2. **Vincent Chancey**, Next Mode
3. **Alice Coltrane,** Journey in Satcidananda
4. **Medeski Martin & Wood,** Shack Man
5. **Conrad Herwig,** The Latin Side of Coltrane
6. **Leon Parker**, Belief
7. **Kip Hanrahan,** Dawn It
8. **Bim Sherman,** It Must Be A Dream
9. **Gary Bartz,** Uhuru Bushman/Taifa
10. **Pan African Orchestra,** PAO

Mehmet Uluğ-Açık Radyo Program Yapımcısı, Pozitif Production Yöneticisi

HÜLYA TUNÇAĞ

1. **Tomasz Stanko,** Litonia "The Music of Krzystof Komeda"
2. **Bill Evans,** The Best of Bill Evans on Verve
3. **Roy Hargrove's Crisol,** Habana
4. **Jon Balke w/Magnetic North Orchestra,** Further
5. **John Surman Quartet,** Stronger Than Fiction
6. **Uri Caine,** Toys
7. **Charlie Haden&Pat Metheny,** Beyond The Missouri Sky
8. **Aldo Romano,** Intervista
9. **Wienna Art Orchestra,** Quiet Ways: Ballads
10. **Orquestra Was,** Forever's A Long Long Time

Hülya Tunçağ-TRT3 İstanbul Program Yapımcısı ve Voice of America Radyosu Yapımcı ve Yöneticisi, Jazz Dergisi Yazarı

CUMHUR CANBAZOĞLU

1. **Charlie Haden&Pat Metheny,** Beyond The Missouri Sky
2. **Marcus Miller**, Live&More
3. **John Scofield,** The Best Of
4. **Egberto Gismonti**, Alma
5. **Kenny Garrett,** Pursuance: The Music of John Coltrane
6. **Manu Dibango,** African Soul, The Very Best Of
7. **Nilüfer Ruacan Verdi,** Mana
8. **Miles Davis&Gil Evans,** The Best Of
9. **Asiaminor**, Kedi Rüyası
10. **John Surman,** Proverbs and Songs

Cumhur Canbazoğlu-Cumhuriyet Gazetesi Yazarı

YAVUZ AYDAR

1. **Roy Hargrove's Crisol,** Habana
2. **Orquestra Was,** Forever's A Long Long Time
3. **Oregon,** Northwest Passage
4. **Pat Metheny,** Imaginary Day
5. **Charlie Haden&Pat Metheny,** Beyond The Missouri Sky
6. **Bobby McFerrin,** Circlesongs
7. **John McLaughlin,** The Heart of Things
8. **Trio Töykeat,** Sisu
9. **Eric Marienthal,** Easy Street
10. **Kerem Görsev,** Relaxing

Yavuz Aydar-TRT Ankara Radyosu Yapımcı ve Yöneticisi

EYÜP İBLAĞ

1. **Ronnie Earl and the Broadcasters,** The Colour of Love
2. **Luther Allison,** Reckless
3. **Duke Robbillard,** Dangerous Place
4. **Otis Grand,** Perfume&Grime
5. **Chris Duarte,** Tailspin Headwack
6. **Melvin Taylor,** Dirty Pool
7. **Carl Withersby,** Looking Out My Window
8. **Joe Louis Walker,** Great Guitars
9. **Robert Cray,** Sweet Potatoes Pie
10. **John Mayall&The Blues Dreakers,** Blues for the Lost Days

Eyüp İblağ-Açık Radyo Program Yapımcısı, Major Müzik Yöneticisi

SEVİL ÖZKAN

1. **Ron Miles,** Woman's Day
2. **Night Ark,** In Wonderland
3. **Charlie Haden&Pat Matheny,** Beyond The Missouri Sky
4. **Charles Loyd,** Canto
5. **Stephan Micus,** Garelen of Mirrors
6. **Arild Andersen,** Hyperboream
7. **Ben Harper,** The Will To Live
8. **Rabih Abou Khalil,** Odd Times
9. **Patricia Kaas,** Dans Ma Chair
10. **John Surman,** Proverbs and Songs

Sevil Özkan-Radikal Gazetesi Yazarı

HAŞİM ÖZ

1. **Emin Fındıkoğlu,** Sinir Standart and Other Dog Songs
2. **Önder Focan,** Sekiz
3. **İlhan Erşahin,** She Said
4. **Kerem Görsev,** For Murat
5. **Gürol Ağırbaş,** Bas Şarkıları
6. **Tuna Ötenel,** Sometimes
7. **Lodos,** Lodos
8. **Asiaminor,** Kedi Rüyası
9. **Night Ark,** In Wonderland
10. **Barboros Erköse,** Cazname

Haşim Öz-Hürriyet Gazetesi Yazarı

ENGİN GENÇER

1. **Cal Tjader&Carmen McRae,** Heat Wave
2. **Ella Fitzgerlad,** Ella Abraca Jobim
3. **Oscar Peterson&Freddie Hubbard,** Face to Face
4. **Marian McPartland,** With Strings
5. **Charlie Haden Quartet West,** Now Is The Hour
6. **Toots Thilemans,** Brasil Project I
7. **Red Garland,** Manteca
8. **Chet Baker,** She Was Too Good To Me
9. **Wes Montgomery,** Impressions
10. **Jimmy Smith,** Angel Eyes

Engin Gençer-Radio Blue Program Yapımcısı

ZEYNEP ÜN

1. **Fred Anderson,** Fred Anderson & KDV Trio
2. **Louis Sclavis,** Danses et Autres Scenes
3. **Önder Focan,** Beneath The Stars
4. **Lodos,** Lodos
5. **Kristian Blak,** Shaider Geo
6. **Fred Andersen,** Chicago Chamber Music
7. **Gunter Hampel,** Next Generation Vol.1
8. **Gunter Hampel,** Next Generation Vol.2
9. **Joe McPhee,** Legend Street Two
10. **Ivo Perelman,** Sad Life

Zeynep Ün-Yapı Radyo Program Yapımcısı, Jazz Dergisi Yazarı

UMRAN BERİŞ

1. **John Coltrane,** Interseller Space
2. **Passport,** Iguacu
3. **Miles Davis,** Aura
4. **Weather Report,** Domino Theory
5. **John McLaughlin,** Electric Guitarist
6. **Nicholas Payton,** From This Moment
7. **Gino Vannelli,** Yonder Tree
8. **Jason Rebello,** A Clearer View
9. **John Pizzarelli,** All Of Me
10. **Tania Maria,** Piquant

Umran Beriş-Anadolu Radyo Program Yapımcısı

Soldan sağa: Ahmet Ertegün, Duke Ellington, Bill Gottlieb ve Nasuhi Ertegün

ATLANTİK PLAK 50 YAŞINDA

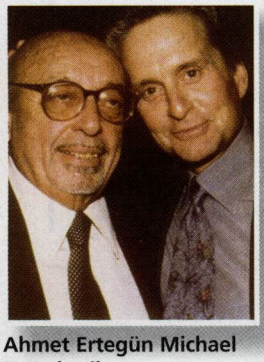

Ahmet Ertegün Michael Douglas ile

Atlantic Plak Şirketi 1947 yılında Washington'daki bir Türk büyükelçisinin oğlu olan Ahmet Ertegün tarafından kuruldu. Başlangıçta Safranski, Rex Stewart, Erroll Garner gibi jazz'cıları kaydeden plak yapımcısı "Ryhthm and Blues" dalında uzmanlaştı. Ahmet Ertegün'ün kardeşi Nasuhi Ertegün, 1950'li yıllardan itibaren ve stereo olarak çok önemli bir jazz dizisi kaydetti. Bu dizide Modern Jazz Quartet, Lee Konitz, Lennie Tristano, Thelonious Monk, Ornette Coleman, John Coltrane, Charles Mingus, Art Farmer, Jimmy Giuffre, Roland Kird, Duke Ellington, Charles Lloyd, Freddie Hubbard, Gary Burton, Keith Jarrett, Gil Evans, Billy Cobham, Jean Luc Ponty gibi devler, henüz tanınmadan yer alıyorlardı.

1960'lı yıllarda, Atlantic'in kaydettiği Ornette Coleman, dolayısıyla "free-jazz" ve John Coltrane plakları, jazz dünyasının yeni biçimlerini belirledi. Atlantic, Soul Music'te Aretha Franklin, Otis Redding ve Wilson Pickett gibi isimleri başarıyla tanıttı. Bunlardan başka aralarında Led Zepplin, AC/DC ve Rolling Stones'un da yer aldığı bir dizi rock grubunun da plaklarının yapımcılığını üstlendi.

Bu başarılar sonucu Major Company haline gelen Atlantic şirketi, Warner Bros.'la birleşti. Yıllar içinde pekçok yan plak şirketi de kuran Atlantic, pekçok müzik türünde yapımlarını sürdürürken, artık jazz'a eskisi kadar yer vermiyor ve eski plaklarının yeni baskılarını yapmayı tercih ediyor.

AHMET ERTEGÜN

Dünyada jazz müziği yapımcısı deyince akla gelen ilk isimdir. 1923 İstanbul doğumludur. Diplomat olan babası Mehmet Münir Ertegün'ün görevleri nedeniyle çocukluğu İsviçre, Paris ve İngiltere'de geçti. 12 yaşındayken babası Washington'a Türkiye Büyükelçisi olarak atandı. Georgetown Üniversitesi'nden mezun oldu. İlk önceleri müzisyen olan annesi Hayrünisa Rüstem sayesinde müzikle ilgilenen Ertegün'ü jazz ve blues'la tanıştıran Nasuhi Ertegün oldu.

Daha önce müteveffa ağabeyi Nasuhi Ertegün'ün de layık görüldüğü "yılın adamı" ünvanı, bu yıl uluslararası plak ve video müzik yapımcıları kuruluşu MIDEM tarafından kendisine verildi. Cannes'da düzenlenen törenlerde Ahmet Ertegün yalnızca "yılın adamı" ödülünü değil, Fransa Kültür Bakanı Catherine Trauttmann'ın elinden Edebiyat ve Güzel Sanatlar Şövalyesi ünvanıyla, Fransa'nın en büyük devlet adamı nişanı olan Legion d'Honneur madalyasını da aldı.

Cazseverler, 1991'den bu yana bu duyguları daha yoğun hissediyor...

AKBANK ULUSLARARASI CAZ FESTİVALLERİ

JAZZ

AKBANK

Sanatın, Sanatçının Yanında

Atilla Zoller'in Maceralı Yolculuğu

ATİLLA ZOLLER ÖLDÜ

Macar asıllı gitarist Atilla Zoller, geçtiğimiz Şubat ayı içinde Vermont'da yaşamını yitirdi. Zoller 70 yaşındaydı. Sanatçı yaklaşık 40 yıla yayılan kariyeri boyunca zengin armoni duygusuyla modal jazz'ı bir araya getirerek lirik ve sağlam bir kişisel üslup geliştirmişti. Dört yaşından itibaren orkestra şefi babasından müzik eğitimi almaya başlayan ve 1959 yılında ABD'ye göçen Zoller, orada kendi orkestrasını kurmanın yanısıra, davulcu Chico Hamilton, saksofoncu Herbie Mann, piyanist Don Friedman, vibrafoncu Red Norvo ve klarinetçi Benny Goddman ile çalışmıştı. Sanatçı son olarak 1986'da "Memories of Pannonia" adlı bir albüm yayınlamıştı.

Down Beat Dergisi'den çeviren: İ.Atıl İnaç
Yazan: Dan Morgenstern

Son zamanlarda New York'da müzisyenler, eleştirmenler ve hatta işin ehli olmayan dinleyiciler bile, Greenwich Village'ın tam orta yerinde rahat bir Cafe olan Duke's de çalan pek müstesna bir ikili için tek ağızdan övgü düzmekle meşguller.

Gitarcı Atilla Zoller ve piyanist Don Friedman hayret edilecek şekilde uyumlu kollektif emprovizasyon çalışmaları sürdürüyorlar. Bu 37 yaşındaki Macaristan doğumlu sıradışı yeteneği, Amerika Birleşik Devletleri'nde daimi oturma hakkı kazandığı 1959 yılının Mart ayından bu yana jazz dünyası neredeyse ilk kez farkediyordu. Budapeşte'nin 20 mil uzağında, Tuna ırmağı kıyısında ki Visegrad adlı, Zoller'in doğduğu küçük kale kasabasından Greenwich Village'a uzanan yol, özellikle bugünün bölünmüş dünyası içinde oldukça uzun bir yol olmuştu. Ne var ki, Zoller'in yaşamında müzik daha en baştan beri vardı.

"Babam bir müzik öğretmeniydi" diye belirtiyordu gayet cüsseli ama sakin ve kibar gitarist; aksanında Macar bir taraf olduğu kadar Viyana'lı bir yan da vardı. "Beni 4 yaşında kemana başlattı. Kendi öğrencilerinden kurulmuş bir orkestrası vardı; hatta kızkardeşim de bu orkestrada çalıyordu. 9 yaşıma geldiğimde trompeti kemana tercih etmeye başlamış ve ödünç aldığım bir trompetle gizli gizli çalışmaya koyulmuştum. Babam bunu öğrenince sadece 'Eğer yapmak istediğin bu ise, o zaman doğru düzgün yap' demişti. Böylelikle 7 yıl boyunca lisemin senfoni orkestrasında trompet çaldım."

2. Dünya Savaşı sona erdiğinde Zoller henüz 18'inde yoktu. Babası Rus orduları tarafından esir alınan genç Zoller bir müzisyen olarak iş bulmak için Budapeşte'ye gitmişti.

"Bir trompetçi olarak iş bulmak oldukça zordu," diye ekliyordu, "Bu yüzden, bir arkadaşın önerisi üzerine gitar çalmaya başladım. Akorları piyano notalarından öğreniyordum. O zamanlarda jazz ile ilgili hiç bir şey bilmiyordum; sadece ticari gruplarda çalıyordum".

1947 yılında Zoller Macaristan'ın başkentindeki en iyi gruplardan bir tanesinde oldukça iyi bir iş bulmuştu; aynı yıl Zoller jazz müziğiyle ilk kez tanışmıştı.

"Tanıdığım bir piyanist arkadaşın plakları vardı," diye anımsıyor gitarist, "ve bana akor dizileriyle ilgili bazı şeyler gösteriyordu. Daha sonra radyoda Charlie Parker ve Dizzy Gillespie'yi duymuştum. Ama plakları Macaristanda bulmak oldukça zordu."

Macaristan'da bulmanın zor olduğu başka şeyler de vardı; böylece 1948 sonlarında Zoller kararlı bir adım attı.

"Bir kuzenim Viyana'da yaşıyordu, ben de Avusturya sınırlarını kapamadan çok kısa bir süre evvel elimde sadece gitarım ve gitar kutusunun içerisine tıkılmış birkaç iççamaşırı ile dağlardan geçerek Avusturya'ya

ulaştım" diye anlatıyor Zoller.

Zoller'in söylediklerine göre, Viyana'da fazla jazz dinlenemiyormuş, buna karşın Amerikan plakları ve jazz müzisyenleri varmış. "Hans Solomon ile tanıştım (şimdi tenor saksofon çalan Solomon o zamanlarda alto çalmaktaydı ve 1958 yılında Newport International Youth Band'in bir üyesi olarak ABD'yi ziyaret etmişti); bana sıkça çaldığı Lennie Tristano müziği beni o denli etkilemişti ki müziği analiz etmeye uğraşmaya başlamıştım ve tam bu sırada Vera Auer ile tanıştım."

Şu sıralarda New York'ta yaşayan bir vibrofoncu olan Bayan Auer o zamanlarda akordeon çalardı. "Birlikte bir quartet oluşturduk" diyor Zoller. "Ben grubun müzik direktörüydüm-Ve tam bu sırada George Shearing Quintet'i işittik. Bunun üzerine ben Vera için bir vibrofon yaptım (o dönemde bir vibrofon almak imkansızdı); bütün parçaları bulmam bile 3 ayımı aldı. Elimdeki vibrofon modeli bir radyo stüdyosunda duran oldukça dökük durumdaki eski bir Deagan'dı. Her bir tuşu dökümhanede kendi ellerimle kalıpladım... Akor korkunç kötüydü!"

Zoller ile Bayan Auer birlikte tam 5 yıl çalıştılar. Genelde Cabaret'lerde dans müziği çalan bu grup 1951 yılında Viyana'daki bir jazz yarışmasında birinciliği kazandı. Zoller'in hatırladığına göre, özellikle 1953 yılında Jimmy Raney gitarda olmak üzere Red Norvo Trio'yu dinledikten sonra küçük deneyler yapmaya yöneldi. Zoller Bayan Auer ile birlikte aynı yıl Türkiye'yi ziyaret ederek ABD Askeri kamp kulüplerinde çaldıkdıktan sonra 1954 yılında yola kendi başına devam etmeye karar verip, bir süre Türkiye'de daha sonra da Hollanda'da çaldı. Burada ilk Amerika'lı jazz müzistenleriyle tanıştı Zoller: Lionel Hampton ve Jazz at the Philharmonic. Bu yolculukların bir sonraki durağı İsviçre ve son olarak da Almanya oldu. Frankfurt'ta, o dönemde Fransız kornosu çalan besteci Dave Amram ile tanıştı. Amram orduda olmasına karşın Zoller'in grubunda çalmaya başladı. Ordudan ayrılır ayrılmaz, Amram Frankfurt'ta kalarak Zoller ile birlikte "Domicile du Jazz'da üzerinde çalıştığımız bazı şeyler" diye belirttiği müziği çalmaya koyuldu.

O zamanlarda Frankfurt-am-Main Almanya'nın jazz merkeziydi, ayrıca Domicile du Jazz da en hatırı sayılır kulüptü. Zoller burada piyanist Jutta Hipp tromboncu Albert Mangelsdorff, eleştirmen ve yetenek-tanıtıcı Horst Lippman, bunların yanı sıra jazz çemberi içindeki daha pek çok isimle tanıştı.

"Hayatımın o döneminde ticari müzikten jazz müziğine döndüm" diye anlatıyor gitarcı...

Zoller bu zamanda Almanya'daki kulüplerde çalan Bayan Hipp'in grubuna katıldı; 1954-55 yıllarında pek çok kere İsveç'e gittikten sonraki dönemde Bayan Hipp ile birlikte saksofoncu Hans Koller'in grubunun elemanı oldu. 1956 yılında ise, gitarcı ilk kez olarak ABD'yi ziyaret etti. Bu seyahat bir dönüm noktası oldu...

"Üç hafta kadar kalabildim" diyor Zoller, "ama bu kadarı bile benim jazz hakkındaki düşüncelerimi değiştirmeye yetti. Daha önce jazz'ın yaratıcı birşey olmaktan çok, bir araç olduğunu düşünürdüm. Burada ise bu tür müziğin amacını anladım; Tristano, Shearing, Norvo gibi müzisyenleri bir süreden beri dinliyordum -ve şimdi de Clifford Brown'u duymuştum. Bu zamanda 'partitur'un ne olduğunu anlamaya başlamıştım. Lee Konitz'in çok yardımı oldu. Onunla 1955 yılında Köln'de bir jazz konserinde aynı programda yer alınca tanışmıştım. Konitz beni daha sonra Billy Bauer ile tanıştırmıştı".

Almanya'ya döndükten sonra Zoller bir kaç yılını Koller'in grubuyla geçirmiş, daha sonra 1958 yılında ABD'yi kısa bir süre tekrar ziyaret etmişti. Aynı yılın Ekim ayında Zoller, bas ve viyolonselde Oscar Pettiford, davullarda ise önce Kenny Clarke, daha sonra ise Jimmy Pratt'dan oluşan en ünlü grubunu kurdu.

1958'in sonlarında gerçekleşen bir araba kazası Pettiford ve Koller'in yaralanmasına ve grubun böylelikle dağılmasına neden oldu. Zoller

1959'un Mart ayında ABD'ye, bu sefer kalmak üzere tekrar geldi.

"Bir miktar birikmiş param vardı" diye ekliyor Zoller, "ayrıca Framus Co. kendi enstürmanlarının tanıtımını yapmak üzere benim kalışımı finanse etmeye karar verdi. Elimdeki para tükenince, Lenox School of Jazz-Jim Hall ve John Lewis'e şükranlarımı sunuyorum- bana bir burs sağladı."

Lenox'dan sonra Zoller New York'a yerleşti. "Mayıs ayında Chico Hamilton için bir seçmelere katılmıştım (beni tavsiye eden Kenny Burrell olmuştu), Hamilton'un grubuyla 5 ay kadar çalışmıştım" diyor Zoller. "Ne var ki, evlenince ayrıldım, çünkü New York'ta kalmak istiyordum".

"Ardından kısa-ömürlü International Jazz Quartet kuruldu; grup Zoller, tenor sax ve flütte son dönem Bobby Jaspar, basda Eddie deHaas ve davullarda G.T. Hogan'dan oluşuyordu. Grubun bu ülkede tek bir konseri olabilmişti, New York'taki Village Vanguard kulübünde. Topluluk bir kaç aylığına Avrupa'ya gitmiş, Berlin'de, Belçika'da Colombia-la-Tour Jazz Festivalinde çalmışdı; fakat bundan sonra Jaspar hastalanmış ve grup dağılmıştı. Bunu takip eden dönemde, ABD'ye dönen Zoller, basda Steve Swallow ve davulda Pete LaRoca'dan oluşan trio kurdu, ne var ki New York'taki Embers'da iki hafta süren çalışmalarının dışında, trio fazla çalışma imkanı bulamadı. 1962'da Herbie Mann'in grubuna katılan Zoller, flütçü Mann grubunu aynı yılın bahar ayında yeniden organize edinceye kadar toplulukla birlikte çaldı.

Zoller için, Mann ile çalmak yaratıcı müzisyenlik açısından fazla olmasa bile, sürekli bir iş olması bakımından değerliydi.

"Belli şeylerle sıkı bir şekilde sınırlanmıştım" diye belirtiyor Zoller. Buna karşın Zoller'in piyanist Friedman ile kişisel ve müzikal bir ilişki içerine girmesi Mann'ın grubunda çaldığı döneme rastlar.

"Don'u Five Spot'da çalarken duymuştum" diyor gitarist, "1958 veya 1959 yılındaydı, solo piyano çalıyordu ve beni oldukça etkilemişti. Ayrıca bir kişi olarak da hoşuma gitmişdi. Ne var ki, gerçek anlamda biraraya Herbie Mann'ın grubunda geldik. Birbirimizi müzikal anlamda harika anlıyorduk."

Topluluğun bir yerlerde çalmadığı dönemlerde Zoller ve Friedman sık sık birlikte çalışıyordu. En son bahar ayında ikili birlikte çalışıp, Almanya'da kayıtlarını gerçekleştirmişti.

Zoller gelişmesinde katkısı olan diğer gitaristlerden bahsetmekle birlikte, hiç düşünmeden "etkilerini" taşıdığı isimlerden konuşmuyor.

"Herbie Mann bazen Django Reinhardt gibi çaldığımı söylerdi" diye belirtiyor Zoller, "ama Macaristan'da zaten hepsi Django gibi çalan çingene gitarcılardan başka bir şey yoktur. Ben de ritm gitar çalış tarzımı çingenelerden edindim".

Fakat izlemek her zaman kolay değildi. "Budapeşte'de en çok hayranlık beslediğim adam, daha sonra Fransa'da kendisine isim yapacak olan Elek Bascik'di" diye anlatıyor Zoller, "Bascik, bir çeşit Nat King Cole Trio'da (ne var ki, vokal yoktu) elektrik gitar çalıyordu."

"Viyana'da hiç jazz gitaristi yoktu" diye devam ediyor Zoller, "Ama ilk kez Tal Farlow'u dinlediğimde-ah! Kendimden geçmiştim. Hatlarını nasıl armonize ettiğini anlamak için çok yoğun dinlemem gerekmişti. ABD'ye yaptığım ikinci ziyarette Tal ile karşılaşmıştım; Tal bana akorları ve diğer şeyleri göstermişti. Bir akşam o denli çok şey göstermişti ki, o malzeme üzerine tam bir yıl çalışmam gerekmişti...O dönemde bana yine pek çok şey öğretmiş olan Howie Collins ile tanışmıştım."

Mükemmel bir kulağa sahip olan Zoller kompozisyon ile ilgilendiği kadar, onun "serbest yaratıcı çalış" dediği şeyle ilgileniyordu. Zoller'in bu doğrultuda en esaslı çabası, Alman filmi "The Bread of Our Former Years" için yazdığı bestedir; ki bu besteyle 1962 yılında Alman Film Endüstrisi yıllık kompozisyon ödülünü almıştır.

"Benim bu müziği yazmam Joachim Berendt'in fikriydi" diye anlatıyor Zoller. "Sadece gitar, bas ve davul kullandım. Ayrıca müzik sürekli devam eden, bununla birlikte illüstratif değil, psikolojik bir müzikti."

"Milyonlarca farklı şekilde müzik yapabilirsiniz-sorun onu nasıl çaldığınızdır. Bunu doğru yaptığınıza ikna olmak zorundasınız."

KADİFE KORDON

Şebnem Şenyener/ New York

Garson kılığına girip jazz kulüplerinin mutfaklarından içeriye sızma konusunda ustaydı başlangıçta. Sonradan Armani takımlarıyla masada oturarak yemek yenen, tabağı 5000 dolarlık partilere takılmaya başladı. Bu partilere sızmanın sırrı boş bir sandalyenin bulunduğu masayı gözüne kestirmekti. Bir keresinde salonda tek boş koltuk film yönetmeni **Steven Spielberg**'ün yanındaki koltuktu. Cesaretini toplayıp girişimde bulundu ve bütün gece Spielberg'ten imza istemeye gelenlere "Lütfen Bay Spielberg'i rahatsız etmeyin" diyerek hava attı. O zamandan beri "101K" koduyla Kadife Kordon'u davetsiz aşma dersleri veriyor.

Bee Gee konseri en zor bilet bulunan konserlerden biri oldu bu yıl. Bu nedenle sızmalar konusundaki girişimlerin en ilginç örnekleri verildi konserde. Paramount Oteli antetli bir kağıda yazılmış faksta konseri düzenleyen reklam ajansına **David Bowie**'nin menejeri olduğunu iddia eden kişi beş bilet talebinde bulundu. Entertainment Weekly Magazin'in "New Jersey" bürosu şefi muhabirleri için dört bilet isteyen faksıyla dikkatleri çekti. Sonradan magazinin böyle bir ofisi olmadığı ortaya çıktı.

New York gecelerinde yüzlerce partinin kapısındaki kırmızı kadife kordonları aşarak davetsiz olarak partiye "sızma" konusunda profesyonel nitelik kazanmış New Yorklu'ların en ünlüsü "muhteşem yediler". Bu yedi kişi Broadway tanıtma partilerinden, film ve tiyatro açılış gecelerine, yardım kampanyalarından ödül törenlerine dek her yere beraber gidip bir şekilde kapıdan davetiye sahibi olmadan geçmeyi başarmakta maharet sahibi olmalarıyla tanınıyor. "Muhteşem Yedi" davetleri düzenleyen belli başlı reklam şirketlerinde bilinen özel isimlerle anılıyor: Bay Fırçasaç, elli yaşlarında köprü altında yaşayıp, çocuk kaçıran tipleri andıran görünüşe sahip. Kırmızı saçlı bayan, zaman zaman sahte basın kartıyla kapıdan geçen, bazen bir beyefendi ile gelen, zayıf, terzi elinden çıkmış takım giyen biri. Kuştüyü paltolu büyükanne, en son olarak Capeman'in açılışında görülen yaşlı teyze içeri girmekten çok, ünlülerden imza almak peşinde. Diğer yaşlı teyze, 76 yaşında, emekli moda desinatörü, sanatçı olmayı arzulayıp bir türlü olamayan bu hanım kapıda bütün sempatikliği ile limuzinden inenlere yaklaşıp fazla bilet soruyor. Genellikle Broadway şovlarını tercih ediyor. Keskin biçici, ortayaşlı sırık gibi uzun boylu takım elbisesinde yağ lekeleri olan adam, genellikle partinin bulunduğu yerde uzun süre bulunup birisinden bilet buluncaya dek etrafta dolaşıyor. Sarışın genç kadın, tiyatro aşığı, son derece gizemli biri. **Geoffrey Holder** benzeri, 7-up reklamlarının aktörüne benzeyen bu adam son olarak Mizlansky/Zilinsky'nin elbiseli provasında sarışın genç kadın ile birlikte görüldü.

Bedava yemek, bol içki ve ünlülerle omuz omuza dokunmak davetsizler grubunun en büyük zevki. Bu zevki profesyonelce tadanların bazıları "sızma" eyleminde giyip kuşanmanın yanısıra kamera gibi kandırıcı malzemeler de kullanıyorlar. Mesela fotoğrafçı, heykeltraş ve sihirbaz davetsizin tercihi film, kulüp ve lokanta açılış partileri. Genellikle farkına vardırmadan boynunda kamerası ile paparazzi kılığında kapıdan sızıyor. Zaman zaman sahte basın kartları kullanmak zorunda kalıyor. Şimdiye kadar sızdığı partiler arasında en iyi parti Metropolitan Operasında **Steven Spielberg** ile birlikte oturduğu Paris Opera Balesi'nin açılış yemeği. En sevdiği yemek partisi ise geçen yıl Tavern on the Green Lokantası'nda ünlü şef ve New York Times yemek eleştirmeni Pierre Franey ve 19 önde gelen şefin yemeklerinin sunulduğu yardım gecesi. Son sızdığı parti Barney'de yapılan BMG'nin **Grammy Partisi**.

45 yaşındaki sanatçı ve kendi deyişiyle "sosyal sızıcı"nın tercihi cenaze törenleri. Bu törenlere ünlü isimlerini kullanarak "sızıyor". Şimdiye dek sızdığı en iyi cenaze partisi 1987 yılında **Andy Warhol** için bir otel bodrum katında düzenlenen öğle yemeği. Cenazelerin en iyi yemeği ise **Malcolm Forbes**'un 1990 yılındaki cenazesinde Scotland'dan getirilen somon füme. Cenaze töreninde karşılaştığı en sevdiği ünlü 1990 yılında Irene Selzrick'in cenazesindeki **Katherine Hepburn**.

Derleyen: Ali Sönmez

Şu jazz dedik

"JAZZ insancıl bir müziktir." - ERIC DOLPHY

Genç koleksiyoncu: Ornette Coleman

19 Mart 1930 günü Texas eyaletinin Fort Worth kentinde, fakir bir zenci ailesinin oğlu olarak dünyaya gözlerini açan Ornette Coleman'ın babası tamirci, annesi ise terziydi. Babasını 7 yaşındayken kaybeden Coleman, 14 yaşına geldiğinde, biriktirdiği parayla bir alto saksofon satın aldı ve bunu kendi başına çalmayı öğrendi. Ertesi yıl ilk grubunu kuran delikanlı, 16 yaşındayken tenor saksofona geçerek, annesine ve küçük kızkardeşine bakmak için çeşitli yerel rhythm&blues topluluklarında çalışmaya başladı. Coleman yine bu dönemde saksofoncu Red Connors aracılığıyla bebop'la tanıştı. 18 yaşındayken bazı zenci üniversitelerinden gelen müzik burslarını reddeden Coleman, ertesi yıl bir gezgin minstrel şovuna katılarak, ilk kez Texas dışına çıktı. 1953 yılında, müzik yaşamını Los Angeles'ta sürdürmeye başlayan Coleman, ertesi yıl şair Jayne Cortez'le evlendi ve genç çiftin Denardo adlı bir oğulları oldu. O yıllarda ailesine bakmak için müziğin yanısıra, asansör operatörlüğü de yapan Coleman, geceleri katıldığı jam session'larda kendine özgü çalış tarzında ısrar ettiği için diğer müzisyenler tarafından afaroz ediliyordu. Tüm bu zor şartlara karşın doğru bildiği yolda ilerlemeyi yeğleyen saksofoncu, bir süre sonra müzik anlayışını benimseyen Don Cherry, Charlie Haden, Ed Blackwell ve Billy Higgins gibi genç ve ileri ci müzisyenlerle çalışmaya başladı. Coleman kendi adına plak doldurma şansını ise, ancak 1958 yılında, 28 yaşındayken buldu. "Something Else" adlı bu ilk albüm pek ilgi görmediyse de, Coleman ve arkadaşlarını dinleyen piyanist John Lewis, bu grubu Atlantic plak şirketinin sahiplerinden Nesuhi Ertegün'e hararetle önerdi. Saksofoncunun Atlantic için doldurduğu ilk albüm olan, Ertegün'ün yapımcılığını üstlendiği "The Shape of Jazz to Come", "Geleceğin Jazzının Biçimi" anlamına gelen iddialı isminin hiç de boş olmadığını ispat ederek 1959 yılının en fazla ses getiren jazz çalışmalarından biri oldu. 1959'un Kasım ayında, dörtlüsüyle beraber, New York'taki ünlü Five Spot jazz klübünde sahne almaya başlayan Ornette Coleman jazz dünyasına bir bomba gibi düşmüştü. Bebop'la birlikte jazza girmiş armoni anlayışına kulak asmayan, form, ölçü ve tempo olarak alışılagelmiş kalıpları yıkan Coleman ve arkadaşları, yaptıkları öncü müzikle genellikle jazz ustalarından büyük tepki gördüler. Coleman'ın, 21 Aralık 1960 günü doldurduğu "Free Jazz" adlı albüm, jazzda uzun yıllar tartışma gündeminin ilk sırasını işgal edecek bir akıma isim babalığı yaptı. Coleman'ın öncülüğünü yaptığı avant-garde çalışmalara, bu plaktan sonra "Free Jazz" yani Özgür ya da Serbest Jazz denmeye başladı. 2 yıl boyunca, Nesuhi Ertegün'ün denetiminde, jazz tarihine geçecek pek çok kayıt yapan Coleman, hakkı olan ücretin kendisine ödenmediğini düşünerek, 1965 yılının başına kadar, üç yıl boyunca stüdyoya girmedi ve çok nadir olarak konser verdi. Bu dönemde kendi kendine trompet ve keman çalmayı öğrenen sanatçı, zamanının çoğunu beste yapmaya ayırdı ve "Harmolodics" adını verdiği müzik teorisini açıklayan bir makale kaleme aldı. Armoni, melodi ve ritm'e parçalarda eşit ağırlık veren ve her enstrümana hem melodik hem de ritmik görev yükleyerek herkesin solo yapmasını benimseyen bu teori, Coleman'ın 50'li yıllarda geliştirmeye başladığı öncü müziğin anahatlarını çiziyordu. 1964 yılında eşinden boşanan ve üç sene süren bir sessizlik döneminin ardından, 1965 yılında müzik dünyasına geri dönen Coleman için o yıl, meslek yaşamının belki de en yoğun senesi oldu. 1965 yılındaki çalışmaları sonucu, ertesi yıl Down Beat'in geleneksel anketinde Yılın Jazzcısı seçilen Ornette Coleman, yeni plaklarında ancak amatör düzeyde diye tanımlanacak bir teknikle keman ve trompet çalmaya ağırlık verdiği ve özellikle "The Empty Foxhole" adlı albümünde, o dönemde 10 yaşında olan oğlu Denardo'ya davul çaldırdığı için yeniden şimşekleri üzerinde topladı. Coleman, bu arada oda ve senfoni orkestraları için, Harmolodics teorisine uygun biçimde, atonal klasik besteler de yapmaya başlamıştı. 1967 yılında Guggenheim Vakfı'ndan jazz besteleri için verilen bursu alan ilk müzisyen olan Coleman, ertesi yıl Jazz and Pop dergisinin anketinde yılın jazzcısı seçildi. 1970'lerin başında meslek yaşamının ikinci yarısına giren ve yaptığı müziği değiştiren Coleman, Prime Time adını verdiği iki gitar, iki bas ve iki davuldan oluşan yeni bir grup kurdu. Bu grupla yaptığı kayıtlar daha sonra "free funk" türünün öncü çalışmaları olarak anıldı ve M-Base kooperatifinin müziğini derinden etkiledi. Uzun yıllar boyunca yaptığı kayıtları plak olarak yayınlayamayan ve çıkardığı albümlerin ancak pek azı piyasada bulunan Coleman 1995 yılında Verve plak grubuyla anlaştı ve Harmolodic adını verdiği kendi logosu altında eski ve yeni kayıtlarını piyasaya sürmeye başladı... Sanatçının diskografisinden yaptığımız seçimleri, her zamanki gibi, jazz'a olan ilginize, bütçenize ve hedeflediğiniz koleksiyonun çapına göre sınıflandırdık. Bunlar arasından belli bir dönemde ülkemize ithal edilmiş olan CD'leri de bir ay-yıldızla işaretledik. Her bölümde öncelikli olarak alınması gereken, en başarılı yapıtları ise birer okla vurguladık.

DERLEME ALBÜMLER

(İlk CD'lerini alacaklar ve kısıtlı bütçeler için)

➪ The Best of the Blue Note Years (1965-68) BLUE NOTE 23372

ÖZGÜN ALBÜMLER

(Kapsamlı bir koleksiyonu hedefleyenler için)

■ Tomorrow is the Question (1959) OJCCD-342
➪ The Shape of Jazz to Come (1959) ATLANTIC 1317
➪ Change of the Century (1959) ATLANTIC 1341
➪ Free Jazz (1960) ATLANTIC 1364
■ Town Hall Concert (1962) ESP 1006
■ Chappaqua Suite (1965) COLUMBIA 480584 (2CD)
➪ At the "Golden Circle", Stockholm, Vol.1 (1965) BLUE NOTE 84224
■ New York Is Now (1968) BLUE NOTE 84287
■ Skies of America (1972) COLUMBIA 31562 (LP)
■ Dancing in Your Head (1975) A&M 722
■ Body Meta (1975-78) HARMOLODIC
➪ Song X (1985) GEFFEN 24096
➪ In All Languages (1987) HARMOLODIC 531915
■ Tone Dialing (1995) HARMOLODIC 527483

KOMPLE SETLER

(Fanatik ve 'tuzu kuru' Coleman hayranları için)

➪ Beauty Is a Rare Thing (1959-1961) ATLANTIC R2-71410 (6CD)

leri...

ŞU CAZ DEDİKLERİ

Her Cuma gecesi 23:00-24:00 arası TRT Radyo 3'te

3 Nisan	**Ornette Coleman - 2**
10 Nisan	Yeni CD'ler
17 Nisan	*"Jazz at the Philharmonic" / Charlie Parker (1949)*
24 Nisan	*"Free Jazz" / Ornette Coleman (1960)*
1 Mayıs	**Sidney Bechet**
8 Mayıs	Yeni CD'ler
15 Mayıs	*"Jazz at Massey Hall" / Charlie Parker, Dizzy Gillespie, Bud Powell, Charles Mingus & Max Roach (1953)*
22 Mayıs	*"A Love Supreme" / John Coltrane (1964)*
29 Mayıs	***5. İstanbul Jazz Festivali Özel Programı***
5 Haziran	**Eric Dolphy**
12 Haziran	Yeni CD'ler
19 Haziran	*"At Storyville" / Stan Getz (1951)*
26 Haziran	*"Further Definitions" / Benny Carter (1961)*

GİTAR DA ELİNE NE KADAR YAKIŞMIŞ!

Tarih: 1939. **Mekân:** Harlem'de bir gece kulübü. **Kahramanlar:** Piyanoda Cab Calloway, gitarist (!) Duke Ellington ve hayranları. **Vesile:** Fotoğrafın arkasında bir jam session sırasında çekildiği yazsa da, Duke Ellington'ın gitar çaldığından kimse söz etmemiştir. Herhalde olsa olsa, müzisyenliği ve orkestra şefliği kadar şakacılığı ve biraz da sahne performansındaki şaklabanlığıyla ünlü Cab Calloway'in cin fikirlerinden biridir bu mizansen.

JAZZ & EDEBİYAT

ROMANLARDA JAZZ

Bu sayıda, jazz'la ilgili romanlara kısaca göz atarak Jazz ve Edebiyat ilişkisini irdelemeye devam ediyoruz. Öncelikle belirtmemiz gereken husus, jazz'la ilgili hiç bir romanın ne yazık ki bir edebiyat başyapıtı olmadığı gerçeğidir. Pek çok ünlü yazar, yapıtlarında jazz'ı motif olarak kullanmışlarsa da, dolaysız olarak jazz'ı konu edinen romanlar genelde edebi açıdan ikinci sınıf eserler olmaktan öteye geçememişlerdir.

İlk jazz romanlarından biri Dorothy Baker'ın **"Young Man With a Horn"**udur. Chicago stili jazz'ın öncülerinden trompetçi Bix Beiderbecke'in ölümünden sekiz yıl sonra kaleme alınan bu eser, genç yaşta yaşama veda eden bu jazz'ın ilk efsane isminin kısa ama renkli meslek yaşamına dayanır. İlk kez 1938 yılında basılan kitap, son baskı tarihi olan 1962'ye kadar bir kaç kez daha basılmış ve 1950'lerin başında sinemaya da aktarılmıştır.

Zenci jazz müzisyenlerinin yaşamlarını en gerçekçi biçimde yansıtan roman, kendisi de bir zenci olan John A. Williams'ın 1961 yılında kaleme aldığı **"Night Song"**tur. 1959 yılında piyasaya sürülen, İngiliz yazar Roland Gant'ın **"World in a Jug"**ı ise, hayatı sürekli yollarda geçen bir jazz piyanistini kahraman olarak seçmiştir. Bu konuda daha yetkin bir biçimde yazacağı düşünülebilecek olan bir diğer İngiliz yazar Benny Green'dir (çünkü kendisi de bir süre profesyonel müzisyen olarak çalışmış ve daha sonra yazarlığı seçmiştir); ancak **"Blame It On My Youth"** adlı romanında jazz'ın rolü sınırlıdır.

Aslında ünlü bir jazz eleştirmeni olan Nat Hentoff, daha çok gençlere hitap eden **"Jazz Country"** adlı romanında zenci müzisyenlerin duygularını iyi kavradığını göstermiştir. 1959 yılında, John Clellon Holmes'un **"The Horn"** adlı romanını eleştiren Jazz Journal dergisi, bunu "o güne kadar yazılmış en iyi jazz romanı" diye tanımlamıştı. Yine aynı dönemde piyasaya çıkan ve olumlu eleştiriler alan bir başka kitap da Garson Kanin'in **"Blow Up a Storm"**udur. Bunu 1962 yılında basılan ve gerçekten başarılı bir eser olan Herbert Simmons'un **"Man Walking On Eggshells"**i izlemiştir.

Jazz müziğinin altın çağı olarak adlandırılabilecek 1950'lerde kaleme alınan üç ünlü eser, sizlere son sayılarda şiirlerinden örnekler sunduğumuz zenci ozan Langston Hughes'ün iki zenci kadın gospel şarkıcısının öyküsünü anlatan **"Tambourine's Glory"**si (1959), Evan Hunter'ın **"Second Ending"**i (1956) ve Harold Flender'ın **"Paris Blues"**udur. Paris'te yaşayan ve çalışan biri zenci, diğeri beyaz iki Amerikalı jazz müzisyeninin ilişkilerini anlatan bu son romanın beyazperde uyarlamasında Louis Armstrong da rol almış ve filmin müziğini Duke Ellington yapmıştı. 50'li yılların ortasında İngiltere'deki Kızgın Genç Yazarlar'dan biri olan John Vain'in kaleme aldığı **"Strike the Father Dead"** de yine başarılı bir jazz romanıdır.

SONG FOR BILLIE HOLIDAY

What can purge my heart
Of the song
And the sadness?
What can purge my heart
But the song
Of the sadness?
What can purge my heart
Of the sadness
Of the song?

Do not speak of sorrow
With dust in her hair,
Or bits of dust in her eyes
A chance wind blows there.
The sorrow that I speak of
Is dusted with despair.

Voice of muted trompet,
Cold brass in warm air.
Bitter television blurred
By sound that shimmers —
Where?

Langston Hughes "Selected Poems"

BİR KİTAP / BİR VİDEO

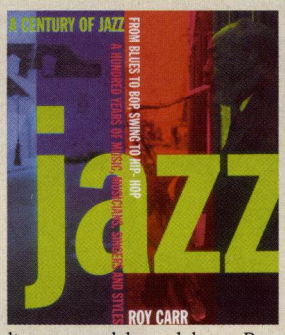

A CENTURY OF JAZZ From Blues to Bop, Swing to Hip-Hop

Editör: Roy Carr
Da Capo Press, ABD, 1997
ISBN 0-306-80778-5
256 sayfa, karton kapaklı, 28.95$

Jazz hiç kuşkusuz 20. yüzyıla damgasını vuran müzik türü. Deneyimli yazar ve plak prodüktörü Roy Carr, çoğu İngiliz asıllı jazz eleştirmenlerinin de yardımıyla, Jazz'ın yüz yılık serüvenini anlatmaya 1897 yılında New Orleans'tan başlıyor ve bu ilginç öyküyü günümüzün Acid Jazz çalışmalarına kadar getiriyor. Jazz tarihini dönem, mak,n ve türlere göre ayırarak ele alan Carr, her bölümle ilgili özel konulara da ayrıca değiniyor. Böylece yüzyıl başında New Orleans'ta başlayan yolculukta, çılgın 20'lerde Chicago'ya, Swing dönemi 30'larda Harlem'e, 40'larda Bebop'ın doğum yeri 52. Cadde'ye, 50'lerde Cool ve West Coast akımlarıyla özdeşleşmiş California'ya, daha sonra da Avrupa, Japonya ve Latin Amerika'ya uzanırken, editörün püristleri kızdıracak bir biçimde jazz'ı çok geniş bir kapsamda ele alması sonucu, Bob Wills ve Texas Playboyları'nın Western Swing'i, Earth Wind & Fire'ın funk'ı, Jan Garbarek ve Lars Gullin'in İskandinav jazz'ı gibi, jazz kitaplarında genelde pek ele alınmayan konulara da göz atıyoruz. Kitapta ayrıca, jazz'ın efsane isimlerinin kısa biyografilerine ve türlere göre temel diskotek önerilerine de yer verilmiş. Görsel açıdan çok çarpıcı olan (200 kadarı renkli 350'ye yakın fotoğraf) bu kitap, plak kapakları, konser ilanları, gazete ve dergi kupürleri ve jazz'la ilgili her tür sanat yapıtı örnekleriyle zenginleştirilmiş. Özellikle jazz'a yeni ilgi duymaya başlayan genç kuşakların karıştırmaktan zevk alacakları, bu işi iyi bilenlerinse ara sıra ilginç sürprizlerle karşılaşacağı keyifli bir referans kitabı.

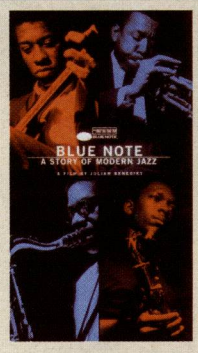

BLUE NOTE - A STORY OF MODERN JAZZ

Yönetmen: Julian Benedikt
EuroArts Entertainment,
Almanya-ABD, 1997
58 dakika, Renkli & Siyah-Beyaz, Mono
VHS/NTSC, 24.95$

Blue Note, Modern Jazz'ın belki de en ünlü, efsanevi plak şirketidir. Blue Note'un öyküsü ise aslında, 1939 yılında ABD'ye göç eden iki Alman yahudisinin, Alfred Lion ve Frank Wolff'un öyküsüdür. Zencilerin Amerikan ve dünya kültürüne en büyük katkıları sayılan jazz müziğine hayran olan bu iki genç, Blue Note plak şirketini kurup, 30 yıl boyunca jazz tarihine geçen 500'den fazla albümün yapımcılığını üstlendiler. Blue Note albümleri önce ilginç kapak tasarımlarıyla dikkat çekerler. Kullanılan fotoğrafları genellikle Frank Wolff kayıtlar sırasında çekmiştir. 1970 yılında faaliyetlerine ara veren Blue Note plak şirketi 1985 yılında günümüzün en saygın jazz prodüktörü olan Michael Cuscuna tarafından yeniden canlandırıldı. 35 yaşındaki bir Alman yönetmen tarafından 35mm'lik bir belgesel olarak hazırlanan "Blue Note - A Story of Modern Jazz", şirketin kurulduğu 1939'dan günümüze kadar, hem Blue Note'un gelişimini, hem de buna paralel olarak jazz'ın evrimini anlatıyor. Boogie Woogie'den Swing'e, Bebop ve Hard Bop'tan, Avant-Garde Jazz'a ve günümüzün eklektik çalışmalarına kadar jazz tarihini gözden geçirirken Avrupalıların jazz üzerindeki etkisini de vurguluyor. Çeşitli müzisyenler, jazz eleştirmenleri, ve Lion ile Wolff'u tanıyan kişilerle yapılan söyleşiler, Blue Note müzisyenlerinin farklı dönemlerden gelen performanslarıyla renklendirilmiş. Her jazzseverin video koleksiyonunda mutlaka bulunması gereken bu çalışmada yer alan müziklerin de Blue Note tarafından aynı adı taşıyan 2 CD'lik bir sette yayınlandığını belirtelim

Jazz Sözlüğü

G

Gabriel - Trompetçi

Gallion - Başlangıçta, eski plantasyonlarda zenci kölelerin yaşadıkları alana verilen bu isim, daha sonra kentlerde zencilerin oturdukları bölge için kullanılmaya başlamıştır. (*"Out of the Gallion"* - Sidney Bechet)

Gas - (Sözlük anlamı: gaz, hava) Başlangıçta boş, gerçek olmayan gibi olumsuz anlamlar taşıyan bu sözcük, 40'lı yıllardan itibaren Harlem argosunda olağanüstü, başarılı, heyecan verici anlamında kullanılmaya başlamıştır. 50'lerden itibaren Jazz'a giren bu sıfat daha çok fiil ya da Gasser biçiminde isim olarak görülür. (*"A Gasser"* - Gerry Mulligan)

Gate - (Sözük anlamı: kapı) 1. Başarılı jazz müzisyeni (jazz meraklısı anlamında kullanılan **"alligator"**dan ya da **"to swing like a gate"** deyiminden kaynaklanır). Lakap olarak Jack ("Big Gate") ve Charlie (**"Little Gate"**) Teagarden için kullanılmıştır; 2. Kapıda para kesilen müzik gösterisi; 3. Dost, arkadaş.

Gatemouth - 1. Çenesi düşük, geveze, dedikoducu; 2. Kapı gibi büyük ağzı olan, ya da alt dudağı kalın olan müzisyen. Önceleri Louis Armstrong'a takılan bu lakap, daha sonra **"Dippermouth"**a, ardından da **"Satchelmouth"**a, sonunda da **"Satch"**e dönüşmüştür. Günümüzde de blues sanatçısı Clarence Brown'ın lakabıdır. (*"Gatemouth"* - New Orleans Wanderers)

Gator - (**"Alligator"**ın kısaltılmışı) "Gator Tail" adlı parçayla ünlenen saksofoncu Willis Jackson'ın lakabı. (*"Gator's Groove"* - Willis Jackson)

Gentle Giant - (Sözlük anlamı: Küçük Dev) Daha çok Yussef Lateef diye bilinen saksofoncu William Evans'ın lakabı.

Ghost Band - (Sözlük anlamı: Hayalet Orkestra) Olumsuz bir anlam taşıyan bu deyim, şefi ölmesine rağmen onun adını taşıyan ve nostaljikbir müzik yapan orkestralar için kullanılır. İlk olarak, 1944 yılında ölen Glenn Miller'ın Big Band'i için kullanılan bu deyim, günümüzde Count Basie ve Duke Ellington gibi büyük şeflerin, çalışmalarını hala sürdüren orkestraları için de söz konusudur.

Gig - 1. Müzisyenler için geçici iş, bir gecelik angajman; 2. Jam Session; 3. Müzikli parti, orji. (**"Day Gig"** - müzisyenlerin para kazanmak için gündüzleri çalıştıkları farklı iş)

Gitbox - Gitar

Go - (veya **"Go to Town"**) (Sözlük anlamı: gitmek ya da "kente gitmek") Gerçekten iyi çalmak, doğaçlamada başarılı olmak. (*"Goin' to Town"* - Duke Ellington); **Gone** - (sözlük anlamı: gitmiş, kaybolmuş) Ł. Alkol veya uyuşturucunun etkisinde olan, uçmuş; 2. Etkileyici, çok iyi, müthiş; 3. Çılgın, deli.

Golden Bullet - (Sözlük anlamı: altın kurşun) Sperm. (*"The Golden Bullet"* - Count Basie)

Golden Leaf - (Sözlük anlamı: altın yaprak) En iyi kalite marihuana. (*"Golden Leaf Strut"* - New Orleans Rhythm Kings)

Goof - 1. Aptal; 2. Hata yapmak, falsolu çalmak;

3. Uyuşturucu bağımlısı. (Goofy-butt - esrarlı sigara); **Goof Off** - Hata yapmak, sorumsuzca veya aptalca davranmak, tembellik etmek. (*"Goofin' Off"* - Illinois Jacquet)

Goose - (Sözlük anlamı: kaz) Saksofoncu Johnny Griffin'in lakabı. (*"The Goose is Loose"* - Willis Jackson)

Gospel - İlahilere dayanan popüler ve ritmik zenci kilise müziği. Jazz'ın kökeninde yatan müzik türlerinden biridir.

Grass - (Sözlük anlamı: ot) Esrar, marihuana. (*"The Grass Is Getting Greener Every Day"* - Cecil Gant)

Gravy - (Sözlük anlamı: et suyu) 1. Cinsel haz; 2. Para, maddi güç (*"All for Grits and Gravy"* - Fess Williams); **Gravy Train** - 1. Şanslı bir oyuncunun peşine takılanlar; 2. Rahat bir hayat sağlayan, gelir getiren iş. (*"Gravy Train"* - Lou Donaldson)

Great - (Sözlük anlamı: büyük, iyi) 1. Mükemmel, müthiş; 2. Usta müzisyen.

Great Black Music - (Sözlük anlamı: Büyük Siyahi Müzik) Özellikle AACM ekolüne bağlı müzisyenler tarafından, ideolojik nedenlerle Jazz yerine kullanılan terim. (*"Great Black Music, Message to Our Folk"* - Art Ensemble of Chicago)

Green - (Sözlük anlamı: yeşil) Dolar, para;

Big Green - tromboncu Charlie Green'in lakabı; **Greens** - patronların kölelerine bıraktığı, sebze ve meyvaların yeşil, kötü veya ham tarafları. (*"Fat Meat and Greens"* - Jelly Roll Morton)

Groove - Zevk; zevk almak (*"Groovin' High"* - Dizzy Gillespie); Orgcu Richard Holmes'un lakabı (*"Groove's Bag"* - Richard Groove Holmes); **Groovy** -

1. Mükemmel (*"That's the Groovy Thing"* - Earl Bostic); 2. Swing'li, *"funky"* müzik

Growl - (Sözlük anlamı: homurtu) Nefesli sazlardan, özellikle kornet, trompet ve trombondan çıkarılan homurdanmaya benzeyen ses. Swing döneminde ortaya çıkmış, Bebop'ta terk edilmiş, Hard Bop'la jazz'a geri dönen ve özellikle Free Jazz'da yeniden popüler olan bir teknik.

Gumbo (veya **Gombo**) - 1. Creole mutfağının demirbaşlarından olan bamyalı yemek; 2. Louisiana'da zencilerin konuştuğu Fransızca kökenli dil.

Gutbucket - İçten gelen, hisedilerek çalınan, harbi müzik

Gutter Music - Her türlü yapaylıktan uzak, gerçek zenci müziği

Viskinin anayurdunda en çok tercih edilen marka

THE FAMOUS GROUSE

FINEST SCOTCH WHISKY

Dünyanın en iyi viski üreticisi İskoçyalıların uzman elleri;

arpa ve buğdayı mayalama yöntemi ile işler,

5 yıl özel meşe fıçısında dinlendirir... Şişeler.

Ve 100 yıllık geleneksel üretim yöntemi ile The Famous Grouse,

tiryakilerine 'kalite'yi sunmaya devam eder.

The Famous Grouse,

viskinin anayurdu İskoçya'da olduğu gibi,

Türkiye'de de en çok tercih edilen viski olma yolunda...

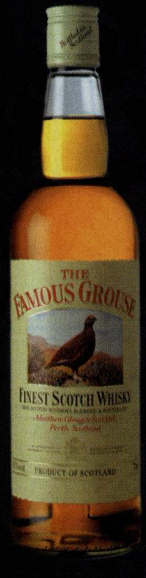

REMY COSMOS

Pazarlama ve Ticaret Ltd. Şti.
Tel : (0216) 428 19 83
Faks: (0216) 428 19 87

THE FAMOUS GROUSE
FINEST SCOTCH WHISKY

MOD AJANS

FESTİVALLER

Zuhal Focan

Büyük şehirlerimizde yapılacak konser ve etkinliklere ayırdığımız bu bölüm 3 yıldır, yılın bu zamanlarında ağırlıklı olarak Uluslararası Yapı Kredi Gençlik Festivali, Parliament Jazz Festivali ve CRR Konser Salonu konserlerine yer veriyor programlarını duyuruyorduk.

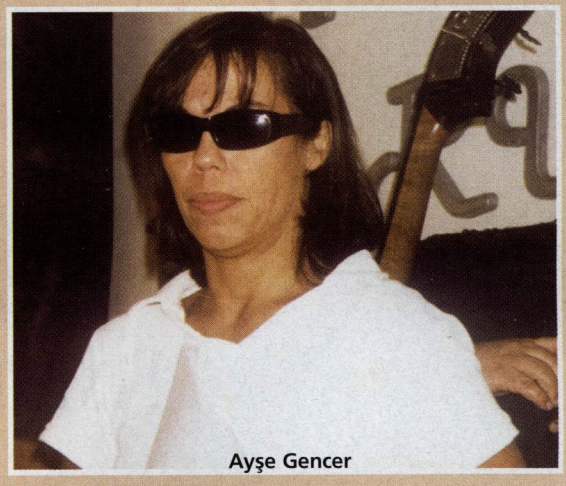
Ayşe Gencer

Yapı Kredi Festival yönetimi almış olduğu kararla 10 yıldır yaptığı uluslararası festivali bitirmiştir. Bu kararı almalarına neden olarak; yılın Açık Hava Tiyatrosuna uygun olan aylar süresince tüm etkinliklerin üstüste geldiği, kimin ne yaptığının birbirine karıştığını söylediler. Gönlümüz festivalin devamından yanaydı tabii ki ama festival yönetimi de etkinliklerin tüm yıl boyunca, yaygın olarak yapılacağını, sadece festival şeklinde olmayacağını söyledi.

Bu konu ise İstanbul'da konser mekanlarının yetersizliği konusunun gündeme gelmesini gerekli kılıyor. İstanbul gibi metropolde, alternatifsiz 5000 kişilik sadece tek mekanın olması düşündürücü. Bir başka konu ise etkinliklerin hep büyük mekanlar için düşünülüyor olması. Özellikle jazz müziği ve konserleri için 500-1000 kişilik ya da daha küçük mekanlar da olmalı.

Mekanlardan da öte bir diğer konu da galiba hazmedilmemiş, sindirilmemiş kültürel etkinliklerin çabuk doygunluklara neden olması. Jazz konserleri bir takım kesimlerce sadece sosyolojik, toplumsal etkinlik olarak algılanıyor. Bizde festivaller, konserler bazında yapılabildiği için, "festivity" ucuz ve kolay tüketim kapsamında yapılamadığından, toplu konserler uzun ve bıktırıcı oluyor. Bir günde üç jazz konseri izlemek her baba yiğidin harcı olmasa gerek. Üstelik jazz izleyicilerinin de aşağı yukarı hep aynı kişiler olduğu düşünülürse.

İstanbul'un jazz çevrelerine hareket katan, şimdilik oldukça sınırlı dinleyiciye seslenebilen bir başka merkez ise Tünel'deki **Borusan Kültür Sanat Merkezi**. Her ay bir jazz grubuna yer veren merkezde bu ay iki konser var. 14 Nisan'da **Grup Otağ**, 21 Nisan'da ise **Ali Perret**, Raci Pişmişoğlu ve **Cem İyibardakçı** Trio. 5 Mayıs'da ise **İmer Demirer**, Ayşe Gencer ve **Elvan Aracı**'dan oluşan bir grup yer alacak.

BORUSAN KÜLTÜR SANAT MERKEZİ
Tünel

14 Nisan saat 15:00
Grup Otağ
Tolga Bedir (p),
Emre Gündüz (b),
Cem İyibardakçı (d)

21 Nisan saat 19:00
Ali Perret (p),
Raci Pişmişoğlu (b),
Emir Özoğlu (d)

5 Mayıs saat 19:00
İmer Demirer (tp),
Ayşe Gencer (vo),
Elvan Aracı (p, tb)

KESİNLEŞMEMİŞ ÖN PROGRAMLAR

CRR Gençlik Festivali
- Radio Days (Açılış konseri)
- 15 Mayıs Radio Fact
- Mehmet Ali Sanlıkol
- Branford Marsalis

CRR Boğaziçi Festivali
- Al Di Meola World Synfonia Project AzizaMustafa Zadeh, Dino Saluzzi Arto Tunçboyacıyan, Al Di Meola

Parliament Jazz Festivali
7-11 Haziran /İzmir
- Ray Charles,
- Roberta Flack,
- İstanbul Senfoni Orkestrası eşliğinde David Murray
- Craig Harris ve Barboros Erköse
- Jamaaleddin Tacuma ve Burhan Öçal

KONSERLER

CRR'de ise bu yıl **Gençlik Festivali** kapsamında yer alacak jazz toplulukları arasında açılışı **Radio Days** yapacak. 15 Mayıs'ta Radio Fact, **Mehmet Ali Sanlıkol** var. **Branford Marsalis** konserinin ise tarihi henüz kesinleşmemiş. Ayrıca geçen yıl ilki yapılan **Boğaziçi Festivali**'nin ikincisi düzenleniyor. Bu festival kapsamında yer alacak jazz konserleri arasında en ilginci **Al Di Meola World Synfonia Project** Al DiMeola, Aziza Mustafa-Zadeh, Dino Saluzzi ve Arto Tunçboyacıyan'dan oluşan Quartet.

Parliament Jazz Festivali ise bu yıl da sadece 7-11 Haziran tarihleri arasında İzmir'de yapılacak. Aldığımız bilgilere göre bu yılki sanatçılar arasında; **Ray Charles**, Roberta Flack, İstanbul Senfoni Orkestrası eşliğinde **David Murray** ve **Craig Harris** var.

Al DiMeola

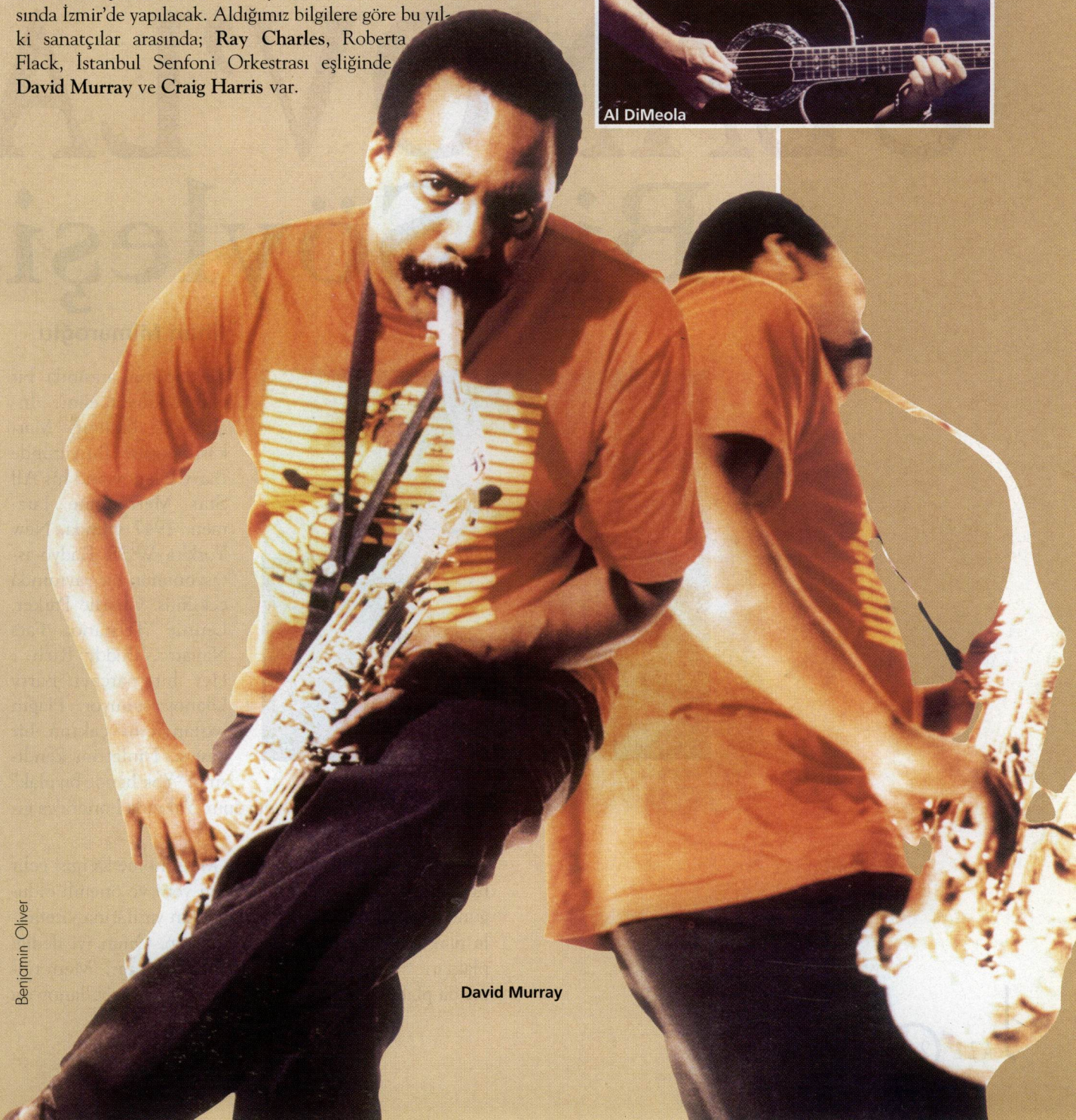

Benjamin Oliver

David Murray

BARRY ULANOV'LA Bir Söyleşi

İlhan Mimaroğlu

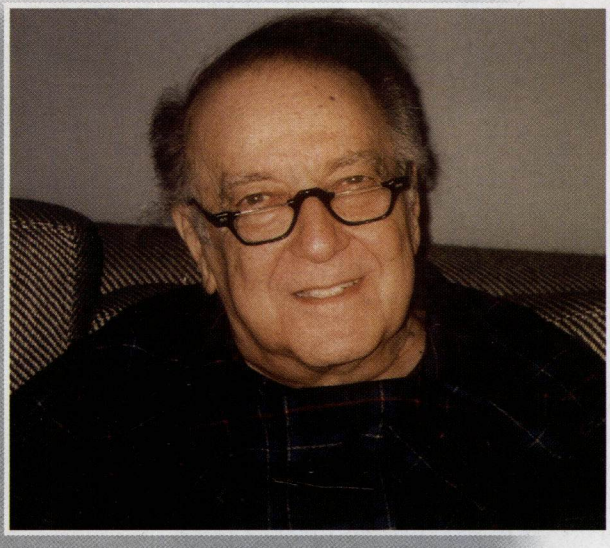

Plaklarımın arasında bir plak takılıyor elime. İngiltere'de basılmış. Markası Spotlite. Bir yüzünde Barry Ulanov and his All Star Metronome Jazzmen. 1947 yılında, New York'ta WOR Radyo istasyonunun bir yayınında çekilmiş. Charlie Parker, Lennie Tristano, Fats Navarro, Buddy Rich... Her bir parçayı Barry Ulanov sunuyor. Plağın başlangıcını çektim bir kasete. Dinlettim kendisine. "Yok bende bu plak" dedi. "CD'de çıkmış diye duydum. Yakında Londra'ya gideceğim. Orada ararım".

1947, Ankara'daki yıllarımdan. Metronome Dergisi gelir her ay Amerika'dan. Cazda neyin yeni ve önemli olduğunu öğrenmek için Barry Ulanov'un yazılarına, özellikle plak eleştirilerine başvururum hep. Onun iyi dediği plakları Amerika'dan getirtirim. Nasıl mı? Metronome'da plakçı dükkanlarının ilanları da çıkar. Ulanov'un

en beğendiği plakların bir listesini o dükkanlardan birine gönderip proforma fatura isterim. Gelen faturayı bir dilekçeye ekleyip Maliye Bakanlığından döviz izni alırım. Oradan Merkez Bankası'na gidip döviz izniyle plakların parasını Amerika'daki dükkana göndertirim. Beklerim iki ay kadar. Plaklar gelir gümrüğe. 78'lik plaklar. Amerika'dan bizim eve hiçbiri kırılmadan varır neyse ki. Arkadaşlarla toplanırız kurgulu gramofonun başına. Dinleriz. Bir daha dinleriz. Gene dinleriz. Lennie Tristano'yu öyle tanıdık. Başka yenileri de. Coolin' Off with Ulanov'du Tristano'nun parçalarından birinin adı. Nasıl tanımış Tristano'yu Ulanov?

"1946 ya da 47 yılında, Juilliard Müzik Okulu'nda yazları caz dersi veriyordum. Kontrabasçı Chubby Jackson, Chicago'lu kör bir piyanisti dinlememi istedi. Birgün, dersten sonra getirdi kendisini bana. Tristano'yu ilk o gün dinledim. Hayran kaldım. Yazmaya başladım onun hakkında. Çok yakın dost olduk hem de".

Juilliard o yıllarda, şimdi Manhattan Müzik Okulunun bulunduğu binadaydı. O binanın hemen karşısında, Barry Ulanov'un apartman dairesindeyiz. Bizim evden birkaç sokak ötede. Ulanov'un Metronome'daki yazılarını, hem de kitaplarını (caz tarihini, Duke Ellington kitabını) okumadan önce, 1940'ların başında, özellikle Andre Coeuroy ve Hugues Panassie'nin kitaplarından cazı öğrendiğimizi, ama o yazarları gitgide tutucu saymaya başladığımızı, cazdaki yeniliklere yan çizdiklerini anladığımızı, bu bakıma Ulanov'un bize ufuk açtığını belirtiyorum.

Panassie'nin cazda yeni ve önemli olanla pek bir ilişki kuramadığı görüşünde Ulanov. "Kendisiyle düşünce alışverişimiz olmuştur; aramızda tatsızlık çıkmadıysa da aynı yerde değildik" dedi. "Bununla birlikte, benim caz alanına girmeme etkisi olmuştur. Columbia College'de öğrenciyken onun Le Jazz Hot kitabını okudum. Babam klasik geleneğe bağlı bir müzikçiydi. Bense 12-13 yaşlarımdan beri cazla ilgilenirdim. O kitapta cazın iyice ciddiye alındığını gördüm. Columbia'yı bitirip Metronome dergisine girmeden önce iki yıl süreyle Swing dergisinin yazı işlerini yönettim. Panassie'nin 1940'larda cazdaki gelişmelere kulağını açmamış olduğunu anlamıştım artık".

Charlie Parker izlenimlerini soruyorum Ulanov'a.

MUSIC SHOP
MOLU
Music Shop Molu GmbH
Her çeşit Müzik Aletleri
YAMAHA Roland KORG
Toptan ve Perakende satışlar
Bölge Bayiilikleri verilecektir.
MUSIC SHOP MOLU
FAX: 0049-711-22 68 350
TEL: 0049-711-22 61 471

"Parker'le ilgili ilk eleştiri yazısını ben yazdım. Jay McShann orkestrasıyla New York'a gelmişti. Dinlediğimde kendisini çok duygulandım. O sırada Jimmy Dorsey orkestrasının da bir eleştirisini yazıyordum. Derginin karşılıklı sayfalarından birine Charlie Parker'ı, öbürüne Jimmy Dorsey'i koydum; birinin bir çeşit altocu, öbürününse başka çeşit olduğu anlamına. Ne diyebilirdim ki Jimmy Dorsey için? Kötü birşey yazmadımsa da öğrendim ki sayfaların o türlü düzenlenmesine öfkelenmiş. Anlamış ne demek istediğimi. Beni aradığını söyledilerse de karşılaşmadık. McShann Orkestrası çok iyi bir topluluktu. Böyle bir orkestranın içinde Charlie Parker gibi yaratıcılık kaynakları tükenmeyen bir sanatçıyı ilk olarak dinlemek unutulmaz bir yaşantı oldu benim için. Kendisiyle yakın bir tanışıklık kurdum. Son görüşmemiz, savaştan hemen sonra bir tren yolculuğundaydı. Virginia'da bir dostuma gidiyordum. O da trendeydi. Philadelphia'da indi trenden. Pek uzun sürmeyen, ama çok ilginç bir konuşmaydı aramızdaki. Edgard Varese ile çalışmalarından ve görüşmelerinden söz etti. Varese'in müziğindeki ritmik olanaklardan kendi müziğinde nasıl yararlanabileceğini anlattı. Çok konuşmuyordu gerçi. Bilindiği gibi, uyuşturucu sorunu vardı ama onunla karşı karşıya kaldığınızda, kendini açığa vurduğunda, kendine eriştiğinde, yoğun bir öz beliriyordu düşünüşlerinde. Müziği tasarlanmamış bir tepki gibi değildi. Ne yaptığını çok iyi biliyordu. Tek bir kötü çalış duymadım ondan".

Barry Ulanov'un kitaplarının listesine bir göz atmak, uzmanlığının cazla sınırlanmadığını ortaya koymaya yetiyor. Örneğin, Jung ve dış dünya konulu bir kitabı var. Ölüm konusunda da yazmış. Eşi Ann B.Ulanov'la birlikte kitaplarından biri din ve bilinçdışı konusunu ele alıyor; bir başkası imgelemin şifa vericiliğine yöneliyor. Ulanov'un caz kitapları bundan yarım yüzyıl önce ödediğimin birkaç misli fiyatlı yeni baskılarıyla kataloglarda yer alıyorsa da bunları kitapçılarda bulmak kolay değil. Duke Ellington'un kızkardeşi Ruth, Ulanov'un Ellington kitabının ilk baskısını nereye koyduğunu bilemediği için yeni baskısını arayıp satın alabildiğini Ulanov'a söylemiş.

Ellington'u bestecilik sanatına müziğin gerçekleri düzeyinde yeni bir koşul getirmiş olmasına değiniyorum. "Yazdığınız müziği seslendirecek kişinin nasıl poker oynadığını bilmezseniz, o müziği doğru yazamazsınız" demişti Ellington.

"Psikolojik ve filozofik bir yaklaşım bu" diye yanıtlıyor Ulanov bu görüşü. "Yalnız müzikle değil, hem de insanla bağdaşık bir yaklaşım. Duke Ellington, orkestrasındaki müzikçilerin hepsini ailesinin üyeleri gibi tanırdı. Örneğin, Tricky Sam adıyla da bilinen Joe Nanton dünya almanaklarını ve Time Dergisini okurdu hep. Yaşadığı çağın gecikmeden kayda geçmesi onu çok ilgilendirirdi. İstatistikleri de iyi bilirdi. O günlerde Time Dergisi bugünkü gibi değildi. Haftalık olayların çok iyi bir belgesiydi. Tricky Sam için müzik yazdığında Duke, onun almanak ve Time Dergisi okumasını ne yapıp yapıp notaya geçirmiş olurdu. Tricky Sam trombonunda o hırıltılı sesi çıkardığında, çağın olaylarına karşı tepkisini dile getirmiş olurdu. Harry Carney'le de çok yakın dosttu Duke. Onunla uzun uzun, ağırbaşlı konuşmalara dalardı. Bu konuşmalar, Carney'e yazdığı müziğe dönüşürdü. Ellington kitabımı yazarken, Ellington orkestrasıyla birlikte yolculuklara çıktım. Orkestra üyelerini gözlem altında tutmak çok ilginçti benim için. Onları yakından tanımış olmakla büyük kıvanç duyuyorum".

İçinde Boyd Raeburn yazım olan Jazz Dergisini gösteriyorum kendisine. Çok ilgileniyor. Boyd Raeburn'ü tanıdığını, bu ara Raeburn'le yanyana bir fotoğrafı olduğunu söylüyor. Yazımın başlangıcını çeviriyorum: "Eski kötü günlerde iyi günler de vardı. Eski kötü günlerin iyi günlerini iyi yapan, yeninin yeni, ilerinin ileri olmasıydı". Cazda bugün artık pek birşeylerin olmadığını öne sürüyor bunun üzerine Ulanov. Soruyorum: "Niye cazda pek birşeyler olmuyor gerçekten?".

"1950'lere dönmek gerek. Caz direndi yaşamakta ve direncini bir süre seçkinlikle sürdürdü ama rock müziğinin gelişmesi ve oradan üreyen müzikler cazı büyük ölçüde hırpaladı. Yetişen gençler cazın içinde gelişmek yerine gülünç kılıklara girdiler; kötü şarkıcıların çalgıcılardan daha önemli olduğu topluluklar türedi. Bir çeşit vodvil, müziğe baskın çıktı. Caz gerçi ölüp gidecek değil. Amerikan toprağında yetişmiş ve dünyaya yayılmış bir müzik ne de olsa. Geçmişteki nitelikleriyle caz yeniden canlanacak mı? Bunu bilemem. Ama cazın yeniden canlanması gerçekleşirse bu yalnız müzikteki değil, bütün genelliğiyle kültürdeki değişmelere bağlı olacak. Cazı yaşatmak için, cazı bugün koşullayan formüllerden kurtarmak için özel bir kültür gerekli. Bugün öyle bir kültürden yoksunuz. Bu yalnız cazın sorunu değil. Şairlerimiz yok, ressamlarımız yok, romancılarımız yok. Var gerçi şiir, roman yazan; resim yapan ama pek seçkin kişiler değil bunlar. Önemli bir geçmişi olan büyük bir ülke Amerika. Ne ki, sanatlar alanında çok kötü bir durumda bugün. Başka ülkelerde de bu böyle. İngiltere'de, Fransa'da, Almanya'da...".

Söz Wynton Marsalis'e uzanıyor. Kişilikten yoksun olduğunu vurgulamak için, Marsalis'in fotoğraflarının altına "missing person" (gaip kişi) yazılmasını öneriyor. "Tekniği iyiyse de çalışında duygu yok, anlayış yok" diyor.

Geçen ayın, mart ayının, ilk günlerinden birindeydi Barry Ulanov'la söyleşimiz. Bunca yıldır New York'a ilk olarak kar yağmamıştı henüz. İstanbul'a gitmiş Ulanov yıllar önce. "Buzlar kaplamıştı İstanbul'u ben oradayken; öyle de olsa çok güzel bir kent" dedi.

Stüdyoda Kayıt ile HI-FI Arasındaki İlişkiler

Alan Hosman

Başlık size bir dedikodu yapacakmışız hissi verebilir ama emin olun ki, Hi-Fi meraklısının en ivedilikle bilmesi gerekli bir konudan bahsedeceğiz. Tabii en birinci konu, müzik dinleyicisinin gerçek sazlara olan yakınlığı ve onları nasıl tanıdığı, ya da duymak istediğidir.

Aslında, bir reprodüksiyon kopyası (CD, plak, v.s) size ulaşmadan önce hayli işlemden geçer. Başlangıç stüdyoda olur. Eğer kayıt canlı ise, sadece mikrofonlarla mixer ve kablolar aranızda demektir. Bir de tonmaister denen ve sesi kayıt etmeye çalışan teknisyene tabii ki. Bu teknisyenin kılavuzları ise monitor dediğimiz hoparlörlerdir. Bugün dünya üzerinde adı monitör olan birçok hazır hoparlör sistemi vardır ama gerçek monitör üretmek hiç de öyle kolay değildir. Bir bilgisayarın yardımı ile siz bile çok iyi bir monitör üretebilirsiniz. Fakat iş, canlı sazlarla karşılaşmaya geldiğinde çok büyük farklar duyabilrsiniz. Bunun en yakın sebebi, bir bilgisayarın hala fizyo akustikten, yani insan kulağının gerçek duyma fiziği ve duygusundan haberdar olamamasıdır. Bu yüzden bazı ciddi firma-

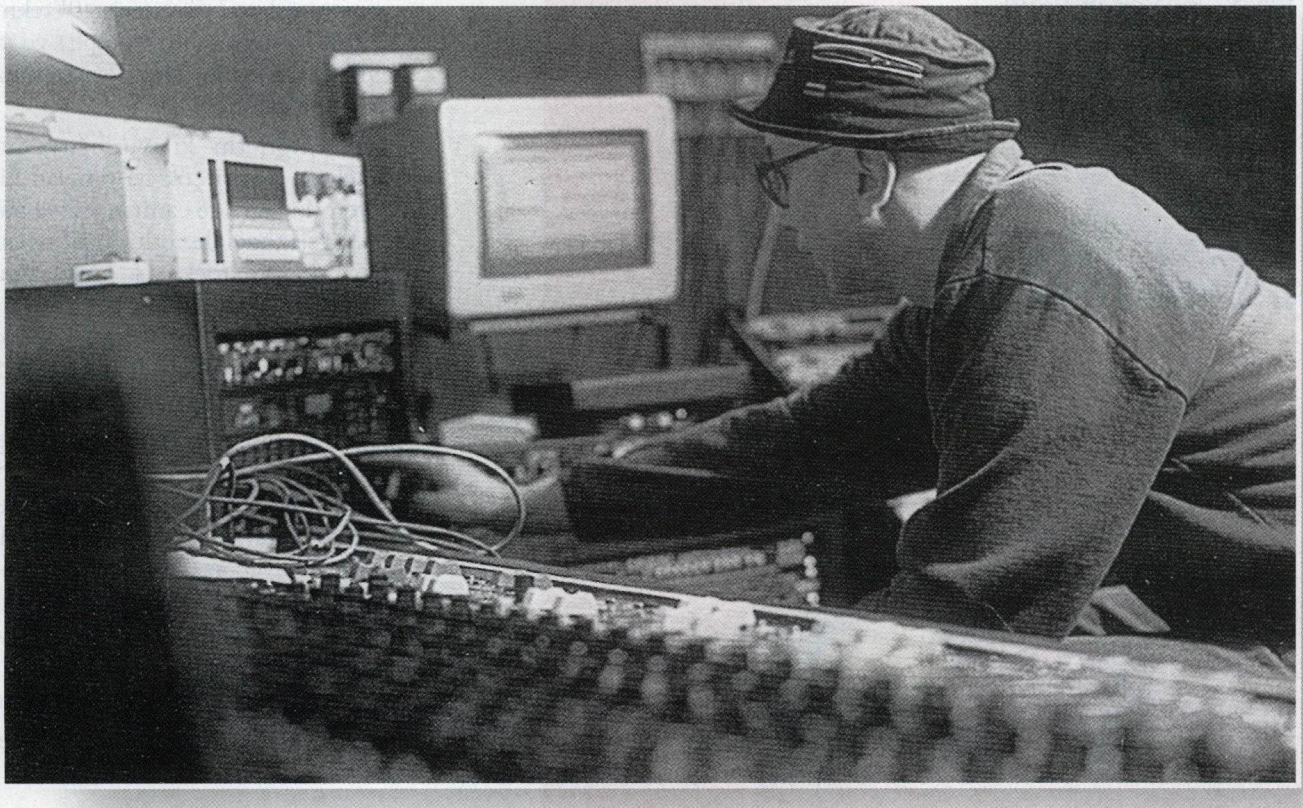

caz...
bu gezegenin etnik müziği

Doublemoon Records'ın ilk ürünleri
şimdi tüm dünya ile birlikte Türkiye'de...

craig harris & the nation of imagination
featuring barbaros erköse "istanbul"

Craig Harris - trombon, didgeridoo, vokal
Barbaros Erköse - klarnet
Carla Cook - vokal
Al McDowell - bas
Tony Lewis - davul
Ali Perret - piyano
Kelvyn Bell - gitar
Serdar Uçar - kanun
Ali Görgülü - darbuka
Şaban Erköse - darbuka
Mehmet Erdem - ud
Oğuz Büyükberber - bas klarnet
Bill White - gitar
Calvin Jones - bas
Damon Duewhite - davul

WAX POETIC "THREE"

İlhan Ersahin - saksofon
Eddie Henderson - trompet
Dave Berkman - rhodes piyano
Guyora Kats - wurlitzer piyano
Arto Tuncboyacıyan - ses & vurmalılar
Marlon Browden - davul
Kenny Wollesen - davul
Lisa Rudolph - vokal
Val - vokal
Rhasaan Manning - rap
Jesse Murphy - bas
DJ Mutamassik - turntables
Stafford Hunter - trombon
Kurt Rosenwinkle - gitar
Tijen Arkun - vokal
Edesel Davis - vokal

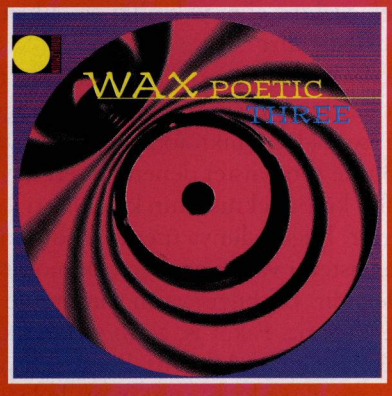

İlhan Erşahin Trio
"home"

İlhan Erşahin - saksofon
Larry Grenadier - bas
Kenny Wollesen - davul

... ve yakında

Brooklyn Funk Essentials on the Bosphorus
"Buzz Bag" featuring Laço Tayfa

ve

Burhan Öçal & Jamaaladeen Tacuma "Groove Ala Turka"

DOUBLEMOON DOUBLEMOON

Doublemoon Records
Pozitifimaj Müzik Yapım ve Organizasyon Ticaret A.Ş.
Büyükdere Caddesi No: 57/3 Maslak, 80725 İstanbul
Tel: 212 286 1520, Fax: 212 276 2767

lar (reklam olmasın diye isimlerini vermiyorum) tasarımlarını bitirdikten sonra "canlı-cansız" testine giderler ve bu sonuçlar onlara ne kadar doğru veya yanlış bir monitör ürettiklerini gösterir. Bu şekilde tasarım bazen 5 hatta 10 yıl gibi bir süre alabilir ama sonuçta monitör, her iki senede bir "upgrade" yani güncelleştirmeye tabi tutulmaz ve sizde yıllar boyu emin olarak kullanabilirsiniz. İşte bu monitörü kılavuz alan bir tonmaister, kayıdı yaparken, eğer klasik müzik kayıdı ise mikrofonları yerleştirme durumunu, duyumuna göre yapacaktır. Ama şunu da söylemeliyim ki bir mikrofon insan kulağı hassasiyetine sahip olmadığından, genellikle (2-3 metre) sazlara yakın konur. Siz de dinlerken bir büyük salonun ilk beş sırasında oturuyormuş havasında evinizde dinlersiniz. Sadece amplifikatörünüzün "volume" düğmesini açıp, kapatarak koltuğunuzu, yakın ya da daha uzak ayarlayabilirsiniz. Ama sakın unutmayın, mikrofon sizin istediğiniz gibi yumuşak ya da hayal ettiğiniz gibi sihirli, büyülü sesler kaydedemez. Çünkü sazlara ve salondaki sahne hacmi sizden çok daha yakındır. O halde bazı sazların hırçınlıkları veya sahnedeki yansımaları daha acımasız, canlı gibi kayıt olacaktır. Hoparlörlerinizden ya bunu istersiniz, ya da biraz daha istediğiniz gibi bir hoparlör bulup alırsınız. Ama asıl natüralite maalesef bu değildir! Gelelim kanal kayıtlı pop v.s. gibi cansız kayıtlara; burada en önemli konu 1. Stüdyo monitörleri 2. Tonmaister (teknisyen) ve 3. Mixer (kanallı preampli) ve tabii ki zevkler, yani aranjörlerin ya da sanatçıların, çalanların zevkleri.

Monitörlerin kılavuzluğu oranında, gerçekten sesleri çok iyi tanıyan bir teknisyen (ki genelde canlı kayıt yapmış birileridir) size hayli lezzetli, doğal ve canlı bir jazz, pop-jazz, rock v.s. kaydı sunabilir. Ama teknisyen kötü ise yani canlı sesleri hiç bilmiyorsa o zaman eyvah, çünkü çok doğru bir monitör bile, onun bilinçsiz zevklerini doyuramayacaktır.

Sizin evinizdeki naturaliteye gelince, tüm bunları gözönünde bulundurmadan "sesler yanlış" veya "doğru" ya da "derinlik var" ama sahne "eksik" ve buna benzer eleştirileri yapmayınız. İyi kayıt edilmiş canlı (doğal) sazların reprodüksiyonlarını seçip, bilebildiğiniz kadar gerçek hayattaki seslerle karşılaştırıp, sisteminizin iyi ya da kötü veya eksik çaldığına karar verin.

Çok güzel notalarla, iyi dinlemeler dilerim.

Barry Thomson, Toronto

SCOTT HAMILTON İstanbul'daydı

ABD'li tenor saksofoncu Scott Hamilton 12 Eylül 1954'te Providence, Rhode Island'da doğdu. Çocukluğundan itibaren babasının klasik jazz koleksiyonu aracılığıyla Louis Armstrong ve Duke Ellington gibi ustaların müziğiyle tanıştı. Piyano çalmayı öğrendi, bir süre klarinet eğitimi aldı ancak plaklarını dinleyerek hayran olduğu Coleman Hawkins, Ben Webster, Lester Young, Illinois Jacquet, Flip Philips ve Lucky Thompson gibi "Swing" dönemi tenor saksofoncularının etkisinde kaldı. Bir süre armonika çaldı. Hemşerisi olan saksofoncu Paul Gonsalves'i bir Duke Ellington konserinde izledikten sonra, 17 yaşında tenor saksofonda karar kıldı. O dönemlerde jazz dünyası yoğun bir biçimde "Fusion" akımına kapılmışken, Hamilton eski ustaların "Mainstream" tarzında çalışmalarından etkilendi. 5 yıl çalışıp kendini yetiştirdikten sonra, 1976'nın Ağustos ayında New York'a gitti. Usta trompetçi Roy Eldridge'in yardımıyla Hank Jones ve Anita O'Day ile çalışma olanağı buldu ve kısa bir süre sonra Benny Goodman'ın büyük orkestrasına katıldı. 1977 yılında kendi adına ilk albümünü kaydetti. Kendi dörtlüsünü kurdu. Alkolizmin pençesine düştüğü bu yıllarda Ruby Braff gibi ustalar ve kendisi gibi Bebop öncesi tarzda çalan Varren Wache ve Ken Peplowski benzeri genç müzisyenlerle plaklar doldurdu. Avrupa ve Japonya'da turnelere çıktı. Özellikle İngiltere'de büyük ilgi gördü. 1981 yılında alkol bağımlılığından kurtuldu. Melodik doğaçlamada geçmişin büyük tenor ustalarını aratmayan bir yeteneğe sahip olan Hamilton, ABD içinde verdiği konser ve kulüp çalışmaları dışında her yıl 1 ay New York'ta, 1 ay da Londra'da kulüp çalışması yapmakta, Avrupa'da jazz festivallerine katılmaktadır. 30 yıldan beri Concord plak şirketine bağlı olan sanatçı, kendi adına 30'a yakın albüm doldurmuştur.

Ali Sönmez

İ.Atıl İnaç

- Bay Hamilton herşeyden önce Türkiye'ye hoşgeldiniz... Sizin isminiz geçmişte-asılı-kalmış, ya da geriye-dönük bir müzisyen olarak nitelendiriliyor. Ama tabii bu jazz denilen müziğin özünü, hiç şüphesiz içinde değerli olan öğeleri yeniden ele alma, tekrar günışığına çıkartma anlamında bir niteleme. Siz bu yorumlar hakkında ne düşünüyorsunuz? Sizce bu tarz yorumların hafiften de olsa sizin gibi eski malzemeyi yeniden değerlendiren müzisyenleri küçümsemeyi amaçlayan bir doğası var mı?

Bu aslında eskiden daha büyük bir problemdi, fakat artık o denli güçlü bir eleştiri değil. Eleştirmenler şimdi anlıyorlar ki, ben hiç bir zaman onların düşündüğü kadar demode şekilde çalmadım. Ben profesyonel olarak müziğe 1970'lerde başladığımda, 20 yaşlarında genç bir müzisyen için herhangi bir şekilde gelenekle bağı olan jazz yapmak çok sıradışıydı. O dönemde benim hakkımda yazan eleştirmenler bunu fazlasıyla tutucu bir reaksiyon olarak gördüler. Ama şimdi gördüler ki, gerçekte bir reaksiyon vardı, ama o denli de tutucu değildi olup bitenler. Ben hiçbir zaman pürist olmadım. Yine de çalmaktan zevk aldığım jazz türü kökleri 1930'larda, 40'lar ve 50'lerde olan jazz'dır. Bu sebeple çalmaya çalıştığım müzikte bu gelenekten pek çok şey vardır.

-Bunun ötesinde yaptığınızı müziğin tanımını koymaya çalışır mısınız veya daha açılımlayabilir misiniz?

Ben bu müzikle büyüdüm. Çok küçükten beri. Demek istiyorum ki Lester Young'ın, Ben Webster'in, Duke Ellington, Louis Armstrong ve Charlie Parker'ın müziğini dinlemediğim bir dönemi hatırlamıyorum. Dolayısıyla benim için bu müzik tüm hayatım boyunca dinlediğim müzik.

- Kimlerin etkisinde kaldınız ve tam olarak bu etkileri nasıl yansıtıyorsunuz?

Zuhal Focan

Evet sanırım benim ve müziğimin üzerindeki etki alanı oldukça geniştir. 100 yıllık bir jazz tarihi var; gerek kayıtlı gerekse de yazılı olarak bize ulaşan. İşte bu yüzden beni etkileyan müzik kütlesi hayli büyük. Tüm bu biraz önce saydığım müzisyenler öncelikli olarak tabii.

- Tekrar aynı soruya dönmek istemiyorum ama, Scott Hamilton ismi Eddie Daniels (Memos From Paradise), Frank Morgan, Ken Poplowski, Warren Vaché, Ruby Braff vs. gibi isimlerle kimi bakımlardan birlikte telaffuz ediliyor. Çalış tarzınız çerçevesinde sizi ve bu isimleri oldukça lirik çalan, ama ritmik ve armonik olarak çok modern olmayan müzisyenler olarak nitelediler sanıyorum.

Öyle sanıyorum ki, aslında benim çalışım oldukça ritmik bir ağırlık noktasına sahip; ama Michael Brecker'ın ritmik olmasıyla aynı anlamda değil elbette. Farklı müzisyenlerden etkilenmiş olduğumuz için. Bence ritm jazz müziğinin en can alıcı öğesidir; o olmadan çalınmaya değer olduğunu sanmıyorum. Belki de ben Michael Brecker kadar arka plandan, gruptan kopmuyorum; belki de ben onun çaldığı her hangi birşey kadar ritmik çerçevede kompleks birşey çalıyorum ama arka plan daha basit olabiliyor. Anlatabiliyor muyum?

- Müziği lirik yapan şey nedir peki?

Bence müziği lirik yapan şey, bence eleştirmenler böyle bir niteleme kullandıklarında onların kastettiği şey çok fazla melodi duyuyor olmaları. Bana göre, ister modern olsun ister çok demode olsun, her iyi müzik melodik olmak zorundadır! Zorundadır dememeliyim, belki ama genelde hep öyle gerçekleşmektedir; John Coltrane'den tutun da Louis Armstrong'a kadar hepsi çok melodik çalan müzisyenlerdi.

- Ya nisbeten daha fazla blues kullanmaları melodik olmasını etkiliyor mu?

Blues yine jazz'ın özünü teşkil eden öğelerden bir tanesi, ne var ki pek çok jazz müzisyeni aslında harika blues çalan müzisyenler değildiler. Aslında tam da sorunuza cevap veremiyorum belki ama.

- Neo-Swing diye bir stilden bahsetmeyi tercih etti kimi eleştirmenler bir dönem; sizi de bu genre'ın bir mensubu, hatta öncülerinden biri yaptılar. Bu tür sınıflandırmaları doğru bulup, kendinizi gerçekten böyle bir stilin mensubu kabul ediyor musunuz?

Hayır, kabul etmiyorum. Ama tahmin ediyorum 20 yıl kadar önce kimi eleştirmenlerin Neo-Swing diye tabir ettikleri müziği çalan ilk müzisyen bendim. Ama ben hiç birşeyden "Neo-" birşey yaratmak istememiştim; esas olarak benim söylemek istediğim birşeyler vardı, hissettiğim müziği çalmak istiyordum. Beni "Neo" diye tanımlamaları beni.... Her neyse, zaten tüm bunlar geçti, tarih oldu artık.

- Kendi adınıza yaptığınız tüm albümler Concord label'ini taşıyor. Görünüşe göre Concord plak şirketi size en çok uyan, ya da diğer bir şekilde ifade etmek gerekirse beklentilerinize en iyi şekilde cevap verebilen plak şirketi; Plak şirket(ler)ine karşı tavrınız ve başka firmalarla çalışma hakkındaki düşünceleriniz neler? Concord'un size sağladığı ve sağlayamadığı avantajlar?

Gerçekten de çok uzun bir süredir, benim beklentilerime uyan şirket Concord oldu. Ve diğer pek çok Concord müzisyeni de benim kadar uzun zamandır onlarla çalışıyor. Ama bir "label" ile özleşleşmek konusunda hiç düşünmemiştim; yani çaldığım şeyin bir plak şirketiyle ilgili birşey olduğunu hiç düşünmemiştim. Concord ile çok uzun yıllar çalıştığım için insanlar bunu soruyorlar; plak şirketlerinin kimliklerinden çok kafada olan şeyler aslında önemli, yani sizin müzisyenliğiniz. Yine de bunca yıldır aynı şirketle çalışmış olmamın nedeni bana yapmak istediğim müziği yapma imkanı tanımaları, telifleri ve albüm haklarımı tatminkar bir şekilde ödemeleri, vs. Bana aynı şekilde davranacak her plak şirketiyle çalışırdım. Ama mesela ECM gibi bir şirket benimle ilgilenmezdi. Çünkü ben deneysel şeyler yapan bir müzisyen değilim. Ben kendimden böyle birşey beklemiyorum, başkaları da beklemiyor zaten. Diğer taraftan ben bir emprovizasyoncuyum; yaptığım işte her seferinde farklı olmaya ve evrim geçirmeye çaba gösteriyorum. Ama stil denen şey ikinci planda kalır; siz kendinizi rahat hissettiğiniz bir dil arıyorsunuz. İster yepyeni birşeyle ortaya çıkın, ister eskiye-dönük bir dilde konuşun, önemli olan sizin kendinize ait bir sesiniz var, işin içinde duygular var. İşte tüm bunlar sizin düşüncelerinizi yansıtmanızın yolları. Ben tarif ettiğim bu yolu takip ettim, çünkü bu yolun benim kendimi ifade etmemin en uygun yolu olduğuna inandım.

- Öğrendiğime göre siz önce klarinet çalarak müziğe başlamış, daha sonra piyanoya geçmiş, ardından armonika ile uğraşıp, en son olarak da tenor sax'da karar kılmışsınız; ve jazz müziğiyle uğraşmanız anladığım kadarıyla bu döneme rastlıyor.

Bence bu konuda belirtmem gereken şey şu; jazz her zaman orada oldu benim için. Ben profesyonel olarak çalmaya başladığımda 14 yaşımdaydım, kimi blues orkestralarında armonika çaldım, falan. Bundan birkaç yıl sonra da jazz çalmak gibi bir istem duydum; buna en uygun enstrümanın da saksofon olduğunu düşündüm. Çocukluğumdan beri dinlediğim müziği çalmak istedim...

- 1997 yılında yine Concord'dan çıkan son albümünüz "After Hours"u dinleme fırsatım olamadı, kusura bakmayın... Albüm..

After Hours çok iyi bir albüm oldu, çünkü Tommy Flanagan ve Trio'su ile çalışma fırsatı yakalamış oldum. Çok iyi bir gruptu. Ayrıca eleştirmenler açısından da iyi bir albüm oldu. Çok iyi eleştiriler aldım. Tommy Flanagan aslında benim için çok ileri bir piyanist, dolayısıyla normalde benim hakkımda yazı yazan eleştirmenlerden çok daha fazla eleştirmen albümle ilgili yazdı. Yani Tommy'nin faydası çok oldu. Bazı standartlar, bazı besteler çaldık. Şimdi yeni bir albüm üzerinde çalışıyorum. Concord bu konuda çok sabırsız. Farklı bir proje olması için 3 aydır çalışıyoruz. Umarız iyi olacak.

- Ona eminiz... Burada Önder Focan'la birlikte çalacaksınız. Daha önce dinlediniz mi veya çalıştınız mı? Neler çalacaksınız?

Albümünü dinledim. Çok enteresan bir gitarist ama daha önce çalmadık. Bugün bir prova oldu. Ağırlıklı olarak standart'ları çalacağız. Bir iki beste yollamıştım önceden ama buraya hiç ulaşmamış.

- Teşekkürler zaman ayırdığınız için!

RÖP.

Mi Bemol Bir Yaşam: CHAN PARKER

Hülya Tunçağ

Onunla ilk kez, üç yıl önceki Kuşadası Jazz Festivali sırasında tanışmıştım. Sofistike, ödünsüz davranışları ve yaşına rağmen hala koruduğu dansçı zarafeti beni çok etkilemişti.

Chan Parker, Kuşadası Jazz Festivali'nin mimarı, sevgili dostum Füsun Levet'nin Paris'te komşusuydu. Yalnızca komşu değil, aynı zamanda anne-kız yakınlığında sıcacık bir dostluğu da paylaşıyorlardı. İkincisi de Paris'in güneyinde birbirine çok yakın köylerde yaşıyorlardı. Champmonteux, Chan'ın Phill Woods ile evliyken yerleştiği küçük, sevimli yer. Bahçe içinde bir ahır ve iki katlı bir köy evi. Chan'ın "Bird"ün anılarıyla yaşadığı kişilikli, dingin mekan. Chan ile "soul-sister" düzeyine varan dostluğumuz ise 1997 Haziranında yine Kuşadası Jazz Festivali'nde başladı. Ona Champmonteux'deki evine geleceğime dair söz vermiştim. Sevgili Füsun'un beni Paris-Etampes'daki evine Noel ve Yılbaşı için davet etmesiyle Chan Parker'ı da bir kez daha görme olanağını buldum.

2 Ocak Cuma. Öğleden sonra. Sonunda büyük bir taş şöminenin yandığı, yine büyük salonda Chan'la başbaşayız. Aslında pek de yalnız sayılmayız. Çünkü yanımızda Chan'ın komik yüzlü, siyah tüylü köpeği Babu ile kocaman helezon kuyruklu, tombul tekir kedi Willie de bizimle. Chan'ın uyarısına rağmen Babu'nun ısrarla top oynama önerilerine kayıtsız kalamadığım için söyleşimiz hep kesiliyor. Chan, **Charlie "Bird" Parker** ile ilgili söyleşilerden bıkmış. Zaten benim merak ettiğim konu da Chan'ın yaşamı ve bu yaşam içinde "Bird"ün rolü. Bu nedenle bizimki nefis kırmızı Fransız şaraplarının içilip Babu ve Willie'nin zaman zaman katkılarıyla saatlerce sürüp giden tatlı bir sohbet oluyor.

"New York'ta doğdum" diye söze başlıyor Chan. "Babam bir vodvil prodüktörüydü. Vodvil bittikten sonra bir jazz orkestrası da olan şık bir restoran açtı. Bir de Fransız şef vardı. Anımsadığım ilk şey, çalınamayan bir piyanoydu".

Mekanik bir piyanoydu herhalde?

"Evet, ben o zaman dört yaşındaydım. İlk müzik izlenimlerim de bu piyanonun çaldığı ünlü parçalardı. Ayrıca ilk tatları, Fransız yemekleriyle ve peynirleriyle aldım. Annem dansçıydı.

Babamla, vodvil prodüktörüyken tanışmışlar. Evlendikten sonra babam annemin dans etmesini ve çalışmasını istememiş. Ama annem bu arada **Ziegfeld Follies**'de iş bulmuş ve babama söyleyememiş. Açılış gecesine kadar... Açılış gecesi babam söylemiş. Babam da ona bütün lobiyi dolduracak kadar çiçek yollamış. Anneme hayranmış. Ne yazık ki annem otuziki yaşındayken dul kaldı. Benden bir yaş küçük erkek kardeşim ve ben. İki çocuk, çok az bir para. Annemin durumu buydu babam öldüğünde. Çünkü, 1932 yılıydı, Wall Street'in battığı yıl...

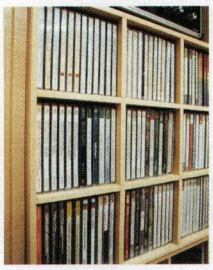

Müzik kitaplarından, nota arşivinden, CD'lerden ve CD-Rom'lardan oluşan Müzik Kütüphanesi.

Borusan Oda Orkestrası çalışmalarını artık Borusan Kültür ve Sanat Merkezi'nde sürdürüyor.

Müzik atölyeleri, konserler, söyleşiler, video gösterileri...

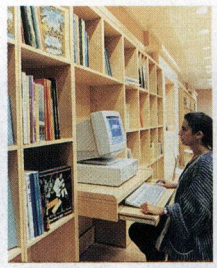

Beş bilgisayarla gün boyu İnternet'te sörf olanağı.

MÜZİK "EVİ"

Tünel'den Galatasaray'a doğru yürümeye başlayın. Rus Konsolosluğu'nu geçtikten hemen sonra 421 numaranın önünde durun. Müzikevi'nize hoşgeldiniz. Burası, Borusan Kültür ve Sanat Merkezi. Müzik kitapları, nota arşivi, CD-Rom referans kaynakları ve binlerce CD'siyle Türkiye'nin ilk ve (ne yazık ki) tek müzik kütüphanesi pazar ve pazartesi hariç her gün hizmetinizde. İstediğiniz CD'yi dinleyebilir, gün boyu, İnternet'e bağlı beş bilgisayarda gönlünüzce sörf yapabilirsiniz. Etkinlik salonunda konserler veriliyor, video gösterileri ve söyleşiler yapılıyor. Her cumartesi günü ise atölye çalışmaları var, katılmak isterseniz lütfen önceden yer ayırtın.

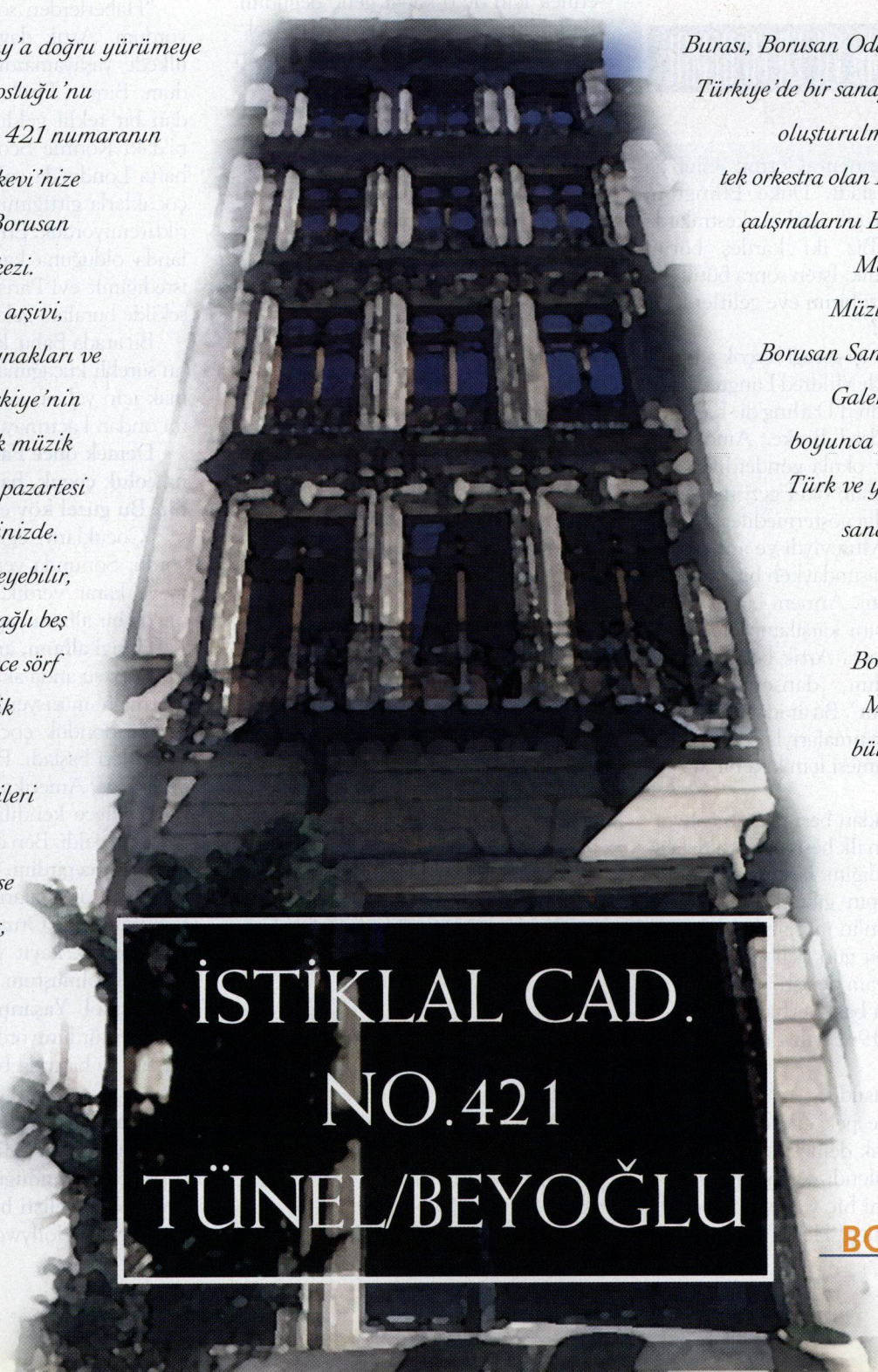

İSTİKLAL CAD.
NO.421
TÜNEL/BEYOĞLU

Burası, Borusan Oda Orkestrası'nın da evi. Türkiye'de bir sanayi kuruluşu tarafından oluşturulmuş ilk ve (ne yazık ki) tek orkestra olan Borusan Oda Orkestrası çalışmalarını Borusan Kültür ve Sanat Merkezi'nde sürdürüyor. Müzikevi'nizin diğer kapısı Borusan Sanat Galerisi'ne açılıyor. Galeride yıl boyunca birçok Türk ve yabancı sanatçının sergisini gezebilirsiniz. Ve önemli bir konu; Borusan Kültür ve Sanat Merkezi'nde gerçekleşen bütün etkinlikler ücretsiz. Borusan Kültür ve Sanat Merkezi'ne, Müzikevi'nize hoşgeldiniz.

BORUSAN

BORUSAN Kültür ve Sanat

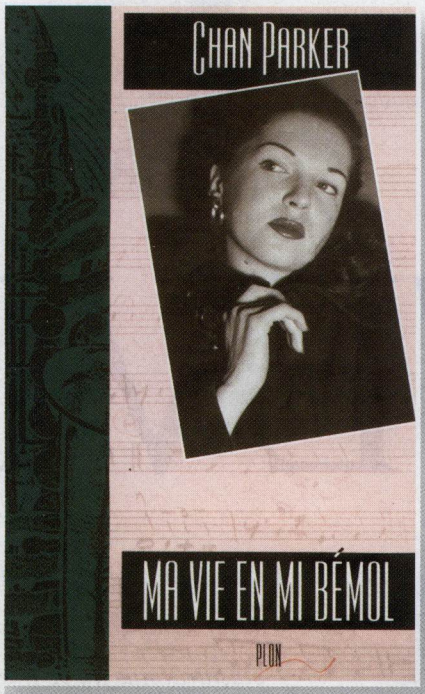

Böylece annem Cotton Club'da çalışmaya başladı. Duke Ellington, Cab Calloway gibi ünlü orkestralarda çalışıyordu. Biz iki kardeş bütün show'ları bilirdik. İşten sonra bütün bu orkestra üyeleri bizim eve gelirlerdi".

Adı neydi?

"Annemin işi gereği birçok adı vardı. Ama asıl adı Mildred Langton, sahne adıysa Mildred Darling'di. Babamla evliyken Mildred Burke. Amcalarım beni sıkıcı bir okula gönderdiler. Ardından bir Karaib okul gezisine. Ama anneme pek ilgi göstermediler. Çünkü baba tarafım Museviydi ve annem değildi. Onaltı yaşımdayken bir yaz tiyatrosuna katıldım. Annem bu yaz tiyatrosunun parasını karşılamak için mücevherlerini sattı. Artık ben de sahne dünyasındaydım, dansçıydım. 52. Cadde'ye gittim". Bu arada kedi Willie acıkma ve yakınmalarıyla sohbetimize giriyor. Beslenmesi için kısa bir ara veriyoruz.

"Beş yaşımdan beri piyano çalıyordum. Sevdiğim ilk besteci Bach'dı. Yıllar sonra sevdiğim besteciler değişti. Brahms, Chopin gibi. Bunu yanısıra Duke Ellington'ın müziğiyle büyümüştüm. Ancak bir gün Bebop'u duydum. Bir anda dünyam değişti".

1940'ların başı herhalde?

"Sanırım 1942 yılıydı ve "Bird"le tanıştım".

İlk etki nasıldı?

"Beni önce pek etkilemedi. Tabii bir erkek olarak demek istiyorum. Benimle çok ilgilendi. Armağanlar gönderiyordu. Beni hiç yalnız bırakmıyordu. Ben ona hep 'Hayır, hayır, hayır' diyordum. O ise 'Evet, evet'. California'da yaptığı bir konser turu sırasında yalnızca dinlemek için onu izledim. Henüz sevgili değildik. Benim ilk evliliğimden bir kızım vardı. Konser turundan sonra New York'a döndük. Bird hala çevremdeydi. Sonunda bir gece: "Tamam, seninim" dedim. Karşı koyamamıştım. Ona karşı konulamazdı ve birlikte yaşamaya başladık. İki çocuğumuz oldu. Onun ölümünden sonra ne yapacağımı bilemez halde ortada kalmıştım. Çünkü Bird, beni ve çocukları hep korumuştu. Artık dans etmek için de o kadar genç değildim. Başka bir yeteneğim, becerim de yoktu. Dünyayı tanımıyordum. Bütün dünyam "Bird"dü. Düşündüm ki, bildiğim tek şey yemek yapmaktı. Pensilvania, New Hope'da bir restoran buldum. Çok güzel bir yerdi. Kanal kıyısında şık bir mekandı. Ortağımdan daha iyi yemek sunuyordum. Özellikle Fransız mutfağını iyi biliyordum. Restoranı ele geçirdim ve adını "Bird's Nest" koydum. Ardından **Phil (Woods)** ile evlendim. Birlikte çalışmaya başladık. Yaz okulunda o müzik bölümünü, ben şan bölümünü yönetiyorduk. Phil'in New York'ta stüdyo çalışmaları da oluyordu".

Hangi yıllar?

"1965 yılıydı. Biz yine yaz okulunu yönetiyorduk. Phil'in stüdyo çalışmalarının dışında jazz konserlerine ve para kazanmaya gereksinimi vardı. Daha önce, 1959'da Quincy Jones'la çalışmaya başlamıştı. İyi para kazanıyordu o sıralar. Müzik de harikaydı. Phil, Quincy'nin peşinden gitmeye karar verince arabamı sattım, evi kapattım ve üç çocuk, üç köpek, kedilerle seyahat etmek olanaksızdı. Köpek ve kedileri yakınlarıma dağıttım. Çocukları alıp orkestraya katıldım. Düşünün bir otobüste onsekiz erkek, çocuklar ve ben. Ama tümü de büyük müzisyen. Bu dönem harikaydı".

Sanırım Quincy Jones Orkestrasının bu turuna ait bir de video olacak. Daha sonra CD'si de çıktı.

"Evet. Bende o gezinin haritası var. Çok heyecan vericiydi. Ama ben bu sırada hamile kaldım. Artık küçük de olsa bir eve gereksinim duyuyordum".

Program dışı bir olay bu.

"Evet, her neyse tur bitti, aileyi toparladık, Pennysilvania'ya döndük. Ama Quincy Jones'u ve müzik dolu harika günleri hiç unutmadım. Phil ile ben Pennysilvania'da yaşamımızı sürdürdük. Stüdyo çalışmaları da başlamıştı. Quincy'den yeni bir konser turu teklifi geldi. Avrupa'ya, Paris'e. Paris'te bir apartman dairesi tuttuk. Annem de arkadan bebek ve köpek ile birlikte geldi. İlk kez bu kentte bulunuyordum ve aşık oldum Paris'e.

1960'larda Amerika nasıldı? Yani bıraktığınız zaman?

"Amerika'daki politikaya dayanamaz olmuştum o sıralar. Wietnam Savaşını biliyorsun".

Evet, kayıtsız kalmak olanaksızdı.

"Haberlerden sonra her gece ağlıyordum. Artık dayanamıyordum. Bu ülkede yaşayamazdım. Nefret ediyordum. Birgün Phil'e Berlin Radyosundan bir teklif geldi. Ardından Londra'daki Ronnie Scott Club'dan. Dört hafta Londra'da çalıştı. Bütün turlara çocuklarla gittiğimiz için pek para biriktiremiyorduk. En ucuz ülkenin Hollanda olduğuna karar verdik. Ancak istediğimiz evi Paris'te bulduk. İşte bu şekilde buralara geldim".

Bu arada Babu, küçük kırmızı topunu sürekli kucağıma koyuyor ve oynamak için yalvarıyor. Ben ise bakışlarımı ondan kaçırmaya çalışıyorum.

Demek önce Paris'te bir apartmana çoluk çocuk, hayvanlarla yerleştiniz. Bu güzel köy evini nasıl aldınız?

"Çocukların eğitimleri sorun oluyordu. Sonunda yeniden Paris'e dönmeye karar verdik. Phil ise California'da bir albüm yapacaktı.

Hangi albüm, anımsıyor musun?

"Yok şu anda aklıma gelmiyor. California'lı müzisyenlerle yapmıştı. Biz Paris'e döndük çocuklarla. Ardından eğitimleri başladı. Phil'in albüm çalışmaları da Amerika'da devam ediyordu. Böylece kendiliğinden evliliğimizin sonu geldi. Ben de bir müzik eğitim programına girdim. Öğrenci olarak tabi. Beste çalışmalarına başladım. Asistan olmuştum. Otuzyedi şarkı sözü yazdım. Birçok kayıt yaptım. Şarkı sözü yazarı da olmuştum. Bu arada **"Benim Mi Bemol Yaşantım"** adlı kitabımı yazmayı sürdürüyordum. Phil ile başlamıştık. O başında bıraktı, ben sürdürdüm".

Chan, ben aslında Clint Eastwood'un yönettiği "Bird" filmi hakkında neler düşündüğünü merak ediyorum. Nasıl gelişti bu proje?

"Üç kez Hollywood'a bu proje için

çağırıldım. İlki bir felaketti. Düşkırıklığıydı".

Yine Babu devrede. Bu kez Willie'nin su çanağına attığı topunu almamızı istiyor. Söyleşinin selameti için hemen isteğini yerine getiriyorum.

Demek ki ilk prodüktör seni ikna edemedi?

"Hayır, onun kitabı bildiğine inanmadım. İkincisi, senaryoyu kendisi yazmıştı ve iyi bir insandı. Prodüktörle anlaşamadı. Ancak bu senaryoyu değerlendiren Clint oldu. Zaten Clint de Bird ile ilgili bir film yapmak istiyordu".

Nasıl bağlantı kurdunuz?

"Bir gece, daha doğrusu sabahın ikisinde bir telefon geldi. Sekreteri, **Clint Eastwood** sizi arıyor diyordu. Ardından Clint konuştu. Seni görebilir miyim diye sordu. Ben de tabii dedim ve evime, buraya geldi".

Buraya mı?

"Evet, buraya..."

Nasıl bir insan Eastwood?

"Çarpıcı, nazik. Piyano çaldı, birlikte bahçeden havuç topladık, fotoğraflarımı çekti, film izledik. Paris'te üç gün geçirdik. Bana daha sonra çekim çalışmalarını, denemelerini gönderdi. Harika bir deneyimdi benim için. Film de öyle..."

Ancak ben filmi izlediğim zaman Bird'ün kişiliği açısından biraz düşkırıklığı yaşadım. Charlie Parker'ı dinleme ve tanıma şansına erişmedim ama Forest Whitaker'ın canlandırdığı kadar zayıf bir insan olduğunu da sanmıyorum. Bir zavallıydı filmde. Ne dersin?

"Filmden önce Whitaker'la karşılaştım. Ona Bird'ü anlatmaya çalıştım. Tabii Bird'ün kollarındaki izleri biliyordum, çektiklerini... Ama ona şunu söylemeye çalıştım: Bird'ü bir kurban, bir aile babası, nazik bir kişi, iyi bir insan olarak düşün, ona göre canlandır dedim".

Bird'ün entellektüel düzeyi nasıldı?

"Çok güçlü bir belleği vardı. Gördüğü, okuduğu ve işittiğini asla unutmazdı. Psikoloji bitirdi. Birlikte baleye giderdik. Klasik müzik çok severdi. Sanatı severdi. Sence entellektüel değil mi?".

Hem de nasıl. Kısa ve zor bir yaşamda ekol yaratmanın yanı sıra kendisini diğer alanlarda da geliştirmesi hayranlık duyulacak bir olay.

"Öğrenmeye çok açıktı. Sanat doluydu".

Ve sevgi...

"Evet, çok".

Eğer yaşasaydı, bugünkü çizgisi nasıl olurdu? Yeni bir tarz yaratır mıydı?

"Yo, sanmam. Tekniğini geliştirir ama değiştirmezdi. **Eric Dolphy**'ye bir bak. Çok moderndi ama hep Charlie Parker gibi çaldı. Ne **Archie Shepp** gibi ne de **Ornette Coleman**. Belki şöyle haklı olabilirsin. Bird ölümünden bir gece önce bana, 'yeni bir tarz buldum, söyleşi yapar gibi çalmak istiyorum' dedi.

Hülya Tunçağ ve Chan Parker

Ne kadar ilginç ve üzüntü verici. Buluşunu uygulamaya geçiremedi.

"Çok üzücü".

Peki çocuklarınız ne durumda?

"En küçük kızımız Amee öldü. Kim, bildiğin gibi şarkıcı. Bir de sanat galerisi açtı. Mutlu bir evliliği var. Oğlum Baird bilim adamı. İkizleri var. Garth'ın elektronik eşya mağazası var".

Müzikle yalnızca Kim Parker'ın ilgilenmesi ilginç... Günümüz jazz'ı için ne düşünüyorsun?

"Pek dinlemiyorum. Hala Bill Evans, Chet Baker, Mingus, Sonny Rollins ve tabii Bird'ü dinlemeyi tercih ediyorum. Jackie McLean'i seviyorum. Günümüz müziğinden hoşlanmıyorum. Ancak günümüz şarkıcılarından biri var, tanışıyoruz da... adı aklıma gelmiyor bir türlü. Yalın ve içten söylüyor".

Dianne Reeves mi?

"Evet, evet nasıl bildin, Dianne Reeves. Abartısız ve duru söylüyor".

Charlie Parker'ın telif haklarını alıyor musun?

"Kendi şarkı sözleriminkini alıyorum ama Bird'ünkünü değil. Çünkü biz resmen evlenmedik. İlk eşi alıyor. Biraz da çocuklar...".

Sevgili Chan, görüyorum ki bu güzel evde Babu ve Willie ile oldukça mutlusun ve Bird'ün fotoğrafları, müziği anılarıyla...

"Evet çok mutluyum çünkü Bird'ü yanımda hissediyorum".

Bundan sonra neler yapmak istiyorsun?

"Yeni projeler var. Amerikalı bir film yapımcısıyla bağlantıdayım. Üç epizodlu bir film için. Üçüncü epizodu jazz ile ilgili. Üç hafta önce buraya geldi. 21 Mart'ta BBC benimle bir söyleşi yapmak için gelecek. Alto saksofoncu Peter King'i biliyorsun, o önermiş bunu. Birlikte olacak".

Nasıl akıp geçtiğini anlamadığım bu güzel saatler için sana çok teşekkür ediyorum sevgili Chan.

"Ben de çok mutlu oldum. Seni yine bekliyoruz, soul sister".

Şöminede yanan kütüklerin, iyi cins kırmızı Fransız şarabının ve yağmurun kokusu. Minyon, hala güzel Chan Parker'ın gülen gözleri, peşimden gelmek isteyen ağzında topuyla Babu ve güzel kuyruk Willie, Bird'ün müziği... Hiç bırakmak istemedim. Zaten vedalaşmaları da oldum olası sevmem.

RÖP.

ULF WAKENIUS

Serdar Karabatı

İsmi dünya çapında duyulmaya başlayan İsveçli gitarist ile Göteborg'da görüşme olanağı buldum. Halen **Oscar Peterson**'la çalışan Wakenius'la yaptığım söyleşinin ilk sorusu bu müzik birlikteliği ile ilgili idi:

Ray Brown ile yaptığım bir CD aracılığı ile biraraya geldik aslında. Oscar, Ray'den CD'yi alıp dinlemiş, çok beğenmiş, sonra bir de **Niels-Henning Oersted Pedersen** (NHØP) ile yaptığım bir CD'yi bulmuş. Duyduğunu beğenmiş olacak ki benimle iletişim kurdu, benim için büyük bir hayalin gerçekleşmesi oldu tabii bu. Çok prestijli bir iş Oscar'la çalmak; biliyorsun Oscar'la çalmış gitaristlerin toplamı **Herb Ellis**, Barney Kessel, **Joe Pass** gibi isimleri içeren uzun bir liste. Tam anlamıyla klasik bir jazz grubu, sanırım turne sırasında bir ara kayda da gireceğiz, bu da gerçekten çok heyecan verici. Oscar'la çalmaya geçen yaz başladım, beş konser verdik birlikte, dördü Avrupa'da, biri Chicago'da olmak üzere. Mayıs sonunda New York Blue Note'ta bir haftalık bir programla başlayacak bir turnemiz var. Sonra bir haftalığına Japonya'ya gidiyoruz, yine Blue Note... Avrupa'da bir kaç konser, Hollywood Bowl'da bir konser, San Francisco'da Joshi's ve bunları Şili, Arjantin ve Brezilya'yı içeren bir Güney Amerika turnesi izleyecek. Öte yandan, **Ray Brown Trio** ile çalışmaya da devam ediyorum, **Geoff Keezer** piyano, **Gregory Hutchingson** davul. Yine Mayıs'ta Toronto'da çalacağız birlikte, aynı ay benim de yer aldığım Ray Brown'ın yeni CD'si de yayınlanmış olacak. Kısacası, bu yıl epeyi hareketli ve heyecanlı geçeceğe benzer.

Gitardaki etkilenmelerinden bahseder misin biraz? Jazz'a ne zaman ilgi duymaya başladın?

Gitar çalmaya onbir yaşındayken başladım, blues çalarak; usta diyebileceğin tüm isimler, Eric Clapton, Johnny Winter ve saire, onlarla. Sonra onaltı yaş civari fusiona merak saldım. O dönemde fusion çok güçlüydü, **Return to Forever**, Mahavishnu, **Weather Report**; yeni bir tür ve çok da iyi bir ses. Böylece yavaş yavaş jazz'a doğru geldim zamanla, bir kaç yıl fusion çaldıktan sonra Wes Montgomery'nin müziği ile tanıştım. Sonra George Benson. Tüm aradığım şeyleri bulabiliyordum onlarda, çok iyi bir swing, çok iyi bir zaman duygusu, çok iyi bir armoni anlayışı ve üstelik de çok "zıpır" çalıyorlardı, melodi bakımından. Böylece jazz gitar ve jazz tarihini daha derinden öğrenmeye başladım. **Tal Farlow**, Jimmie Rainey, **Barney Kessel**, Jim Hall gibi "baba"ları dinlemeye başladım. Jazz gitar öğrenmek istiyorsan bu isimleri es geçemezsin, her şeyin temeli onlarda. Öbür yandan, daha yakın dönemden etkilenmelerim arasında Pat Metheny'yi saymalıyım.

Gitarın jazz'daki temelini çok genel tanımıyla hangi dönemde buluyorsun?

Tarihsel olarak bakarsan uzun bir süre Eddie Condon gibi banjocular var jazz'da, gitaristler 1930'larda big band'lerde gözükmeye başlıyor, ama o dönemde gitar amplifikatörsüz çalınıyor, kayıtlarda zar zor duyulur sesleri. Sonra Charlie Christi-

Ulf Wakenius
Gibson

an geliyor ve amplifikatörü işin içine sokarak devrimi gerçekleştiriyor. Christian'ın stili gerçekten yeni bir yol açmış ve gitarı trompet veya tenor saksofon düzeyine getirmiş jazz'da. Bu enstrümanlar kadar ağırlık kazanmasa da daha o dönemde, jazz'da gitarın yükselişi Christian'la başlıyor kesinlikle.

Gitarı bir çalgı olarak nereye koyuyorsun? Diğer çalgılara göre, örneğin piyanoya göre üstün ve zayıf yönleri nedir?

Armonik açıdan piyanoya göre tabii ki daha zayıf. Öte yandan bunu bir avantaj gibi de düşünebilirsin, az lafla daha çok anlatım bakımından, özellikle de **Jim Hall**'un yaptığı gibi yaparsan. Piyanoda akor basarken on parmağını kullanıyorsun, yani bu şart değilse de çoğu piyanist bunu tercih ediyor ve çok ağdalı akorlarla çalıyor. Bu da bazen hazmı zor sonuçlar doğurabiliyor müzik açısından. Gitar piyanonun yaptığını yapamadığından başka türlü düşünmek zorundasın. Jim Hall'a bakıyorsun yalnızca iki sesle armonik olarak çok da anlamlı bir şeyler çıkartabiliyor. Ayrıca böyle çaldığın zaman diğer müzisyenlere de yer açmış oluyorsun. Bir de gitarın önemli bir özelliği dinleyiciler tarafından kolay takip edilebilir olması, bu da iletişimi kolaylaştırıyor konserlerde. Öte yandan, gitarda telleri kaydırarak farklı sesler elde edebilirsin, böylece insan sesine yaklaşmış oluyorsun. Piyano daha mekanik. Burada tabii **Django Reinhardt**'tan bahsetmek lazım, sesleri kaydırma onunla başlamıştır.

Gitarda deneysel çalışmalar üzerindeki düşüncen nedir? Alışılmadık akorları deneyenler var örneğin.

Gitarın tellerini farklı şekilde akort edip çalanlar da var; bu tip deneysel şeylere temelde karşı değilim. İlerlemek için biraz deneyci olmak gerekir. Ama bir çok gitarist daha jazz temelini öğrenmeden bu tip işlere girişiyor, bu biraz ise tersten başlamak gibi geliyor bana. Daha basit bir jazz blues çalmayı öğrenmeden farklı akortlu gitarla haşır neşir oluyorlar. **Jim Hall** şöyle demiş: "Şili'ye, İtalya'ya, dünyanın değişik yerlerine çalmaya gidiyoruz. Buralarda bir çok insan İngilizce konuşamıyor, ama **Stella by Starlight** deyince hemen iletişim kuruyoruz." Esperanto budur işte, jazz'ın temeli de bu!

Bazıları jazz'ın kendini çok yineler bir havaya girdiğini düşünüyor. Ne dersin?

Jazz'a klasik müzik gibi bakmak lazım. Bach Bach'tır, bunun eskimişlikle ilgisi yok. Jazz da kendi gelişimini neredeyse tamamladı, bunu kabul etmemiz lazım. Artık günümüzde ayrıntılarla uğraşıyoruz, cilalıyoruz müziği bir anlamda. Jazz'ın üst noktası kesinlikle 1940'lardan 1960'lara uzanan 25-30 yıllık dönem. Şimdi **Bill Frisell** gibi değişik yaklaşımlar getiren müzisyenler de çıkacak; öte yandan **John Scofield**'a bakarsan gayet geleneksel çalıyor bir bakıma. Sonuçta çünkü dönüp dolaşıp geleceğimiz jazz temeli aynı ve bence bu bir eksiklik değil. Sürekli değişemezsin ve gerçekçi olmak gerekirse bugün değişiklik diye sunulan bir çok şeyin değeri **Ornette Coleman** veya **John Coltrane**'in gerçekten macera ruhlu ve deneysel işleri yanında çok düşük kalıyor. Öte yandan, herkesin yeni bir şey-

ler üretmek zorunda olmasına dair düşünceler biraz bana histerik tutumlar gibi geliyor. Her köşeden bir dahi çıkmıyor ki, gitarda da bakıyorsun Hendrix, Christian, Montgomery gibi bir kaç isimden bahsediyoruz tüm yirminci yüzyılın içinde.

İsveç'teki jazz ortamı hakkında da bir şeyler söyler misin? Oturmuş bir jazz geleneği var burada.

Evet, bu gelenek çok güçlü. İsveç'in nüfusu 8 milyonun biraz üzerinde, ama yüzün üzerinde kulüp var tüm ülkede. Bence bu muhteşem. Hatta Avrupa'nın gerçek jazz ülkesi İsveç'tir bile diyebilirim. Kuzeyde standart çok yüksek ve bir sürü yeni müzisyen çıkıyor, bu da eğitim sisteminin bir hediyesi tabii. Müzisyen olmak isteyen biri için burada çok elverişli bir ortam var kısacası. Ama şu da var, coğrafi bakımdan İsveç aslında biraz nasıl desek, ana yolların dışında kalıyor; bir çok İsveçli müzisyen de Avrupa'nın dışına çıkamıyor. Ben kendimi çok şanslı buluyorum bu açıdan, NHOP, Oscar Peterson ve Ray Brown ile çalışmak benim için müthiş bir olanak. Dünyaya açılmış pek İsveçli müzisyen yok şu sıralar.

Amerika ile Avrupa'nın jazz'a yaklaşımında fark görüyor musun?

Avrupa bugünlerde gittikçe güçleniyor. Örneğin **NHØP** çok kendine özgü, **Jan Garbarek** de öyle. Avrupa'da çok iyi müzisyenler var. Belki Avrupa'nın Amerika'dan farkı burada yaklaşımın daha lirik oluşu. Bir de İsveç'te örneğin müzisyenler kendilerini geliştirmek için daha uzun zaman ayırabiliyorlar, Amerika'da bu sistem yok ve müzisyenler kendileri hemen yollarda, turnelerde buluyorlar. Öte yandan, Kuzey'in en kendine özgü jazz'ı Norveç'inki bence, folklor etkilerini falan da çok iyi kullanıyorlar jazz içinde.

Avrupa'daki ülkeleri karşılaştırınca ne görüyorsun?

İsveç'ten, örneğin, Fransa'ya jazz ihraç etmek çok zor. Avrupa'nın en zayıf kaldığı nokta bu bence. Ülkeler arasında pek alışveriş yok, Avrupa Birliği'ne karşın üstelik. Türkiye için de böyle bu, **Maffy Falay** gibi buralara gelip yerleşmiş müzisyenler dışında karşılıklı iletişim yok. Fransa ve İtalya'da iş alan müzisyenlerin çoğu Amerikalı. Ama öte yandan "Avrupa Amerika'ya Karşı" türünden bir ortam da yaratmamak lazım. Müzikte korumacı olamazsın, kendini yarışmacı bir kafayla hazırlamalısın. Bazı İsveçli müzisyenler böyle korumacı olmaya kalkıyor; ama **Oscar Peterson**'a bak, o sınır tanımıyor! Üst düzeydeki işlerde artık sınırlardan bahsedemeyiz.

Murad Şekerli

Blue Note'dan bir Önder Focan albümü...

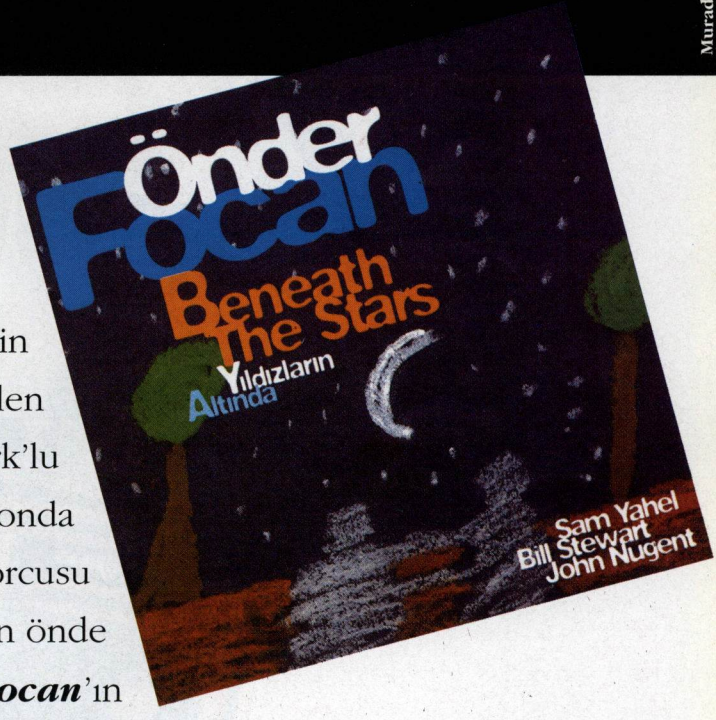

Davulda Down Beat Dergisi'nin eleştirmenlerince 97'nin gözde davulcusu seçilen ***Bill Stewart***, Hammond B3 Org'da New York'lu genç sanatçı ***Sam Yahel***, tenor saksofonda Woody Herman Big Band'in birinci tenorcusu ***John Nugent*** ve Türkiye'nin önde gelen gitarcılarından ***Önder Focan***'ın GARANTİ BANK'ın desteğiyle yaptığı yeni albümü...

Tüm jazz albümü satılan mağazalarda...

EMI

Produced by EMI-KENT Elektronik Sanayi ve Ticaret A.Ş.
İMÇ 6. Blok 6302 Unkapanı 34470 İstanbul-Turkey
℗&© EMI-KENT Elektronik A.Ş.

THE FINEST IN JAZZ SINCE 1939
BLUE NOTE®

Ayten Alpman İle Geçmişe Bir Yolculuk

BİR BAŞKADIR BENİM ÖYKÜM

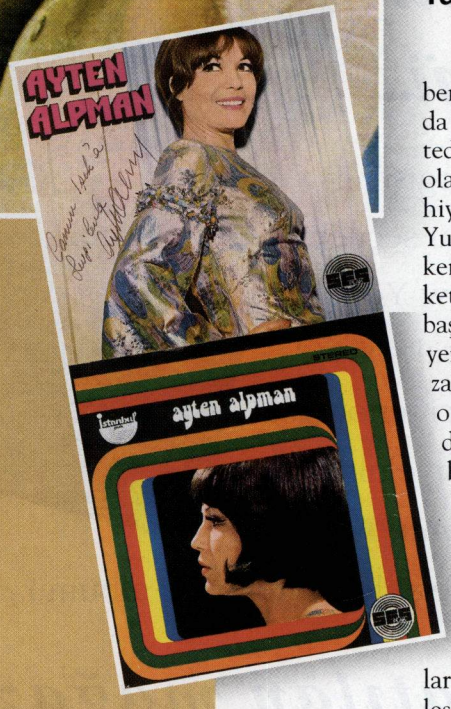

Tunçel Gülsoy

Yıl 1974, Türk Ordusu Kıbrıs'a çıkmaya hazırlanıyor, seferberlik var, tüm askerler bu hedefe kilitlenmiş. Kıbrıs açıklarında bir Türk denizaltısı denizin sessiz ve derinliğinde beklemektedir. Denizaltı dediğin bir ufacık mekan, içinde ancak alışkın olan yaşayabilir, herkes birbirine yakındır orada, hatta askeri hiyerarşi bile yok olur bu mekanda. Tam o sırada üstlerinde bir Yunan denizaltısı olduğunu farkederler. Deniz tüm sesleri mükemmelen taşır, en ufak bir ses düşmanın Türk denizaltısını farketmesi demektir. Büyük bir sessizlik içinde gergin bir bekleyiş başlar. O an ölüm ile yaşam arasındaki çizginin en ince olduğu yerdir. Askerler birbirleri ile sessizce helalleşmektedirler. Denizaltının telsizi açıktır, merkezden emir beklemektedirler. Ama o an başka birşey olur, telsizden bir kadın sesi duyulur, güzel ve derin bir ses, kelimeler ölüm sessizliğini bozar; "Bir başkadır benim memleketim". Ölüm ile yaşam arasındaki ince çizgide bekleyen askerler bir anda duygulanırlar, vatanlarından gelen bu güzel ses onları coşturur, herkes ağlamaya başlar. Ölümün yanıbaşında yaşam yeniden güçlenir. İşte o sırada gemi komutanı içinden bir yemin eder. "Eğer günün birinde bu badireden sağ dönersek şu şarkıyı söyleyen kadını mutlaka bulacağım ve ellerinden öpeceğim". Kader ileride o duyguları derinden hisseden Amiral Kolbüken'in bu arzusunu gerçekleştirecektir.

Hemen hemen aynı zamanlarda evine dönmekte olan bir yorgun şarkıcı apartmanın alt katındaki komşusunun açık olan

televizyonundan şarkı söyleyen kendi sesini duyar, şaşırır, yukarı çıkar ve hemen kendi televizyonunu açar. Duyduğu doğrudur ama esas şaşırtıcı olan gördüğüdür. O şarkı söylerken arka planda jet uçakları uçmakta, tanklar geçmekte ve askerler gözükmektedir, bir an şarkının sözlerini tekrarlar,"Bir başkadır benim memleketim". O an için savaşın eşiğindeki gencecik askerlerin yanında olmak ister. Kader ileride bu duyguları yaşıyan Ayten Alpman'ın arzusunu gerçekleştirecektir.

Yılların jazz şarkıcısı hiç beklemediği bir anda hiç beklemediği bir şekilde savaşa girmiş olan bir ülkeyi tek bir şarkıda ama jazz olmayan bir şarkıda birleştirmiştir, ne tuhaf bir kaderdir bu.

Aslında "Memleketim" şarkısının öyküsünün başlangıcı hiç de ilginç değildir. Her şey **Şerif Yüzbaşıoğlu**'nun ona bir Mirelle Matheiu parçasından bahsetmesi ile gelişir. "Tam senlik bir parça Ayten, Fikret Şenes de güzel Türkçe sözler yazdı, mutlaka okumalısın". O güne kadar jazz olsun hafif müzik olsun şarkılarında hep aşk ve duyguları dile getiren Ayten'e memleket temalı bir şarkı çok ters gelir. Arkadaşlarının zoru ile yarım saatte stüdyoda kayıt yaparlar. Daha sonra o zamanlar çalıştıkları Carlton otelinde bu parçayı da repertuarlarına alırlar ama kimsenin ilgisini çekmez. Derken 1974 yılının temmuz ayındaki o unutulmaz günler gelir ve "Memleketim" bir hit olur. Sonrası ise artık tarihdir. Tüm askeri birlikler teker teker Ayten Alpman'ı çağırmaya başlarlar. Bir gün pır pır bir nakliye uçağı ile Kıbrıs'a götürülür. Girne Kalesi'nin içinde ters çevrilmiş bir portakal sandığının üstünde mikrofonsuz olarak savaş gazisi askerlere şarkı söyler. Herkes ağlamaktadır. Sonra Gölcük'teki denizaltı filosunu ziyaret eder. Artık her gittiği askeri birlikte teftişe gelmiş bir general gibi karşılanmaktadır. Bu geziler uzun zaman sürer, ayrıca binlerce mektup alır. Bu şarkıyı çok kereler söyler ve insanlar hep beraber ağlarlar. Kendi tabiri ile hiç kimseye nasip olmayan bir askerlik yapar Ayten Alpman.

Kapısını çalmadan önce karşılaştığım bir beye hangi katta oturduğunu sordum. "Doktor musunuz" diye sordu, yüreğim ağzıma geldi, hayır dedim niye sordunuz, "Biraz rahatsızdı, çantanıza baktım doktor sandım dedi. Sonunda kapısını çaldım ve endişe ile bekledim. O kısacık an çok uzun geldi bana ama sonunda kapı açıldı, işte karşımda idi. Önce o şaşırdı, niye geldiğimi unutmuştu, bir an bozuldum ama çabucak randevumuzu hatırladı ve beni içeri davet etti.

Ona kendisini yeni nesil jazz severlere tanıtmak için geldiğimi söyledim. Biraz dudak büktü, yeni nesil jazz dinliyor mu? diye sordu, aslında sorusunun içinde kendi cevabı da vardı ama hemen ona gerçek olan cevabı verdim. "Evet, çok değil ama meraklı ve güzel bir genç jazz dinleyicisi var". İnanmış göründü. Kendisi çay içiyordu bana da ikram etti.

İki sevimli kedi dikkatimi çekti. Bir tanesi tek göz idi, adını sordum, "Sürahi" dedi, şaşırdım. Hani televizyondaki Sürahi Hanım var ya, işte onun gibi diye açıkladı. Sonra kedilerin ve onun arkasındaki hayvan sevgisine girdik.

Önce bana 13 yıl büyütüp baktıktan sonra kaybettiği kurt köpeğinin resmini gösterdi. Onun acısı ile bir daha köpek sahibi olmamaya yemin etmiş. Ama zamanla farketmiş ki tüm mahallenin bakımsız ve terkedilmiş kedilerine sokakta kendisi bakıyor. "Ben onları seçmem, kediler beni seçer" dedi. Derken iki gözü hasta olan Sürahi hayatına girmiş, tedavisini yaptırmış ve bir tanecik de olsa gözünü kurtarmış, sonra sokakta dayak yiyen bir başka kedi evin misafiri olmuş. O an aklıma geldi ve ona "Hangi hayvan olmak isterdiniz?" diye sordum. Hiç düşünmeden "Kuş" dedi. "Neden?" dedim. Cevabı; "Kuşlar özgürdür, sonsuz özgürlükleri vardır, güzel sesler çıkartırlar, karamsarlıkları iyimserliklere çevirebilirler, güzel yaşar kuşlar". Bu soruya cevap veren kişi aslında kendisini anlatır. Karşımda duran insan özgürlüğüne düşkün ve şarkıları ile karamsarlıkları yokeden bir insandı Ayten Alpman; küçük ve özgürlük düşkünü kuş. Onu şimdi daha da merak ediyordum.

Kimdir Ayten Alpman? Müzik onun için nedir?, jazz nedir?

"Son long play'imi 15 yıl önce çıkarttım. Çok oldu ki albüm yapmadım. 65 yaşındayım. Son beş yıldır konser hariç hiç şarkı söylemedim. Tüm yaşamım müzikle içiçe geçti ama ben de kim olduğuma karar veremedim. Niye bu dünyaya geldim, ne yapıyorum hala tam bilemiyorum". Müzik nedir diye soruyorsunuz, bakın bunun cevabı zor. Müzik insanın yaşamı, hayatı herşeyidir. Müziksiz bir hayat olmaz, mutsuz olsam da mutlu olsam da müzik dinlerim. Yemek içmek ne ise, müzik de o işte. Bitmeyecek bir ihtiyaç, yaşamın sürmesi için gereken birşey. Bakın şimdi de jazz nedir diye soruyorsunuz. Jazz benim 40 senemi verip de hala anlayamadığım bir müziktir. İnsanların beni aptal sanmasını istemiyorum ama jazz'ı sökmek ve içine girebilmek gerçekten zordur. Dinlerken bir şeyler anlarsın ama çalan kişi ile konuşunca bambaşka şeyler sana söyleyebilir. Jazz'ın öykülerini anlamak zordur".

Bu sözler üzerine sehpadaki tabakta duran üç kandil simidinden birini derhal kaptım, "bir bardak çay daha ister misiniz?" diye sordu, konuşmaya devam ettik.

"Mainstream jazz seviyorum, hani şu herkesin bildiği jazz'ı. Jazz'ın tüm babalarını dinledim. **Duke Ellington,** Miles Davis, **Thelenious Monk**, Dizzy Gillespie, **Quincy Jones** ve en önemlisi **Ella**'yı dinledim.

ÇOK MUVAFFAK OLAN ★ Ayten Alpman «Aşk Izdıraptır» filminde ümidin fevkinde derece alacak. Bu üç resim filmden üç sahnedir. Solda köşede Ayten Alpman'ı Memduh Ün'le beraber görüyorsunuz.

Ayten Alpman'ın İlk Defa Çevirdiği 'AŞK İSTIRAPTIR' Filmi Bitiyor

Yazan: **Zeki TÜKEL**

Türk filmciliği ilerledikçe, beyaz perdemiz de yeni yeni kıymetler kazanmaktadır Şimdiye kadar caz musikisi sahasın da büyük bir şöhret yapmış olan Ayten Alpman da, nihayet filmcilerin yaptıkları tekliflere mukavemet edemiyerek beyaz perdeye çıkmağa karar vermiş ve Erman Kardeşlerin büyük bir itina ile hazırladıkları «Aşk

Ella'nın benim için ayrı bir yeri vardır. O benim ilk dinlediğim jazz şarkıcısıydı. 11 yaşındaydım ve "A-Tisket, A Tasket"i dinledim. O zamanlar Türkiye'de LP falan yok, bir akrabamız yurtdışından bize hediye getirmişti, yüzlerce defa dinledim. Yıllar sonra bir gün İsveç'teydim. O gün çaldığımız kulübe geldi. **İsmet (Sıral)** Ella geliyor, hemen "Misty"i söyle dedi. Aslında ben "Misty"i çok güzel söylerdim ama hiç Ella'nın yanında olur mu, reddettim ve "Besame Moucho"yu söylemeye başladım. Ella, toprağı bol olsun, tam karşımdaki masaya oturmaz mı?, bana bakıyor. Heyecandan öleceğim, ne söylüyorum nasıl söylüyorum hatırlamıyorum bile. Şarkı bitti, **Ella** yanıma geldi, "You are a good girl" dedi. Heyecanım geçmişti. İnsanlar büyüdükçe ruhen mütavazılaşıyorlar. Büyük Ella gencecik bir meslektaşının gönlünü alacak kadar alçak gönüllü idi. Sonra biz onu dinlemeye Stockholm'e gittik. İsmet imzalatmak için bir LP'sini almıştı. Konserden sonra yanına varmak için kalabalığın içerisinde bocalarken bizi uzaktan farketti ve hemen yanına çağırdı. İsmet'in imzasını attıktan sonra bize dönüp "Yarın bana Stockholm'ü gezdirir misiniz?" dedi. Büyük insandı Ella.

Duke Ellington çok yakışıklı idi, onu çok beğenirdim. Birgün onun orkestrasında sıçan gibi bir herif gördüm. Güzelim Duke'e hiç yakışmıyordu. Derken herif keman çalmaya başlamaz mı? İlk defa jazz'da keman çalındığını işitiyordum. O zaman adını merak ettim, **Ray Nance** dediler. Sonra onun kim olduğunu öğrendim.

Monk'u hep kocaman elleri ile hatırlarım. Bir keresinde triosu ile İsveç'e gelmişti, **Mafi Falay** onun ile çalmak için trompetini kaparak Stockholm'e koştu. Biz de peşinden gittik, beraber çaldıkları yeri bulduk. İçeriden piyano sesi geliyordu, sessizce kapıyı araladım ve o kocaman bir çift eli gördüm. Bir de kalpağını hatırlıyorum. Sonra Mafi ile jam session yaptılar".

Gözlerine baktım, yavaş yavaş anılarına doğru yol aldığını hissettim. Aslında soru bile sormama gerek yoktu, o anlattı ve ben sessizce onu dinlemeye devam ettim.

"Yeşilköy'de doğdum, annem dünyanın en güzel kadını idi. Kızıl saçları vardı. Babamdan ben üç yaşında iken ayrıldı. Ben annem ile büyüdüm. Babamı çok az hatırlarım. Bir gün Nişantaşı Kız Lisesinde okurken beni görmeye gelmişti. Korkudan yanına çıkamadım. Herhalde annemin onu kötülemesinden etkilenmiştim. Annem dedemin doktoru ile evlendi. Çok büyük bir evde kalabalık bir aile olarak yaşadık.

Orta okulu Erenköy Kız Lisesinde bitirdim. Yatılı olmaktan sıkıldım ve bir yıl da Nişantaşı Kız Lisesinde okudum. Sonra tekrar Erenköy Kız Lisesine döndüm. Kendisine çok yakınlık gösterdiğim bir kız arkadaşımın iftirası yüzünden okuldan uzaklaştırıldım. Hayatım boyunca hep zayıf olanlara, hastalara, özürlülere karşı içimde bir zaaf oldu ama bana da böyle bir arkadaşım ihanet etti. Hiç kaçmadığım halde okuldan kaçtığımı söyledi. Disiplin kuruluna verildim ve ceza olarak simsiyah uzun saçlarım bir tarafından kesildi. Üvey babam bir yıl okula gitme evde otur sonra tekrar devam edersin dedi ama kısmet işte o kış okulum yandı ve ben bir daha asla o okula dönemedim".

Bu sözleri söylerken gözleri boşluğa takıldı, o okula bir daha gidememenin yüreğinde bir yara olarak kaldığını hissettim. Bana bir çay daha doldurdu, Sürahi ayağının dibine kıvrıldı ve devam ettik.

"Üvey babam Malatya Belediye Başkanı olunca annem onun ile gitti. Ben de gittim ama dayanamadım ve üç ay içinde döndüm. Bana anneannem baktı.

Hırant Lusikyan bir zamanlar Yeşilköy Çınar'da çalardı. Biz bisikletle onu dinlemeye giderdik. Hırant o zamanların çok mühim adamı idi, hepimiz bayılırdık çalışına. Birgün bana sordu; "Sen niye şarkı söylemiyorsun?". Ben o zamanlar Judy Garland'ın şarkılarını söylerdim. "Sesin güzel, ders almalısın. İstersen ben sana ders vereyim" dedi. Hırant bana jazz'cı olabileceğimi ilk hissetiren kişidir. Beni **Cüneyt Sermet** ile tanıştırdı. Cüneyt de beni yetenekli buldu. O da beni Arif Mardin ile tanıştırdı. **Arif Mardin** ve Cüneyt çok iyi arkadaştılar. İkisi de Sarıyer'de otururlardı. Bana jazz plakları verdiler. Eğer jazz'cı olmak istiyorsan çok dinlemelisin dediler. Dinleyip dinleyip tekrar onlara gittim, şarkılarımı dinlediler. İkisi birden bana **Sevinç Tevs**'i örnek gösterdiler. O yıllar jazz'ın ilk tadına vardığım seneler oldu. 1945 1946 yılları. Ella'dan sonra Julie Christie'yi çok beğendim ve taklit ettim. Aynı onun gibi oldum. Onun söylediği "It had to be you" parçasını söylerdim. Sonra onun havasından kurtulmam gerektiğini anladım. Julie beyazdı, zaten bir beyaz ne kadar jazz söyliyebilir ki".

Bu sözlerinde kesin bir ön yargı hissettim, değişik düşündüğümü belirtmek istedim ama o artık beni duyacak vaziyette değildi. Geçmişini yaşamaya devam ederek gene anlattı.

"İlham Gencer'i çok eskiden beri tanırdım. Bana "Esmerim" der akordeon ile seranatlar yapardı. İlk evliliğimi 19 yaşında onun ile yaptım. İlham 23 yaşında idi. 7.5 yıl evli kaldık ve çok pişman oldum. İki çocuğumuz oldu. Sonra boşandık. Hemen arkasından **İsmet Sıral** ile İsveç'e gittik. Orada jazz tutkum tekrar depreşti. Bir gün Miles Davis'in "I Remember Clifford"unu dinledim ve tabiri caiz ise delirdim. Bir kursa yazıldım ve şarkı söylemeyi teknik olarak öğrendim. Artık gırtlak yerine karın boşluğumu kullanabiliyordum. Bir yandan durmadan İsveç'teki jazz'cıları dinledim. Bir **Lars Gluin** vardı. Onu çok beğenirdim. Sonra eroinden öldü. **Duke Ellington**, **Dizzy Gillespie** falan derken gırtlağıma kadar jazz'ın içine girdim. Üç yıl böyle geçti, derken Türkiye'ye dönme vaktim geldi. Kendimi jazz'ı öğrenmiş ve dönüşünde İstanbul'u yıkacakmış gibi hissediyordum. İlk olarak **Erdem Buri**'nin işlettiği "Çayhane" adlı kulübe gittik. **Tülay German**'ı dinliyeceğiz. Sanıyorum ki Tülay benim olmadığım o üç yılda çok gelişti. Tülay çıktı, arkasında sazlar filan var, derken bir söylemeye

başladı, türkü gibi bir şeyler söylüyor, anlayamadım. Şaşırdım, şok oldum. Beni oraya getiren İsmet'e sordum ne oluyor diye, dedi ki; "buna aranjman derler, şimdi artık bu müzik yapılıyor, Türkiye'ye hoş geldin". Sene 1965'di. Çok hayal kırıklığına uğramıştım.

Daha sonra Ihlamur'da Amerikan Hastahenesinin arkasında bir kulüpte söyledim. "Orhan'in Yeri". Orhan'ın soyadını hatırlamıyorum ama idealist bir insandı. Sonra öldü. Her gece bir iki masaya söylerdik. Sonunda kulüp kapanmak zorunda kaldı. O yıllar soysuz yıllardı. "Besame Moucho" bile yoktu. Her yer aranjman ile dolmuştu. İtalyanca şarkıya bir Türkçe söz yazarlardı işte oldu sana aranjman. Toprağı bol olsun bir gün Fecri Ebcioğlu beni çağırdı. "Bildiklerini kendine sakla, evde dinle, ben sana bir kaç tane Türkçe sözlü şarkı yazayım. Üç beş kuruş para kazan" dedi. Beni elimden tuttu ve o zamanların Odeon plak şirketine gittik. Onlar ile bir çok 45'lik plak yaptım. Tam sayısını hatırlamıyorum. Geçenlerde Bilsak'da benim şarkılarımın çalındığı bir gece yaptılar. Gece saat dokuzdan bire kadar çalmışlar. O kadar şarkım olduğuna inanamadım.

Bu devirden en çok "Hayal Gibi" ve sözlerini Fikret Şenes'in yazdığı "Tanrı Aşkı Yarattı"yı severim.

Sonra Ümit Aksu ile tanıştım. O zamanlar **Süheyl Denizci**'nin piyanisti idi. Bursa Çelik Palas'da tanıştık. Esas para getiren plaklarımı bu devirde yaptım. Ümit ciddi ve olgun bir insandı. İlham'ın tam tersi, bana çok destek oldu. Bu devirden "Tek Başına", "Feelings", "Ben Böyleyim", "Yanımda Olsa", ve herkesin favorisi "Memleketim", parçalarını sayabilirim. Bunlar çok sattı ama benim esas beğendiklerim daha az popüler olan "Birazcık Umut", "Ben Varım", ve "Yanlız Kadın" oldu.

Jazz'ı hiç unutmadım, hep içimde bir ateş olarak kaldı. Jazz her zaman bana bir ayrıcalık duygusu ve gurur verdi. Jazz çalınan bir yere girince evime girmiş gibi olurdum, o mekan benimdi, benden bir parça idi. Bana hep jazz dinle dediler ve ben de çok jazz dinledim.

Zaman içerisinde jazz'ın içersinde oluşan sesleri ve diyalogları çözmeye başladım. Tam jazz'ı anlamaya başladım zannederken aslında hiç anlamadığımı hissettim. Ama anlamadığım zamanlarda bile ritm ve swing duygularını anladım. Swing jazz'ın vazgeçilmez bir parçasıdır, eğer swing yoksa hemen hissedilir. Özellikle Big Band'i çok severim. O ne müthiş bir sestir, Big Band'in önünde söylemek çok başkadır. Yıllardır buna hasret kaldım. Süheyl Denizci TRT jazz orkestrasını kurdu ama ümitle beklememe rağmen bana altı yıl şarkı söyletmedi. O emekli olunca Neşet yerine geçti, sağ olsun beni çağırdı. En son İstanbul Festivali çerçevesinde onlar ile söyledim, müthiş bir duygu idi. Önce bir hafta çalıştık, ses açtım sonra **Kamil Özler**'in aranjmanlari ile "Going out of my Head" ve "All of Me"yi söyledim. Zaten jazz defterini de sanırım bu noktada kapadım".

"All of Me" benim de ilk tanıdığım jazz parçası idi, mırıldanmaya başladım. Güldü ama tüm israrlarıma rağmen bana katılmadı. O devirde annem ve babamla gittiğim Taksim Belediye Gazinosundaki açılışı yapan trompet melodisini sordum. İsmini hatırlayamadı ama uyuyan kediler bile beni duyunca şöyle bir başlarını kaldırdılar. Artık "bir kahve daha içer misiniz?" diye sorduğunda son kandil simidini de götürmüştüm. Şey dedi, "Çok güzel kanapeler yapabilirim beş dakikacık beklerseniz". Ama onu dinlerken beş dakika ayrı olmak bile bana uzun geliyordu, sadece kahve dedim. Büyü bozulmadan konuşmaya devam ettik.

"Her söylediğim şarkıyı derinlemesine hissederim ama benim için en özel olanı "Someone to Watch Over Me"dir. Kızım bazen bana sorar, "Anne nasıl benim onbeş dakika bile kalmaya sıkıldığım kulüplerde iki saat şarkı söylerdin". Ona şöyle derim:"Kızım halkı unut, çevreni unut, müziği duy, hisset, havaya gir ve kendin için söyle, sadece kendin için".

ET

Kläder att lita på...
LINDBERGS
Herr- & Damekipering
MARKARYD — Tel. 191 55

Hon bröt en tradition

Ben müziği ve jazz'ı yüreğimde hissederim, hayatım boyunca da hiç kötü bir şey söylemedim. Bazen şarkı söylediğim kulüplerde ortam gerçekten tatsız olur, tabak çanak sesi, kötü çalan bir orkestra. Aldırış etmem, o karmaşanın ortasında bir güzellik arar ve bulurum. Mesela güzel bir mehtap ve artık o güzel şey benim şarkımın içerisindedir. Nasıl anlatmalı bilmem. Hiç esrar içmedim ama galiba esrar gibi bir şey olmalı. Şarkının veya o şarkının hikayesinin içerisine girerim ve onu anlatırım. Her ortamda o şarkıyı yaşarım. Bazen o şarkıyı gerçekten çok iyi söylediğime inanırsam kendi sesime ağlarım, çok az olur bu.

Kendi şarkılarımı ise hiç dinlemem. Yüreğim sızlar da kaldıramaz. Televizyonda "Memleketim" çalınırsa hemen kapatırım".

Eski albümlerinin çoğunun kapağı var kendisi yoktu. Bir tanesini nisbeten sağlam gördüm ve bana çalmasını rica ettim ama çalamadı. Evindeki müzik seti bozuktu. Halbuki onun albümünü onun yanında dinlerken yüzünü görmek istiyordum.

"İsveç'e ilk gittiğimde o zamanlar esmer kadın çok azdı, bir de giderken Olgunlaşma Enstitüsüne güzel bir gardrop yaptırmıştım, çok süksemiz oldu. Ehliyetimi de orada aldım. 15 sefer imtihana girdim. Yok yok direksiyonum iyi idi ama yazılıda sorulan İngilizce tabirleri anlamakta güçlük çekerdim. Her denemeden sonra gazeteler yazardı; "Ayten Alpman yine ehliyet alamadı" diye ama sonunda aldım".

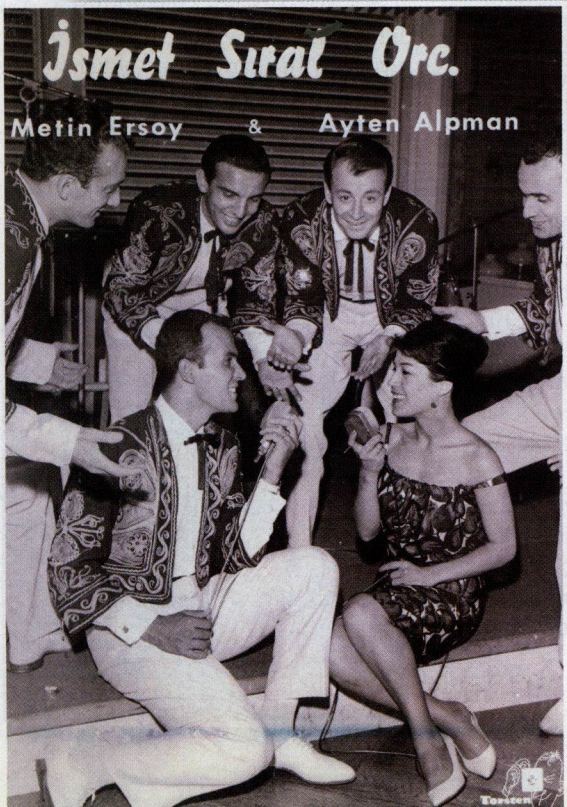

Bu noktada bana bir foto albümü çıkardı ve o ehliyeti aldığı gün imtihana girdiği hocası ile çektirdiği fotoğrafı gösterdi. Sonra bir dolu sararmış gazete kupürüne, fotoğrafa ve mektuba baktık. Kendisi ile röpörtaj yapan her gazeteci bu eski anıların bir kısmını alıp gitmiş, her gidenle beraber Ayten Alpman'ın geçmişinden bir parça kopmuş. Ben de bir parçasını aldım bu anıların ama geri götürmeye söz vererek. Fakat hissettim ki pek da fazla aldırış etmiyor bu konuda.

Albümün içerisinde bir de sararmış film afişi gördüm bunun hikayesini sordum.

"Oyuncu olarak çok yeteneksizim ama "Tek Başına" çok sevilmişti. Tutturdular, üstüme üşüştüler, ille de film yapılacak. Oynayamam dedim dinlemediler. Karşımda baş rol oyuncusu olarak büyük Yıldırım Önal var. Hamlet gibi bir adam, inanılmaz, muazzam bir tiyatrocu. "Ben sizi oynatırım"dedi. Başladık. Hakikaten beni oynattı. Hatta bir sahnede ağlamam gerekiyordu, ağlattı. Allah rahmet eylesin, iyi insandı ama çok içerdi. Resim olarak güzel bir film oldu ama oyuncu olarak ben sıfırdım.

Aslında bu ilk film denemem de değildi. Memduh Ün de beni Muzaffer Tema ile oynatmıştı. "Aşk Izdıraptır" adlı film, gerçek bir ızdırapdı".

Zaman su gibi akıp gidiyordu ve ben fareli köyün kavalcısını dinleyen bir çocuk gibi onu dinliyordum. Bazen odada olup olmadığımı bile farketmediği hissine kapılıyordum. Sonra birden aklıma geldi, günümüzün Ayten Alpman'ı ne durumda idi.

"Aslında kişi olarak dışa dönük ve girişken biri değilim, yeni insanlarla tanışmayı sevmiyorum. İnsan ilişkilerimde çok tutucuyum. Kırk yıldır aynı terzi ve berbere gidiyorum. Saç modelim yıllardır aynı ve en mühimi 32 yıldan beri hayatımda Ümit var. **Ümit Aksu** ile dört yıl evli kaldım ve ondan da boşandım ama Ümit benim dostum olarak kaldı. Yine benimle kalıyor ama kendimi yanlız hissediyorum. Neden böyle, onu da bilmiyorum. Bu gün düşünecek çok zamanım oluyor ama kendimi çok yanlız hissediyorum. Çocuklarım var, torunlarım var ama yine de çok yanlızım. Yıllarca çok büyük bir tempo ile çalıştım. Kişilik olarak bana verilen bir işi çok iyi yapmaya çalışırım. Tatil nedir bilmedim. Dünyanın her halde bir yarısını dolaştım ama dostluklar kuracak ve geliştirecek vaktim olmadı. Bunu istemeden de olsa ihmal ettim.

Bu gün iki arkadaşım var çok şükür. Handan bir büyükelçi eşi idi. Şimdi eşinden boşandı. Çok şık ve hoş bir hanımdır, hayatım boyunca ona benzemek istedim. Yıllar boyunca çok kopukluklar da olsa dostluğumuz sürdü".

Tam bu sırada telefon çaldı ve açtı. İnanılmaz bir tesadüf, arayan Handan hanımdı. Mısır'dan döndüğünü bildiriyordu. Ayten Alpman'ın gözlerinin parladığını gördüm. Kalp kalbe karşıdır sözünü hatırladım. Bir müddet konuştular, bir röportaj yapıldığını soyledi. Handan hanımın dediklerini Ayten Alpman'ın cevaplarından tahmin edebiliyordum. Bir ara gazetecilere dikkat et, yanlış bir şey yazmasınlar gibi bir şeyler söylemiş olmalı ki "Yok şekerim, iyi bir arkadaş" diye benim hakkımda bir şeyler söyledi. Kahveleri tazeledik ve o anlatmaya devam etti.

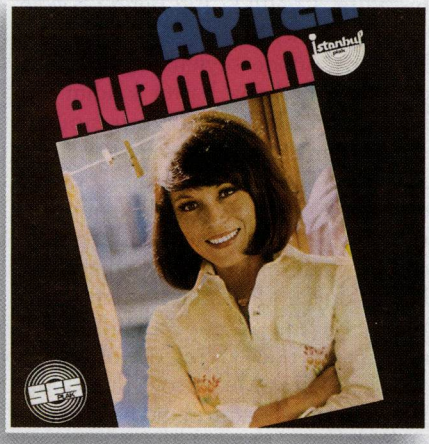

"İkinci arkadaşımı her halde tanırsınız, Alev Oraloğlu. Lise yıllarından beri tanışırız. Hani okul da ceza olarak saçımı kesmişlerdi ya, bir gün çok istediğim bir çay davetine gideceğim, kesik saçlarımdan dolayı gidemiyorum. Alev bana annesinin kestiği kendi saçlarından bir kısmı ile benim kesik saçıma bir ek örgü yapmıştı. Tek bir sorun oldu, Alev'in sapsarı saçları vardı ,ben ise çok esmerdim. Benim siyah saçlarımın üstünde onun sapsarı saçları biraz tuhaf durdu. Aslında bir anlamda ben Türkiye'nin ilk "Punk"u oldum.

Çalışma hayatının o pırıl pırıl havası geçtikten sonra insan yanlız kalıyor, bir gün çalışma hayatı bitiyor ve aslında yanlız olduğunu hissediyorsun. O her sabah işe gitme duygusunu arıyorsun. Tek hobim Golf'dü onu İsveç'te olduğum yıllarda geliştirmiştim. Hatta 1963 yılında orada aldığım bir derece bile var ama bu gün o da kalmadı. Hobisiz olmak çok zor. İnsanın bir uğraşısı olmalı. Sabahları gazeteyi okuduktan sonra ne yapacağımı bilemiyorum, o an gün bitmiş oluyor. Birilerine gidip çan çan konuşmayı da sevmiyorum. Kafam o kadınlara da uymuyor. Bol bol yün örüyorum, yazın şu kocaman balkonda çiçek yetiştiriyorum, sabahları kuşlarım beni görmeye gelirler ama her kuş aynı değildir. Bakın en beğendiğim kuş kargadır. Karga akıllı olur. Güvercin ve serçeler kendilerine verilen ekmekleri sadece gagaları ile kapmaya çalışırken düşürürler ama karga önce ayağı ile lokmasını sabitler. İnsanlar gibi kuşlar da bir değil işte ama ne yaparsam yapayım sıkılıyorum.

Hayatım boyunca deli gibi roman okudum. Derken bir gün ben de bir roman yazdım. Bir çeşit deneme de diyebilirsiniz. Kendi hayatımı isimlerden bahsetmeden olduğu gibi yazdım. Ama bir baktım ki yazdıklarım çok kişiye ayıp olacak, hevesim kaçtı, boş verdim. İlham Gencer'den iki çocuk ile ayrılmamın da öyküsü var ama vaz geçtim, İlham'ı da kıramam.

Aynı şiddet ile onbeş kişi yi de sevebilir insan. Tanrının insanları böyle yarattığına inanıyorum. Çok aşık oldum hayatım boyunca ama sanırım artık bitti. En son ne zaman aşık olduğumu soruyorsunuz ama bunu söylemeyeceğim. Ancak şunu söyleyebilirim. Aşk dünyanın en güzel şeyi. Tek inandığım şey aşkın her zaman var olduğudur ve hep aşk oldu hayatımda.

İnsanlara şunu söylemek isterim. Aşkı bulanlar onu asla kaçırmasın ellerinden Bol bol ve utanmadan, sıkılmadan yaşasınlar. Hesap vermeden, aşkın hatırası bile güzel insanın ileri yaşlarında".

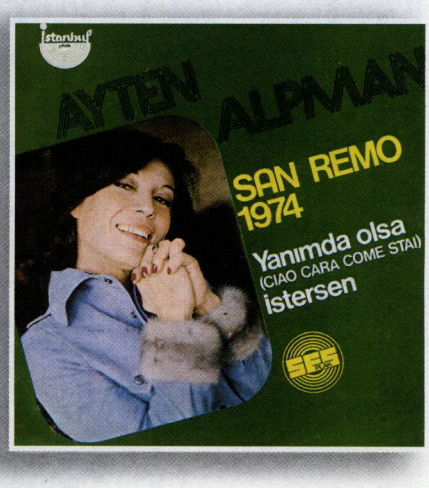

Her insanın hayatında yol ayırımları vardır, bunlar bazen kişiyi iyiye bazen de kötüye götürür. Yol ayırımlarının ötesini çoğu zaman onlara dönmeden göremeyiz ve gene çoğu zaman o an gittiğimiz yolu değiştirmeye cesaret edemeyiz. Ama yıllar geçip de hayat akıp gidince herkes içinden yaptığı geçmişe yolculuklarda o yol ayırımlarının ötesinini sorgular.

"Hayata yeniden gelse idim aynı şeyleri yapardım, geriye bakınca iyiki her şeyi yapmışım diyorum. Çok dolu dolu yaşadım. Belki de bugün içinde olduğum boşluk biraz da bu yüzden. Ama benim de hayatımda kaçırdığım iki fırsat oldu. Bu gün olsa onları da denerdim. Bunlardan ilki Voice of America'nın müdürü **Willis Connover**'ın yeni ve yetenekli şarkıcıları keşfetmek için Istanbul'a gelip bizleri o zamanki "Çatı" kulüp te dinlemesi idi. Kimler söylemedi ki o gece, Ayfer, Sevinç, Tülay, hatta **Erol Büyükburç** bile vardı. İlham çok kıskançtır, beni kulübün arkalarına bir yere oturttu. O zamanlar iki çocuğum var, bir yandan mutsuz bir aile hayatı bir yandan da müzik dolu geceler sürdürüyorum. Adam beni de çağırttı ve iki parça söyledim, "Black Coffee" ve "I've got you under my skin". Yerime döndüm ve kaldığım yerden iskambil falı bakıyorum. Adam biraz sonra yanıma geldi, "Sen deli misin?" dedi. "En iyiniz **Sevinç Tevs** ama sen de olan onda olmayan bir şey var. Sen yürekten söylüyorsun. Moody bir şarkıcısın, isterdim ki sana bir fırsat vereyim?" Bir an düşündüm, nasıl gideyim, iki küçük çocuk ve derken İlham tepemde bitti, bakışlarında kıskançlık ve hiddeti aynı anda gördüm. Karar verilmişti gidemedim. İkinci şansım İsveç'te oldu. **Quincy Jones** ile tanışıyordum. O zamanlar bugünkü kadar şöhretli değildi. Başıma musallat oldu. "Sana söz vermiyorum ama gel beraber Amerika'ya gidelim. Sana bazı imkanlar yaratabilirim" dedi. İsmet "Deli misin, git yahu" diyordu ama ben gidemedim, İsveç'li bir adama aşıktım, gönlüm onu bırakmaya elvermedi. Bilmem birşey olur muydu ama dünyaya bir defa daha gelsem bu iki fırsatı mutlaka denerdim".

Ne çay kaldı ne de kahve, saatler geçti gitti. Konuşmamızın başında "bugünkü gençler jazz dinliyor mu" diye sormuştu, ben de "evet demiştim", son olarak onu tekrar bu güne döndürmek istedim.

"İstanbul'da 45 yıldır doyumlu bir jazz mekanı olmadı, eskiden bir özenti vardı, samimi değillerdi. Şimdi bir samimiyet var ama mekan yok. İsterdim ki İstanbul'da beş altı tane jazz mekanı olsun, benim gibi artık para kazanma kaygısı olmayan insanlar buralarda söyleyebilseler. Kendimi koparılmış hissediyorum. Birikimimi gençlere şarkı söyleyerek aktarabileceğim jazz mekanları olsun istiyorum. Şu son konserimde aldığım zevki asla unutamam. Arkamda otuz kişilik bir orkestra ile çalarken yıllarca önce kaybettiğim bir şeyi buldum. Jazz'ın ritmini ve duygusunu yaşadım. Jazz'da ritmin içine duyguyu da katabilmek müthiş oluyor.

Bugünkü nesilde damadım **İmer Demirer**'i beğeniyorum. Çok iyi bir trompetçi o. Gitarcılardan **Kamil Özler** dikkatimi çekiyor. Bir de TRT orkestrasında İsveç'ten gelmiş bir tromboncu çocuk var. Adını hatırlamıyorum ama iyi çalıyor. Bugünlerde yabancılardan Stephane Grappelli'yi dinliyorum, arabamda kaseti var. Frank Sinatra ve Barbara Streissand'da çok beğenirim. Mel Torme'yi biliyor musunuz, bir an onun için çıldırmıştım".

Stephane Grappelli'nin 1 Aralık'ta öldüğünü söyledim, beklemiyordu, şaşırmıştı. "Ah canım" dedi. Bir an ikimiz de sessizce Grappelli'yi düşündük. Sonra ayrılık vakti geldi ve onu yanlızlığı ile başbaşa bıraktım.

Bir insanın anılarını paylaşmak güzeldir ama biraz da zordur. Her duyduğunuz şey sanki yaşamışcasına sizin de bir parçanız olur. Ben de böyle hissettim ve dolu dolu yaşanmış bir hayatı bir ucundan yüklendim. Paylaşmak aynı zamanda sorumluluk da getirir. Onun anılarını tam kelimeleri ile değil ama ruhunu bozmadan başka insanlara aktarmanın ağırlığını hissettim.

Önce her şeyden elini eteğini çekmiş ve gayesiz bir insan portresi çizmeye gayret etmişti. Hatta kendisi ile ilgilenildiği için kızgın olduğu bile söylenebilirdi. Ama sonra sisler dağıldı ve ben sahnenin arkasına geçtim. O zaman içinde hep bir ışık yanan özgür küçük kuşu gördüm. Yıllar kuşu hırpalamıştı ama içindeki coşku aynen duruyordu. Jazz ile yaşanmış bir hayat gördüm ama sanıldığının aksine bitmemiş ve için için yanıyordu, tıpkı bir kor gibi.

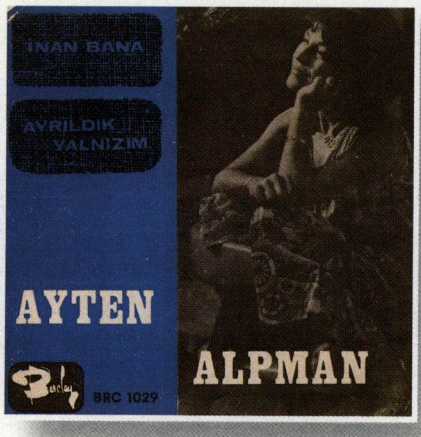

Bu gün Ayten Alpman'ının genç nesillere aktaracak çok güzel şeyleri var. Hepsi de yaşanarak öğrenilmiş ve mutlaka ileriye taşınılması gereken birikimler bunlar. O ülkemizin önemli bir jazz birikimi, sevseniz de sevmesiniz de asla kayıtsız kalamıyacağınız biri. Arto Tunçboyacıyan'dan duymuştum, jazz yaşadıklarımızın ses olarak ifadesidir, Ayten Alpman'ın ise tüm yaşadıklarını henüz tam olarak aktarmamış olduğunun şahidiyim.

"Memleketim", bir başkadır bu şarkının yeri hayatımızda. Şarkının aslı 1942 yılında ölmüş olan bir Musevi bestecinin eseridir ve duadan sonra hahambaşının duyduğu mutluluğu anlatır. Ama kader bu, o mutluluk şarkısı nerelerden gelir ve ne umulmadık zamanda ne umulmadık bir anlam yüklenir.

Gün olur bir şarkı onu yaratanın öngördüğü boyutların ötesine geçer, sınırlarını aşar ve çok büyük insan kitlelerinin duygularını düşüncelerini ve umutlarını ilerilere taşır. Tıpkı Lily Marlene gibi. Bu tek şarkı İkinci Dünya Savaşında cephenin her iki yakasındaki insanları dost olsun düşman olsun bir duyguda birleştirmiştir.

Yıl 1974, Türk ordusu Kıbrıs'a çıkaya hazırlanıyor, seferberlik var. Tüm kerler bu hedefe kilitlenmiş. Kıbrıs ıklarında bir Türk denizaltısı denizin binde sessiz ve derin beklemektedir. ım o sırada üstlerinde bir Yunan dezaltısı olduğunu farkederler. Büyük r sessizlik içinde gergin bir bekleyiş şlar. Telsizden bir kadın sesi duyulur. üzel ve derin bir ses. Kelimeler ölüm ssizliğini bozar. "Bir başkadır benim emleketim".

Acaba o sesi yukarıdaki denizalları da duyuyorlar mıydı?

Sony Music

This Is Jazz

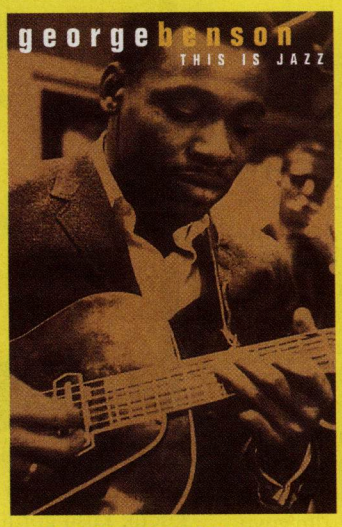

GEORGE BENSON

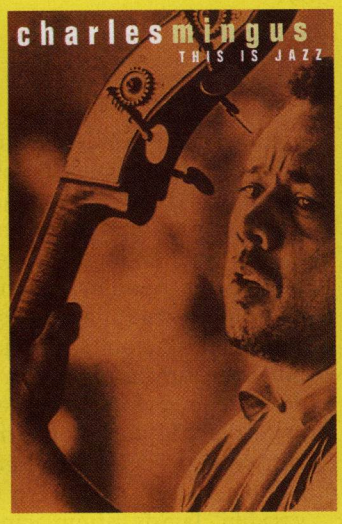

CHARLES MINGUS

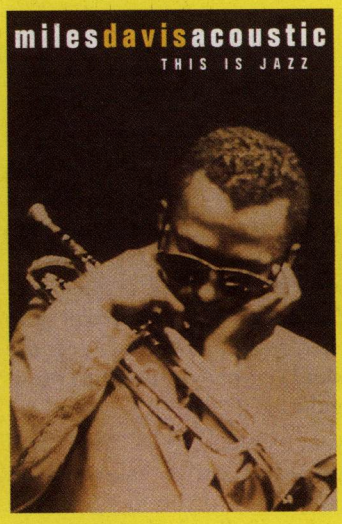

MILES DAVIS

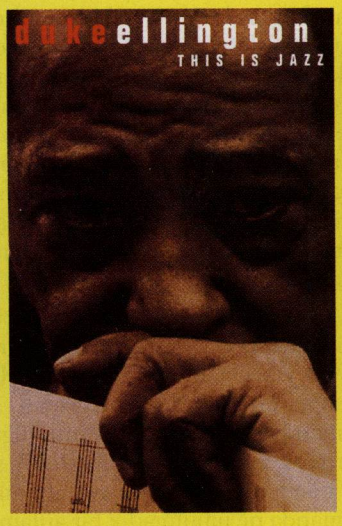

DUKE ELLINGTON

DAVE BRUBECK

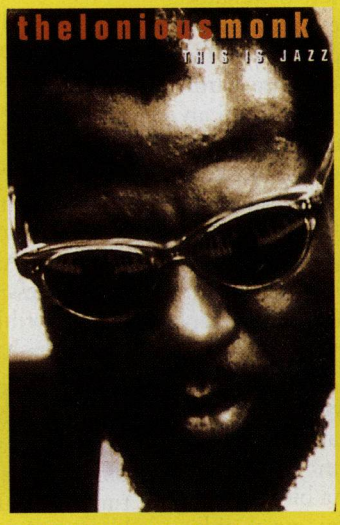

THELONIOUS MONK

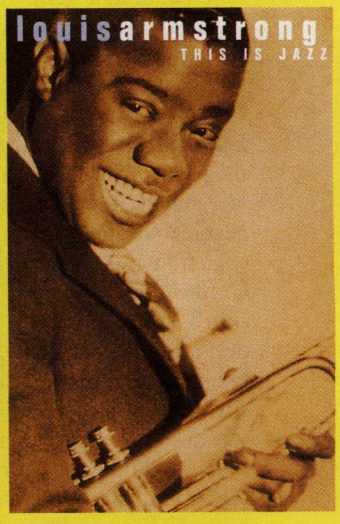

LOUIS ARMSTRONG

BENNY GOODMAN

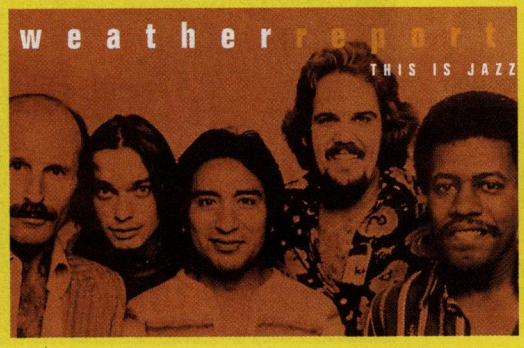

WEATHER REPORT

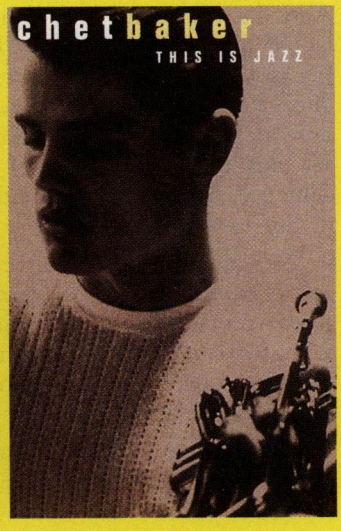

CHET BAKER

Classic Selection From Sony Music

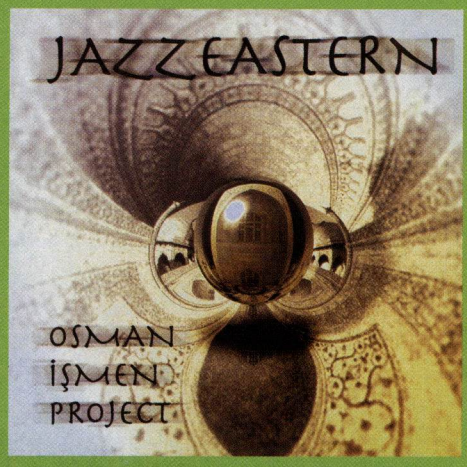

JAZZEASTERN
Osman İşmen

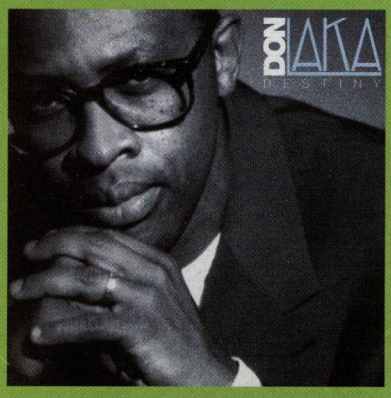

DESTINY
Don Laka

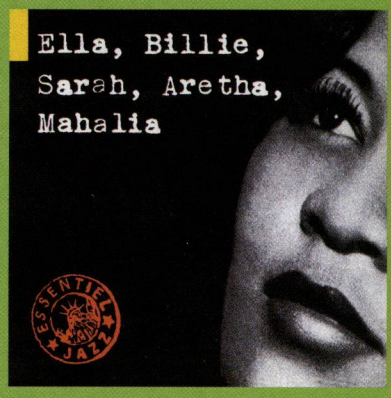

ESSENTIAL JAZZ
Ella, Billie, Sarah, Aretha, Mahalia

JAZZ DREAMS

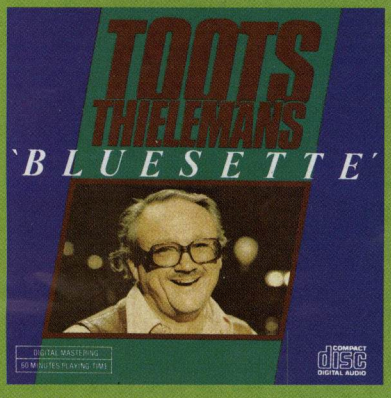

BLUESETTE
Toots Thielemans

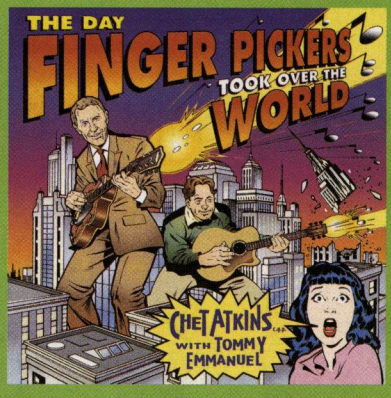

FINGER PICKERS WORLD
Chet Atkins

JUMPSTART AND JAZZ
Wynton Marsalis

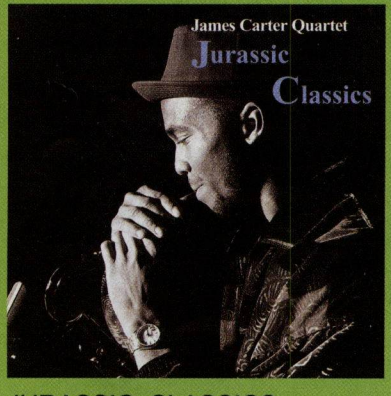

JURASSIC CLASSICS
James Carter Quartet

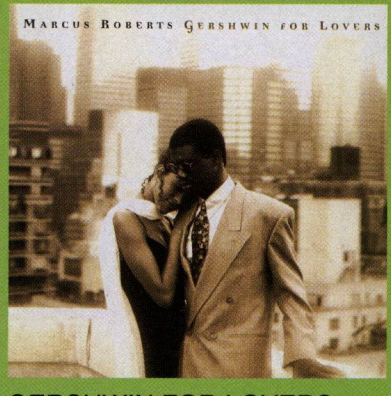

GERSHWIN FOR LOVERS
Marcus Roberts

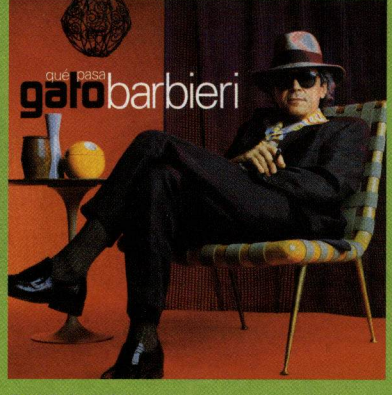

QUE PASA
Gato Barbieri

Doruklarda Bir Bohemyalı Gunter Hampel

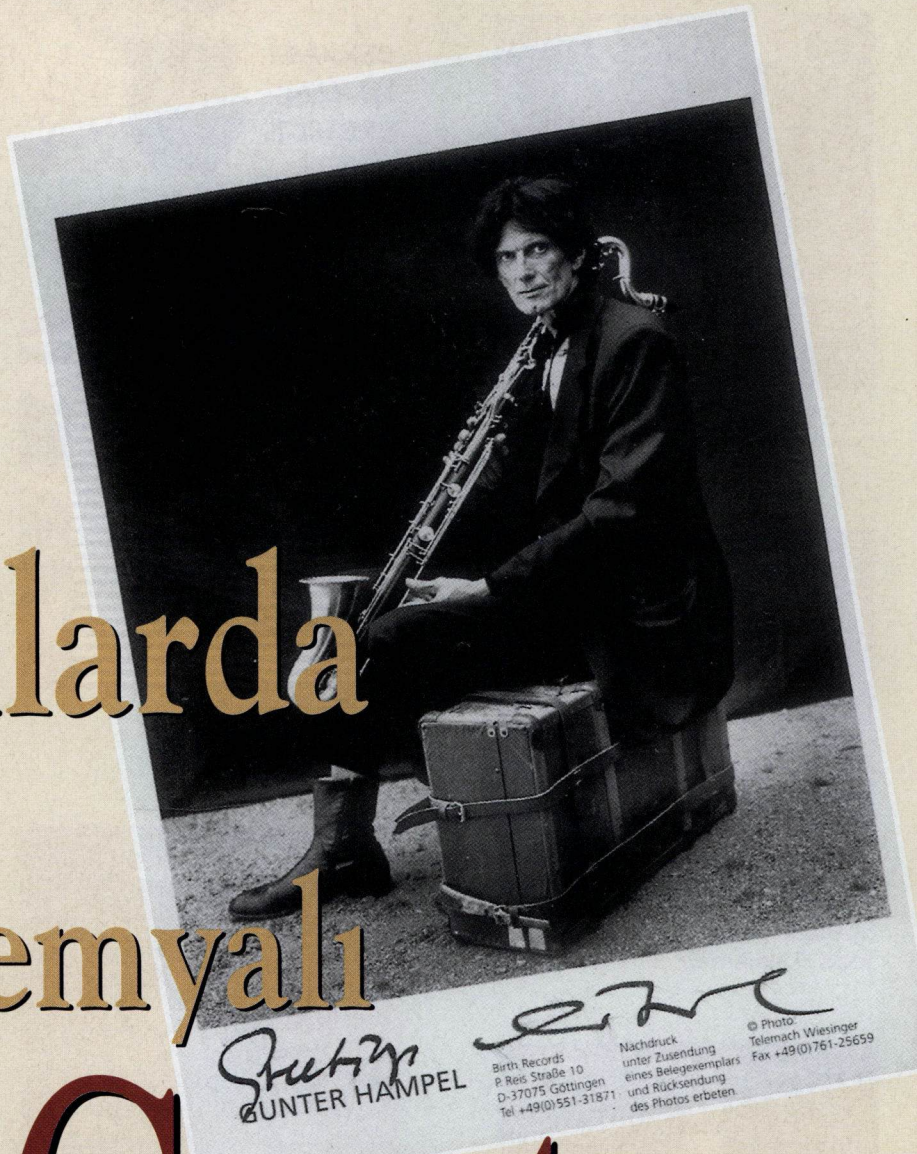

Zeynep Çiftçi Ün
e-mail : ugurfilm@service.raksnet.com.tr

Gunter Hampel günümüz jazz müziğinin en önemli adlarından birisi. Kolay kolay sınıflandırılamayacak bir sanatçı; besteci, düzenlemeci, vibrafon, piyano, flüt, saksofon ve klarinet ustası. Yenilikçi jazz'ın Avrupa'da yetişmiş en köktenci ve etkileyici temsilcilerinden biri.

Çalgılarını inanılmaz bir güç, inanç ve duyguyla yorumladığı görüşünde birleşiyor eleştirmen ve jazz severler. Gunter Hampel, 1960'lardan günümüze **Nat Hentoff**'un "zaman ve uzamda yeni bir boyut" olarak nitelediği yenilikçi anlayışını, ödün vermeden sürdürdü. Kendisi, besteciliğini usta yorumculuğundan daha fazla önemsiyor aslında. Amerikalı pek çok eleştirmen de onun bu yönünün altını çizerek Avrupalı bir **Duke Ellington** olarak tanımlıyorlar Hampel'i.

Jeanne Lee, Marion Brown, **Anthony Braxton**, Perry Robinson, **Albert Mangelsdorff**, Sam Rivers, **Boulou Ferre**, Hans Werner Henze, **Krysztof Penderecki** gibi müzisyenlerle ya da solo olarak en az ellisi kendi bağımsız plak şirketi Birth'den çıkmış, yaklaşık 60 albüm gerçekleştirdi. 31 Ağustos 1937'de Almanya'nın ünlü üniversite kenti Göttingen'de doğdu Hampel. New York'daki müzik çalışmaları ve 1958'den bu yana kesintisiz çıktığı turneleri dışında yaşamını hala Göttingen'de sürdürüyor.

Hampel beş yaşında ilk ciddi piyano derslerini almaya başladı. Müziğe yatkınlığı aslında büyükbabasından geliyordu kendisine. Büyükbabası tam onaltı çalgı çalabilen Bohemyalı bir besteciydi, pek çok halk müziği yapıtına imza atmıştı. Hampel'in kendi inanışına göre Çingene kanı da taşıyordu. Hampel kendi müziğindeki etnik arayışları bilinçaltında bu kan bağına da bağlayacaktı ileride.

1945'de savaşın sona ermesiyle Amerikan birlikleri Almanya'ya gönderilmeye başlanmıştı. O sıralarda henüz bir çocuk olan Hampel'i Göttingen'e gelen siyahi askerlerin yaptığı ve dinlediği müzikler çok etkiliyordu. Voice of America'da Louis Armastrong'u işitmek onu çok heyecanlandırmıştı: "Çalışında ve söyleyişinde, dinlemeye alıştığım tür müzikten kendime çok daha yakın hissettiğim bir özgürlük sezinliyordum".

Hissettiklerini daha iyi ifade edebileceği çalgı arayışına girdi böylece. Piyanonun ardından klarinet, iki yıl sonra soprano saksofon ve iki yıl sonra da vibrafon çalmaya başladı. Böylece ilk gençlik yıllarında Göttingen'de daha çok üniversite etkinlikleri çerçevesinde oldukça hareketli bir müzik yaşamı oldu. Vibrafon en sevdiği çalgısıydı: "Özel bir ifade yetisine sahipti bu alet, aynı zamanda hem vurmalı hem de melodikti çünkü. Tınısı kulağımdan ruhumun en derinliklerine ulaşıyordu."

Milt Jackson, Lionel Hampton ve **Terry Gibbs** gibi müzisyenleri dikkatle ve çözümleyerek dinliyordu ama asla onlar gibi çalmaya öykünmüyordu, amacı çalgısının sınırlarını olabildiğince zorlamak, gizemlerini keşfetmekti. Bunun için klasik müzisyen ve enstrüman yorumcularından yararlanmaya çalışıyordu.

19 yaşında orduya alındı ve 1 yıl süren askerliği süresince Amerikan jazz'ıyla biraz daha yakınlaşma fırsatı yakaladı. Kurduğu toplulukla danslı toplantılarda ve özel partilerde sık sık çalıyor, bu arada sürekli beste çalışmaları yapıyordu.

Askerlikten sonra ailesinin isteği üzerine mimarlık öğrenimi görmeye başladıysa da bir süre sonra gerçekten tek isteğinin müzik yapmak olduğuna karar vererek konservatuara girdi. Ama kısa süren mimarlık öğrenimi sırasında okuduğu, uygarlıklar boyunca mimarlık tarihi gibi derslerin geçmişle bugün arasında bağlantılar kurmasında yararlı olduğuna ve yaratıcılık sürecinde bunun çok önemli olduğuna inanıyor Hampel: "İnsanların daha önce nasıl yaşadıklarını bilmek ve bir parçası olduğumuz deneyimin sürekliliğini değerlendirebilmek hiç de küçümsenmeyecek bir yeti".

Konservatuarda vurmalılar, bestecilik ve müzik kuramı çalışmaları yaparken, bir yandan da vibrafon üzerinde yoğunlaşıyordu: "....O dönemde **Walt Dickerson** ve **Lem Winchester**'ı dinliyordum beğeniyle. Ama başkalarının biçemlerini araştırma ve çözümleme sürecinin sonuna gelmiştim sanırım. Kendi biçemimi oluşturma zamanıydı artık".

1960'ların başlarında önce Almanya'da, sonra Avrupa'da tanınmaya başladı. Çeşitli Avrupa ülkelerinde konserler veriyordu. 1965'de 3 ay boyunca Paris'de Blue Note'da, iki yıl kadar önce kurmuş olduğu topluluğuyla çaldı. O günlerde Paris Avrupa'da en canlı jazz merkeziydi. Hampel Blue Note'da gerçekleştirdikleri bir jam session sırasında **Milt Jackson**'la birlikte çalacaktı. "O gün anladım ki ben asla onun gibi çalmayacaktım" diyecekti sonraları, "Ben kendim olmalıydım, kendim gibi çalmalıydım. İşte bu yüzden geriye dönüp baktığımda gerçekten kendimi Paris'teki o jam session'da bulduğumu söyleyebilirim".

1966'da Gunter Hampel Hollandalı saksofoncu **Willem Breuker'**le çalışmaya başladı. Breuker'le aynı yıl Music From Europe'u gerçekleştirdi. 1966 Aralığında tanıştığı Amerikalı vokalist **Jeanne Lee de Breuker**'le gerçekleştirmekte olduğu müziğe hemen uyum sağladı. Jeanne Lee aynı zamanda Hampel'in karısı olarak yaşamına katılacaktı. Evlilikleri 1981'de sona eren ikili müzik çalışmalarındaki birlikteliklerini günümüze dek sürdürdü. Jeanne Lee'nin vokali Hampel'in müziğinde sınırları zorlanan bambaşka bir çalgı olarak işlenmiştir hep. Şiirsel, yumuşak ama aynı zamanda yırtıcı bir çığlığa sahiptir Jeanne Lee; geleneksel jazz vokalinden, klasik ve etnik müziklerden alabileceği kadarını almış, kendi doğal hamurunda yoğurmuş ve Hampel'in yeni boyutuna taşımıştır onu.

Gunter Hampel Group ve Jeanne Lee The Four Elements'i gerçekleştirdikleri sıralarda Hampel, Hollanda'da yine usta bir saksofoncu olan **Marion Brown**'la tanıştı. Birbirinin müziğine hemen bir yakınlık duyan ikili 1968 ve 1969 boyunca birlikte konserler verdi. Willem Breuker ve Jeanne Lee gibi Marion Brown da Hampel'in yoğun ve karmaşık akışkanlığını duyumsayabilen, onun dünyasına doğallıkla, zorlamadan girebilen müzisyenlerdendi.

Hampel Marion Brown'un Amerika'ya dönüşünün hemen ardından Paris'de çalışmalarına ağırlık verdi. Paris'de bir başka üflemeli ustasıyla, genç **Anthony Braxton**'la tanıştı. Gerek coğrafi gerekse kültürel açıdan çok farklı altyapılara sahip olmalarına karşın, birbirlerinin yenilikçi biçemine çabuk uyum sağladılar. Lee, Breuker ve Braxton'a davulda **Steve McCall** ve basta **Arjen Görter**'in de katılımıyla ortaya çıkan topluluk için şöyle diyecekti Hampel: "Bir tür ortak bilincin sesi gibiydik, ama aynı zamanda birer bağımsız bireydik...Aynı Morning Song adlı bestede söylediğimiz gibi, herkes kendi ekseni üzerindeydi, ama birbirine de bağlıydı".

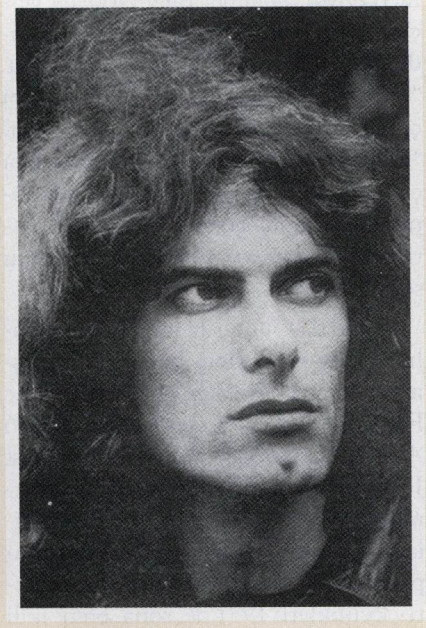

Bu kadronun gerçekleştirdiği The 8th of July 1969, adlı albüm Hampel'in kendi bağımsız plak şirketi Birth'den çıkardığı ilk çalışmasıydı.

The 8th of July 1969'dan sonra 1970'lerin başında New York'a giden Hampel, **Jack de Johnette**, Dave Holland, **Chick Corea**, Dave Liebman, **Eddie Gomez** gibi müzisyenlerle çaldı bir süre, Jean Erdman'ın dans okulu için besteler gerçekleştirerek bir kaç dans gösterisinde eşlik etti: "Böylece dansçıların hareketlerindeki özgürlükle, benim müziği algılayışım arasındaki bağlantıyı keşfettim".

Hampel böylece kendi müziği ve dans arasında hissettiği yakınlaşma üzerinde daha çok çalışmaya başladı: "Aslında benim müziğim de bir tür bale gibi" diyecekti, "öyle yapılanmış besteler ki her çalgı kendi müziğiyle dans edebiliyor. Besteci olarak ben onlara uzam sağlıyorum ve herkesin farklı bir dans biçimi olduğu için, sonuçta ortak bir bilincin içinde ama son derece özgür ve bireysel anlatımlar çıkıyor ortaya, böylece kendi aramızdaki etkileşim, deneyimi daha da yoğunlaştırıyor".

Dances (solo, 1969) ve Ballet Symphony - Symphony No:5 (1970), People Symphony (1970), Cosmic Dancer (1975) gibi albümler sanatçının hem danstaki bağımsız devinim kavramını kendi müziğine taşıması, hem de yüzlerce yıllık klasik müzik geleneğini özümsemiş bir Free Jazz anlayışını yansıtması açısından önemlidir.

1971'de New York'da Hampel ve Jeanne Lee klarinetçi Perry Robinson'la çalışmaya başladı. Robinson enstrümanını teknik olarak mükemmel kullanabilen, Hampel'in ritmik ve armonik arayışlarına eşlik edebilecek düzeyde bir müzisyendi, cesur bir doğaçlamacıydı. Perry Robinson'un klarineti, Lee'nin vokali, Hampel'in vibrafonu, piyanosu, flütü ve basklarineti birbiriyle içiçe geçen, adeta ayırt edilemeyen bir bütün oluşturuyordu. Üçlü olarak çıkardıkları ilk albüm Spirits'di (1971); Out of New York'da (1971) basta Jack Gregg de onlara katılmıştı.

1970'lerde Gunter Hampel, Jeanne Lee ve Perry Robinson'un genellikle değişmez elemanlar olduğu Galaxie Dreamband ile, 1980'lerde World Community Orchestra, Gunter Hampel All Stars, Gunter Hampel New York Orchestra, 1990'larda Next Generation, Gunter Hampel Jazz Quintet adlı topluluklarıyla Dünya ve Avrupa Free Jazz'ının en başarılı örneklerine imza attı.

1978'de Hampel Down Beat Uluslararası Jazz Eleştirmenleri tarafından en iyi jazz vibrafoncusu ödülüne layık görüldü.

Hampel vibrafon, soprano ve bariton saksofon, klarinet, bas ve kontrabas klarinet, flüt ve piyano ile yaptığı solo albümlerin yanısıra on-onbeş kişi arasında değişen topluluklarıyla gerçekleştirdiği büyük orkestra çalışmalarına, 90'ların ortalarından başlayarak jazz-rap-hiphop karışımı yeni bir boyut kazandırdı. Bu yeni çalışmalarıyla hayranlarını şaşırtmayı sürdürüyor sanatçı, rap ve hiphop'a getirdiği ritmik, armonik ve melodik zenginlikle de beğeni ve ilgi topluyor (Hampel ve Jeanne Lee'nin 1974 doğumlu Ruomi de Hampel'e bu yeni çalışmalarında eşlik ediyor. Ruomi rap müzisyenliğinin yanısıra tiyatro ve sinema öğrenimi de görmüş, Spike Lee'nin bazı filmlerinde oynamış genç bir yetenek. Hampel, oğlunun ismini Galaxie Dreamband'le yaptığı 1974 tarihli albümüne vermişti: Ruomi, Songs for my Son). Genç ve yetenekli müzisyenlere verdiği destek, konser ve turneler sırasındaki enerji dolu performansı ve çalışkanlığı ile de övgüye layık bir müzisyen Hampel. 1997'de Köln'deki Musik-Triennale'de Next Generation'la iki kapsamlı konser vererek 20.yüzyıl modern müziğine yaptığı katkılardan dolayı onurlandırıldı, yine 1997'de Alman Kültür Bakanlığınca Sanat Ödülü'ne layık görüldü.

DİSKOGRAFİ

- Music From Europe (ESP), 1966
- The 8th Of July 1969 (Birth), 1969
- Dances (Birth), 1969
- Ballet Symphony, Symphony No.5 (Birth), 1970
- Espace (Birth), 1970
- Spirits (Birth), 1971
- Out Of New York (MPS/Saba) 1971
- Famile (Birth), 1971
- Angel (Birth), 1972
- Waltz for 3 Universes In A Corridor (Birth), 1972
- Broadway (Birth), 1972
- I Love Being With You (Birth) 1972
- Unity Dance (Birth), 1973
- Out From Under (Birth), 1974
- Journey To The Song Within (Birth), 1974
- Ruomi (Birth), 1974
- Cosmic Dancer (Birth), 1975
- Enfant Terrible (Birth), 1975
- Transformation (Birth), 1976
- Reeds &Vibes (IAI), 1978
- That Came Down On Me (Birth), 1978
- All is Real (Birth), 1978
- Vogelfrei/Birdfree (Birth) 1978
- Freedom of The Universe (Birth), 1979
- All the things you could be if Charles Mingus was your daddy (Birth) 1980
- A place To be with us (Birth) 1981
- Life on this planet (Birth) 1981
- Cavana (Birth) 1981
- GeneraTOR (Birth) 1981
- Companion (Birth) 1982
- Gemini (Birth) 1983
- Jubilation (Birth) 1983
- Fresh Heat (Birth) 1985
- Celestial Glory (Birth) 1991
- Dialog (Birth) 1992
- Time Is Now (Birth) 1992
- Next Generation (Birth) 1995
- Köln Concert Part One (Birth) 1997
- Köln Concert Part Two (Birth) 1997

60'ını devirmiş olan Hampel müzikle her geçen gün kendini biraz daha gençleştiriyor. Kendisiyle bizim adımıza Almanya, Göttingen'de temas kuran ve Kassel'de Next Generation ile verdiği konseri izleyen sevgili arkadaşım Serdar Kazak'tan öğrendiğimize göre Gunter Hampel Türkiye'de düzenlenen jazz etkinliklerinden birine davet edilirse katılmayı düşünüyor. "Underground" bir sanatçı olduğu için onu tanımayan ama eminiz ki Hampel'i dinlediğinde önünde yeni ufuklar açılacak olan pek çok müzisyen ve jazzsever var aramızda.

Hendrix ve Coltrane Arasında Yaşayan Bağ

JOHN MCLAUGHLIN

Sıtkı Sırtanadolu
sitki@arti.net.tr

"Şayet, müzik yeterince geniş ve açık ise, dinleyiciyi içine çeker ve hayalinde canlandırdığı müziğin bir parçası olur. Benim için gerçekten önemli olan da budur".

Saçındaki aklar adeta vakurluğunun simgesi. Her zamanki şık görüntüsü ve İngiliz asillerini andıran tutumu onun değişmez bir parçası. Ne yazık ki çocukluk idol'üm John McLaughlin'in 55 yaşında olduğunu kabullenmek bana biraz zor geliyor. İngiltere'den Amerika'ya, **Tony Williams** (Lifetime) ve **Miles Davis**'in gruplarında çalmak üzere gelişinin üzerinden tam 28 yıl geçti. Muazzam günlerdi bunlar. Miles ve Tony sonu tam belli olmayan yeni ufuklara doğru yol alıyorlardı, bir bakıma jazz anlatımı ile rock'un kesiştiği bir yol; **Jimi Hendrix**'in sadece ön haberciliğini yaptığı bir yol. **John McLaughlin** bu alternatif yoldaki kilit isimdi. **Tony Williams** (Lifetime), Miles ve kendi **Mahavishnu Orkestrası** ile ortaya koyduğu sentez, Hendrix ve Coltrane arasında adeta yaşayan bir bağ oluşturdu.

Gitar dediğimiz enstrüman, tarihinde McLaughlin kadar saygın pek az müzisyen barındırmıştır. 60'lardan bu yana bakacak olursak, onun imzasını hemen her jenerasyon emprovize müzikte bulmak mümkündür. 11 yaşında eline aldığı gitarı ile başlayan yolculuğunu, 60'lı yıllarda **Georgie Fame, Alexis Korner** ve **Graham Bond** gibi müzisyenlere eşlik ederek sürdürdü. 1969'da basçı **Dave Holland**'ın tavsiyesi üzerine, **Miles Davis**'den kendi grubu **Lifetime**'ı kurmak için ayrılan **Tony Williams** ile çalmaya başladı. Organist **Larry Young**, **Williams** ve **McLaughlin** bu grupla yaptıkları iki albüm 'Emergency' ve 'Turn It Over' ile belki de daha sonra Miles'ın da katılacağı yeni arayışların ilk tohumlarını attılar. McLaughlin bu iki albümden sonra yollarını ayırdı ve 70'lerin başında Miles'ın liderliğinde In A Silent Way, Bitches Brew, Big Fun, A Tribute To Jack Johnson ve Live Evil gibi tarihi kayıtlara katılarak 'electric fusion' dönemlerinin liderleri arasında yer aldı. İşte tam bu jazz-rock yıllarında efsanevi Mahavishnu Orchestra'yı kurdu. Bu gruptan kimler geçmedi ki: Zamanın en önde enstrümantalistleri **Billy Cobham**, Jan Hammer, **Narada Michael Walden**, Jerry Goodman, **Jean-Luc Ponty**, Bill Evans, **Danny Gottlieb**, Jonas Hellborg Mahavishnu'dan geçen devlerden sadece birkaçı. The Inner Mounting Flame (1971), Birds Of Fire(1972), Mahavishnu (1984), Adventures In Radioland (1986) gibi albümlerle, McLaughlin yeni ve anortodoks müzikal kimliklere bürünmekten kaçınmadı.

İşte tam bu dönemlerde yolları gitarist **Carlos Santana** ile çakıştı ve bu dönemin temel taşlarından sayılan Love Devotion & Surrender (1972) albümüne birlikte imza attılar. Bu, aynı zamanda McLaughlin'in **L.Shankar** ve **Zakir Hussain** gibi Hint müzisyenlerle ilk çalışmalardı. Bu birleşmenin devamında 1975'de Shakti'yi kurdu. McLaughlin bu grup ile, bir bakıma bugün World Music adını verdiğimiz türün çok daha yaratıcı, orijinal ve zekice icra edilmiş avant-garde örneklerini sergiliyordu. **Shakti** bir nevi kültürel bir kutlamaydı. 1975-78 yılları arasında süren beraberlik, McLaughlin'in L.Shankar ile 1978'de One Truth Band adını verdikleri elektrik-fusion tarzındaki grubun kurulmasıyla son buldu.

1980'lerde McLaughlin kendisini yenilemeyi yine sürdürdü. Müzikte yeni kişilikler, ufuklar aramayı hiç bırakmadı. O yıllarda, belki de dünyadaki tüm gitar öğrencilerini uykusuz bırakmaya yeten, Di Meola-De Lucia-McLaughlin (The Guitar Trio) projesiyle 2 muhteşem albüme imzasını attı. Friday Night In San Fransisco (1983), hiç kuşkusuz her türden gitaristin referans albümü olmuş bir yapıttır. 1985'de McLaughlin gitar trio ile yollarını ayırdı ve modern fusion zamanlarının önemli albümlerinden olan **Miles Davis**'in **You're Under Arrest** albümünde yer aldı. Bu albüm McLaughlin için bir bakıma dönüm noktasıdır. Bu noktada McLaughlin geçmişi ile geleceği arasında köprü kurabilecek müzikal olguya sahip bir trio kurdu. Bir gitar-basperküsyon üçlüsü olan grupta, doğu/batı gelenekselliğini en zekice icra eden perküsyon ustası **Trilok Gurtu** ve Afrikalı usta bascı **Kai Eckardt** yer aldı. Dört yıl boyunca turneleyen grup Live At The Royal Festival Hall (1990) ve Que Allegria (1992) albümleriyle serbest formlu müziklerinin sınırlarını ustalıkla zorladılar. 1993, **John McLaughlin** yolculuğunda yeni bir sayfa açıyor, ilk aşkı olan Hammond org trio formatındaki grubu-

Alan Nahigian

na adeta geri dönüyordu. Bu senelerde McLaughlin'in önderliğinde birçok gitarist bu nostaljik trio ortamına ilgi gösterdiler, **John Scofield** de bu senelerde kendi triosu ile buna katılmıştı. Modern davulcuların son senelerde hakkında en çok konuştukları isim olan Baltimore kökenli **Dennis Chambers** ve **Miles Davis**'in son zamanlarında keşfettiği ve Amandla albümünde de yer alan Joey DeFransisco ile Free Sprits adlı trioyu kurdular. Bu grupla uzun süre dünya turnesinde çeşitli ülkelerde çaldılar. Live In Tokyo, bu grubun live olarak ne derece dinamik ve heyecanlandırıcı olabileceğinin en somut örneği. Grup çalışmalarına devam ederken McLaughlin "uzun süredir yapmak istediğim bir proje" dediği Time Remembered'ın kayıtlarını tamamladı. **Bill Evans**'ın müziğini tamamen kendi aranjmanları ile icra eden McLaughlin, albümü bir klasik grup olan **Aighetta Quartet** ile kayıt etti. McLaughlin'in Bill Evans aranjmanları özellikle gitar için yazıldığı düşünüldüğünde çok çarpıcı. Buradaki reharmonizasyonlar ve Aighetta quartet'in icrası, gitaristin **Bill Evans**'ı ne derece özümsediğinin en somut kanıtı.

Her yeni müzikal maceraya atılışında McLaughlin'in son derece araştırıcı olduğu gözleniyor. Tutkuyla dolu bir araştırma. Nitekim 1995 yılında **Elvin Jones** ve **Joey DeFrancesco** ile yaptığı albüm After The Rain'de bu sefer ilgi odağı **Coltrane**'in müziği. Son derece hassas noktalarda buluşan Jones-McLaughlin-DeFrancesco üçgeni, McLaughlin'in müzikal ortamlara gösterdiği hassasiyeti ve seçiciliğe ne titizlikte yaklaştığını belgeliyor. Öyleki, 1996 yapıtı olan The Promise'de adeta bu özen doruk noktasında. Sayısız ünlü müzisyenin katıldığı albümde JeffBeck'den Pino Palladino'ya, Michael Brecker'dan Sting'e kadar uzanan birçok sürpriz isim var. Bu albümde göze çarpan, McLaughlin'in slow-medium tempo ballad'lardan, yıldırım hızındaki fusion groove'lara kadar uzanan farklı ortamlardaki müzikal ve (gitarist olarak) tekniksel olgunluğu. Buna her ortama uygun gördüğü müzisyenler de girince, neredeyse Miles'in o hiç bitmeyen yeni ufuklar ve orijinal hikayeler arama azmini görür gibi oluyorsunuz. Sanki bir geleneğin devamı, her müzikal olgunun kaçınılmaz sonu.

1996'nın özellikle gitaristler için en nostaljik ve anlamlı albümlerinden biri, DeLucia-Di Meola-McLaughlin'in bir bakıma "comeback" albümü olan **The Guitar Trio**'dur. Farklı boyutlarda, daha olgun bir nostalji.

Yeni The Heart Of Things

Son çalışması The Heart Of Things ile John McLaughlin bizi adeta müzikal bir çemberin ortasında bırakıyor. Öyleki, bu çemberin ortasından McLaughlin'in müziksel evrimini görür gibi oluyorsunuz. Kuvvetli bir altyapıyı kendine destek alan gitariste, eski birer McLaughlin-sideman olan **Jim Beard** (tuşlu çalgılar) ve muhteşem **Dennis Chambers** (davul) eşlik ediyorlar. Nitekim yeni isimler olan **Garry Thomas** (saksofon) ve **Matthew Garrison** (bas), grubun dinamizmine güç katan isimler. M.Garrison kuvvetli, fakat çok yoğun çalmayan, üst yapıya yeteri desteği veren bir bascı. G.Thomas (D.Chambers gibi Baltimore'lu) ise yumuşak tuşesinin altında enerjisini son derece kontrol edebilen, yer yer Michael Brecker'ı andıran temasal vurguları ön plana çıkaran bir saksofoncu. Bunu özellikle tenor saksofon tekniğinde açıkça görmek mümkün.

Albüm bir bakıma, Mahavishnu - The Free Spirits- The Promise karışımı bir tını ve müzikal çizgiye sahip. McLaughlin'in albümü mix edişinden ensemble (birlik) duygusuna ne kadar önem verdiği açıkça hissediliyor. Sololar son derece yerinde ve minimalist. Dennis Chambers'ın o kudretli stili her zaman dinleyicinin aklını çeler, fakat Chambers dahi genelde grubun içine tam entegrasyon sağlamış ve bütünün eşdeğer bir parçası olmaktan öteye gitmemiş. Davulcuyu McLaughlin'in albümlerinde dinleyenler ya da konser performansını duyanlar bilirler, onun ritmik ve teknik dehası sizi ister istemez müziğin genel akışından çekerek davula odaklanmanızı sağlar ve bazen bu aşırı güç, müzikal niteliğin dinleyiciden uzaklaşmasına neden olur. Chambers bu al-

CARTE D'OR®

Lezzetin gerçek keyfi

Algida

bümde kontrolu neredeyse hiç kaybetmemiş. McLauglin'in gitar tonu son zamanlardaki kayıtlarına göre biraz daha ön planda, fakat rahatsız edici nitelikte değil. Fakat, yer yer elektrik gitarında kullandığı ring-modulator efektinin dozunu biraz kaçırdığı bir gerçek. Jim Beard, Mahivishnu IV albümünde McLaughlin ile çalışmıştı. **Brecker Brothers, Mike Stern, John Scofield** ile çalışan Beard'ün yaygın synth sound'u onun tipik özelliği. Bu sound diğer müzisyenler için adeta açık bir platform teşkil ediyor. Kuvvetli bir piyano tekniğine de sahip olan Beard, Garry Thomas ile albümün bazı parçalarının açılışında vurucu temaları paylaşıyorlar.

Albüm genelinde hızlı, vurdum duymaz bir müzikal tutuma sahip. Tam anlamıyla bir fusion albümü. Fakat, kanımca albümün en iyi parçası "Fallen Angels". Orta tempolu bir shuffle. Hız ve teknik açıdan üstün bir müzisyen olan McLaughlin'in belki de en sağlam kompozisyonları yumuşak parçaları olmuştur. Que Allegria albümünden "Mila Repa" bu güzel örneklerden bir diğeridir. "Mr.DC", Dennis Chambers'a ithaf, kuşkusuz bir düello parçası; sadece Chambers'ın polyritmlerine değil tüm gruba açık bir düello. "Healing Hands" McLaughlin'in midi gitarını öne çıkaran ve güçlü ifadelerle dolu bir groove. Burada başçı Garrison'un yer yer J. Pastorius'u andıran altyapı eşliğine dikkat! Albümün son parçasında McLauglin akustik gitarını devreye sokuyor. Tokyo Live albümünde de bulunan ballad "When Love Is Far Away". McLaughlin'in akustik gitarı ile yazdığı ballad'lar her zaman derin ve büyüleyici, en duygusal müzikal vokabülerini kullandığı yegane platformlardır. Bu parça da, McLaughlin'in harmonik estetiği ve kamçılayıcı tekniğini sergilemesi açısından son derece başarılı bir seçim.

The Heart Of Things, belki de McLaughlin'in son zamanlarda kurduğu en heyecan verici gruplardan. Öyle görünüyorki, bu grup aynı zamanda gitaristin gelecekte zorlayacağı sınırların ve yeni ufukların da bir işareti.

Albüm grubun sadece anlık bir görüntüsünü sergiliyor, tabii ki canlı performansta görülmesi gereken çok şey var. McLaughlin sadece bir geleneğin bekçisi değil, aynı zamanda armonik nüansın, karşılıklı etkilenmenin, enerjinin, ruhun ve zekanın ön plana çıktığı bir fusion kavramının sadık bir temsilcisi.

Rivayet doğru ise önümüzdeki yaz kendisini ülkemizde görme şansımız olacak.

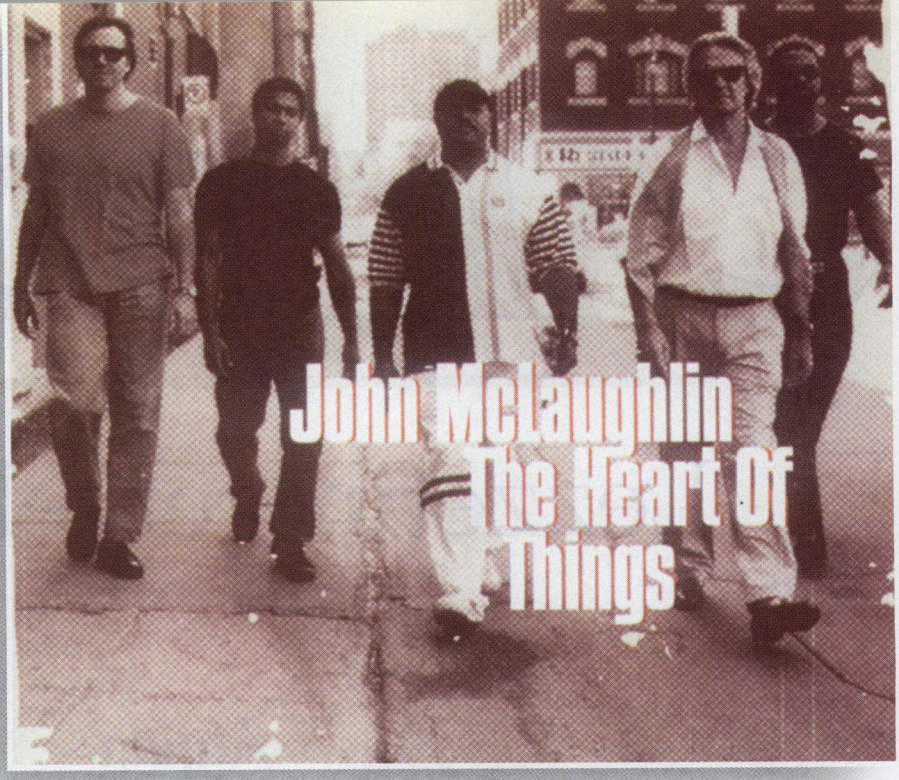

SEÇİLMİŞ DİSKOGRAFİ

1997
(yeni) John McLaughlin The Heart Of Things (Verve)

1996
•Paco De Lucia, Al Di Meola, John McLaughlin The Guitar Trio (Verve)
•Chick Corea Music Forever & Beyond
•John McLaughlin The Promise (Verve)

1995
•Support Special Olympics Jazz To The World
•A Tribute to Jimi Hendrix In From The Storm
•Soundtrack by John McLaughlin Molom (Verve)
•John McLaughlin After The Rain (Verve)
•Shakti The Best of Shakti
•The Collector Series Miles Davis - The Collection

1994
•The Free Spirits featuring John McLaughlin Tokyo Live (Verve)
•Various Carnegie Hall Salutes The Jazz Masters (CD & Video Tape)

1993
•John McLaughlin Time Remembered: John McLaughlin Plays Bill Evans (Verve)

1992
•John McLaughlin Trio Que Alegria (Verve)

1991
•Guitar Player Presents: Legends of Guitar Jazz - Vol. 2

1990
•John McLaughlin Greatest Hits
•Katia & Marielle Labeque Love Of Colours
•John McLaughlin Trio Live at the Royal Festival Hall
•John McLaughlin Concerto for Guitar & Orchestra "The Mediterranean "

1989
•Various Jazz Club Guitar
•Miles Davis Aura

1988
•Katia & Marielle Labeque Symphonic Dances and Songs from West Side Story
•Various Pioneers of the New Age
•Various CTI Masters of the Guitar

1987
•Zakir Hussain Making Music
•Danny Gottlieb Aquamarine

1986
•Various Atlantic Jazz Fusion
•Dexter Gordon The Other Side of Round Midnight
•Soundtrack Round Midnight
•Movie Round Midnight (Laser Video Disc & VHS Tape)
•John McLaughlin & Mahavishnu Adventures In Radioland

1985
•Various Bratislava Jazz Days '85
•Ramon Pipin Nous Sommes Tous Freres
•Bill Evans The Alternative Man
•Miles Davis You're Under Arrest

1984
•Katia and Marielle Labeque Gershwin
•Mahavishnu Mahavishnu

1983
•McLaughlin, DiMeola, De Lucia Passion, Grace & Fire

1982
•Katia and Marielle Labeque Gladrags
•John McLaughlin Music Spoken Here

1981
•McLaughlin, DiMeola, De Lucia Friday Night in San Francisco
•John McLaughlin Belo Horizonte
•Paco De Lucia Castro Marin

1980
•Mahavishnu Orchestra The Best of Mahavishnu Orchestra
•John McLaughlin The Best of John McLaughlin
•Tony Williams Lifetime Once In A Lifetime

1979
•Miles Davis Directions Dedication
•Various Havana Jam II
•Various Havana Jam
•McLaughlin, De Lucia, Coryell Meeting Of The Spirits (Laser Video Disc & VHS Tape)
•John McLaughlin & The One Truth Band Electric Dreams

1978
•John McLaughlin Johnny McLaughlin, Electric Guitarist

1977
•Shakti Natural Elements
•Shakti In Concert (BBC transcription LP)
•Shakti A Handful Of Beauty
•Stanley Clarke Live 1976-1977

1976
•Stanley Clarke School Days
•Shakti Shakti with John McLaughlin
•Mahavishnu Orchestra Inner Worlds

1975
•Larry Coryell The Essential Larry Coryell
•Larry Coryell Planet End
•Mahavishnu Orchestra Visions Of The Emerald Beyond
•Mahavishnu Orchestra Eternity's Breath/Can't Stand Your Funk (7" single)
•Stanley Clarke Journey to Love
•Tony Williams Lifetime Lifetime
•Rolling Stones Metamorphosis

1974
•John McLaughlin John McLaughlin In Retrospect
•Larry Coryell Spaces
•Miles Davis Get Up With It
•Mahavishnu Orchestra Apocalypse
•Miles Davis Big Fun

1973
•Various KBFH Radio Show (radio show CD)
•Mahavishnu Orchestra Between Nothingness & Eternity
•Movie Sri Chinmoy
•Santana Welcome
•Carlos Santana & Mahavishnu John McLaughlin Love Devotion Surrender
•Mahavishnu Orchestra Birds Of Fire

1972
•Miles Davis On The Corner
•Miroslav Vitous Mountain in the Clouds
•James Taylor One Man Dog
•Mahavishnu Orchestra Mar Y Sol. The First Puerto Rico Pop Festival
•Miles Davis Live-Evil
•Various The Historic Town Hall Concert The Guitar Album

1971
•Carla Bley Escalator Over The Hill
•Mahavishnu Orchestra The Inner Mounting Flame
•Mahavishnu John McLaughlin My Goal's Beyond
•Miles Davis A Tribute To Jack Johnson

1970
•John McLaughlin Devotion
•John McLaughlin Where Fortune Smiles
•Joe Farrell Quartet Supersessions
•Wayne Shorter Moto Grosso Feio
•Miroslav Vitous Purple
•Tony Williams Lifetime Turn It Over
•Tony Williams Lifetime One Word/Two Worlds (single)
•Graham Bond Solid Bond

1969
•Miles Davis Bitches Brew
•Wayne Shorter Super Nova
•Miles Davis In A Silent Way
•Jimi Hendrix Hells Sessions (bootleg) Electric Lady Jams (bootleg) Let's Drop Some Ludes And Womit With Jimi (bootleg) Record Plant Jams (bootleg) Music For Fans (bootleg) Electric Birthday Jimi (bootleg)
•Tony Williams Lifetime Emergency!
•John McLaughlin Extrapolation

1968
•Jack Bruce Things We Like
•Ken Wheeler Windmill Tilter
•Georgie Fame & the Blue Flames Third Face Of Fame

1967
•Gordon Beck Quartet Experiments With Pops
•David Bowie The World Of David Bowie
•Georgie Fame Knock On Wood/Road Runner (7" single)
•Herbie Goins & The Night-Timers Soultime!
•Herbie Goins & The Night-Timers Soul, Soul, Soul

ALTAN İRTEL ile röportaj

İ. Atıl İnaç

Phil Woods, Erol Pekcan, Altan İrtel

Altan bey, benim elimde gerek Süheyl Denizci ve Önder Focan'dan edinilmiş, sizin hakkınızda kimi bilgiler var. Ama tüm bunları daha doğru ve detaylı olarak sizden öğrenmek isterim. Müzikle, piyano ile nasıl, ne zaman tanıştınız, neler çalıştınız ve neler çalarak başladınız?

Müzik ve Piyano ile çocuklukta tanışmıştım. Evimizde piyano vardı. İki teyzem de piyano çalardı. Ayrıca annem ev kadını olmasına rağmen çok iyi keman çalardı. Resital falan vermişti Berlin'deki Türk Konsolosluğunda. Dolayısıyla ben 3 yaşında piyanoyla tanıştım. Ama çok sürmedi, çünkü babamın vazifesi Adana'daydı, orada da piyano bulmak öyle kolay bir iş değildi. Ancak Halk Evinde bir tane kırık dökük piyano vardı. Onun da kapağını kimseye açtırmazlardı. Daha sonra annem öldü, annem öldükten sonra iyice uzaklaştık müzikten. Ben 15 yaşımda İstanbul'a geri döndüm. Teyzemin piyanosunun başına oturdum. Küçükten bazı şeyler aklımda kalmışdı. Bir de ağabeyim vardı -teyzemin oğlu o da hem piyano hem de akordeon çalardı. Tangolar falan yazardı. Onun dolayasıyla müzikle bir yakınlaşmam oldu. Zaten daha öncesinde İkinci Dünya savaşı sıralarında Adana'da BBC dinlerdik; **Glenn Miller**'lar falan, büyük orkestralar çalardı. İstanbul'a geldikten sonra başladık; Bakırköy Halk Evi, çeşitli düğünlerde, balolarda falan çalıyorduk. Zaten o yıl okulu (Haydarpaşa Lisesi) bıraktım; böyle mecburi düğünlerde 15-16 yaşımdan itibaren hayatımı kazanmaya başlamıştım.

Geçim sağlanabilecek kadar kazanılıyor muydu?

Eh işte yavaş yavaş kazanılıyordu. Zamanla hayatımızı bu şekilde kazanmaya başlamıştık.

1950'li yıllarda İstanbul'da müzik adına neler oluyordu da, dönemin Amerika'da popüler olan müziği jazz'a bir ilgi doğdu?

Evvela şunu belirteyim; geçenlerde burada **Oğuz Durukan** vardı, onunla konuşuyorduk. Ben ona jazz kelimesini sevmediğimi söyledim. Ben jazz müziği çaldığımı kabul etmiyorum. Ona dinleyicinin karar vermesi gerek dedim. Oğuz da bana "Zaten Amerika'daki jazz ustalarıda kendilerine "jazz'cı" denmesinden hoşlanmıyorlarmış. Ben 'jazz' yapmıyorum. Onu git sen yap diyorlarmış dedi. Ben müzik yapıyorum diyorlarmış. Kızıyorlarmış.

Afedersiniz sizi kızdırmak için söylememiştim?

Yok kızmadım elbette. Yani jazz mı yapıyoruz? Hayır müzik yapıyoruz. Çigan müziği çalıyoruz, standartları çalıyoruz. Olsa olsa "cazımtırak" diyebilirim.

- Tango da çalıyorsunuz...

Hayır artık değil. Bir dönem yaptım. Herşeyi, herşeyi yaptım... Ama o jazz denen şey insanın ruhunda varsa, zaten insan ne çalsa o jazz gibi oluyor. Ama o dönemde dans müziği, hatta pop müziği çalan her gruba "jazz grubu" diyorlardı.

- Yine aynı yıllarda kimleri dinliyordunuz?

Bakın ben 1947 yıllarında Türkiye'nin ilk jazz'cılarından **Mehmet Akbel** ile tanıştım. Sonradan memur oldu Mehmet.

- Ne çalıyordu?

Klarinet! Ondan epey şey öğrendim. Jazz parçaları diyelim artık, jazz parçası diye birşey olmaz ama, onları yazardı, gösterirdi. **Glenn Miller**'i dinleyerek büyümüştüm zaten. Gerçi, o da dans müzikleri çalardı; In the Mood'lar, Moonlight Seranate falan. Daha öncesinde annemin plakları vardı; onları dinlerdim. O zamanın jazz diye bilinen plaklarını ismini falan bilmeden dinlerdik; hem radyoda, hem de gramofonda...

- Uzunca bir süre Hırant Lusigyan ile çalıştığınızı biliyorum? Kaç yılından, kaç yılına? Ve neler çalardınız?

Hırant'ın hayatının son yıllarında, 4 yıl boyunca sadece iki kişi müzik yaptık; Hırant klarinette, ben piyanonun başında. Çok iyi günler geçirdik. 1975-76'dan başlayarak işte, birlikte hep çalıştık. Hırant galiba 1994 yılında öldü, yanılmıyorsam...

Gönül Turgut, Tuncay, Aydın Özarı, Cem Bumin, Koko, Altan İrtel

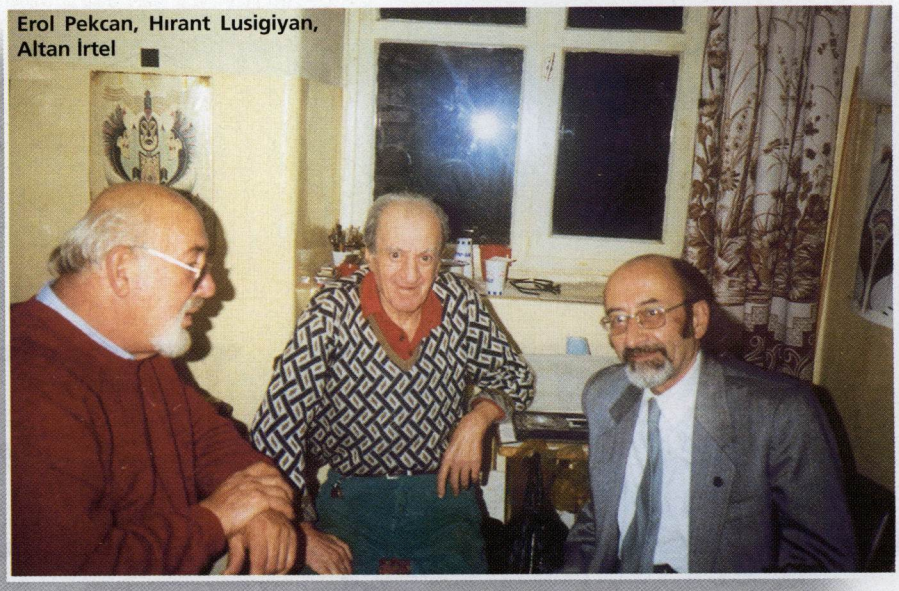

Erol Pekcan, Hırant Lusigiyan, Altan İrtel

- Nerelerde çalıyordunuz?

Eskiden beri birlikte pek çok yerde çalışmışlığımız vardı ama en son "Fuaye" diye bir yer vardı. Orada çalardık birlikte. Çok güzel bir kulüptü... Fransız Konsolosluğu'nun arkasındaydı... Çok da kötü bir sokaktaydı, çok da kötü bir bodrum. Ama hatırlayanlar oldukça seviyorlar orayı.

- Başka kimler çalardı?

Bir kemancı vardı, öldü şimdi! Fransız mıydı artık? Bir o çalardı, bir de Hırant ile biz çalardık. Standartlar falan çalardık; "cazımsı" şeyler. Jazz demeyelim...

- Gerçek bir Monk sever olduğunuz söylendi? Hatta O. Veli Kanık'ın 'Bedava Yaşıyoruz, Bedava...' şiirini Monkvari bir Blues şeklinde bestelemişsiniz?

O dönem öyledim. Devir devir birilerini çok sevdik. Ama hala **Monk**'u bir piyanist olarak değil de, bir besteci, bir düşünür olarak seviyorum. Acayip bir adam Monk, bazen çok çok iyi çalar, bazen çok berbat çalar. Deli bir adam işte! Başka birisi Monk... Ama idealim o değildi... Sonra o yazdığım beste bence pek Monkvari değildi. Yani bence değildi...

- Özdemir Erdoğan bir plakda kaydetmiş galiba?

Evet kaydetti. 1970'li yıllarda bir zaman...

- Ondan sonra başka besteleriniz oldu herhalde? Çünkü Devekuşu Kabare yıllarını biliyorum...

20 sene aşağı yukarı tiyatro için yazdım. Ama hiç durmadan kabare müziği yazdım. İnanın hiç bir tanesi aklımda değil şimdi. Bazen ya birisi dinletiyor, ya ben dinliyorum tesadüfen... Soruyorum kim yazmış bunu diye... Kendim bile tanımıyorum yazdıklarımı... Zeki-Metin kabarelerine çok müzik yazmıştım...

- Bir Dönem Erol Pekcan ile birlikte çaldığınızı öğrendim. Hangi yıllar?

Evet Aşağı yukarı o ölünceye kadar çaldık... 1991'den başladık... Galiba son günlerinde ayrıldık... 1994'dü galiba öldüğü yıl; Hırant'tan kısa bir süre sonra. O zamanlar 'İstanbul Sanat Merkezi' vardı Tarlabaşı'nda orada çalardık. Taksim Sanat Evinde çaldık bir süre. Ama ilk Marmaris'de beraber olduk 1991 yılında. Yine "cazımsı" müzikler yaptık. Jazz kelimesini yine kullanamıyorum! Müzik demek en iyisi. Adını dinleyen koysun neyse yapılan müzik.

- İstanbul'a 1950'lerden itibaren Amerikalı müzisyenler geliyor, onlar geldikçe Türkiye'li müzisyenler de zaman zaman birlikte jam-session imkanı buluyorlarmış...

Tabii, tabii. Bakın benden fotoğraf da istemiştiniz onlarda da var. En son çok sevdiğim müzisyenlerden bir tanesiyle çalmıştık Erol'la beraber. Çok sevdiğim bir adam **Phil Woods**... 1993'de mi gelmişti? Galiba... Belki de 1992 olabilir. Erol kaç yılında ölmüştü: 1994? Phil Woods 1956 yılında gelmişti ilk kez Türkiye'ye. **Dizzy Gillespie**'nin orkestrasıyla...

Charlie Parker'ın eşi Chan ile evlenmişti...

Onu sonradan duyduk... Onlarla tanıştık; Eski Taksim Belediye Gazinosunda

bir kokteyl oldu. tanıştık. Baktık bu genç altocu çok güzel çalıyor. Hemen aldık yanımıza sohbete başladık. Benden de genç, 24 yaşında gencecik müzisyen. Evli misin? dedik. Evet! dedi. Çocukların var mı? diye sorduk. Dört tane dedi; gözlerimiz dışarı uğradı. İnanamadık... 24 yaşında Amerikalı bir müzisyen 4 tane çocuğu ne zaman yapacak? Allah allah diyoruz... Sonra anladık; **Charlie Parker**'a tapıyordu. Böyle şapkasını çıkartıyordu onun hakkında konuşurken. **Charlie Parker**'ı sevdiği için, çocuklarına bakmak için karısıyla evlenmiş... Ama kendisi de çok güzel çalıyor; Parker'ın kopyası değil, çok iyi bir takipçisi, çok çok iyi...

- Chan Parker ile bundan 3 yıl kadar önce bir röportaj yapmıştım...

Kuşadasında değil mi? Biliyorum Füsun Levet'in Üç Boğa Barında. Benim arkaşlarım onlar... **Cem Bumin** mesela benim çok eski arkadaşımdır. Bakın burada resmi var mesela... Her neyse, Erol ile ben **Phil Woods**'un bu son gelişinde onu karşılama kokteylinde çalıyoruz. Biz başlayınca baktık bu da çıkarttı enstürmanını başladı bizimle çalmaya. Çok şaşırdık. Ama çok müztevazi harika bir insan. Çalarken elim ayağım titremeye başladı...

- Şimdi isterseniz fotoğrafları anlatayım...

(Belki 1 saat 1947-94 arası çekilmiş fotoğraf arşivini büyük bir heyecanla tanıttı Altan Bey... Bunlardan ancak birkaç tanesini sunabiliyoruz...)

- Altan Bey isterseniz son sorularımı sorayım, çünkü galiba birazdan çalmaya başlayacaksınız... Ben kaç yılında, nerede doğduğunuzu sorsam?

1929, Bakırköy. Hala da doğduğum evim olduğu arsada bulunan apartmanda oturuyorum. Aynı sokak... Bir dönem Adana'daydık, 1945 yılında savaş sonrası İstanbul'a geri döndüm...

Glenn Miller'ları filan dinlediğinizi söylediniz 50'lerde, başka kimleri dinliyordunuz?

Tommy Dorsey'ler, **Woody Herman**'lar, **Benny Goodman**'lar filan. 1950'lere doğru **Nat King Cole**'ler falan başlamışdı. Yavaş yavaş **Charlie Parker**'lar, **Dizzy Gilespie**'ler falan dinliyorduk plaklarda. Taşplaklar vardı tabii o zamanlar.

Şu sıralarda ne dinliyorsunuz?

İnanın, şu aralarda hiç birşey dinlemiyorum. İki-üç yıldır hiç birşey dinlemiyorum... Eskiden çok dinlerdim, ama hastalıktan sonra bir bunaltı geldi. Ancak burada (Talimhane'deki Biz-Bar'ı kasdederek) dinliyoruz. Buranın sahipleri jazzsever çocuklar güzel şeyler çalıyorlar... Hangi piyanisti en çok sevdiğimi sormadınız daha...

Monk olmadığını söylediniz...

Hayır değil... Hepsini severim ama mesela bir dönem Oscar Peterson'a takmıştım, hatta bir ara George Shearing'e takmıştım; fakat sonra ondan nefret ettim... Mesela o dönemlerden bir piyanist **Lennie Tristano**... George Shearing de zaten Tristano taklidi birşeydi, kökü Tristano'ya dayanıyordu; sonradan uyandık. Daha sonraları pop müzik çalmaya başladı; hiç sevmedim... Bakın benim hala en büyük adamım, bir kaç yıl öncesine kadar hayattaydı. Belki 90 yaşında falan

var; Jimmy Rowles... Woody Herman ile birlikte uzun yıllar çalmış; septet'inde falan çalmış, mesela Billy Holiday'in arkasında çalmış.

Daha sonra ki dönemde, 70'ler ve sonrası dönemde yetişenlerden kimler var?

Bill Evans'a mesela hiç alışamadım. Beğenmiyorum değil, ama adamım değil. Tommy Flanagan çok severim, sonra Jaki Byard'ı çok çok severim Charles Mingus'un piyanisti... Bir zamanlar çok takmıştım. Belki 150 kilo, tostoparlak bir adamdı... Çok taktir ettiğim bir başka adam var; öldü tabii. Şarlatan diyorlar ama öyle olsa bile şarlatanın güzeli; Roland Kirk... Jaki Byard onun da piyanisti... Ayrıca Duke Ellington'un hayranıyım, piyanosunun da hayranıyım. Kimse onu piyanistten saymaz ama ben hayranıyım... Kenny Barron'u dinlemekten büyük keyif alıyorum. Son olarak da **Wynton Marsalis**'in ilk dönemlerinde birlikte çalıştığı piyanist Kenny Kirkland'i çok seviyorum... Marsalis'i ilk dönemlerde oldukça beğeniyordum, ama bence şimdi o da şaşırdı biraz.... Sonra Jazz Messangers'i, Art Blakey'i çok seviyorum... Ben zaten Monk'u ilk kez Jazz Messangers ile dinledim ve çok beğendim. Hatta başköşe plağımdır o plak; 1956 yılında yaptığı bir plakdı. Johnny Griffin de var o plakda. Üçü muhteşem çalarlar, harika yaratırlar orada... Ama o Monk'u ben bir daha da bulamadım... Phil Woods, Sten Getzs, Jimmy Rowles gibi beyaz müzisyenleri de sevdiğim olur, ama genelde zenci müzisyenlerin seslerini daha çok seviyorum. Bir gün rahmetli Hırant "Ben bu Phil Woods'un beyazlığına inanmıyorum. Karıştırsalar mu-hakkak bir zencilik çıkacaktır bu adamdan" demişti... O da çok severdi Phil Woods'u...

Haftada 4 gece çalıyorsunuz...

Çalmamak çok daha zor oluyor. Çalmasam yaşayamazdım zaten. Biz burada 'Biz-Bar'dayız bekleriz.

Hakan Ersöz (Altan bey'le birlikte çalışan müzisyen (keman)) Altan ağabey'le Uludağ'da çalışıyoruz bir gün. Patronumuz Tanju ağabey, otel lobisinde bir masada Altan ağabeye sesleniyor: Altan ağabey, Altan ağabey... Altan ağabey hiç bakmıyor. Gözleri yukarı takılmış duruyor. Baktık hiç birşey de yok orada. Neyse elle dokundum, Altan ağabey dedim. Sonra bana döndü, "Yahu" dedi, "bir nota gördüm onu düşünüyordum. Ne var!" dedi. Çok gülmüştüm...

Herşey için çok teşekkürler...

Big Band Anıları

TOMMY DORSEY (1905-1956)

Orhan Argun

Amerikalı jazz yazarı, big band müziği uzmanı **George T.Simon** anılarında şöyle der: "Beni tanıyanlar, Glenn Miller'i ve müziğini ne kadar çok sevdiğimi bilirler. Onun hem sivil, hem de askeri orkestrasında, kısa süreli de olsa davul çaldım. O eşsiz müziği unutamam ancak, canlı yayınlar, konser veya gece kulübü performansları söz konusu olursa, **Tommy Dorsey** orkestrasından aldığım keyif ve coşkuyu başka hiçbir orkestradan almadığımı söylemeliyim".

Gerçekten, big band müziğine gönül vermiş olanlar, bu müziği dinleyenler ve bu müzikle dans edenler, iki ünlü orkestranın hangisini daha çok sevdiklerini düşünüp durmuşlardır. Swing duygusu, jazz niteliği ve çoşku bakımından Dorsey'i, aranjmanlarının eskimezliği, müzikalite ve kusursuzluk bakımından da Miller'i tercih etmişlerdir. Canlı yayınlarda Tommy Dorsey gerçekten büyük bir coşku yaratmıştır. Son yıllarda yeni bulunup yayınlanan kayıtlarda bile bu coşkuyu duymak mümkündür. Miller'in sivil orkestrası bu derece coşkuyu ender olarak yakalayabilmiş, ancak askeri orkestrası, biraz da koşulların, yani savaş koşullarının varlığı nedeniyle Dorsey'inkine yaklaşan, belki bazen de aşan bir canlılık göstermiştir. Belki bir başka yazımda bu iki orkestranın ayrıntılı bir karşılaştırmasını yapmayı denerim.

Tommy Dorsey bir yaş büyüğü Jimmy ile birlikte yönettikleri Dorsey Kardeşler Orkestrasını 1935 Eylül'ünde terkederek, adı fazla duyulmamış fakat yetenekli bir başka orkestranın şefliğini kabul etti ve zaferlerle dolu müzik hayatına başladı. Dört yıl süre ile daha ziyade romantik parçalara yer vermiş bir repertuarı dinleyicilerine sundu. Bu devirden günümüze kadar gelen swing hit parçaları, kendi düzenlemesi ile Song of India, **Canadian Capers**, **Boogie Woogie** ve **Hawaillan War Chant** adlı yapıtlarıdır. Bunlar 78 devirli taş plak halinde Türkiye'de de satıldı. Müzisyenleri arasında Bunny Barrigan (tp), Bud Freeman (s) ve Davey Though (d) vardı. Aranjmanları Dorsey, Paul ve Dean Rincaide yapıyordu.

1939 ortalarından başlayarak Dorsey yeni müzisyenler aldı. Önce Jimmy Lunceford orkestrasından aranjör **Sy Oliver**, daha sonra **Artie Shaw**'dan davulcu **Buddy Rich** ve **Harry James**'den vokalist **Frank Sinatra** geldiler. Daha sonra Pied Pipers adlı üç erkek, bir bayandan (Jo Stafford) oluşan vokal dörtlüsü de topluluğa katılınca Dorsey kısa zamanda en tepeye çıktı. Orkestra hem swing, hem de romantik parçaları büyük bir beceri ile çalıyordu. Bu nedenle Dorsey'e Sentimental Gentleman of Swing adı verildi. Yeni gelen diğer müzisyenler arasında Ziggy Elman (tp), Don Lodice (ts) ve Joe Bushkin (p) gibi isimleri görüyoruz.

Bu arada Hollywood da orkestrayı bütün dünyaya tanıtmaya başlamıştı. Türkiye'ye gelen ilk film 1942 yapımı Ship Ahoy, Saadet Gemisi adı ile gösterildi. Dorsey bu filmde önce Hawaillan War Chant'i çaldı. Sonra Poor You adlı romantik parçayı önce Frank Sinatra, sonra aktör Red Skelton daha sonra Virginia O'Brien seslendirdi ve parça Sy Oliver'in görkemli aranjmanı ile orkestranın jazz yorumu ile bitti. İstanbul'a gelen ikinci film, 1941 yapımı Las Vegas Nights, aynı isimle gösterildi. Orkestra bu filmde Song Of India ve Sinatra ve Pied Pipers vokali I'll Never Smile Again'i çaldı. Gördüğümüz üçüncü film, 1942 yapımı ve renkli DuBarry was a Lady, bizde Aşk Sarayı adı ile oynadı. Orkestra kadrosunda epeyce değişiklik vardı. Sinatra ayrılmış, yerine Dick Haymes gelmişti. Bir arp ve 12 yaylı sazdan oluşmuş string-section vardı. Film, Sy Oliver'in başyapıtı Well, Get It adlı parçası ile açılıyor, davulda Buddy Rich, trompette de Ziggy Elman dinleyicileri, seyircileri coşturuyordu. Geçen yazımda belirttiğim gibi Dorsey anılarımı size nakletmekte geç kaldığımı asıl düşünmemin nedeni burada: Bu film Lady Dübari adı ile HBB televizyonlarında zaman zaman gösteriliyor. **Cole Porter**'ın güzel müzikleri ile de süslü bu filmi okurlarımıza öneriyorum. Aynı TV'de gördüğümüz diğer bir Tommy Dorsey filmi 1945 yapımı Thrill of a Romance da ülkemize geldi ama o zamanki adını hatırlayamıyorum. HBB Aşk Acısı adı ile gösteriyor. Orkestradaki en önemli değişiklik, sonradan yıllarca en iyi jazz klarinetçisi seçilen **Buddy DeFranco**'nun sax section'da olması. Buddy Rich yerini koruyor ve bu ikiliyi bir jazz yapıtında dinliyoruz. Orkestra ayrıca Song of India, Opus No.1 gibi klasiklerini de çalıyor ama dublaj nedeni ile bu parçaları tümüyle dinleyemiyoruz. Bir de ilginç sah-

ne var: Tommy Dorsey, sevimli kızı Susan'ı da bizlere tanıtıyor ve piyanoda Susan ve orkestra List'in ünlü Macar Rapsodisini tümüyle çalıyorlar. Yine aynı TV'de 1948 yapımı A Song Is Born adlı filmi görüyoruz. Önce de İstanbul'da görmüştük, adını hatırlamıyorum. Bu filmde Tommy Dorsey'i trombonu ile görüyoruz ve bir sahnede diğer ünlüler, Armstrong, Goodman, Charlie Barnet, piyanist Mel Powell ve davulcu Louis Belson ile birlikte Stealing Apples adlı Benny Goodman klasiğinin görkemli bir performansını tümüyle dinliyoruz.

Türkiye'ye gelen diğer Tommy Dorsey filmleri Girl Crazy, Presenting Miss Lily Mars ve Broadway Rhythm'i hatırlıyorum. Bize gelmeyen, Amerikan TV'lerinde seyrettiğim The Fabulous Dorseys adlı 1946 yapımı biyografi filminde her iki kardeşim orkestralarını gördük, dinledik. Bir sahnede piyano virtüözü Art Tatum da yer almıştı.

1945 yazında bir-iki kez Tommy Dorsey orkestrasını canlı olarak BBC kısa dalgadan dinleyebildiğimizi hatırlayan ya da bilen var mı? Trans Atlantic Broadcast adı ile Amerikan Radyosundan yayınlanan canlı nakil BBC'den sabah saatlerinde alınıyor ve dünyaya sunuluyordu. Dinlediğim Dorsey'in en iyi orkestrası idi bence. Tenor sax'da Vido Muso, klarinetde Buddy DeFranco, trompette virtüöz Charlie Shavers ve davulda Buddy Rich vardı.

Dergimizin 8. Sayısında yayınlanan, Türk jazz'ının emekçilerinden **Hırant Lüsigyan**'ın anılarında sözü geçen Swing Amateur orkestrası, şefinin trombon çalması dahil, Tommy Dorsey orkestrasını örnek almış bir big-band idi. Bir-iki konserine gittim. Song of India adlı performanslarını hatırlıyorum.

Tommy Dorsey 1940'ların ikinci yarısında ve 1950'lerde yine zirvede kalmayı başardı. Davul iskemlesinde Rich, Louis Bellson, Alvin Stoller gibi ünlüler yer aldı. Siyahi trompet virtüözü Shavers Tommy Dorsey ölünceye kadar ayrılmadı. Aranjörler listesine, Miller'in ünlü ismi **Bill Finegan** da katıldı. İşleri iyi gitmeyen Jimmy Dorsey orkestrasını dağıtıp kardeşine katıldı ve Dorsey Kardeşler orkestrası big band severleri coşturmaya devam etti. Jimmy altosax ve klarinet sololarını üstlendi. Tommy Dorsey her zamanki gerek romantik ve gerek swing parçalarındaki eşsiz soloları ve trombon bölümüne katılıp onlarla birlikte çalması ile dinleyicileri büyülemeye devam etti. 1956 yılında önce Tommy, daha sonra Jimmy zamansız ölümleri ile big band dünyasını öksüz bıraktılar.

Ünlü big band'lerin aranjmanalrını çalmak için gençlerden oluşan yeni orkestralar kurulup ve böylece bu müzikler korunmaya çalışılır. İşte 1960'lardaki Tommy Dorsey orkestrasını, Sam Donahue ve Larry O'Brian gibi şeflerin yönetiminde birkaç kez dinledim. Bir keresinde Sinatra'nın oğlu ve Pied Pipers vokal grubu da katılmıştı topluluğa. Charlie Shavers da vardı. Tommy Dorsey'in unutulmaz aranjmanlarını orkestranın hemen önünde dinlemek büyük bir coşku idi. Dikkatimi çeken bir husus, bazı dinleyicilerin büyük bir beceri ile orkestra üyeleri ile birlikte vokal pasajlarına katılmalarıydı. Tommy Dorsey sanıyorum, Jimmy Lunceford'dan görüp, dinleyip aldığı bu usulde, kendisi de diğer müzisyenler gibi ve bir şiir söyler nitelikte vokal parçalara katılırdı. İşte dinleyiciler de bunu yapıyordu. Bugün Amerika'da bir Tommy Dorsey orkestrası var mı, yok mu bilemiyorum? Sanıyorum vardır, umarım vardır. Dorsey kardeşlerin müzikleri yeni bulunan, keşfedilen canlı kayıtlarda big band severlere sunulmaya devam ediyor. Ellington, Basie, Miller gibi Dorsey kardeşlerin müzikleri de yaşamaya devam ediyor.

New York, Jazz'ı, Müzisyenleri, Kulüpleri...

Kerem Görsev

Kerem Görsev Hank Jones ile Iridium Jazz Club'ta.

Jazz müziği denince herkesin aklına ABD gelir. Fakat New York City bence jazz'ın beyni. Kasım ayının 16'sında **"Hot House"** kitapçığını alınca şehirdeki tüm jazz kulüplerinin adresleri, telefonları, kimler çalıyor, neler çalınıyor diye sorular geçmeye başladı kafamın içinden. Şehrin altı ünlü kulübü **Village Vanguard,** Sweet Basil, **Birdland**, Blue Note, **Iridium**, The Jazz Standart (bu kulüp şubat ayında yeni açılmış). Bu kulüplerde efsaneleşmiş her müzisyeni görmeniz mümkün. Bazı geceler iki ayrı grup çalıyor, hangi kulübe gideceğinizi bilemiyorsunuz? New York'ta jazz'lı bir gece için 25 USD giriş parası, 10 USD kadar da minimum bir harcama gerektiriyor. Gelelim öteki yerlere, sayıları 150'nin üstünde olduğu söylenen café-restaurant tarzı küçük kulüplerdeki hırs, yarış, ve müzik insana çok değişik geliyor. Ben bir tane kötü bir ses, kötü bir müzisyen görmedim, dinlemedim. Metroladaki ve sokaklardaki müzisyenleri anlatsam başka konulara yer kalmayacak. İleride zengin olursam bütün metro ve sokaktaki jazz müzisyenlerinin tüm ihtiyaçlarını karşılayıp Türkiye'ye getireceğim. Hele 5.Avenue'daki tenorcuyla, trompet ve fluegel-horn çalanı. Herhalde hiçbir zaman unutmayacağım. Birdland'de **Claudid Roditi**, David Sanchez Ouintet, **Tommy Flanagan Trio**; basta **Peter Washington**, davulda **Kenny Washington**. Nicholas Payton, **Christian McBride**, Mark Whitfield Trio. Iridium'da **Hank Jones**, Trio. Bass George Mraz, davul Lewis Nash, bir başka gecede Kenny Barron Trio. Basta Ron Carter, davulda Lewis Nash. Village Vaguard'da Cedar Walton, Bill Higgins Quintet mucizeler yarattı. Bütün New Yorklu davulcular Bill Higgins'i dinlemeye gelmişti. Bill Higgins böbreklerindeki bir rahtsızlık nedeniyle 6 ay hastahanede yoğun bakımda kalmış. 1990 yılında Korukent Jazz Bar'da tanıştığımızı söyleyince mutlu oldu.

Village Vanguard'da Roy Hargrove Sextet, Nicholas Payton Sextet ve daha niceleri. Blue Note'da 1 hafta Hammond günlerinde **Jimmy Smith Quartet, George Benson**'un gitar hocası üstat Phil Upchurch ile çaldı. Aynı gece 2.set efsane Hammond'culardan **Jack McDuff Quintet**'i dinledim. Bu arada her pazartesi-salı günleri kulüplerde Big-Band Geceleri var. **Duke Ellington** Big-band'i 18 yaşındaki torunu **Paul Ellington** yönetiyordu. **Toshiko Akiyoshi** de salıları Birdland'de çalıyordu.

Yeni açılan "The Jazz Standard" Russell Gunn Quartet. Trompetde yeni akım gençlerden Russell Gunn New York'ta tanınmaya başlıyor. New York'ta arasıra **İlhan Erşahin** ile de görüştük. Çok faal, her yerde çalıyor. Ayrıca her 15 günde bir ziyaret ettiğim değerli müzik adamı İlhan Mimaroğlu'ndan da jazz hikayeleri, bilgiler aldım. Onun elinde dünyada bir benzeri olmayan 8mm.lik arşiv var. Eski jazz'cılar, daha neler neler. Büyük bir holding ya da banka bunlara el atıp dünyaya göstermeli. Türkiye'nin böyle sanat belgelerine ihtiyacı var. New York'taki dostlarım Ali Arif Ersen ve Ahmet Baydur ile güzel günlerimiz geçti. Bunlardan en güzeli ise oturduğum evin iki blok yanındaki Steinway&Sons'un genel merkezi oldu. Özel izinle konser piyanoları katına çıktık. Her yer silme piyano dolu fakat 3.katta sadece konser Grand D ve B'leri vardı. Gölcükteki donanma komutanlığının park etmiş denizaltıları gibi yanyana 8 konser piyanosunu ayrı ayrı çalmak büyük zevkti.

Benim New York'a gidiş nedenim ise **"Warm Autumn"** adlı CD'nin kayıtlarını yapmaktı. Russell Gunn trompet, JD Allen tenor sax, Jason Jackson trombon, Eric Revis bas, Alvester Garnett davul, Khalil Kwamg perküsyon çaldılar. 15 ocak'ta kayıtlarımız bitti. İstanbul'da kayıt yaparken kebap getirtiyorduk stüdyoya, burada ise suschi ve çin yemekleri ağız tadımızı renklendirdi. Kısacası New York'ta jazz müziğinin ne olduğunu, biraz daha anlamaya başladığımı anladım.

Saksofon-Jazz'ın Fetiş Enstrümanı

Yosi Falay

Sıradan müzik (muzak diye de okuyabilirsiniz) dinleyicisi için, saksofon jazz'ın belirleyici ses tonudur. Gerçekten de bu enstrümanın jazz müziğindeki belirleyici sound'u diğer müzik türlerine göre çok daha fazladır.

İnsanlar saksofonu, genelde dinledikleri 'hafif müzik istasyonlarında çalan, ucuz thriller filimlerinin soundtrack'lerinde fon müziği olarak bolca bulunan, seksi ve tahrik edici (hem ses ve hem de çalınma şekli bakımından) bir müzik aleti olarak kategorize ederler. Gerçekte ise saks, bir jazz grubunda, başka hiçbir enstrümanın sahip olmadığı tonal varyasyonlar yaratabilir. Evet saksofonun sesi seksi olabilir ama kabaca; rahatsız edici de, sakinleştirici de olabilir. Bu enstrüman fısıldarken çığlıklar atabilir, ılık bir rüzgarken ateş püsküren bir canavar olabilir.

Jazz müziğinde kullanılan ve sound olarak birbirinden oldukça farklı dört ayrı saksofon vardır.

Soprano sax ailenin en tiz sesli üyesidir, çalması oldukça zor ve açıkçası benim çok da favorim olmayan bu üvey saksofonu, genelde 'baba saksçılar' ikincil bir atraksiyon olarak kullanırlar. Esas çocuk olarak sopranoyu seçmiş ve virtuoso seviyesine ulaşmış ancak iki isim geliyor aklıma. **Steve Lacy** ve **Dave Liebman**. Steve Lacy'yi seyrederken de acaba sepetteki yılan ne zaman kafasını çıkaracak diye meraklanmadım değil.

Gelelim diğer bir üvey evlada; **bariton sax**, en başta soloya uygun olmayan ve pek kulak okşamayan sesinden kaybeder, bir big-band enstrümanı olarak yeri vardı bir zamanlar ancak bugünkü müzikte gitgide kaybolmaya mahkum bir alet bence.

'Esas Çocuklar'ın birincisi **alto sax** deyince herkesin aklına gelen tek isim şüphesiz **Charlie 'Bird' Parker.** Bu adamın çağdaş müziğe etkisi, 20. yüzyılda başka hiçbir müzik adamına nasip olmamıştır bence. Modern jazz'ı keşfedip, big band müziğinden 'Bop' müziğine aniden yapılan geçişte kaptan köşkünde oturan adam hep oydu. Ondan sonra müzisyenlerin işi zorlaştı çünkü artık bebop'un daha sofistike dili, hızlı temposu, ve inişli-çıkışlı cümleleri ile uğraşmaları gerekiyordu, ayrıca notalar da değişikti. Bird yanlış notaları doğru yerlerde doğru cümlelerle çalarak herkesi hayretler içinde bırakıyordu.

Geri dönüş kapısı artık kapalı olduğuna göre artık tek yol vardı, ileri, öteye geçmek ama kimle? Cevap; giyinmiş bir ayıya benzeyen bir adamdı, **Julian 'Cannonball' Adderly.** Tüm zamanların en iyi sound'u onunkiydi demek çok kişiye göre bir abartı değil. **Miles**'in çömezi olarak başladığı 50'li yıllardan sonra, Miles'e değen diğer birçoğu gibi onun da yıldızı parladı. Parker gibi onun da tekniği, enerjisi ve diğer herşeyi vardı, ek olarak ise çaldığı herşeye kattığı bir 'Blues' baharatı vardı ki, sanki ruhunu üflüyor sanırsınız, işte bu onu "En keyifle dinlenen" kategorisinin şampiyonu yapan özelliğidir.

Aynı senelerde, tamamen değişik bir rotaya dümen kıran bir başka ağır top da **Ornette Coleman**'dır.O da Parker'dan etkilenmekle beraber Avant-Garde ruhu sayesinde kendi izini bırakmış ve Free-Jazz'ın yaratıcısı olmuştur. Bu akımda artık solistin dayanak noktası olan bir şarkı yapısı yoktur, akorlar yoktur, zaman ve tonal anahtar kaybolmuştur, boşlukta yolunu bulmak da herkesin harcı değil, bunu emprovize müziğin doruğu olarak niteleyenler olduğu gibi, 'manyak mısınız ulan, ne biçim müzik bu' olarak niteleyenler hiç de az değildir. Ben arada biryerde olduğumu itiraf etmeliyim.

Alto günümüzde de önemini korumakta ve birçok değerli genç müzisyenin tercihi olmaktadır, ancak jazz müziğinin esas 'jeunepremier'i bugün **tenorsax** olmuştur. Her döneme damgasını vurmuş meşhur bir tenor sax'cı muhakkak vardır ve onların müziğini takip ederek o dönemin rengini kesinlikle anlayabiliriz.

1920'lerden 40'lara kadar geçer akçe olan ılık, nefes sesi gibi sıcak olan sound, 1950'lere kadar birçok iyi müzisyen tarafından çalınmakla beraber Bird'ün altoda yaptığını tenorda yapabilen kimse pek çıkmadı. **Coleman Hawkins,** Lester Young, **Don Byas** ve diğerleri Bop ile flört eder gibi oldularsa da yine de yaklaşımları pek radikal değildi. Bop'un tenordaki gerçek öncüsü, bugün de yaşayan en iyilerin en iyisi olan **Sonny Rollins** oldu. Gerçekten büyük bir ses çıkarıyordu Rollins. Güçlü, sıcak, boşlukları dolduran bir ses... Her notası öyle bir etki yaratırdı ki, herhalde bugün bile bu aşılmış değildir. Cümlelerin karmaşıklığı ve sürprizlerle dolu çalışı jazz eleştirmenlerini epey şaşırtmış o zamanlar. Rollins'in ağır sıklet şampiyonluğu tahtını

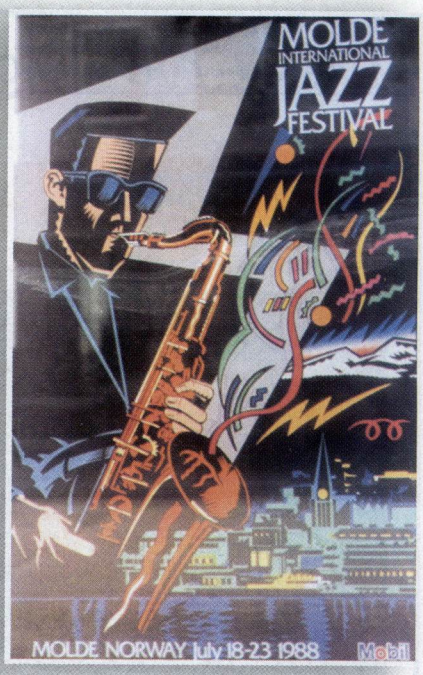

sallayan ise efsanevi **John Coltrane** olmuştur. Derler ki, Rollins Coltrane'i duyduktan sonra bir süre enstrümanına el süremez olmuş ve ortalıkta pek gözükmemiş. Ben pek inanmadım ama rivayet böyle. John Coltrane'in doğaçlama cümleleri inanılmaz yaratıcı, enstrümanın bütün imkanlarını sonuna kadar kullanırken üstüste ses katmanları oluşturan bir usta, tınısı biraz metalik, dolayısıyle bazı kulakları rahatsız edebiliyor. Miles ile olan beraberliğinden sonra kendini tam olarak bulduğu kuartet'i Mc Coy Tyner, Elvin Jones ve Jimmy Garrison'dan oluşuyor. Teknik olarak belki de hiç aşılamamış bir yoğunluğu var. Bir solonun içinde sade, karanlık bir güzellikten bahsederken bir anda aletini ateş püsküren bir canavara dönüştürebiliyor, duygusallığı da aynı derecede yoğun. İşte bu iki dev kendinden sonraki nesilleri yapılabilecek ne kaldı türünden bir problemle başbaşa bıraktılar. Tabii ki o devrin iyi çalanları sadece bu ikisi değildi. **Dexter Gordon**, Hank Mobley, **Joe Henderson** gibi ortasiklet şampiyonlar da etrafta sanatlarını icra ediyorlardı. Çok büyük bir besteci olan ve belki de bu yüzden çalışı yeteri kadar takdir görmeyen **Wayne Shorter** bunların en başında gelir. Batıp çıkıyormuş hissini veren soloları, hep uçlarda dolaşan araştırmacı tavrı ile Miles'in grubundaki kaos'un ortasında ayakta kalmış ve gelmiş geçmiş en başarılı fusion grubu Wheather Report ile hem müziği ve hem de enstrümanını ileri bir boyuta taşımıştır.

Bugün de yaratıcı jazz müzisyenlerinin birçoğu tenorcular içinden çıkmaktadır. **Joe Lovano**, Joshua Redman, **Ralph Moore**, Branford Marsalis ve diğerleri bu büyük enstrümanın olanaklarını keşfetmeye devam etmektedirler. Sanırım bu yolculuk hiçbir zaman bitmeyecek.

Levent Öget

İstanbul

World Music=Wax Poetic

Levent Öget

İlhan Erşahin

Geceyle gündüzün eşitlendiği eşiklerden birinde, 'Erşahin's Wax Poetic'in ön grup olmadığını, geceyi paylaşan, yukarı kaldıran enerjinin kendisi olduğunu anlamak için gecenin içine kadar girmeliydi. Soğuktu ve şehir dışındaydı. Hangarda olma duygusunu teknolojinin baskın gücü engelliyordu. Sound'un oturmuş doygunluğu, pratiği bol mekandan kaynaklıydı. Geçen yıl JVC New York Jazz Festival'inde Nicole Willis'li kadrosuyla yaptıkları elma'nın kemirilenlerinden en naifiydi. O tek sette Willis, mutluydu söylüyordu ve orası onun eviydi. Bulunmuş müzik ev dışında kendini anlatıyordu. Yeni enerjilerin katıldığı oluşum yaşanılan çevrenin, dokunun kodlarını dışavuruyordu. İddialı bir sentez yaratma kaygısı olmaksızın rahatlığın verdiği en iyi müzik yapma ortamı yürüyüş dengesini bulmuştu.

İlhan Erşahin, kendi enstrümanını ve onunla anlatacaklarından daha çok, bütünün parçası olmayı tercih ediyor. Eşlik ettiği bir soundun lideri gibi de gözükmüyor. Ortaya çıkarılmış bir üretimin her seferinde bir şekilde parçası olmak isteyen niyetin kendisi bu gözüken isteklilik. Artık müzik de günümüzde sorgulayan, yeniden yapılanan kendini de çözümleyen, önceliklerle beslenip yeniden örülen, olumlayan, şüphelenen bir soluk...

Wax Poetic, Fuji Film World Music Days'in Pozitif prodüktörlü son konseptinde bunu kuşkusuz iyi sağlamış oldu. Geceyi gündüze eşitledi.

Erdal Paksoy

Dallas

New York'ta Yılbaşı: HENDERSON, MINGUS VE KONITZ

New York, Amerika'da çoğu konuda olduğu gibi yılbaşı kutlamalarında da başı çekiyor kuşkusuz. Jazz dünyası da bundan nasibini alıyor elbette. En büyük isimlerden birçoğu bu dönemde New York'un çeşitli kulüplerinde boy gösteriyor.

Manhattan'daki bütün kulüpler de yılbaşı gecesini, salonlarına tıkıştırdıkları sandalyelerin sayısını (nasıl beceriyorlarsa) çoğaltmak, zaten her zaman çok yüksek olan giriş ücretlerini daha da arttırmak, bir de üstüne zorla yemek yedirip, içki paralarını da ayrıca kesmek için fırsat biliyorlar. Yemek, içmek ve ünlü bir jazz müzisyeninin bir setini dinlemek için böyle bir kulüpte geçirilen iki buçuk saat kadarlık sürenin maliyetinin de adam başı 200-250 Amerikan dolarını bulması işten değil. Kısacası Amerikalıların müşterilerin cüzdanlarını hafifletme kurnazlığı konusunda bizden pek aşağı kalır tarafları yok.

Manhattan'daki bu sözünü ettiğimiz kulüpler arasında en yenilerden birisi olan Iridium'da, Joe Henderson yedilisiyle yeni yıl gecesi kutlamalarına katıldı.

Topluluk vibrafonda Stefon Harris, trompette Rex Richardson, trombonda Conrad Herwig, gitarda Kurt Rosenwinkel, basta George Mraz, davulda ise Francis White'tan oluşuyordu.

1997'nin sona ermesine yarım saat kadar kala başlayan konser bir ölçüde yeni yıla giriyor olmanın heyecanına kurban oldu. Topluluk havaya geç girdi, eşlikçiler solistlere ancak son iki parçada tam anlamıyla destek verebildi ve genelde parçalar biraz dağınık bir izlenim uyandırdı. Belki de biraz bu ortam yüzünden Henderson bu konserde geçtiğimiz yıl çıkardığı "Porgy and Bess" albümündeki yeni düzenlemelerin yerine yıllardır çaldığı bestelerine yer vermeyi yeğledi. Topluluğun "Porgy and Bess"'ten çalmaya yeltendiği tek parça olan "Summertime" ise henüz açılış melodisi sırasında saatin onikiyi vurmasıyla sözde dinleyicilerin dinleme modundan çıkıp gürültü patırtı moduna geçmesiyle yarıda bırakılmak zorunda kaldı. Sarılmalar, öpüşmeler, gülüşmeler dindiğinde ise Henderson, Gershwin hevesi kaçmış olsa gerek, kendi besteleri "Mode for Joe", "Recordame" ve konserlerde sıkça çalmayı sevdiği klasik ballad "Body and Soul" gibi tanıdık bestelere dönmeyi uygun buldu.

Bu şartlara rağmen, tenor saksofonun yaşayan en büyük ustalarından olan Henderson, kırk yılı aşkın

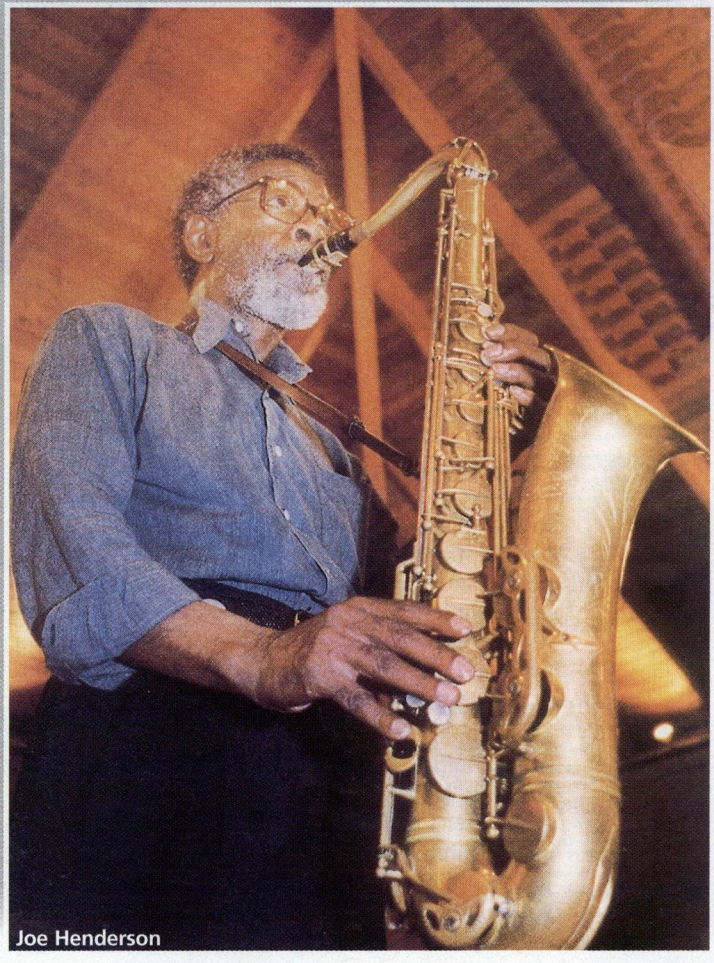

Joe Henderson

bir süredir geliştirmekte olduğu ve kendisinden sonraki kuşakları fazlaca etkilemiş olan armonik doğaçlama anlayışını yine büyük bir yetkinlikle sergiledi ve küçük melodi parçalarını, irili ufaklı arpejleri, değiştirip tekrarlayarak, tekrarlayıp değiştirerek bir tonaliteden diğerine emektar bir müzisyenin sabırlı bilgeliğiyle yılmadan usanmadan taşıdı durdu gece boyunca.

Konserin diğer yıldızı genç vibrafoncu Stefon Harris'ti. Geçen yıl ilk kez Village Vanguard'da Buster Williams topluluğunda dinleme olanağını bulduğumuz Harris, tiz tınısı çoğu toplulukta kayboluveren bu vefasız aletin hakkından ender bulunan bir ustalıkla geliyor. Harris kendinden emin, enerji dolu, güçlü çalışı, karmaşık ritmik anlayışı, olağanüstü tekniği, bebop geleneğinden temel alsa da sık sık tonalitenin sınırlarını zorlayan modern yaklaşımıyla dikkat edilmesi gereken genç bir yetenek olduğunu bir kez daha gösterdi.

1 Ocak akşamı ise, Manhattan bir önceki gecenin çılgın kutlamalarının mahmurluğunu üzerinden yeni yeni atmaya çalışırken, Greenwich Village'daki "Fez" isimli Fas restoranı her Perşembe akşamı olduğu gibi Mingus Big Band'i konuk ederek, yeni yılın

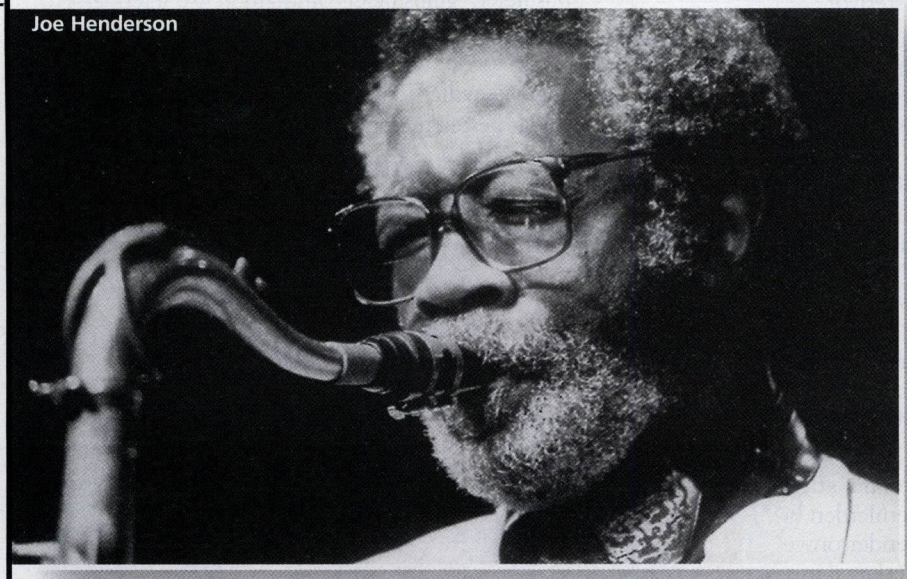
Joe Henderson

da bir önceki gibi jazz'la dolu geçeceğini gösterdi.

Ünlü bascı, besteci ve orkestra lideri Charles Mingus 1979 yılında hayata gözlerini yumduktan sonra bir grup müzisyen onun müziğini önce Mingus Dynasty, şimdi de Mingus Big Band adı altında kurulan topluluklarda yaşatmayı başarıyorlar. 17 parçalık orkestrada alto saksofoncu Bobby Watson, trompetçi Randy Brecker ve Eddie Henderson gibi deneyimli isimlerle bascı John Benitez, tenor saksofoncu Mark Shim, bariton saksofoncu Art Carney gibi genç müzisyenler arasında bir denge, belirli bir usta-çırak düzeni kurulmuş.

Topluluk 1998'in bu ilk konserinde "Boogie Stop Shuffle", "Us Is Too", "Self Portrait In Three Colors", "Nostalgia In Times Square", "Love Chant" ve "Better Git It In Your Soul" adlı ünlü besteleri çaldı. Düzenlemeleri Chad Berger, Steve Slagle, Sy Johnson gibi bestecilere ait olsa da bütün eserlerin yorumları aslında Mingus'un plaklarında duyulanlara çok yakındı.

Konserde özellikle dikkati çeken iki müzisyen bascı John Benitez ve piyanist Dave Kikoski oldu. Toplulukta Mingus'un yerini doldurma görevini üstlenen genç Benitez, kontrabastan çıkardığı dolgun ve güçlü tını, eşlik sırasındaki duyarlılığı, ve sololarındaki açık düşünüşüyle göz doldurdu. Piyanist Kikoski ise özellikle "Boogie Stop Shuffle"'daki uzun, değişken, dinamik, yaratıcı doğaçlamalarıyla orkestra elemanlarını bile görülür biçimde etkiledi.

Devralmış oldukları emanetin öneminin kuşkusuz bilincinde olan orkestra üyeleri müziği yalnızca notalarıyla değil aynı zamanda ruhuyla yaşatmaya özen gösteriyorlar. Topluluk big band düzeniyle küçük grup esnekliğini başarıyla birleştiriyor. Sololar sırasında orkestranın eşliği durduğunda bas ve davul tempoyu istediği gibi hızlandırıp, yavaşlatıyor, kimi zaman da tümden keserek soliste bolca yön, esin ve özgürluk veriyor. Topluluğun şimdiki lideri rölünü üstlenen Watson ise sık sık solistleri seçiyor, orkestranın sololara eşliğini yönlendiriyor, düzenlemenin hangi kısmının ne zaman çalınacağına karar veriyor, sololar sırasında tempo iyice dağıldığında orkestranın girişlerini yönetiyor. Müzisyenler de yazılı notaları oldukça özgür bir biçimde yorumlayarak müziğe kişisel bir renk katıyorlar.

Bu olağanüstü enerji dolu, coşkulu konserin aksine 3 Ocak Cumartesi akşamı Birdland'i dolduran jazz severler ise Lee Konitz'in Brasilian Quartet'inden son derece sade ve serinkanlı bir set dinlediler. Alto saksofoncu Lee Konitz, piyanist Peggy Stern, basci Nilson Matta ve davulcu Duduka Da Fonseca'dan oluşan dörtlü volümü fazla yükseltmeden, oldukça dar bir paletle kendilerini sınırladılar.

Konseri "Stella by Starlight"la açan Konitz, konserin büyük bir bölümünü "20. yüzyılın en önemli bestecilerinden biri" olarak nitelediği Antonio Carlos Jobim'in bestelerine ayırdı. Topluluk bossa nova tarzına özgü yavaş yavaş, derinden yanan bir ateşin tutkulu ifadesine sadık kaldı.

Doğaçlamalar teknik gösteriden, büyük iniş çıkışlardan uzak, duygu ve mantk karışımı, sade, melodik bir yaratıcılıkla, özellikle piyano ve saksofon arasındaki yerinde ve duyarlı etkileşimin ürünüydü. Konserin en güzel yorumları Konitz'in eşine adadığı, ilginç armonilerden geçen arpejlere dayalı "Mr. Eighty Eight" adlı soyut bestesi ile Peggy Stern'un hafif şeytani düzenlemesiyle "Corcotwisto" adına layık bir hale gelen Jobim bestesi "Corcovado"ydu. Bunun dışında davulcu Duduka Da Fonseca konserin sonunda Afrika ve Brezilya'ya özgü hem vurmalı hem de yaylı bir enstrüman olan balafondaki doğaçlamalarıyla coşku düzeyini bir parça arttırdıysa da, Konitz dörtlüsünün bıraktığı izlenim çoğunlukla düşündürücü, zarif ve rahatlatıcıydı. Konitz ve topluluğu derin ve anlamlı müzik yapmak için ille de yaygara koparmanın gerekmediğini incelikli ve içe dönük çalışlarıyla bir kez daha kanıtladı.

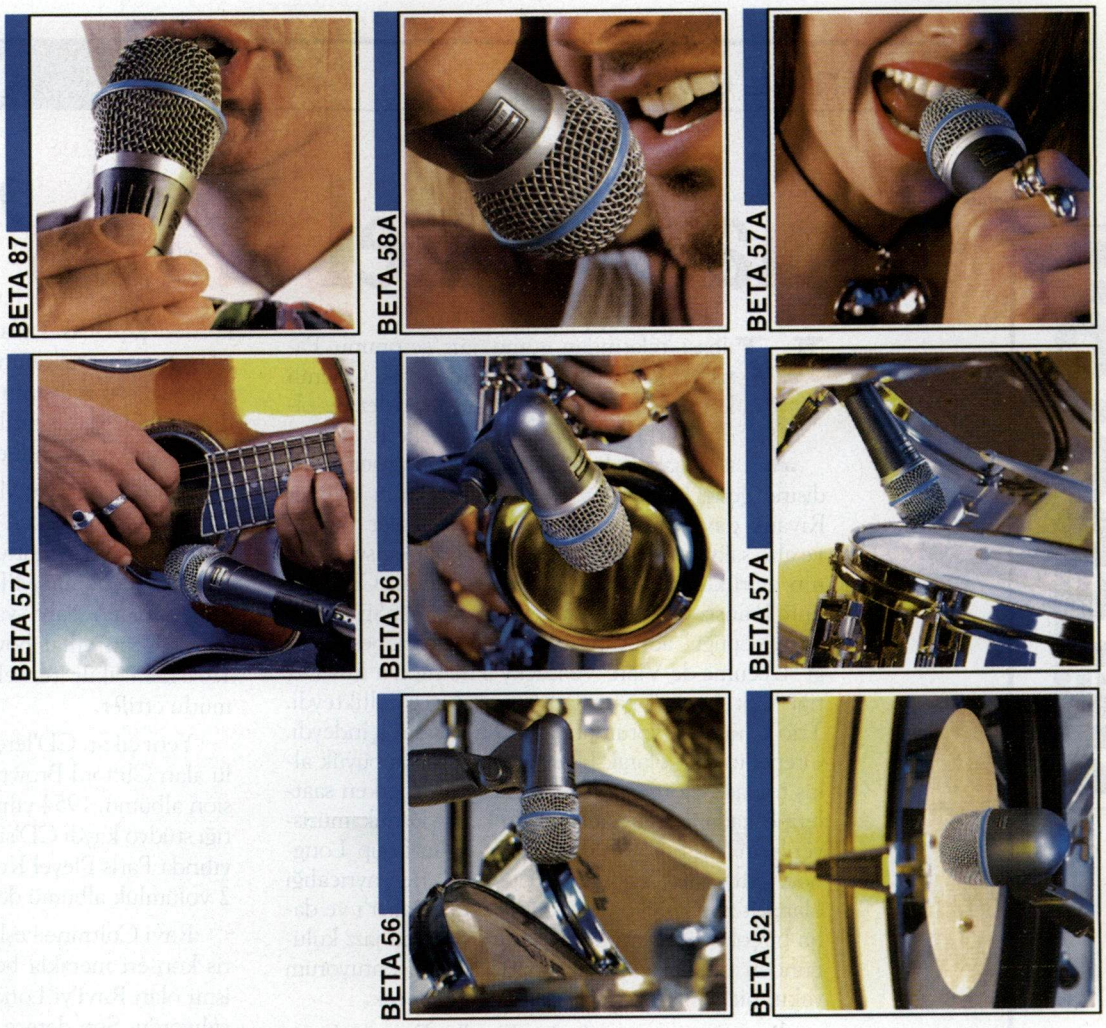

BETA LINE

THE ART OF ENGINEERING

1998 BOYUNCA YENİ İNDİRİMLİ FİYATLARLA

Uzun yıllardır müzisyenlerin birinci tercihi **Shure**
şimdi yepyeni **Beta** serisi mikrofonlarla Türkiye'de

- Beta 87 Kondensatörlü vokal mikrofonu
- Beta 58A Dinamik süperkardiyoid vokal mikrofonu
- Beta 52 Dinamik bas ve enstrüman mikrofonu
- Beta 56 Enstrüman mikrofonu
- Beta 57 A Vokal ve enstrüman mikrofonu

SHURE®

NEFAN TİCARET VE SANAYİ LİMİTED ŞİRKETİ

İstanbul: Vefa Bey Sok. No: 26, Yeşil Apt. Blok A, D 5, Esentepe Tel:(0212) 288 41 39 **Ankara:** Bülten Sok. No: 62/3, Kavaklıdere Tel:(0312) 426 18 42

Füsun Levet

Paris

Tuna Ötenel Paris' deydi

Yılbaşı telaşından sonra jazz sezonunu Paris'te Ocak ayı ilk haftasında açtık. Önemli konserlerin yanısıra başka sürprizler de oldu. İlki Tuna Ötenel'in, "Le Petit Opportun" jazz kulübünde verdiği 3 konser. Kendisine genç kuşak müzisyenlerinden basta Olivier Rivaux, davulda ise Yves Nahon eşlik ettiler. Piyano ve alto saksofondaki Ötenel, kendi kompozisyonlarının ağırlıkta olduğu bir repertuar sundu. Özellikle ünlü Fransız yazar ve trompetçi Boris Vian'ın "Günlerin Köpüğü" adlı yapıtından esinlenerek bestelediği "L'ecume de Vian" ve Lucky Thomson'a ithaf ettiği "For Lucky" parçaları apayrı bir güzellikteydi. Trio Cherokee yorumunda tam bir uyum içindeydi. Ötenel'in solo olarak Lush Life parçası da büyük alkış topladı. Konser sonraları ise sabahın erken saatlerine kadar süren jam-session'larda, konuk müzisyenlerin başında ünlü trompetçi Jean-Loup Longnon geliyordu. "Le Petit Opportun" hep ayrıcalığı olan bir jazz kulübü. Başta ünlü Chet Baker'ı ve daha birçok müzisyeni konuk etmiş olan bu jazz kulübünden Ötenel çok iyi anılarla ayrıldı. Sanıyorum yakın bir zaman sonra tekrar davet edilecek.

İkinci sürpriz ise Aydın Esen'in Duc de Lombard'da verdiği konserdi. Daniel Humair grubunda çalan Esen, zaten Paris'te tanınan bir piyanist. Kendi eserlerini yorumladı. Kendisini ilk kez yakından tanımak fırsatını buldum. Bir üçüncü piyanist ise Ahmet Gülbay'dı. Ötenel'in bütün jam-session'larında hazır olan Gülbay ve diğerlerini biraraya getirebilsek ne güzel olurdu.

Phil Woods'un grubuyla New Morning'deki konseri şaşılacak kadar güzeldi. Hemen arkasından Max Roach grubunun, daha sonra Hank Jones ve Milt Jackson ikilisinin konserleri sonrası kendi kendime, abideleşmiş tarihi delikanlılar Paris'i istila ettiler demekten kendimi alıkoyamadım.

Hank Jones ve Milt Jackson ikilisi her yaştan dinleyiciye hitabeden bir coşkuyla ve birliktelikle-rinden ne kadar mutlu olduklarını göstererek çaldılar. 1923 doğumlu Milt ve 1918 doğumlu Hank, her zamankinden daha yakışıklıydı. Gerçek bir prens sanki. Uzun yıllar boyunca karşılaşan bu iki abide 1998'deki ikili turneleriyle seyircileri son derece mutlu ettiler.

Yeni çıkan CD'lere gelince; Diapason D'Or ödülü alan Clifford Brown'un The Complete Paris Session albümü, 1954 yılında Monk'un solo olarak yaptığı stüdyo kaydı CD'si, yine Gerry Mulligan'ın 1954 yılında Paris Pleyel Konser Salonunda kayda alınan 2 volümlük albümü de şok CD'ler arasında...

Ravi Coltrane beşlisinin Mart ayı sonundaki Paris konseri merakla bekleniyordu. Taşıması güç bir ismi olan Ravi'yi Londra'da tanıdım. Peter King ile çalıyordu. Son derece sempatik ve sorumluluk yüklenmiş bir müzisyen. Müzik dünyasında iyi bir yeri olacağına inanıyorum.

Yaz festival programları hayli zengin. Mantes la Ville kentinde 4.kez yapılacak olan nefesli sazlar festivali büyük ilgi topluyor. Ventissimo 1 Mayısta saksofon günüyle açılacak. Konferanslar, atölyeler ve Avrupa'nın çeşitli yerlerinden gelen 1003 saksofonistle kimbilir neler dinleyeceğiz?

Paul Motian Üçlüsü: Özgürlüğün Sıcak Rüzgarı

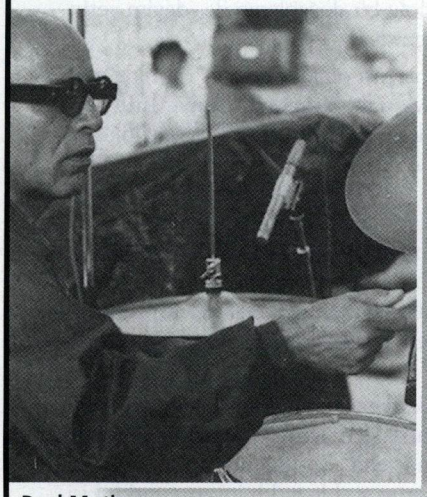

Paul Motian

Belçika'nın soğuk ve yağışlı kış aylarını unutturan en önemli olaylardan biri kuşkusuz okyanusun ötesinden esen sıcak bir özgürlük rüzgarıydı: Paul Motian Üçlüsü. Davulda Paul Motian, tenor saksofonda Joe Lovano ve gitarda Bill Frisell'den oluşan üçlüyü izlemek icin Anvers'in Luchtbal konser salonunu tıklım tıklım dolduran jazz severler, birkaç saatlik büyülü bir yolculuğa çıktılar.

İlk çalışmalarını 1984'te "It Should've Happened A Long Time Ago" ile yapan üçlü, Paul Motian'ın önderliğinde, davulcunun özgün bestelerininin yanısıra, Thelonious Monk, Bill Evans gibi ustaların eserlerini ve Broadway kökenli jazz standartlarını büyük bir yaratıcılık ve özgürlükle çalıyor (bkz diskografi).

Topluluğun öncüsü davulcu Paul Motian, jazz severler tarafından en çok Bill Evans ve Scott La Faro ile 1959-1961 yılları arasında yaptığı çalışmalarla bilinir. Bu üçlünün en büyük özelliği, doğaçlamalar sırasında jazz'da o döneme kadar eşi görülmemiş bir birliktelikle, müzisyenler arasında sürekli bir fikir alış verişinin temel alındığı bir stil geliştirmiş olmasıydı.

Yıllar boyunca Paul Motian bu temel prensibe hep sadık kaldı. Günümüzde de, basit bir "eşlikçi"den çok, doğaçlamalara eşit derecede katkıda bulunan, tekdüze bir "metronom" görevi görmekten çok, solistin melodik hatlarını müzikal vurgularla destekleyen, aktif bir eleman görevi görmeye devam ediyor. Davul çalışı gösterişten uzak, tamamen grup performansının hizmetinde. Günümüzde bebop repertuarının yeni nesil müzisyenlerle çalındığı "Electric Bebop Band" topluluğuna da öncülük eden Motian, yine de en başarılı çalışmalarını yıllar boyunca çok özel bir iletişim yakaladığı üçlüsüyle yapıyor.

Paul Motian Üçlüsünün temel taşlarından biri tenor saksofoncu Joe Lovano.

Son yıllarda jazz çevrelerinde en çok konuşulan isimlerden biri olan bu müzisyen, jazz'ın tarihi gelişim sürecinde Charlie Parker'ın bebop akımı içinde oluşturduğu girift çeşitlemeleri birkaç adım daha ileriye götüren çok kişisel bir yaklaşıma sahip. John Coltrane ve Wayne Shorter gibi modern tenor saksofon ustalarının ilerlediği yolda Ornette Coleman'ın Free Jazz etkilerini de özümseyerek yeni ufuklar açan bir stil geliştirmiş olan Lovano, günümüzde bazı çevrelerin iç daraltan "eski jazz/yeni jazz" veya "jazz nedir, ne değildir" tartışmalarına aldırmaksızın, klasikten moderne, Bebop'tan Free Jazz'a her türün içinde kişiliğini koruyabilen biri. Bu onu, jazz'ın gelişiminin bugün vardığı noktada hem bu zengin müziğin tarihi içinde birleştirici bir unsur, hem de kişiliğe ve yaratıcılığa dayalı bu sanat dalında geleceğe dönük arayışların baş temsilcilerinden biri konumuna getiriyor.

Üçlünün gitarsti Bill Frisell'in en büyük özelliği müziğinin esin kaynaklarındaki çeşitlilik. Çalışında her an klasik jazz'dan avant garde'a, country'den Jimi Hendrix'e çok geniş bir yelpazeden etkiler duyulabiliyor. Gerek eşlikçi olarak katıldığı çeşitli gruplarda, gerekse kendi öncülüğündeki projelerde her zaman deneysel, araştırmacı kişiliği ile ön plana çıkıyor. Teknik gösteri yerine nüanslara önem veren Frisell, ayrıca çeşitli pedal efektlerini de çok kontrollü ve zevkli bir biçimde kullanan bir gitarist. Şüphesiz, günümüz jazz'ının en özgün müzisyenlerinden biri.

Böylesine kişilikli ve duyarlı üç müzisyenin bir araya geldiğinde yarattıkları müzik ise bileşenlerin toplamını da aşıyor: jazz geleneğinin bilincinde, fakat sürekli yeni yorumlara açık, yerine göre duygulu veya esprili, yalın veya yoğun olabilen bir müzik ve tabii ki buna, müzisyenlerin yıllarca beraber çalmış olmasının verdiği büyük bir rahatlık ekleniyor.

Anvers'teki konserde bütün bu özelliller açıkça gözleniyordu. Üçlü, konsere Bill Evans'ın, babasının anısına yazdığı "Turn Out The Stars" ile başladı.

Alışılandan daha hızlı bir tempoda çalınan parçayı müzisyenler vurguları sürekli değiştirerek, aşırı duygusallığa kaçmadan çaldılar.

Paul Motian'ın bestesi "Yahllah" 70'li yıllara, davulcunun Keith Jarrett'le çalıştığı döneme uzanan bir eser. Üçlü tarafından da farklı yorumlarla birkaç kere kaydedilen parça, bu konserde öncekilerinden yine çok değişik bir şekilde yorumlandı. Lovano'nun melodiye uzun hava tarzında tek başına girmesinden sonra, Frisell, "delay" pedalının da yardımıyla arka planda değişik aralıklarla tekrarlanan motifler geliştirdi. Bir süre sonra bu motifler üstüste binerek çok zengin bir örtü oluşturdu. Motian, Lovano'nun çaldığı melodiye belli belirsiz zil vuruşlarıyla önce renkler kattı, sonra da daha belirgin bir tempoyla saksofoncu ile diyaloğa girdi. Lovano, solosu sırasında melodiyi temel alarak, özgür bir yaklaşımla hatlarını geliştirdi, notalar sıklaştı, uzun kromatik ezgiler haline dönüş-

tü, sonra da çeyrek sesler, triller ve perküsif ögelerle son derece egzotik bir havaya büründü.

Lovano uzun hava melodileriyle temaya geri döndü, parça yavaş yavaş tekrar baştaki sadeliğini kazandı. Melodiye dönüşten sonra, önce Lovano, sonra Motian teker teker çekildiler, geriye sadece Frisell'in parça boyunca üstüste bindirdiği "loop"ların yarattığı şaşırtıcı ses perdeleri kaldı, sonra onlar da, vahadan ayrılıp çölün ufuklarında kaybolan bir kervan gibi yavaş yavaş yokoldular. Müzikal ifadenin, "tekniği" çok üzerinde tutulduğu olağanüstü bir yorumdu.

Konser, Paul Motian'ın en çok sevdiği bestecilerden biri olan Thelonious Monk'un "Eronel" adlı eseriyle devam etti. Monk'u anlayan müzisyenlerden beklendiği şekilde, solistler parçanın akor dizilerini değil, melodiyi temel alan sololar çaldılar. Frisell'in ve Lovano'nun uzun sololarından sonra, bop geleneğine uygun olarak saksofon ile davul arasında dörder ölçülük alış verişlerle son bulan parça, üçlünün geleneksel çerçevelerin içinde de yakaladığı özgürlüğün çok güzel bir örneğiydi.

Eski bir standart olan "You Took The Words Right Out Of My Heart"ta en önemli özellik Motian'ın melodi ve solo hatlarına göre eşlik temposunu sürekli olarak değiştirmesiydi. Motian, yerine göre solistlerin fikirleriyle beraber veya onları tamamlayan motiflerle eşlikten çok beraber doğaçlama yöntemini uyguluyordu.

Konserin ilk bölümü, eşsiz bir "Body and Soul" ile son buldu. Parçanın girişinde Frisell, çoğu müzisyen tarafından çalınmayan "verse" bölümünü tek başına, akorlar ve melodiyi aynı anda vererek çaldı. Motian'ın fırçalarla orta hızda bir tempo vermesinin ardından Lovano sahnenin önüne doğru ilerledi ve melodiyi çalmaya gerek duymadan, doğrudan doğruya inanılmaz karmaşık ve duygu yüklü uzun bir soloya girdi. Frisell'in "country" armonilerini çağrıştıran solosundan sonra bir "chorus" daha çalan Lovano, 1939'da Coleman Hawkins'in yorumu ile tenor saksofoncular için özel bir anlam kazanan bu parçanın öneminin bilincinde olduğunu, tarihi devamlılık açısından kendi payına düşeni yerine getirmek için sınırsız ifade imkanlarının tümünü kullandığını herkese gösteriyordu adeta.

İkinci bölüm, Thelonious Monk'un bestesi "Misterioso" ile açıldı. Lovano, solosunu melodinin içerdiği aralıkları temel alan çeşitlemeler üzerine kurarken, Frisell daha çok parçanın vurguları üzerinde yoğunlaşan bir doğaçlama yaptı.

Paul Motian'in bestesi "It Should Have Happened A Long Time Ago", üçlünün lirik ve duygulu yönünü ön plana çıkartıyordu. Eseri belirgin bir tempodan soyutlanmış bir şekilde yorumlayan müzisyenler, son derece özgür, yavaş gelişen sololarla sanki zamanın akışını durdurdular. Özellikle Frisell'in sade notalardan oluşturduğu ses perdeleri ve Lovano'nun duru ve sıcak tonu parçaya büyülü bir hava kazandırdı.

Davulcunun ön plana çıktığı "Drum Music" adlı parçada, melodinin çalınmasından ve Lovano ve Frisell'in iki kısa solosundan sonra, Motian tamamen melodi üzerine kurulu, alışılagelmiş kalıpların çok dışında uzunca bir solo çaldı. Motian, kesintili ve güçlü davul vuruşlarıyla melodiyi aksettirirken Monk'un, soloları sırasında bastığı disonant akorlarının vurgularını çağrıştırıyordu.

Çok sade ve yavaş bir tempoda çalınan Motian bestesi "The Storyteller"da saksofon ve gitar melodiyi unison olarak sundular. Özellikle Lovano'nun doğaçlama sırasında uzun notalarda kullandığı vibrato duygu yüklüydü.

Monk'un "Epistrophy" adlı bestesi, orta tempoda çalınmış olmasına rağmen, konserin en enerji yüklü yorumuydu şüphesiz. Frisell'in melodi etrafında oluşturduğu solo, hafif bir "distortion"un katkısıyla daha agresif bir hale dönüştü. Lovano ise uzun ve hızlı kromatik geçişlerle dolu bir doğaçlama ile -deyim yerindeyse- parçayı "uçurdu".

Üçlü, tekrar parçası olarak -tekrar- Monk'a döndü: "Evidence". Motian, tempoyu o kadar hızlı seçti ki, ilk anda Frisell uyum sağlamakta biraz güçlük çekti. Birkaç saniye içinde herşey yerine oturdu ve üçlü, ip üzerinde koşan bir cambazı andırır biçimde parçayı çaldı. Bir yandan da birbirlerine bakıp gülen müzisyenler, aldıkları risklerin farkındaydılar ve çok eğleniyorlardı. Birbirlerinden aldıkları destekle, her türlü tehlikenin üstesinden gelebileceklerinin bilincinde olan serüvencilerin keyifli heyecanını yaşıyorlardı.

Konserden çıkarken, Joe Lovano'nun Paul Motian Üçlüsü hakkında geçenlerde Down Beat dergisine söyledikleri aklıma geldi. "Çaldığımız müzik her seferinde tazeliğini koruyor...Üç farklı insanız, farklı kişiliklerimiz, farklı kavramlarımız var. Fakat beraber çaldığımızda birbirimizi dinleyip ona göre tepki gösteriyoruz... Müziği kişiliklerimizle şekillendiriyoruz, hep beraber". Kuşkusuz sürekli yenilenmeye açık bu yaklaşım, üçlünün gelecekte de yeni ufuklara açılmaya devam edeceğinin kanıtı.

Bu şaşırtıcı özgürlük rüzgarına dikkat edin. Gelecek sefere nereden eseceği belli olmaz.

Paul Motian Üçlüsünün Diskografisi:

It Should've Happened A Long Time Ago (1984)
One Time Out (1987)
Motian In Tokyo (1991)
Trioism (1993)
You Took The Words Right Out Of My Heart (1995)
Sound of Love (1997)
Billy Drewes ve Ed Schuller ile:
Psalm (1981)
Jim Pepper ve Ed Schuller ile:
The Story of Maryam (1983)
Jack Of Clubs (1984)
Dewey Redman ve Geri Allen ile:
Monk In Motian (1988)
Charlie Haden ile:
Paul Motian On Broadway: Volume I (1988)
Paul Motian On Broadway: Volume II (1989)
Lee Konitz ve Charlie Haden ile:
Paul Motian On Broadway: Volume III (1991)
Marc Johnson ile:
Bill Evans (1990)

JAZZ 2010
Gelecekte bizi neler bekliyor?

Jazz Times Dergisi Aralık 1997 Vol.27 No.10

Bret Primack'ın yazısından Çeviren Tunçel Gülsoy

Jazz'ın geleceği ne?, Hadi daha ileri gidelim insanlığın geleceği ne? Var olmanın geçici olduğunun bilinci ile insanlığın gelecek hakkındaki ilgisi her zaman gizli hazinenin haritasını aramaktan çok varlığını sürdürme kaygısı olmuştur.

Bir gece evde oturup beni 21. yüzyıla taşıyan müziğin geleceğini düşünürken geri çeviremeyeceğim bir teklif ile karşı karşıya kaldım. Her sorunuz için çabuk ve kısa cevap. Telefondaki bu danışmanın ilk beş dakikası bedava olacaktı ama daha sonra dakikası için telefon faturama 3.99 dolar ilave edilecekti. Bir dert dinleyiciden verilecek beş dakikalık bedava kehanet. Ne kaybederdim ki?

"Merhaba, pisişik dostlar hattına hoş geldiniz. Dikkatle seçilmiş psikologlarımızın yönlendirmelerinden faydalanmak için 18 yaş veya üstünde olmalısınız. İlk beş dakikadan sonra dakikada 3.99 dolar telefon faturanıza eklenecektir. Faturanıza ilave gelmesini istemiyorsanız lütfen şimdi telefonunuzu kapatınız. Sinyal sesinden sonra ilk beş dakika başlayacak."

Yüksek bir bip sesi duyuldu.

"Bir dakika lütfen, sizi kısa bir zaman içerisinde özel ihtiyaçlarınıza göre seçilmiş bir psişik dosta bağlayacağız".

Ne, özel ihtiyaçlarım mı, yoksa telefondan düşüncelerimi mi okuyorlar? Ah fiber optiğin mucizesi. Derken kısa aralıklı bir bekleyiş oldu, bu arada bana cehennem gibi gelen bir new age müziğine benzer birşey dinledim. Ama esas şüphelerim hattın öbür ucundaki sesi duyunca depreşti.

"Benim adım Felicia, seninki nedir?"

"Bret, ama telefonum kendimle ilgili değil. Sizi aramamın sebebi jazz'ın geleceğini merak etmem".

"Nerede doğdun?"

"Neden?"

"Doğum yerini ve tarihini bilmek istiyorum".

"Bu bir bilgi bankası için mi, nefret ediyorum ve hiçbir listede yer almak istemiyorum".

"Bret, tabi bu hakiki isminse bu gece çok gergin gözüküyorsun, zaten kayıtlarım da başka bir ismin olduğunu söylüyor, gerçek ismin ne?".

Dakikalar ilerliyordu ve editörümün 75 dolarlık bir faturamı ödeyeceğini sanmıyordum, sohbetimizi bitirmeye karar verdim.

"Lütfen Felicia, tek bir soru, jazz'ın geleceği nedir?".

"Bu sene tekrar finale kalırlar".

"Hayır takımı değil müziği kastediyorum".

"Jazz seviyorum, sürekli olarak Kenny G. dinli...."

Klik. Galiba biraz gerginim, belki de Kenny Garrett'i kastetti. Neyse hiç değilse dört dakikayı geçirmeden kapatabildim.

Bu jazz kelimesi hep aklımı meşgul etmiştir. Günümüzde bu kelimenin içinde bir çok anlam var. Geçmişin Storyville batakhanelerinde Pops ve Jelly Morton müziği ile ilişkilendirilirdi. Sonra kuzeye yayıldı, Chicago ve Kansas City'e uzandı, swing oldu, bebop, cool, free, fusion derken hepsine jazz dendi. Bu müziğin sihirinden olsa gerek ikinci sınıf bir tarzdan yükselerek dünyanın her tarafında kendine dostlar buldu. Bu gün herkes jazz istiyor, jazz çalıyor. İngiltere'nin geleneksel bandosundan tutun, Basie aranjmanları çalan Japon bandosuna, İsrailli Klezmer gruplarında sokakta "Bird" taklitçisi saksofoncuya kadar herkes bunu çalıyor.

Bu jazz denen işin özüne inersek şunu görebiliriz ki birşey açık. Jazz yaşayacak. New Orleans kentinin Kongo meydanında kölelerin duygularını ifade etmesi ile başlayan birşey Amerikan demokrasisinin özünü yani kişisel ifadeyi taşıyan ve tüm dünyaya yayılmış bir yaratıcılık medyası oluşturdu. Art Blakey'in dinleyecilerine söylemeyi sevdiği gibi: "Amerika yok, jazz yok".

Böylece yüzlerce telefon ve fax numarası ile yola çıkarak bir çok jazz profosyenelinin gözlemlerini sormaya başladım. Tabii ki listenin başında sık sık konuşan **Keith Jarrett** var. Keith Jarrett'ın New York Times'a geçenlerde yayınlanan bir röpörtajı onun ile yine kendisi gibi çok beyanat veren **Wynton Marsalis** arasında ufak çapta bir savaş çıkmasına sebep olmuştu. Sadece Jarrett'e ulaşabildim, Pulitzer ödüllü Marsalis bugünlerde çok meşguldu. Bay Jarrett'i çifliğinde dinlenirken yakaladık.

"Hiçbir şeyin geleceği hakkında görüşüm yok" diye başladı. Bir an şaşırdım acaba yanlış kahine mi danışmıştım. Bir an sessizlik oldu ve sessizlik uzadıkça tekrar Felicia'yı aramayı düşündüm. "Benim yaşadığımız şu an için görüşlerim var" diyerek sonunda Jarrett konuştu. "Jazz'da da sadece bu vardır".

"Peki bugün için ne düşünüyorsunuz?"

"Eski günlerden birinde Miles ile yapılan röpörtajda okumuştum. Ona jazz'ın geleceğini soruyorlardı, o da şöyle dedi, 'Herbie var, Tony Williams var, Wayne Shorter var'. Şu an çalan herkes geleceğin ta kendisidir. Jazz kadar geleceği olmayan başka birşey yok. Kimse yapmadığı müddetçe jazz hiçbir şeydir. Peki o zaman jazz nedir? Jazz kağıt üzerinde olan bir şey değildir. Jazz kolejde var olan birşey de değildir. Jazz insanların hakkında konuşabileceği birşey de değildir".

Kennedy'nin hayatını anlatan filmde Joe Pesci yeraltı dünyasının vahşi karakterlerinden biri olan David Ferrey'i canlandırır. Ona "komplo"nun ne olduğunu sorarlar. Cevabı şu olur: "Bilinmeyen (enigma) sarmal bir bilmece. Sanırım bu ifade jazz'ın geleceğini ifade için de doğru cevap olacaktır".

Jarrett devam etti. "Doğrudur, bugün aslında geleceğin ta kendisidir. Benim görüşüme göre bugününün jazz müzisyenleri de aslında jazz'ın kendi doğrularını aramak olduğunu unutmuş ve başka stilleri taklit eden aktörlerdir. Eğer jazz aslında sihirli bir şekilde ve bir şekilde kendi yarattığımız jazz çalıcılarından bağımsız birşey olsa idi gelecek için çok az umudum olurdu. Çünkü artık jazz yaratan birşey göremiyorum. Tabi bu görüşüm önemsenir mi bunu da bilemiyorum. Birisi jazz diye birşey icat ettti ve bizde jazz'cı olarak bugün üç öğün onu yiyiyoruz. Jazz sadece bir kelime. Bilmiyorum herhangi biri onu gerçekte tarif etti mi, ama şurası muhakkak ki jazz yapılmadıkça var olmaz. Milyonlarca jazz çalan olabilir. Herkes onları jazz çalan müzisyenler olarak da görebilir ama yine de jazz olmayabilir. Müzikte bir bilinç ve çaba olmalıdır. Bu her hafta bir öncesinden daha şöhretli olabilmek için yapılan çaba değildir. Bu aslında kişinin içinde oluşan bir şeydir. Fotoğraflara bakıyoruz, bir müzisyeni imaj ile paketliyorlar. Ne zamanki yaratıcılık yerine imaj üzerine yoğunlaşılır o zaman kendinizi de bir imaj olarak görürsünüz. Çekilen fotoğrafınıza bayılırsınız. Bunun için başınızı sıfır numara kazıtırsınız, saksofonunuz ile sevişir gibi yaparsınız. Bunları gördüğüm yerdeki müzik beni zaten ilgilendirmiyor".

Miles Davis okulundan bir başka isme takıldık. **Herbie Hancock** her zamanki gibi çok hareketli idi. Şöyle dedi: "Jazz'ın geleceği için iyimser olmaya devam ediyorum, jazz'ın ekonomik hayat olarak her zaman harikulade olmayacağını da biliyorum. Zor zamanlarda jazz yer altına iner, sonra fonksiyonunu sürdürür. Jazz her fırtınayı atlatmasını bilir".

Yellow Jackets'ın tenor saksofoncusu **Bob Mintzer**'e göre durum daha değişik; Jazz'ın geleceğinde tüm dünya kültürlerinin ve müziklerinin tümünü içine almak var. Şöyle diyor. "Jazz benim için bir terim olarak müzik stilinden çok müziğe bir yaklaşımdır. Benim kendi jazz çalışmalarımda çeşitli ülkelerin müzikleri olmuştur ve bu yaklaşımın daha da yaygınlaşmasını diliyorum. Bugünlerde jazz'da ellili ve altmışlı yılların stillerine bir dönüş var. Bu endişelenecek bir durum değil, belki de müzikteki bir gelecek gelişiminin platformudur".

Billy Taylor da bir başka iyimser ve şöyle diyor: "Ben jazz'ın geleceği konusunda uzun zamandan beri ilk defa çok iyimserim. Jazz yirminci yüzyıl müziğinde yerini buldu. Hatta tarihi açıdan jazz çağımızın en önemli müziği oldu. Gelecek yüzyılın insanları onu kendi zamanlarının müziğinin temeli olarak kullanacaklar".

Taylor şuna da inanıyor: "Bugün yaşadığımız jazz ileride tıpkı ragtime müziğinin asrın başında oynadığı rolü oynayacak. Fark teknolojide oluşacak. O zamanlar piyano roll ile kayıtlar müziği daha az tanıyan insanlara yaymıştı. Bu gün internet var, bilgisayar var, tüm bu yeni teknoloji müziğin dinleniliş biçimine tesir edecek ve müziğin gelişimini de etkileyecek".

Yugoslav göçmen **Milan Simich** ile konuşuyoruz. Simich bir yapımcı ve Lenny White ile yapmış olduğu hip hop çalışmaları var. "Bana göre 2010 yılının jazz'ı 65 yılında olduğu yerde yani jazz'ın temel olarak bittiği yerde olacak. Problem şu, insanlar jazz hakkında konuşurken gerçekten jazz hakkında konuşmuyorlar, akustik jazz hakkında konuşuyorlar. Akustik jazz'ın bir geleneği var, peki 2010 da akustik jazz nerede olacak, inanıyorum ki iyi yerde olacak".

Simich'e göre jazz tüm kurumlar tarafından Amerika'nın klasik müziği olarak kabul edilecek. Şöyle diyor: "Jazz okullara girecek, Lincoln Center'a girecek, tüm Amerika'yı sararak bir klasik müzik olacak. Dinlemeye gideceksiniz, Albert Ayler anısına yapılan bir konserde Wynton Marsalis imzalı bir kahve bardağı alacaksınız. Bunun yaratıcı birşey olup olamayacağını söylemek şimdiden mümkün değil.

Ancak jazz, hip hop, acid jazz ve trip hop akımlarının jazz'ı nasıl etkileyeceği konusunda da şüpheleri var. Ona göre New York merkezindeki dinleyici Knitting Factory kulübünü sık sık dolduruyor. Bunlar kafaları tıraşlı ve küpeli çocuklar. New York Üniversitesine gidiyorlar, hukuk okuyorlar ve ebeveynlerinin onları durduracağı ana kadar dünyayı gördükleri küçük bir pencereleri olacak. Birşeye kanalize olmaları lazım ve oluyorlar da. Knitting Factory'de Medeski Martin & Wood dinliyorlar. Tribe Called Quest konserine gidiyorlar veya Joe Lovano ve Bill Frisell'i Village Vanguard'da dinliyorlar. Hepsi bu. Ama bu tip bir dinleyici Tommy Flanagan Trio'nun konserine gitmiyor".

Ünlü saksofoncu **Sonny Rollins**'e göre durum daha da farklı ve işin ucunda ekonomik gerçekler yatıyor. "Jazz'ın estetik geleceği onun ekonomik geleceğine bağlıdır. Jazz'da ekonomik gelecek olmadığı müddetçe jazz'a yönelecek birçok kişi başka yönlere dönecek. Bunlar arasında bir çok genç yetenek de olacak. Eğer toplum jazz'ı teşvik ederse 2010 yılında jazz'ın iyi bir yeri olacak çünkü jazz iyi bir müzik. Peki nasıl bir toplumsal teşvik bekliyor? Şöyle diyor: "Toplumumuzun daha az ırkçı ölçülere göre bölünmüş olmasını isterdim. Bu şekilde jazz'ı siyah ırkın alt tabaka müziği olarak gören birçok insan da ona başka gözle bakar".

Joel Chriss de yeni bir kabul gerektiğini düşünenlerden ve şöyle ifade ediyor: "2010 yılında jazz'ı bir sanat şekli olarak ileriye sürükleyen insanların bu yaptıklarının daha çok takdir edilmesini dilerim. Bugün bile bir çok yaratıcı müzisyen olmasına rağmen hiçbir şekilde tanınmıyorlar". Peki kim bunlar diye sorunca da şu cevabı veriyor: "Geri Allen, Marty Ehrlich, Tim Berne, Myra Melford, Ben Monder, Kurt Rosenwinkle ve Don Byron".

Verve şirketinden **Chuck Mitchell** ise şöyle diyor: "Umarım kadınlar 2010 yılında müziğin ardındaki yaratıcılar ve güçler olarak tam bir eşitliğe varırlar. Bugün Geri Allen gibi müziğe son derece cesur yaklaşımlar getiren kadınlar var. Onları bekleyen dik bir yokuş bu süreç ama önümüzdeki on yılda oraya varacaklarına eminim. Jane Ira Bloom bunlara iyi bir örnek".

New York Times eleştirmenlerinden **Peter Watrous** haftanın beş gecesi jazz kulüplerindedir. Onun gözlemleri de şöyle: "Şurası muhakkak ki bugün çok daha fazla kadın jazz sahnesinde. Yine kendi gözlemlerime göre ırk karışımı bugünün norm'unu oluşturuyor. Bu durum geçmişte gördüğümüz ve ırk ayırımının esas olduğu günlerden çok farklı. Bugün dinlediğimiz grupların onda dokuzu ırk olarak karışık gruplar. Bu durumda 10 yıl öncesine göre çok farklı ve özellikle New York'da ayırım barikatları birer birer bitiyor. 2010 yılında da bu durum gittikçe artacaktır".

Blue Note'un yönetim kurulu başkanı ve eski saksofoncu **Bruce Lundwall** gelecekle ilgili kendi düşüncelerini şöyle sıralıyor: "Bu tip listeler yapmaktan nefret ediyorum ama 2010 yılının jazz liderleri Joshua Redman, Greg Osby, Benny Green, Mulgrew Miller, Lewis Nash, Kenny Garrett, Cassandra Wilson, Geri Allen, Christian McBride, Jacky Terrasson ve bir ihtimal James Carter olacaktır. Bir ihtimal çünkü Carter'ın 25 yerine bir stili olabilirse ve biraz ayakları yere basarsa. Ama daha birçok genç insan var ve onlar da geliyorlar. Bir örnek olarak Graham Haynes'i verebilirim. İnanıyorum ki birçok genç müzisyen bugün kendi seslerini geliştiriyorlar ama tıpkı geçmişe olduğu gibi önce başka bir insanın sesinden çıkıyorlar daha sonra ona kendi boyutlarını ilave ediyorlar. Ancak geleneğin üzerinde fazla durmak da iki ucu keskin kılıç gibidir. Geçmişe dönerek üstüne kendi sesinizi geliştirebileceğiniz bir ses bulmak da zaman geçtikçe zorlaşıyor çünkü jazz neredeyse 100 yıllık oldu. Dinlenmesi ve hazmedilmesi gereken çok şey var. Sanmıyorum ki bugün bir kişi çıkıp tamamen yepyeni bir ifade yaratabilsin. Böyle bir şey jazz'ın ilk başlangıcından beri de olmadı".

Marsalis ailesinin sözcüsü **Delfayo** da şöyle düşünüyor: "Bugünün eğilimi bebop ve benzeri formları taklit etmek olmaya başladı ki bence kabul görebilir bir düşünce değil. Bir yerde böyle yapıp dinleyici kitlenizi koruyabilirsiniz ama bir yerde de klişelerden çıkmanız ve yeni yönlere gitmeniz lazım. Çoğu insanın duymak istediği jazz "It don't mean a thing if it has not got that swing" türü şeyler. Ama bu yaklaşım iki ucu pis bir değnek gibi. Böyle çalmazsan dinleyicin olmaz ama çalarsan da bir yere varamazsın. Bence 2010 yılında esas sorun müzisyenlerin kendi seslerini bulmaları olmayacak. Esas sorun yeni deneylere girişen müzisyenlerin seyirci bulması olacak. Branford'un Roma'daki konserine gittim, konser bitmeden dinleyicinin yarısı yok olmuştu bile. İnsanlar konserlerine geliyorlar ve şu an ne halt yediğinizi anlamıyorum ama şu Buckshot LeFonque albümünüzü çok sevdim diyorlar. Sonra da duymak istedikleri albümdeki parçaları bağıra çağıra söylemeye başlıyorlar. Klasik müzikte de aynı durum var. Bir konsere gidiyorsunuz, ne çalınıyor, Beethoven, Mozart, Bach ve çok nadiren de olsa Stravinsky. En çok oynanan operalar Madam Butterfly ve Carmen. Ama Wagner veya Shostokovitch konserine gitsen insanların bu bestecileri duymak istemediklerini anlarsın. İnsanlığın bilebildiği en modern müzik olabilir ama insanlar bu tip müzikleri istemiyorlar".

Besteci ve klaviyeci **Joe Zawinul** da geleceğe biraz kaygı ile bakıyor. "Bugünün büyük jazz müzisyenlerinin jazz'ın klasik unsurlarını araştırmalarından memnunum, ancak ama gelecekte kendi yollarını bulmaları gerekecek. Yürümeden önce emeklemeyi öğrenmek lazım. Ama bu çocuklar kırklı yaşlarına geliyorlar ve hala başkalarını kopya etmeye devam ediyorlar ve tabiki bu şekilde yaşayamayacaklar. Hiçbir şey olmayacak. Şimdiki genç aslanların bir kısmı gerçekten yetenekli ama bütün yaptıkları eskiden söylenmiş olan öyküleri yeniden ve çok daha güçsüz olarak söylemekten ibaret. 'Birdland'in bestecisi ve Weather Report'un kurucusu bu gün jazz'ın 30-40 yıl öncesine göre daha zayıf olduğunu düşünüyor. Ona göre eskiden herkesin kendine özgü bir sesi vardı. Ama bugünün tenor saksofoncuları hep Coltrane'i taklit ediyorlar. Bugün artık bir Ben Webster çıkmıyor. Herkes binlerce nota çalıyor, bazen jazz gibi herkesin katılabileceği bir ortam saçmalıklara da yol açabiliyor. Belki de bugün hiçbir şeyin olmadığı bir dönemden geçiyoruz. Şu sözler de ona ait: "Umudum o ki bugünün gençleri sadece bebop'dan gelmiyorlar. Başka müziklerden de geçiyorlar. Bugünün müzisyenlerine de kızmıyorum, bu bebop'tan beri oldum olalı böyle olmuştur. Herkes bebop çalıyor, tüm piyanistler Bud Powell gibi çalıyorlar, ama insanın hayatında bir an gelir artık kendiniz olmanız gerekir".

Zawinul kendisinin bu gerçekle karşılaştığı anı şöyle hatırlıyor: "Birgün 52. caddedeki Birdland'a gelmiştim. Barry Harris'i gördüm. Barry Cannonball ile çalardı ve bir albüm yapmışlardı. Biz de sık sık beraber çalışırdık. Bana Cannonball'ın bir albümünü radyoda dinlediğini ve kendi çaldığını düşündüğünü söyledi. Ama sonra çalanın kendi değil de benim olduğumu öğrenmiş. Aslında bana kompliman yapmak istemişti ama Birdland'in merdivenlerinin tepesine vardığım an karar verdim ki artık başka bir albüm dinlememeli idim. Albümlerimi kaldırdım ve bir daha asla dinlemedim. Barry, Bud Powell'den çok etkilenmiş bir müzisyendi, ben ise bir taklitçinin taklidini yapmaktan daha iyi bir şeyler yapmadığım müddetçe bir yere varamayacağımı anladım. Yaptığım ise daha çok ruhumu koymaya karar verdim".

2010 yılında yeni bir şeyler yaratmak konusunda saksofoncu **Ralph Simon** kendi yapım firması Postcards ile kısa zamanda yaptığı yenilikçi müzikler ile iyi bir yer yapmıştır. Simon'a göre bir sanat formu olarak jazz bir resim tuali gibidir ve üzerine müzikal resimler yapılır. Ancak 2010 yılında tualin üzerinde yeni bir şey yapacak yer kalmayacak, her yer dolmuş olacak. Şöyle diyor: "Müziği meydana getiren elemanları düşünün, melodi, armoni, ritm ve dördüncü boyut olan tını. Bugün bir dizi akor dizisi üzerine kim Pres, Bird veya Coltrane'den daha melodik olabilir ki. Böyle birşey hayal etmek bile mümkün değil. Armoniyi ele alırsak kim Cecil Taylor ve Albert Ayler'dan daha fazla müziği mikrotonal sınırlarını en uçlarına taşıyabilir. Ritm, Poliritm ve benzerlerini düşünürseniz kim Tony Williams, Sunny Murray ve Ed Blackwell'den daha özgür olabilir. Yaratıcı olabilecek kim kalıyor ki".

Simon inanıyor ki bugün tuvalin üzerinde hala geliştirilebilecek tek şey olarak tını kalıyor. Bu da orkestrasyon ve enstrümanların birbirleri ile bağdaştırılması ile ilgili bir mesele.

"Bazı kayıt bantları dinliyordum, bir beşli grup bana müziklerini yollamışlardı. Ne zaman iki nefesli ve bir ritm bölümünden oluştuklarını anlayınca hemen içimden olayı red etmek geldi. Ama bir başka kayıt dinledim, bu bir arp, bir synthesizer ve trombondan oluşan bir üçlü idi ve alışılmışın dışında bir karışım idi. Onları daha çok dinlemek istedim. Günümüzün tecrübeli jazz dinleyicisi ilk bahsettiğim grupdan çok dinlemiştir. Gelecek bu değil. Bu; bugün ve geçmiş. Bugün alışık olduğumuz bir çok form defalarca kullanılmıştır. Bu yüzden de onlara karşı bir iticilik hissediyorum. Bir yapımcı olarak bana iki nefesli ve bir ritm bölümünden oluşan bir beşli ile karşıma çıkıyorsanız gerçekten müthiş birşey yapmış olmalısınız, farklı bir şeyler olmalı...

Gelecek tınıyı değişik enstrümanların standart olmayan yeni karışımlarında arayan müzisyenlerin olacaktır. Orkestrasyon da yeni bir ufuk oluşturmaktadır. Alışılmış grupların ötesine geçersek orkestrasyonda yeni melodik ve armonik arayışlar olacaktır".

Joshua Redman'a göre bugün jazz her zaman olduğu gibi güçlü, yaratıcı ve yaşam dolu. Ancak bu müziğin ilk 50 veya 60 yılından farklı bir gelişim gösteriyor. 2010 yılının jazz'ına gelince Redman şöyle düşünüyor: "Tıpkı swing'den bebop'a, hardbop'dan avant garde'a geçişte olduğu gibi kopmalı devrimler yaşayacağız. Müzikte geçmişte görmüş olduğumuz düz gelişmeyi tekrar yaşamayacağız. 2010 yılında gelişim ve yaratıcılık jazz'ın kendisini diğer etkiler ile ne derece iyi birleştirebileceğine bağlı olacak. Bugün jazz'daki yeni oluşumlar biraz belirsizlik taşısalar bile şimdiden geleceğin yönlerini belirlemektedir. Jazz'da değişik sanatçılar şimdiden haritanın dokunulmadık çok az bir noktasını bırakmamışlardır. Ama o noktaların arasında ve çevresinde bile biz yeni etkileri içeri aldıkça yaratıcılık için yeterli yer vardır. Tüm harita tanınmayacak kadar yeniden değişecektir".

Jazz Eğitimi

Dr. Willie Hill, International Association of Jazz Educators, Seçilmiş Başkan:

"İnsanların yüksek öğrenimleri sırasında jazz ile tanışmaları yüzünden daha geniş bir jazz dinleyicisi ile karşılaşacağız. Birçok okulda bugün jazz eğitim programlarının yanı sıra jazz tarihi dersleri de verilmektedir. Colorado üniversitesindeki sınıfımda her sömestir 500 den fazla öğrencim oluyor ki, bu yılda 1000 öğrenci eder. Jazz'a olan ilgi ve sevgi büyük adımlar ile gelişecektir. Bu eğitim programlarındaki öğrencilerin hepsinin müzik endüstrisi üzerinde derin etkileri olacaktır. Derneğimizin çabaları ile daha çok insan bu müziği tanımış ve daha iyi jazz eğitimi imkanlarına kavuşmuştur. Bu eğitimcileri de etkilemiş ve onları çok daha verimli yapmıştır. Bu günkü durum tıpkı büyümekte olan bir alev gibidir.

Jazz bir sanat formu olarak kalıcı olacaktır. Dinleyici sayısı her gün artmaktadır. Denver'de iki ile beş yıl önce ölmüş olan kulüpler bugün tekrar açılmaktadır. Her yeni müzik yeri de jazz müzisyenleri için yeni imkanlar demektir. Ben 2010 yılı için son derece iyimserim, o günlerde gerçekten ortalık jazz ile yanmış olacak".

Jazz Radyosu
Murray Horwitz

"İnanıyorum ki 2010 yılında jazz bugün olduğundan daha güçlü bir pozisyonda olacaktır. Bugün olduğu kadar sürekli jazz yayını yapan istasyonlar olmayabilir ama bu müzik gittikçe daha yaygın olarak hem ticari hem de ticari olmayan istasyonlara yayılacaktır. Bence jazz çalacak bir yol bulacaktır. Bugünün en büyük sıkıntısı insanların jazz'ı noktürn tipi bir müzik olarak görmeleri. Chopin'in noktürnü olsa sabah saat onda çalınabilir olarak düşünülür. Ama Roy Hargrove'un müziği olunca eh biraz dumanlı müzik, gece çalalım deniliyor. Birçok istasyon bugün jazz'ı insanların en az radyo dinlediği saatlerde çalıyorlar. Nüfus değiştikçe jazz'ın kültür üzerindeki etkisi artacaktır ve radyolarda daha çok yer alacaktır. Yayın programlarında daha çok jazz olacaktır. Bugün San Fransisco'da pazar akşamı canlı yayında jazz yer almaktadır. Haber ve bilgi yayını yapan istasyonlarda Jazz From Lincoln ve Jazz Profiles programları çok ilgi çekmektedir. Cumartesi geceleri ise Marian McPartland'ın "Piyano Jazz" programları veya Billy Taylor'un Kennedy Center'da gibi bilgi ve dökümanter programları yayınlanmaktadır. Tüm bunlar sadece büyümeye devam edecektir ve 2010 yılında radyolarda daha çok jazz dinleyeceğiz.

Thurston Briscoe, III

"Gelecekte jazz radyosu dinleyicilerini arttırmak ve sürdürmek için gelecekte daha çok araştırma yapıp jazz dinleyicisinin neler istediğini araştırmamız gerekecek. Sadece arka üstü yatıp iyi müzik çalmak yetmeyecek, dinleyicinin ihtiyaçlarına da cevap vermemiz gerekecek. Bugün jazz için bağış toplayanların en çok beğendikleri sanatçıyı sorsak ve 50 isimlik bir liste yapsak burada Kenny G. veya Nanjee'ye rastlayamazsınız. Onlar "düz jazz" severler. Bazı istasyonlar modal müzik çalışmalarını sürdürüyorlar ve gelecekte bu konuya daha da ilgi gösterecekler. Bu şekilde dinleyicinin değişik jazz müziği şekillerine olan tepkilerini anlamak için. Jazz formlarını muhafaza edebilmek için bu müziği yayabilmeliyiz. Diyelim önce klasik çalındı sonra bir vokal derken bir latin çalarak bir saatte yedi sekiz değişik şey çalarak ilgiyi yaymalıyız. İleride radyo jazz formatlarında çok daha iyi tanıtımlar yapılacak ve pazarlama önem kazanacak.

Bir başka önemli nokta da toplum ile bağlarımızı sıklaştırmamızdır. Bu acid jazz gibi bir yeni akımın ortaya sürülmesi olmayacaktır. Fusion'u hatırlayın ve zaman içerisinde nasıl bu müziğin hayatlarımızdan kayıp gittiğini. 'Return to Forever' artık çalınmıyor ama Monk, Dizzy ve Wynton Kelly hala çalınmaya devam ediyor".

Çalma İmkanları
George Wein, Festival Productions

"Günümüzde festivaller gün geçtikce yayılıyor ve 2010 yılında da böyle olmaya devam edecek. Sonny Rollins haricinde jazz sahnelerinde efsaneleşmiş sanatçılar olmasa da bu eğilim sürecek. İkinci sıradaki efsanevi isimler var; Herbie Hancock ve Chick Corea gibi isimler ama onlar orijinal efsanelerin yerini dolduramıyorlar. Dünyadaki jazz festivallerinin gelişimi ile birlikte bu müzik de daha gelişecek. Kim bilir ne gibi yeni şeyler olacak. Teknoloji ne gibi yeni sihirli şeyler sunacak hayatımıza bilinmez ama her zaman bir enstrümanı eline alıp da üfleyecek insanlara ihtiyaç olacak. Bu sadece çalış değil duygu ile çalış bir melodi çalışı olacak.

Jazz 2010 yılında da etrafta olacak ve bugünkü şekline benzeyecek ama büyüme ve gelişme de olacak. Hiç bir şey insanları yeni şeyler yaratmaktan alıkoyamaz. Hiç kimse önümüzdeki yeni yaratıcıların bugün nerelerde saklandığını bilemez. Hatırlayın Bird Jay McShann'in Big Band'inde çalardı bir zamanlar".

Andre Menard, Montreal Jazz Festival

"Evet günümüzde Miles Davis gibi efsaneler gittikçe azalıyor ama festivaller dünyası çok hareketli ve sağlıklı. 2010 yılına kadar da böyle olmaya devam edecek. Ama festivallerin içeriğini sürekli olarak yeniden tarif etmeye devam etmeliyiz.

2010 yılının jazz'cılar bu tarzı yaratan dehalar olmayacaklar ama onların klasik tarzlarından bir şeyler almaya devam edecekler. Jazz'ın kurucu babaları yüzyıl önce öldüler ama ilginç kişilikler olarak klasik jazz da yerleri devam ediyor. Bugün jazz'da ilginç yeni kişiliklere rastlıyorum, çoğunda eskilerde olan o hava yok. Ancak günümüzün dünyası da eskilerinkilerden değişik. Joshua Redman'a bakıp da yeni yıldızların gelmediğini söylemek mümkün değil, onlar sürekli olarak yeniden yaratılıyorlar sadece günümüzde şekilleri değişik. Miles ve Monk gibi güçlü imaj kişilikler değiller ama sağlıklı ve yetenekli insanlar. Joshua Redman ve Diana Krall'ın gösterdiği gibi günümüzde de ilginç müzikler olabiliyor. İnanıyorum ki jazz müziği ve jazz festivalleri için çok sağlıklı bir gelecek bizleri bekliyor".

John Schriber, Festival Yapımcısı

Günümüzün festivallerinin durumu bana 1980'li yıllardaki komedi kulüplerinin patlamasını hatırlatıyor. Öyle gözüküyor ki her şehrin öyle böyle bir jazz festivali var. Bu bazen iyi bazen de kötü olabiliyor. Bazen tam olarak kıyaslama yapmak da mümkün olmuyor. Her festival aynı nitelikte değil, zaman zaman elmalar ile armutları kıyaslamak gerekiyor. Bazen festivaller olağanüstü olup yeni jazz severler oluşturuyorlar. Bazen ise yapıları ile müzik için olumlu bir tanıtım meydana getirmiyorlar. 2010 yılında bugünkü kadar festival olacak mı bilemiyorum. Ancak o güne kadar süren festivaller zamanın deneyinden süzülmüş ve toplumda kök salmış festivaller olacaktır.

Scott Southard. International Music Network

Geleceğin eğlence endüstrisini büyük bir sarsılma bekliyor. Internet teknolojisi ve değişik dağıtım kanalları jazz sahnesini dramatik olarak değiştirecekler. Bundan öncelikle plak firmaları etkilenecekler. Parakendecilik zaten bugünden çok etkilenmiş vaziyette. Dağıtım kanalları değişim için ilk sırada bekliyor. Ancak canlı icranın geleceği konusunda çok umutluyum. Teknoloji ne kadar gelişirse gelişsin canlı icrada jazz'ın esasını oluşturan bir temel şey var ki dinleyici için bu çok önemli; katılım. Bu ise internetde veya evinizdeki surround sistemi ile gerçekleştirilebilecek birşey değil.

Benim için festivallerin geleceği 2010 yılının pazarları açısından son derece cesaret verici. Festivaller ile birlikte son derece etkin bir sosyal kaynaşma meydana geliyor.

Festivaller ile birlikte kültür merkezleri ve jazz kulüpleri de gelişecektir. Kulüpler daha vodviller zamanından beri açılıp kapanırlar.

Şirket sponsorluklarına gelince, insanların evlerinde çok daha fazla eğlence seçenekleri olacağından şirketlerin hedef kitlelere ulaşması daha da zorlaşacaktır. Buna bağlı olarak da sponsorluk ile ilgili olarak harcanan para gelecekte artmaya devam edecektir. 2010 yılında bölgesel festivaller gelişecek, bu şekilde jazz müzisyenleri kendileri lider olurken daha fazla müzisyeni kendi yanlarında çalıştırabileceklerdir.

Canlı icraları destekleyecek bir başka nokta kültürel sanatlar pazarı olacaktır. Dinleyici ve Lincoln Jazz Center gibi destekleyici kuruluşlar büyümeye devam edecektir. Standart bale, avant garde bale, ve deneysel bale gibi gösterilerin seyircisi azalsa da jazz dinleyicisi artmaya devam edecek. Ayrıca üniversiteler ve kültür merkezlerinde daha çok jazz olacak.

Pazarlama ve Dağıtım Jay Baney, Bağımsız dağıtımcı, Twinbrook

Dağıtım konusunda birçok şirket satışı göreceğiz. Hatta çok büyük bir sarsıcı değişim başladı bile. Büyükler gittikçe büyüyor ve bu büyüme daha da sürecek. Ama bunun yanı sıra uç pazarlara hitap eden birçok küçük dağıtımcı da olacak ve bunlar belirli tarz müzikleri pazarlayacaklar. Tower ve HMV gibi firmalar azalacak.

Ama tıpkı gene bugün olduğu gibi insanlar müzik yapacaklar ve yeni jazz yayıncıları ortaya çıkacak. Bugün jazz markası oluşturan ama hiç bir endüstri bilgisi olmayan çok insan var. Bu insanlar endüstrimizin günlük ekonomik realitelerinden çok uzaklar.

Bob Rusch, North County Distribution

Gelecekte bağımsız dağıtımcıların daha da güçleneceğini düşünüyorum. Onlar için motivasyon sadece büyük iş imkanı değildir. Bağımsız bir dağıtımcı için bu bir sanat aşkıdır aynı zamanda, bu insanlar sanat sever girişimcilerdir. Bu söylediklerim küçük boylu dağıtımcılar için de geçerlidir.

Büyük markalar hergün daha çok problemler ile karşılaşacaklardır. Müzik hergün daha fazla tarzlara bölünüyor. Kimi insan var İskandinav folk müziğini dinliyor ama Evan Parker ile de ilgileniyor. Ama bunlar dar kesimler. Jazz'ın son kırk yıllık gelişimine bakın. Kendi ayakları üstünde durabilen değişik tarzların sayısı hergün artıyor. Tüm bu tarzlar da birbirlerinin üstlerine yığılmaya devam edecekler, bebop'dan free'ye, free'den fusion'a. Tüm bu tarzlar içlerinden çıktıkları tarzları parçalamaya devam edecekler.

Geçmişte jazz swing ve pop idi ve bunları dinleyen büyük insan kitleleri vardı. Bugün ise Evan Parker veya İngiliz minimalist müziği üzerine uzmanlaşan insanlar olduğu gibi Sun Ra ve Stan Kenton'u sevenler de var. İşte bu yüzdendir ki büyük firmalar müziği bugünkü gibi satmaya devam ederlerse zorluklar ile karşılaşacaklar. Columbia gibi bir marka her bir albümü 10000 satarsa mutsuz olur ama küçük bir dağıtıcı firma için 5000 onları çok mutlu edecek bir satıştır.

Jeff Levenson, Columbia Jazz

Bence en belirgin şey jazz endüstrisinin daha çok pazarlama ağırlıklı olacağı ve diğer kültürel formlar gibi 2010 yılında Madison Avenue'nun pazarlama yöntemlerini daha çok kullanacağıdır.

Yine bu yıllarda şirketler sanat ile hem sponsor olarak hem de diğer ticari yöntemler ile daha fazla destekleyeceklerdir. Bu çoktan başladı ve gittikçe de artacak.

Ayrıca yeni formatların da kaçınılmaz olduğunu düşünüyorum. Teknolojideki gelişmeler günümüzde geçerli formatları geçersiz yapacağı gibi bugün geçersiz olan diğer formatları da geçerli kılacaktır. Hatta bir kısım şirket sadece yeni tüketim formları yaratmak üzere ihtisaslaşacaklardır. Onların esas hedefi ürünü sağlamak olacaktır, Teknolojinin gelişimi öyle büyük olacaktır ki bu yeni şirketler o teknolojinin yarattığı ürünler için yeni tüketim formları ve tüketim ihtiyaçları yaratacaklardır. İnsanlar ise müziği satın alabilmek ve evlerinde dinleyebilmek için bu yeni tüketim formlarına ihtiyaç duyacaklardır. CD'ler her halde daha çok bilgi taşıyan yeni modellere dönecekler ve bugünkü CD'nin bir mega formu da müzik endüstrisinin standartını oluşturacaktır. Daha da ileride bu CD'nin de yeni şekilleri çıkacaktır.

Büyük müzik mağazaları ise yıllar geçtikce daha az önemli olacaktır. Ürünü elektronik olarak sağlamak, tanıtmak ve satın alınmasını sağlamak mümkün olacaktır. Mağazalar olmaya devam etse bile bu daha çok bir luna park temasına benzer bir yer olarak devam edecektir.

'Kağıtlı Şeker' ETHEL WATERS

Suna Suner

'Pabuçları sıkıyormuş gibi söylüyor' diyecekti Billie Holiday için; Duke Ellington ve kendisinin de olduğu bir Philadelphia şovunda yeralmak üzere Billie Holiday'in gelip de; kazara onun söylediği popüler bir şarkıya (Underneath the Harlem Moon) temayülüne tepki olarak.

Pennsylvania doğumlu bir gayrimeşru. Güneyden değil, kuzeyden; -ki 20'lerde bu ne demek- 20'lerde vodvil şarkıcısı ve oyuncu olarak ünlendi. Hem şarkıcı, hem oyuncu olarak ün yapmıştı -ki siyah bir sanatçı için bu hayli sıradışı bir durumdu; yine de 'ün' sözkonusu olduğunda; oyunculuğu şarkıcılığını gölgede bırakıyordu. Çünkü Ethel Waters esasen bir tiyatro kadınıydı.

Bessie Smith ve Louis Armstrong ile birlikte zamanın Amerikan popüler şarkıcılığının başını çekti. Bu sınıflandırma ise hep tartışma konusuydu, çünkü Ethel Waters, tüm çağdaşları gibi kendini 'blues' şarkıcısı sayıyor, söylediğine de 'blues' diyordu. Oysa onlar eleştirmenlerce zamanın 'pop' şarkıcılarıydılar; ama bir yandan da swing çağına yetişmişlerdi.

Ethel Waters da 'big band'ler ile swing söylüyordu. Yine de kaynaklar onu 'Sweet Mama Stringbean' adıyla bilinen blues şarkıcısı olarak tanıtmayı yeğlemiş.

20'ler boyu ülkeyi turlayıp kulüplerde, tiyatro kumpanyalarında, çadır gösterilerinde, bu eskil ve renkli vodvil çağında şarkı söyledi, kayıtlar yaptı.

Bir de oyunculuk vardı ki; ilk tezahürü onlu yaşlarda evlerde temizlikçilik, hizmetçilik yaparken işi bittikten sonra kendini kilitlediği odadaki boy aynasının karşısında yaptığı türlü oyunlardı.

Böyle böyle henüz 1920 gelmeden New York'taki kabarelerde çalışmaya başladı. İlk sahne gösterisi 'Hello 1919'du. Bunu izleyen yıllarda oyunculuğu ve şarkıcılığıyla Broadway ve Harlem arasında mekik dokudu; Africana (1917), As Thousands Cheer (1933), At Home Abroad (1935), Cabin In the Sky (1940- ki bu bir Hollywood yapımıydı), The Member Of The Wedding, Pinky, Tales Of Manhattan, At Home with Ethel Waters (ki muhtemelen sonraki onyıllarda yapılmış bir TV programıydı) ve bir 1939 yapımı Mamba's Daughters. Bu son sözü edilen yapım Ethel Waters'ın oyunculuk kariyerinde bir ilkti. Zamanın siyah kadınının kendi insanlık durumunun portresini çizen bu oyun Ethel Waters'ı Broadway'de ciddi bir rolde sahneye çıkan ilk siyah kadın yapıyordu. Oyunun ilk gecesi sonunda Ethel Waters 17 kez sahneye çağrılacaktı. İzleyici; zamanın cahil, donuk, sıkışmış ve neredeyse yarı deli hale geleçek denli duyarlı zenci kadınının durumundan etkilenmişti.

Ethel Waters, 20 ve 30'ların gösteri dünyasındaki isimler arasında kaynakların en büyük harflerle yazdığı bir ad olmamakla beraber, dönemi incelendiğinde bir çok 'ilk'i şarkıcılık ve oyunculuğu ile omuzunda taşıyordu: Sahnede ciddi monologlar yapan ilk siyah kadın, zamanında Broadway'de en çok kazanan kadın, sahne üzerinde Bessie Smith dinleyicisine 'St. Louis Blues'u ilk kez söyleyen kadın, 1933'te bir Cotton Club revüsünde eskimemiş standart 'Stormy Weather'ı ilk kez söyleyen kadın -ki şarkıyı hayatıyla hepten sahiplendiğini söyler- 1934'te 'As Thousands Cheer oyunu için Irving Berlin'in yazdığı; kocasının linç edildiği haberini henüz alan bir kadının şarkısı 'Supper Time'ı ilk söyleyen kadın..

Broadway'de Plantation Club'te, Harlem'de Cotton Club'te şarkılar söyledi. 20'ler boyu kayıtlar yaptı; bir blues şarkıcısı, kabare şarkıcısı ve vodvil şarkıcısı olarak. 30'larda ise zamanın ünlü plak şirketi Black Swan için yaptığı kayıtları takiben şirket Ethel Waters'ın dönem piyanisti Fletcher Henderson'la turneye çıkmasını sağladı. Topluluğun ismi 'Fletcher Henderson&Black Swan Troubadours' idi.

30'lar boyu Benny Goodman, Tommy ve Jımmy Dorsey, Joe Venuti orkestraları ile swing söyledi, Columbia Plak için kayıtlar yaptı; yine de jazz şarkıcısı diye tanımlanmadı çünkü bir jazz şarkıcısından daha fazlasıydı, bu yüzden büyük bir şarkıcıydı. Büyük Amerikan şarkıcılarının tümü gibi, eleştirmenlerce ilgi görmedi, çünkü 'fazla iyi söylüyordu'. Kocaman sesli, haykıran bir blues'cu değildi. Vahşi haykırışları, canhıraş çığlıkları sevmiyordu; kendi deyimiyle 'o gürültülü gelenekten' değildi. Bessie ve diğer hemşireleri ise 'bağırıyorlardı'. Hemşiresi şarkıcılardan onu ayıran da buydu. Bu yaklaşım ister istemez onu beyaz dinleyiciye daha çok yaklaştırıyordu.

Şarkı söylemedeki rafinelik onun için hanımefendi gibi söylemek, coşkuluyken bile kontrollü olmak demekti. Ethel Waters blues'un 'bel canto'sunun peşindeydi. Bu sayede de 20'lerde blues'a yeni bir tarz getirmiş oldu.

Büyük 'haykırıcı' Big Joe Turner'ın hayran olduğu tek şarkıcı olması bu anlamda ilginç diye nitelenebilir. Ünlü 'pop' şarkıcısı ve müzikal oyuncusu Bing Crosby'nin de idolü olan iki siyahtan biriydi Ethel Waters (diğeri Louis Armstrong).

Şarkıcılığının kibar ve hanımefendiye yakışır oluşu, yumuşak oluşu büyükannesinin, Ethel Waters'ın kendisini de etkileyen dinsel tutumuna dayandırılabilir: "Bu kadar sesli, coşkulu yakarman gerekmez, çocuğum; tanrının kulakları çok büyüktür. Fısıldasan bile o seni duyar" (bu, din kökenli siyah şarkıcılık disiplininin nasıl temellenmesi gerektiği konusunda hayli önemli bir tartışmanın konusu olabilir).

Ve şimdi; Ethel Waters'a dair Langston Hughes: "12 ölçülük, 16 ölçülük o kısacık şarkıların içine hüznü, yalnızlığı, herşeyini koyar ve hepsini 'drama'tik biçimde yoğun kılardı".

...

"Müziğim; aklıma gelen anlık, tuhaf şeylerden ibaret. Bu şeyleri içimde bir yerlerde hissediyor, söylüyorum. Hepsi bu. Şarkılarım, homurdanıp mırıldandığım tuhaf şeyler sadece".

Bazı tuhaf şeyler: Stormy Weather, Down Home Blues, Dinah, Am I Blue?, The New York Glide, Oh Daddy, One Man Nan, The Dada Strain, Jazzin' Babies Blues.

Rene Macaroğlu

Dr. Jazz

Sevgili Django Reinhardt

Sevgili jazz severler,

Bu sayımızda ünlü jazz gitaristi **Django Reinhardt**'ın anısına, bilgisayarımda beste lediğim Dear Django parçasını sizlerle birlikte analiz etmek istiyorum. Bu çalışmayı yapmak için Coda Music Technology şirketinin **Finale 97** adlı bilgisayar uygulama programını kullandım.

1) Önce Django'nun en sevdiği müzikal form olan AABA şeklinde içi boş dört paragraf hazırladım; her paragraf için sekiz ölçü koydum. Sonuncu A3 için bir çeşitleme olsun diye 12 ölçü ayırdım. Daha sonra Django'nun ünlü **"Nuages"** parçasında olduğu gibi en başa bir tane eksik ölçü (pick-up measure) yerleştirdim. Son olarak da bilgisayardan her satıra dört ölçü, ancak birinci satıra beş ölçü koyacak şekilde müziği yaymasını istedim. Boş çalışma alanım artık hazırdı (Bkz. Jazz Dergisi Sayı 4).

2) Bilgisayar daktilosu ile boş parçanın içine bol miktarda **"tonik akorlar"** serpiştirdim; Django çigan kökenli olduğu için esas tonik akorun majör değil **minör** olmasını tercih ettim. Daha sonra da "esas tonik"le ilgili bazı **"kadans akorları"** serpiştirdim. Son olarak da bazı akorları geçici birer tonik gibi düşünerek onlara **"süsleme akorları"** ilave ettim (Bkz. Jazz Dergisi Sayı 7).

A2 ve A3 paragraflarına aynı akorları kopyaladım ancak son ölçülerde B paragrafına yumuşak geçiş yapacak bazı değişiklikler yaptım. En son satırda ise jazz gelenekelrine uygun olarak parçanın en duygulu anlarının yaşandığı "climax" bölümü için özel akorlar yazdım.

Tamamen teorik olarak yazdığım bu akorları kulak testinden geçirmek için programın "play/çal" tuşuna basarak akorlarımı bilgisayar icrasıyla defalarca dinleyip beğenmediğim akorları silerek ve gerektiğinde yerlerine başka akorlar deneyerek akor dizilerimi kabul edilir bir duruma getirdim.

3) Son olarak Finale'nin nota yazma aleti ile her akordan bir nota alarak basit bir "melodik iskelet" oluşturdum, daha sonra bu melodiyi dinleyerek düzelttim. Bir sonraki etapta ise iskelet notalarını bozuk paraya çevirerek başta **"akor sesleri"** ve **"diatonik"** ve **"kromatik süsleme notaları"** ilave ettim (Bkz. Jazz Dergisi Sayı 9).

Yazdığım melodiyi ilk dinlediğimde bu kadar tatsız ve iğrenç bir melodiyi yazabildiğim için kendimi tebrik(!) ettikten sonra, eksik ölçüde ortaya çıkan notaları tematik bir materyal olarak kullanmak üzere 8, 24 ve 36. Ölçülere kopyaladım. Aynı melodi ve akorları paylaşan A paragrafındaki tekrarları da kopyaladıktan sonra parçayı yüzlerce kere çalarak her defasında küçük bir kusurumu düzelttim. Son çaldığımda 22 ve 23. mezürde **"Düğün Marşı"**nı duyar gibi oldum ve bu melodinin kendini tamamlamasına izin verecek düzeltmeleri yaptıktan sonra parçanın Django'dan ziyade **Astor Piazzola**'nın müziğine benzediğini fark ettim(!). Ancak gitar ile gerçekten yorum verildiğinde Django tarzının yakalanabileceğini tahmin ediyorum. Ayrıca Django'nun en sevdiği ton Fa Majör (Re Minör) olduğundan, Finale ile bir saniyede parçamı transpoze ettim (Bkz. Jazz Dergisi Sayı 3).

Bilgisayar ve MIDI enstrümanlarının jazz müzisyenlerine inanılmaz faydaları var. Bu konuda kendinizi geliştirmenizi tavsiye ediyorum. **Pera Müzik Okulunun** Jazz Bölümünde **"Elektronik Ortamda Müzikal Kompozisyon"** adlı dersi ilgilenenlere duyurmak isterim.

Yan sayfadaki parçayı printer'imde basmadan önce Finale'ye verdiğim bir komutla gitarcılar için **"otomatik akor diagramları"** koymasını istedim. Şimdi de bu parçayı otomatik orkestra eşliği sağlayan bir programla açarak bilgisayara icra ettirirken gitarımı elime alarak üzerine çalışmaya başlıyorum, gelecek konsere hazırlık olsun.

Hepinize sağlıklı günler...

Dear Django

©René MACAROĞLU

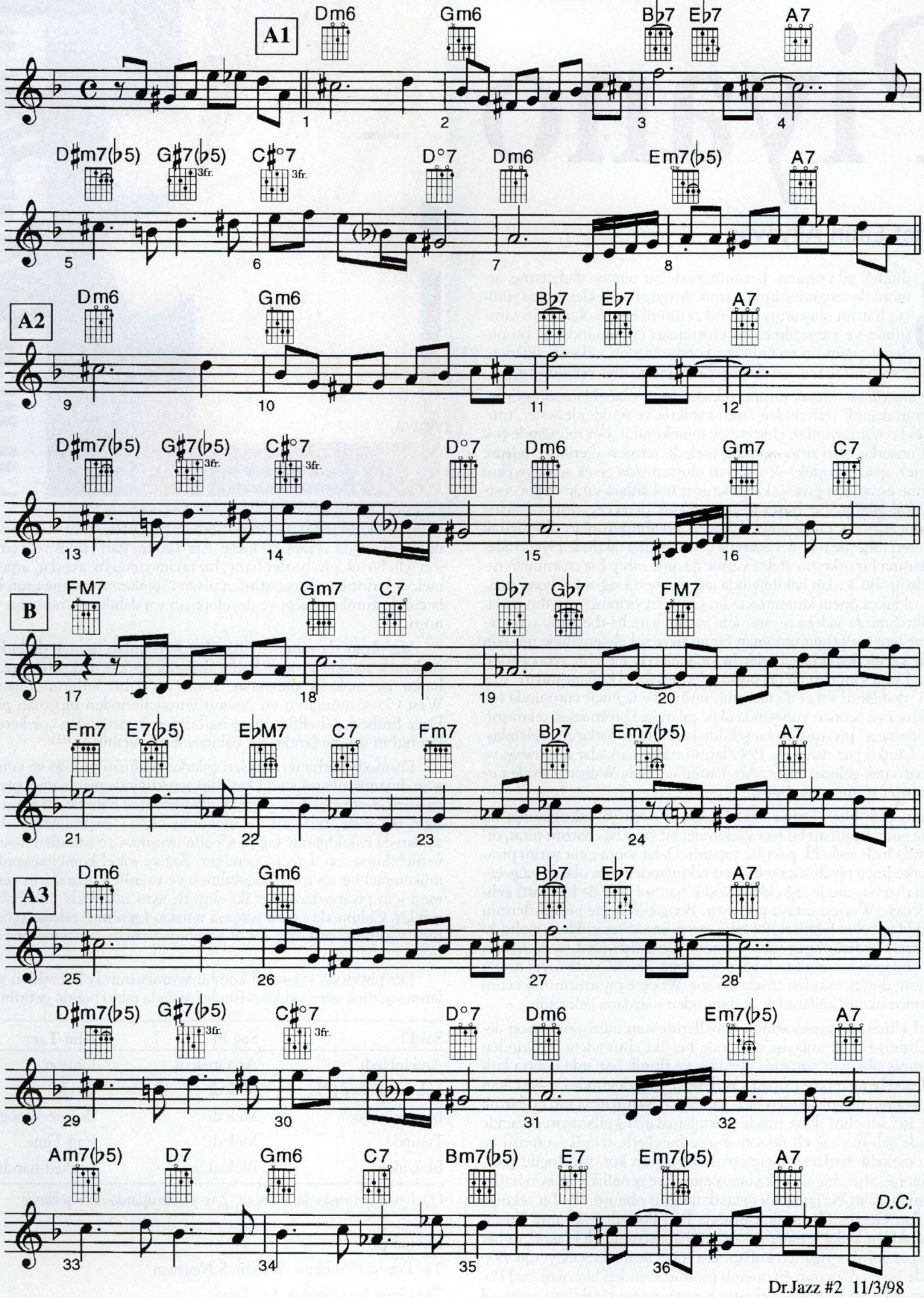

Dr.Jazz #2 11/3/98

Piyano

Ahmet Emin Akyavaş

Bilindiği gibi piyano, jazz müziğinde bir temayı ifade etme, armoni ile zenginleştirme, ritmik duyguyu destekleme, bas yürüyüş hattını oluşturma yönünden üstünlüğü ve olanakları tartışılmaz ve vazgeçilmez bir enstrüman konumundadır. Bu nedenle çağımızın en ünlü jazz kompozitörleri, orkestra liderleri, emprovizasyon ustaları arasında genellikle piyanistler yer almıştır.

Bir enstrüman olarak piyano o kadar geniş olanaklara sahiptir ki, klaviyenin değişik yerlerinden farklı karakter ve renklerde sesler, tınılar ve ses kombinasyonları elde etmek mümkündür. Jazz müziğinde çok önemli unsurlar olan ritm, armoni, melodi, tension (gerilim), release (çözülme), space (boşluk) ve akorları oluşturmada gerek solo, gerekse eşlik etme esnasında piyano kadar sınırsız imkanlara sahip başka enstrüman yok gibidir. Bir başka deyişle yüksek derecede ritm ve swing duygusu içerisinde, mükemmel sağ-sol el kombinasyonları oluşturarak ve de yeteri düzeyde teknik beceri ile çalınabildiği takdirde piyano adeta tek başına bir orkestra efekti verme gücüne sahip bir enstrüman niteliğindedir. Bu açıdan bakıldığında jazz piyanoda sağ-sol el kombinasyonları oldukça önem kazanmaktadır. Örneğin yirminci yüzyılın başlarına baktığımızda sadece piyano için yazılmış multi-thematic (çok temalı) rag'lere göz attığımız zaman bu müzikte sol el genellikle um-pah şeklinde sağ eli destekleyici roldedir ve hemen hemen hiç syncopation yapmaz. Daha sonraları bu rag piyanistlerinin sol el kullanışından "stride tarzı" dediğimiz sol el de mezurun birinci ve üçüncü vuruşunda tek nota, ikinci ve üçüncü vuruşunda akor çalan jazz piyanistleri çıkmıştır. Bu "stride tarzı" piyanistleri bu şekilde kendi ritm hatlarını sağlamlaştırırlar. Çünkü jazz ritminde 1940'ların ortalarına kadar kontrabas ve davul hattı pek gelişmemiştir. Art Tatum ve Tedy Wilson'u stride tarzı piyanistler sınıfına sokabiliriz.

Piyanonun blues formu olan Boogie-Woogie'ye baktığımızda ilk başlarda gitarla çalınan bu blues şeklinde, bir gitar bas hattını tutar, diğer gitarda hızlı melodik pasajlar yapardı. Daha sonra gitar yerini piyanoya terkedince piyanistler eski gitar tekniğinden tam olarak vazgeçememişler ve bu suretle sağ elde melodik hat, sol elde de bas hattı gelişerek Boogie-Woogie ortaya çıkmıştır. Boogie-Woogie piyanistlerinin kullandıkları sol el figürleri noktalı veya noktasız sekizlikler, onaltılıklar ve triole'lerden oluşuyordu. Armoni yönünden zayıf ya da fazlaca zengin olmayan bu müzikte birçok dissonant sese de rastlanıyordu. Bu bir armoni düşüncesinden ziyade Boogie-Woogie piyanistinin iki elini de bağımsız olarak kullanmak istemesinden maydana geliyordu.

Earl Hines jazz piyanosunun temellerini atan müzisyendi. Son derece gelişmiş ritmik anlayışı sayesinde her iki elini adeta birbirinden habersizmiş gibi aynı zamanda melodik ve ritmik hatlarda kontra kullanabilmesi hemen göze çarpan vasıflarıydı. Bop devrinde ortaya çıkan ve çok önemli piyanistlerden biri olan Dodo Marmarosa'nın en büyük özelliği ise, sol elini daha ziyade noktalamalarda kullanması ötesinde fevkalade gelişmiş sağ eli ile son derece hareketli, teknik, sürprizli ve buluşlu melodik hatlara yönelmesiydi. Doğuştan kör olan İngiliz piyanisti George Shearing ise çok yumuşatılmış ve genellikle ünison hatlara dayanan ticari bir jazz şekli çalarak meşhur olmuştu. İyi bir tekniğe sahip olan George Shearing, çalışında Bud Powell ve Lennie Tristano'dan olduğu kadar kullandığı locked-hands ya da blok akorlar (her iki elin paralel akor figürleri kullanması) tarzı ile dikkat çekiyordu. Bop devrinde ise bu dönemin en önemli piyanistlerinden biri olan Bud Powell'dan itibaren piyanoda orkestra konsepsiyonu bırakılmış, yani sol ele pek az görev verilerek bütün yük sağ ele binmiş ve sık notalı (genellikle sekizliklerle) hatlarla nefesli sazlarla yarışılmak istenmiştir. Bunun sonucunda, o zamana kadar Art Tatum, Earl Hines ve Tedy Wilson gibi büyük piyanistler hariç, bir takım yumuşak akorlar, arpejler ve melodi kırıntıları ile geçiştirilen piyano sololarının yerine uzun hatlarla cümle kurulabileceği ve development yapılabileceği nosyonu yerleşmişti.

Jazz piyanoda yatay ve dikey hat kavramları üzerine de birkaç söz söylemek gerekirse, yatay hatlar melodik hatları ifade etmekte, dikey hatlar ise melodik olmaktan ziyade akorların birbirini izlemesidir. West-Coast müziğinin en önemli temsilcilerinden biri olan piyansit Dave Brubeck genellikle dikey hatları tercih ettiğinden çok kere akorları birbiri üstüne bindirerek çalma yolunu seçmiştir.

Piyanoda herhangi bir eseri çalarken çalınan müziğe ve cümlelere göre dinamik nüanslara dikkat edip gerektiğinde pianissimo, piano veya mezzo-forte gibi derecelerin kullanılmaması halinde söz konusu müziğin tek düze, nüanssız ve monoton olması kaçınılmazdır. İşte bu açıdan da bakıldığında sağ ve sol elin uyuşması ve istenilen nüansların verilebilmesi son derece önemlidir. Sağ ve sol el kombinasyonlarının mükemmel bir seviyeye ulaşabilmesi ve istenilen nüansların verilebilmesi için piyanistlerin her iki elini de aynı rahatlıkla kullanabilmesi gerekir. Çalınmakta olan parçaya tension (gerilim), release (çözülme) hissi verilmesi yine sağ, sol el kombinasyonları sayesinde olabilmektedir.

Jazz piyanoda sağ-sol el kombinasyonlarının belli başlıları ve kullanma şekline göre aldıkları isimler aşağıda tablo haline getirilmiştir.

Sol El	Sağ El	İsim-Tarz
Ana melodi	Ana melodi	Ünison
Tek nota-akor (*)	Melodi	Stride
Bas yürüyüşü	Melodi	Boogie-Woogie
Tempo	Melodi	Rag-Time
Blok akor	Blok akor	Locked-hands

(*) 1 ve 3. vuruşlarda tek nota, 2 ve 4. vuruşlarda akor şeklinde.

Kaynakça:

The Pianist's Problems, William S.Newman

The Great Jazz Pianists, Len Lyons

Cazın İçinden, Cüneyt Sermet

ULUSLARARASI KULLANILAN KISALTMALAR

acc	akordiyon	**el** db	elektrik double-bas	picc	piccolo
afl	alto flüt	eh	english horn	prg	programming
arr	aranjör	elb	elektrik bas	**r**	reeds
as	alto saksofon	elg	elektrik gitar	**sa**x	saksofon
b	bas	elp	elektrik piyano	si	sitar
bar	bariton saksofon	els	elektrik sitar	sou	sousaphone
bcl	bas klarinet	eu	euphonium	ss	soprano saksofon
bfl	bas flüt	**fl**	flüt	str	strings
bgo	bongo	flh	flügel horn	synth	synthesizer
bjo	banjo	frh	french horn	**ta**	tabla
btb	bas trombon	**g**	gitar	tam	tambourine
bs	bassoon	**h**	horn	tb	trombon
c	kornet	har	harpsichord	timb	timbales
cb	kontrabas	hca	harmonika	tp	trompet
cbs	kontrabassoon	ho	hammond org	ts	tenor saksofon
cel	keleste	hp	harp	tu	tuba
cga	konga	**k**eyb	keyboards	**v**	violin
cl	klarinet	**m**an	mandolin	va	viola
clav	klavinet	mell	mellafon	vb	vibrafon
co	kougar	mrb	marimba	vc	cello
comp	kompözitör	**o**	obua	vo	vokal
cond	kondaktör	orch	orkestra	vtb	valve trombon
cy	simbal	org	org	**wb**d	washboard
d	davul	**p**	piyano	wdwd	woodwinds
dir	direktör	perc	perküsyon	**x**yl	xylophone

Scott Hamilton

Scott Hamilton Plays Ballads
Concord Jazz 4386

Müzisyenler

Scott Hamilton (ts)
John Bunch (p)
Phil Flanigan (b)
Chris Flory (g)
Chuck Riggs (d)

Rhode Island'lı "harika çocuk" Scott Hamilton, Mart ayında İstanbul'daydı. Gramofon Café'nin sıcak atmosferinde genç bir adam. Gözleri kapalı. Yüzünde ilahi bir tebessüm. Adeta tefekküre dalmış. Hissediyor ve hissettiriyor. O muhteşem fikirlerini, muhteşem bir ritm duygusu ve meltemsi bir

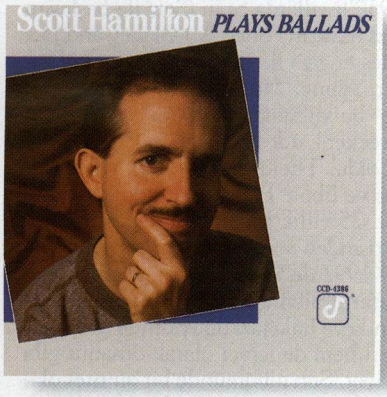

yumuşaklıkla kulağınıza üflüyor. Nabız atışlarınız senkronize olduğunda ise (ki bu hep oluyor), vücudunuza mutluluk hormonu yayılıyor. Scott Hamilton nota okumayı bilmiyor. Kulaktan çalıyor. Okullu değil ana deneyimi engin. Hamilton henüz 43 yaşında ama 17 yaşından beri profesyonel. Liriklikten ödün vermeyen bir romantik. Ses kalitesine çok önem veren, ciddi ve iflah olmaz bir swing'ci. Sanki istese bile swing'siz çalamayacak bir tenor saksofoncu.

Hamilton, 70'li yılların başında Benny Goodman orkestrasında çalışmış. Daha sonra kendi dörtlüsünü kurmuş. Maxine Sullivan, Carol Sloanne ve Rosemary Clooney gibi vokalistlere eşlik etmiş, Gerry Mulligan'dan Cal Tajder'e kadar birçok "jazz'cı" ve "latin'ciyle" sayısız albümler yapmış. İlk zamanlarında çoğu eleştirmen tarafından çağ dışı bulunmuş ve neden yaşıtları gibi jazz-rock, fusion'a kaymadığı merak edilmişti. Oysa Hamilton, daha 70'lerin ortasında, şimdilerde Marsalis kardeşlerin yaptıkları gibi, eski jazz geleneklerini yeniden keşfeden ve yorumlayan bir sürü genç müzisyenin öncülüğünü yapmıştı. Bunu bilerek mi yapmıştı? Bence hayır. O hep klasikti ve de öyle kalacak.

İstanbul programlarında, onun giderek olgunlaşan, otoriter yorumunu keyifle dinledik ama ballad ağırlıklı bir konser değildi. Ya da benim gittiğim akşam öyleydi. 1989 tarihli "Scott Hamilton Plays Ballads" adlı albüm bu açıdan dinlenmeye değer. Zira fena halde üflüyor. Ben Webster ekolünü sevenler için özellikle tavsiye edilir.

Davulcu Chuck Riggs, Hamilton'un hemşehrisi. O da Benny Goodman disiplininden geçmiş, sağlam ve uyumlu bir davulcu. 1976'dan beri Hamilton'la birlikte. Piyanist John Bunch da Hamilton'un eski bir arkadaşı. Doğal ve duygulu bir tarzı var. Bascı Phil Flanigan ve genç gitarist Chris Flory de uzun yıllardan beri Hamilton'a eşlik ediyorlar. Tabii bunun sonucu olarak da, doğal bir uyum ve hoş bir fikir alışverişleri hemen dikkati çekiyor.

Menüye gelince, Maybe September, In A Sentimental Mood, Laura, Emily, Body and Soul, Embraceable You gibi ölümsüz standartlar var. Çok değişik ve etkileyici bir "Round Midnight" ile kendi bestesi olan "Two Eighteen"i çok sevdim.

Engin Gençer

Ella & Louis

Sing Gershwin
Verve 539 679-2

Müzisyenler

Ella Fitzgerald (vo)
Louis Armstrong (tp, vo)
Russell Garcia Orchestra
Nelson Riddle Orchestra
Roy Eldridge (tp)
J.J.Johnson (tb)
Sony Stitt (as)
Oscar Peterson (p)
Herb Ellis (g)
Ray Brown (b)
Louie Bellson (d)

Jo Jo Jones (d)

Jazz müziğinin çok önemli bu iki ismi daha önce birçok tarihi plakta birarayа geldi. Bu albüm sadece Gershwin bestelerinden oluşmuş toplama bir albüm. Zaten hedefi de iflah olmaz Louis ve Ella hayranları.

Horace Parlan

On The Spur Of The Moment
Blue Note 21735 26

Müzisyenler

Tommy Turrentine (tp)
Stanley Turrentine (ts)
Horace Parlan (p)
George Tucker (b)
Al Harewood (d)

Piyanist Horace Parlan'ın 1961'de yaptığı bu albüm o dönemin tipik Blue Note sound'unu içermekte. Jazz dünyasında neredeyse adları unutulmuş müzisyenlerle birlikte tenor saksofonda Stanley Turrentine bu albüme oldukça katkıda bulunmuş.

Acid Trippin

Midnite Rebels

BMG 7432155 652224

Müzisyenler

Ali Perret (p)
Yahya Dai (ss, as)
Sarp Maden (g)
Raci Pişmişoğlu (b)
Erdinç Şenol (d)
Murat Özbey (perc)
Erkan Oğur (fg)
Ercüment Ateş (g)
Mısırlı Ahmet (ben, dar)
Güray Aktalay (t)
Brenna Macrimmon (vo)
Ergun Sesligil (ss)
Alper Benli (prog)

Türkiye'de acid jazz'ın temsilciliğini üstlenen Acid Trippin' 1995'ten bu yana Ali Perret'nin önderliğinde sürdürdüğü çalışmalarını ilk albümleri

Midnite Rebels'da topladı.
Acid Trippin' müzik kariyeri boyunca İstanbul'un ileri gelen kulüplerinde ve çeşitli müzik festivallerinde çaldı.
Midnite Rebels grubun kendi türünü yansıtan önemli bir albüm. Albümdeki 11 parçadan 9'u canlı olarak kaydedilmiş. Diğer iki parça dans için düşünülmüş remix'lerden oluşmuş. Albüm her yapısıyla Türkiye'de bugüne kadar yapılmamış ve cesaretli bir çalışma. Taklitten uzak, dünya müziğine ayrı bir renk katan ilerici ve tutarlı bir proje.

Pat Martino

All Sides Now

Blue Note 7243 8 37627 29

Müzisyenler

Pat Martino (g)
Charlie Hunter (8 telli g)
Tuck Andress (g)
Kevin Eubanks (ag)
Les Paul (g)
Lou Pollo (rg)
Joe Satriani (g)
Mike Stern (g)

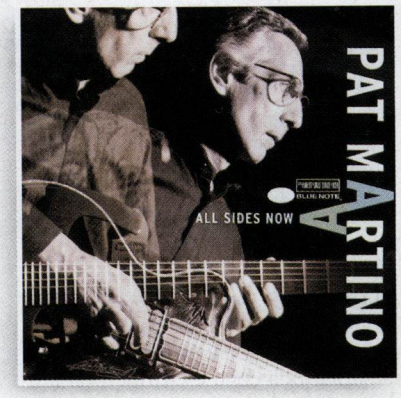

Scott Amendola (d)
Efsanevi jazz gitarcısı Pat Martino çok önemli hastalığından kurtulduktan sonra yine aynı yaratıcılık ve güzellikte çalışmalarda bulunmakta. Bu albümde özellikle çok büyük adlı değişik stilde gitaristlerle düetleri var. Ancak bu büyük gitaristi kendi projesi olan albümlerle dinlemeyi tercih edenler bu albüm ile biraz hayal kırıklığına uğrayabilirler.

Evan Marks

Three Day Weekend

Verve 537690-2

Müzisyenler

Evan Marks (g)
John Rekevicks (s)
Art Porter (as)
Ari Ambrose (ts)
Rob Whitlock (p, Ham.B3)
Cecil McBee (b)
Will Lee (b)
Guy Eckstine (d)
Tom Ards (perc)

Zaman zaman fusion'a kaçan çalışmasıyla Evan Marks "smooth jazz" ve gitar meraklılarının ilgisini çekeceğe benzer.

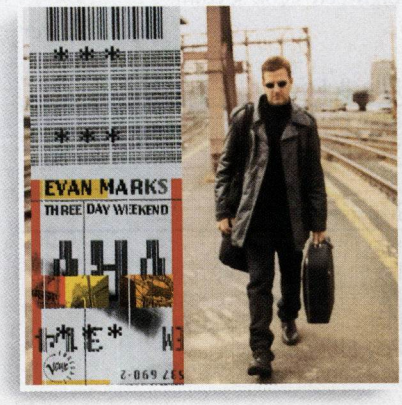

Horace Silver

A Prescription For The Blues

GRP-Impulse IMP 12382

Müzisyenler

Horace Silver (p)
Michael Brecker (ts)
Randy Breceker (t)
Ron Carter (b)
Lonis Hayes (d)

Horace Silver'in bu son albümü onun kendi ifadesi ile müzik hazinesinden seçilmiş bir avuç nadide mücevher.
Albüm isminden de anlaşıldığı gibi "Blues" hastalığının tedavisi için reçete yazan bir doktorun teması üzerine oturtulmuş. İki anlam içiçe, bir taraftan İngilizce karamsarlık anlamı yüklü olan Blues kelimesi öte yandan bu kelimeyi gerçekten yaşamış insanların müzik olarak yarattıkları tür olan "Blues". Her iki halde de yılların jazz doktoru Horace reçeteyi yazıyor. Karamsar olanlara hayata yeni ve espri dolu neşeli bir bakış açısı yazarken meslektaşlarına da işte böyle çalınır diye bir "Blues" icra reçetesi sunuyor. Herkes kazançlı kaybeden hiç yok. Dokuz adet orijinal akustik parça hasta ruhlara tedavi ediyor.
Jazz'ın en sevilen piyanist ve bestecilerinden biri olan Horace Silver 1996 yılında "Down Beat" dergisi tarafından yıllık okuyucu anketlerinde "Hall Of Fame" kategorisine seçilmişti. 1950'li yıllarda Stan Getz ile başlayan jazz hayatına önce Art Blakey and Jazz Messengers ile devam etti. Sonra Lester Young, Miles Davis, Tom Harrel ve bu albümde kendine eşlik eden Brecker kardeşler ile değişik çalışmaları oldu. Thelonieus Monk, Miles Davis ve Ebuie Blake onun idolleri oldular. 25 yıllık Blue Note beraberliğinin bitişinden sonra zor günler geçirdi ise de 1992 de Colombia ile yeniden çok başarılı albümler yaptı. Bugün 69 yaşında ve hala jazz dünyasında hem besteci hem de icracı olarak dinamit gibi esiyor. Son albümünde bir quintet olarak kendisine çok eski dostları olan sıkı bir grup eşlik ediyor. Albümdeki tüm parçaları hareketli, iyimser ve canlı olarak seçilmiş ve dinleyene sıcak bir iyimserlik duygusu veriyorlar. "You Gotta Shake That Thing" ile kıpır kıpır dans ediliyor. "Yodel Lady Blues" onun kovboy filmlerine olan derin ilgisinin bir yansıması. "Whenever Lester Plays The Blues" büyük Lester Brown'a olan saygısının ifadesi. "Brother John and Brother Gene" biri altı aylıkken biri de seksenbeş yaşında ölen iki kardeş için yazılmış bir ağıt ama karamsarlıktan çok sıcaklık veriyor.
Parçaların çoğu için Silver ayrıca sözler de yazmış ve bunlar albüm kapağında yer alıyorlar ama icraatların hiç-

birinde vokalist yok. Bunu söyle ifade ediyor. "Eskiden hiçbir parçama söz yazmadım, benim için esas olan çalınacak şeyleri yazmaktı. Birgün "Senor Blues" parçam popüler olunca söz yazmanın müziğimin tanınmasına daha çok yardım edebileceğini düşündüm. Böylece yavaş yavaş söz de yazmaya başladım. Bu albümdeki parçalarım için günün birinde başkaları tarafından söz yazılacağına ben şimdiden kendim yazmak istedim".
Horace Silver'in müziğinde her zaman var olan orijinallik ve yaşama sevinci bu albümde de aynen devam ediyor. Herkesin eski standartları yeniden çaldığı bir ortamda o hem modern hem de klasik olarak kalabiliyor.
Kendini her anlamda "Blue" hissedenler için mükemmel bir reçete ve her derde deva, kaçırmayın.

Tunçel Gülsoy

Özay Fecht

Antiquated Love
Basic 50004

Müzisyenler

Özay Fecht (vo)
David Murray (s)
Chico Freeman (s)
D.D.Jackson (p)
Kirk Lightsey (p)
Calvin Jones (b)
Pheeroan AkLaff (d)
Billy Bang (vi)

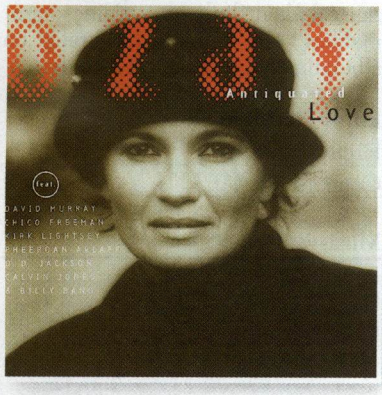

Yıllardır Almanya'da çalışmalarını sürdüren Özay'ın New York'ta yaptığı bu albümde David Murray, Kirk Lightsey, Chico Freeman gibi çok önemli müzisyenler yer almakta. Bu çok keyifli albümü müzikseverler sadece İstanbul Tünel'deki Lale Müzikevi'nde bulabilecekler.

Özay Fecht

Standards
Blue Note 7243821284 27

Müzisyenler

Grant Green (g)
Wilbur Ware (b)
Al Harewood (d)

Grant Green'in gitar trio formatında yaptığı bu albümde jazz standartlarının çok keyifli yorumlarını bulacaksınız. Türkiye'de yeteri kadar tanınmayan Grant Green akıcı üslubuyla ölümünden çok sonra olsa da kendinden söz ettirmeyi başarmakta.

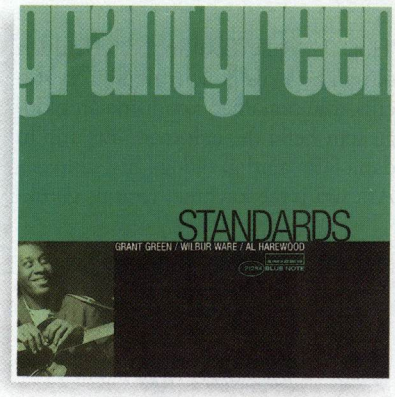

Marc Johnson

The Sound of Summer Running
Verve 539 299-2

Müzisyenler

Marck Johnson (b)
Bill Frisell (g)
Pat Metheny (g)
Joey Barron (d, tam)

Marc Johnson projelerinde iki gitarcı ve davulcu ile çalmayı çok seviyor. 80'lerde yaptığı Bass Dezires gibi albümlerini John Scofield, Bill Frisell ve Peter Erskine ile yapmıştı. Son albümünde ise gitaristlerden birisi yine Bill Frisell. Bu kez diğer gitarist Pat Metheny. Davulcu ise Joey Barron. Bu albümde melodiler daha çok "country" tarzında. Bill Frisell'in son dönem Nashwille gibi albümündeki country'e olan ilgisi ve Metheny'nin zaten eskiden beri bildiğimiz country orijinli cümleleri herhalde bu albümün oluşmasında önemli etkenlerden birisi olmuş. Aslında Marc Johnson albümde yer alan bestelerinde bu iki gitarcı arkadaşının stillerini en iyi yansıtabilecekleri şekilde yazmış. Hayranları bu albümü defalarca dinleyebilirler.

Önder Focan

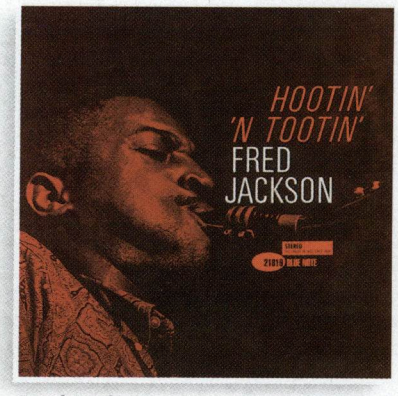

Fred Jackson

Hootin' 'n Tootin'
Blue Note 21819 27

Müzisyenler

Fred Jackson (ts)
Earl Vandyke (org)
Willie Jones (g)
Sam Jones (b)
Wilbert Hogan (d)

1960'lardan tipik bir Blue Note albümü. Fred Jackson ile birlikte orgda Earl Vandyke ve gitarcı Willy Jones parlıyorlar.

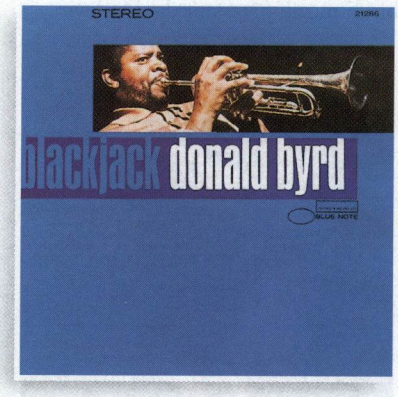

Donald Byrd

Blackjack
Blue Note 7243821286 25

Müzisyenler

Donald Byrd (tp)
Sonny Reed (as)
Hank Mobley (ts)
Cedar Walton (p)
Walter Booker (b)
Billy Higgins (d)
Herbie Hancock (p)

Rudy Van Gelder tarafından kaydedilmiş 1960'lar kokulu bir Blue Note albümü daha. Bu albüm özellikle çalan müzisyenler açısından çok önemli. 60'lardan Billy Higgins, Cedar Walton, Herbie Hancock, Hank Mobley soloları duymak isteyenlere şiddetle tavsiye edilir.

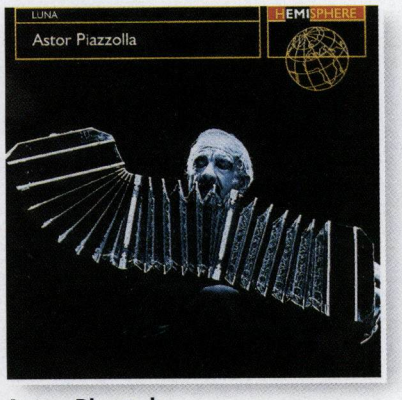

Astor Piazzola

Luna

Hemisphere 835595 27

Müzisyenler

Astor Piazzola (bandoneon)
The New Tango Sextet

Tango ilk kez 1880'lerde Arjantin, Buenos Aires'de ortaya çıktı. O da jazz'ın başladığı ve geçtiği tüm evrelerden acıyla ama başarıyla geçip günümüze kadar geldi. Astor Piazzola (1921-1992) zamanımızın en büyük bandoneon ustası olarak tarihte yerini almıştır. Onun 1991'de Amsterdam The Royal Carre Theatre'de live olarak kaydettiği son albümü Luna şimdi bizim müzik piyasamızda. Dinleyin.

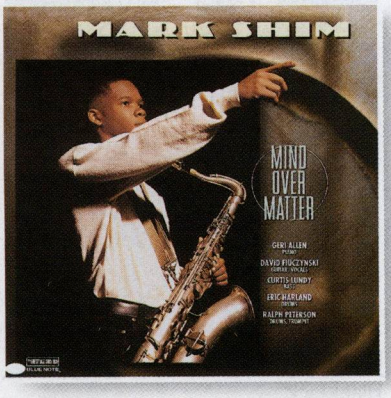

Mark Shim

Mind Over Matter

Blue Note 37628 28

Müzisyenler

Mark Shim (ts)
Geri Allen (p)
David Fiuczynski (g)
Curtis Landy (b)
Eric Harland (d)
Ralph Peterson (d)

Mark Shim, Betty Carter'ın dünyaya tanıttığı genç New York'lu müzisyenlerden birisi. Albümde yer alan diğer genç müzisyenler de öyle. Mark Shim'in Blue Note markalı bu ilk albümü onun jazz dünyasında uzun soluklu olacağının da göstergesi.

İlhan Erşahin

Home

Golden Horn/Pozitif 005-2

Müzisyenler

İlhan Erşahin (ts)
Larry Grenadier (b)
Kenny Wollesen (d)

'Home' özgün Erşahin bestelerinden oluşan bir akustik üçlü albümü. Bestecilik rolü tamamen kendisine ait olduğu için belki de, çalışmada Erşahin'in daha fazla ağırlığı olduğu hissediliyor. Ara sıra ivme kaybına uğramış gözük-

se de kendi içinde epeyi tutarlı bir albüm. Sanırım daha az parçaya yer verilseymiş (albümde onbir parça var) bu küçük ivme sorunu da aşılır ve daha da dengeli bir yapım ortaya çıkarmış (burada albümü kaset kaydından dinlediğimi ve bunun duyumda bir fark yaratabileceğini belirtmeliyim).

Erşahin'in melodik kurgulaması genelde kısa cümlelerden ve bunların bileşik olmayan bir yapı içinde formülasyonundan geçiyor. Buna, düşündüğünü tam olarak söylemeyen, arada bazı lafları yutan "ketum" bir yaklaşım da denebilir.

Bu tarz soğuk ve kapalı jazz daha çok ağır tempolu parçalara yakıştırılsa da (ki bu çalışmada da tutuyor bu varsayım), bana daha ilginç gelen albümdeki eğilimin görece olarak dinamik ve bazen de kıyısından köşesinden funky titreşimli parçalarda ortaya çıkardığı sonuç oldu. Üstünkörü dinleyişte devinimli durmayan bu tip parçaları kulağı iyice vererek dinlemek gerekiyor. Öte yandan, bu parçaların gerektirdiği küçük oyunlarda özellikle basçı Grenadier'in katkısı dikkati çekiyor.

'Home' hem Erşahin'i canlı dinleme fırsatı bulmuş ve beğenmiş olanlar için iyi bir tutanak, hem de müzisyeni yeni dinleyicilere tanıtacak değerli bir özgün çalışma niteliğinde.

Serdar Karabatı

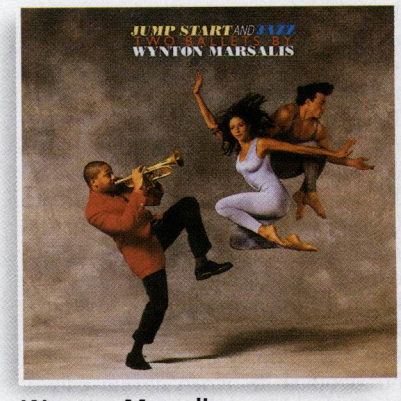

Wynton Marsalis

Jump Start & Jazz

Sony 6299

Müzisyenler

Wynton Marsalis (tp)
Marcus Printup (tp)
Wycliffe Gordon (tb)
Ronald Westray (tb)
Todd Williams (ts, ss, clt)
Wessel Anderson (as, ss)
Victor Goines (bs, bclt)
Kent Jordan (flt)
Eric Reed (p)
Reginald Veal (b)
Herlin Riley (d)
Robert Sadin (cond)
Lincoln Center Jazz Orchestra

Wynton Marsalis'i bu kez Linclon Jazz Center Orkestrası ile birlikte bale müziği çalarken dinliyoruz. İlginç aranjmanları ve orkestranın birlikteliği bu albümün en ilgi çekici özelliklerinden.

Emily Remler

Firefly

Concord Jazz 4162

Müzisyenler

Emily Remler (g)
Hank Jones (p)
Bob Maize (b)
Jake Hanna (d)

Gitarcı Emily Remler, Amerikan jazz'ına taze bir kan ve yeni bir bakış açısı getirmiş ender yeteneklerden biriydi. 18 yaşında Berklee Müzik Oku-

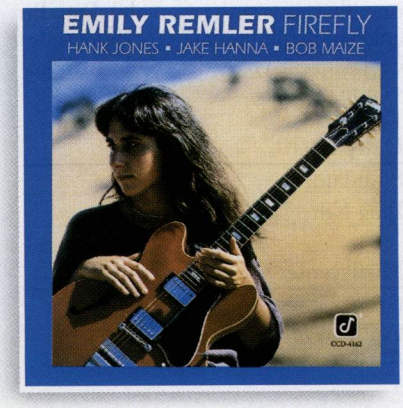

lu'ndan mezun olduktan sonra New Orleans'a yerleşen Remler çeşitli gruplarla çalışır ve Nancy Wilson'un dikkatini çeker. Wilson onu New York'taki konserlerine götürür. O sıralarda New Orleans'a gelen Herb Ellis'le tanıştıktan sonra bütün hayatı değişir ve birden kendini 1978 Condord Jazz Festivali'nde bulur ve arkası gelir.
John Clayton, Charlie Byrd, Eddie Gomez, Bob Moses ve Astrud Gilberto ile albümler yapar.
"Firefly" onun henüz 24 yaşındayken yaptığı ilk albümü. Tüm aranjmanlar kendisine ait. Çoğu gitaristin aksine, ekipte piyano olmasından son derece memnun. Tabii bu piyanist, kendini zarif bir şekilde hissettiren, ballad soloları ve armonik fikirleriyle ünlü Hank Jones olunca, ortaya müthiş bir uyum çıkmış.
Geri planda, yine ünlü fırçacı Jake Hanna ve bascı Bob Maize'nin adeta telepatik katkıları, Remler-Jones uyumunu kusursuzca destekliyor. Remler teknik bir gitarcı. Dolgun bir tonu, kendinden emin bir stili var. Gitaristlerin çoğu gibi, o da Wes Montgomery'den etkilenmiş. Bebop'tan latin'e, blues'dan ballad'lara kadar geniş bir yelpazesi var. Zaten seçtiği repertuar bunu gösteriyor. Horace Silver'ın "Strollin"i, Jobim'in Look To The Sky'ı, Wes Mongomery'nin Movin' Along'u, Mc CoyTyner'ın Inception'ı ve Duke Ellington'ın ünlü In A Sentimental Mood'u. Park's Blues ve albüme adını veren Firefly, Remler'in kendi besteleri.
Genç yaşta aramızdan ayrılan birçok ünlü gitarcı gibi, Emily Remler de 32 yaşında hayata veda etmiş.

Engin Gençer

Charlie Haden & Kenny Barron

Night And The City
Verve 314 539 961-2

Müzisyenler

Charlie Haden (b)
Kenny Barron (p)

Çok yönlü bir sanatçı olan Charlie Haden'i müzik dünyasındaki çeşitli çalışmalarından tanıyoruz. Bunlardan en tanınmışı "Down Beat" dergisi tarafından yılın en iyi akustik jazz grubu ilan edilen ekip ile yaptığı çalışmalardır. Öte yandan Charlie Haden sessiz sedasız düo sanatını da geliştirmeye devam ediyor. Önce Hank Jones ile yaptığı "Steal Away" ile başladığı yolculuğunda çocukluğunun gospellerine dönmüştü. Düetlerin ikincisi Pat Metheny ile yapmış olduğu "Beyond Missouri Sky" ise çocukluğunun geçmiş olduğu yörenin seslerini ve duygularını taşıyan bir çalışma idi. Bu senenin en iyi jazz albümlerinden biri olarak büyük başarı elde etti. Müzikal yolculuk bu sefer bambaşka bir yere, hiç uyumayan şehire New York'a uzanıyor. Night and the City de kendisine jazzın en üst liginde oynayan bir başka sanatçı olan Kenny Barron piyanoda eşlik ediyor. Her ikisi de kendi enstrümanlarında "Down Beat"in en iyisi olarak yer alan bu ikilinin beraberliklerinde New York'un yalnızlık dolu ve korkutucu gecelerinde müziğin insanı hayata döndüren, güç ve umut veren etkisinden söz ediliyor.
"Bu yerde, siren seslerinin asla susmadığı, ve insanların işten eve evden işe hayalet bir trafik halinde aktığı yerde, fakirlerin sığındıkları köşelerden tanrıya yakardığı ama zenginlerin asla onları işitmediği bu yerde, tüm sesler birleşir ve dolunayın parladığı gecenin içinde uzaktan duyulan bir uğultuya dönüşerek sanki şehrin kendine söylediği bir ninniye dönüşür".
Mark Strand'in albümün kapağında yer alan bu sözleri olayın ruhunu çok güzel kelimelere döküyor ama seslere dökmek tabii ki Haden ve Barron'un kusursuz beraberliklerinde gerçekleşiyor.
İki müzisyen düet oluşturdukları zaman özel bir beraberlik oluştururlar. İşbirlikleri temelde basittir, büyük bir hedefe takım olarak uzanırlar, iki kişilik bir dans gerçekleştirirler, ortak bir zemin bulurlar, en mahrem sırları paylaşırlar.
Steve Lacy'nin düet üzerinde söylediği sözleri hatırlayalım: "Eğer birbirinize yakınsanız ve düet olarak çalıyorsanız aslında bu yakınlığın içerisinde oldukça geniş bir özgürlük vardır. Bazen çatışma bazen de huzursuzluklar yaşayabilirsiniz, tıpkı aşk gibi, bir çok şeyi içiçe yaşarsınız".
Haden ve Barron birçok şeyi içiçe yaşıyorlar. Zerafet ve romantizm ile dolu hoş bir müzikal paylaşma tüm albüm boyunca sürüyor.
Albüm New York'ta canlı olarak Iridium isimli kulüpte kayıt edilmiş. Zaman zaman tabak, bardak sesleri duyulması kimi dinleyicilere ters gelse bile bana göre olayın atmosferine mükemmel olmamaktan doğan tuhaf bir tad katıyor.
Yılın en iyi albümleri arasında yer alacağına inandığım bu albümü her jazz severin mutlaka bir kere dinlemesini tavsiye ederim.

Tunçel Gülsoy

Toots Thilemans

Bluesette'
Sony 26604

Müzisyenler

Toots Thilemans (hca)
Niels Henning Oersted Pedersen (b)
Alex Riel (d)
Rob Franken (keyb)

Ağız armonikacısı Toots Thilemans kendisi ile özdeşleşmiş bestesi "Bluesette"in adını vermiş bu albümüne. Danimarka'nın iki ünlü müzisyeni NHOP ve Alex Riel'den başka tuşlularda Rob Franken'dan başka bir de büyük senfoni orkestrası eşlik etmiş. Toots Thilemans her zaman olduğu gibi bu albümünde de olağanüstü bir performans yakalayarak hayranlarını şaşırtmıyor.

Osman İşmen

Jazz Eastern
Columbia 489840 2

Müzisyenler

Osman İşmen (p, synth, org)
Hasan Cihat Örter (g)
İsmail Soyberk (b)
Levent Altındağ (ss, flt)
İlyas Tetik (vi, cümbüş)
Ercan Irmak (ney, zurna)
Halil Karaduman (kanun)
Mehmet Akatay (perc, darbuka)
Emir Özoğlu (d)

Osman İşmen enstrümanlarında çok başarılı müzisyenlerle yaptığı bu çalışmasında Türk jazz severlerinden çok yurt dışındaki piyasaya yönelik görünüyor. Osman İşmen albümdeki espriyi şöyle açıklamış: "Bu çalışmadaki ana fikir Türk müziğinin ana ögelerini meydana getiren makam ve ritmlerinin tamamı ile Batı'ya çok yakın olacağını düşündüğüm jazz formatı içinde yorumlanmasından ibarettir. Esas olarak ortaya koymak istediğim konu ise

müziğin evrenselliğidir ve bu evrenselliğe gerçek kültürümüzün öz varlıkları ile Batılı kalıplar içerisinde ulaşabileceğimizin inancı içindeyim".

Bobby McFerrin & Chick Corea

Play Blue Note
Blue Note 795477 2

Müzisyenler

Bobby McFerrin (vo)
Chick Corea (p)

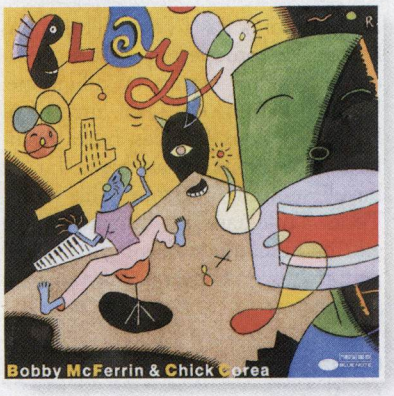

Kendi alanlarının en iyileri olan bu iki müzisyenin 1990 yılında Carnegie Hall'da verdikleri konserin kaydı olan bu CD'de olağanüstü performansları ve interplay'leri ile her jazz severin dinleyebilecekleri çok keyifli bir yapıt ortaya koyulmuş.

Horace Silver

Silver's Serenade
Blue Note 21288

Müzisyenler

Blue Mitchell (tp)
Junior Cook (ts)
Horace Silver (p)
Gene Taylor (b)
Roy Brooks (d)

Piyanistliği kadar besteciliği ile de jazz tarihinde önemli bir yeri olan Horace Silver 1963'de yaptığı bu kayıtla hayranlarını geleneksel Blue Note sound'u ile memnun ediyor.

Astrud Gilberto

Talkin' Verve
Verve 539 675-2

Verve'ün 1997'de çıkardığı Talkin' Verve serisinden bu kez elimizde Bossa Nova kraliçesi Astrud Gilberto'nun bir "best of" çalışması var. 1963'de ilk kez Stan Getz'in eşi Monika'nın önermesiyle profesyonel yaşamına başlayan Astrud Gilberto, vokalist ve gitarist Joao Gilberto'nun da eşi. Bu tarzdan hoşlanan okuyucularımız mutlaka ilgileneceklerdir.

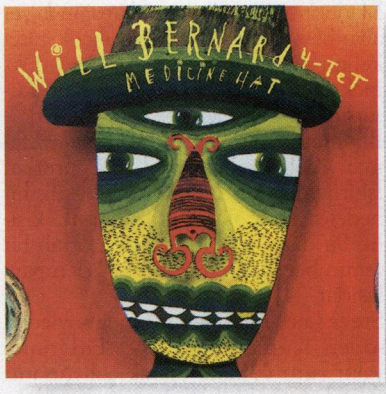

Will Bernard Quartet

Medicine Hat
Antilles 539325-2

Müzisyenler

Will Bernard (g)
Rob Burger (Hammond B3)
John Shifflett (b)
Scott Amendola (d)
Peter Apfelbaum (perc)

Bu funk-blues albümü ile Will Bernard ve arkadaşları 60'ların Blue Note plakları ile günümüzün Scofiled müziği arasında gidip geliyor. Enerjik sound'u, güzel tonları, ekspressiv soloları ve iyi performansları ile ilk dinleyişte beğeni toplayan bir albüm ortaya çıkarmışlar.

Cassandra Wilson

Blue Light 'Till Dawn
Blue Note 78135722

Müzisyenler

Cassandra Wilson (vo)
Brandon Ross (g)
Don Byron (clt)
Kenny Davis (b)
Charlie Burnham (vi)
Jeff Haynes (perc)

Son yılların en dikkat çekici vokalistlerinden olan Cassandra Wilson bu albümüyle tüm bu ilgilerin boşa olmadığını bir kez daha kanıtlıyor. Akustik aletlerle standart çalış stilinin çok ötesindeki bir anlayışla yaptıkları yorumlarla Wilson'un müzisyen arkadaşları adından uzun süre söz ettirecek bir albüme imza atmışlar.

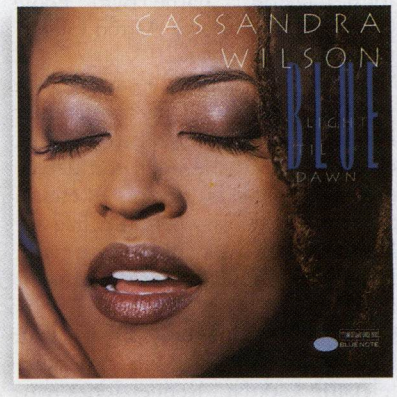

Larry Young

Into Somethin'
Blue Note 21734

Müzisyenler

Sam Rivers (ts)
Larry Young (org)
Grant Green (g)
Elvin Jones (d)

Günümüzde tekrar moda olan org, gitar, davul trio'nun 60'lardan bir örneğini ünlü org'cu Larry Young ile birlikte efsanevi isimler Grant Green ve Elvin Jones'tan dinliyoruz. Saksofonda ise ünlü Sam Rivers var.

Niels Hennig Oersted Pedersen

This Is All I Ask
Verve 539 695-2

Müzisyenler

Niels Henning Oersted Pedersen (b)
Ulf Wakenius (g)
Jonas Johansen (d)
Phil Woods (as)
Oscar Peterson (p)
Monica Zetterlund (vo)
Monique (vo)

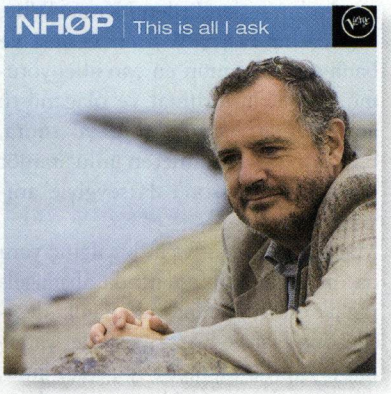

Bazen bir albümü alıp da dinlemeye başladığınızda müzik sizi hemen içine alır. Sizi müzikal yolculuklara çıkarır ve baştan sona albümü dinlemeden kendinizi alamazsınız. Artık Danimarka'nın ulusal kahramanlarından sayılan kontrabas virtüözü NHOP'nin bu albümü de bu solukta kendinizi kaptırıp koyuvereceğiniz türden. NHOP olağanüstü müzikalitesi ve insanüstü entonasyonu ile albüme imzasını atıyor. Fakat albümdeki müzisyenler de rüya gibi çalarak inanılmaz katkılarda bulunuyorlar. Son yıllarda adından sıkça söz ettiren Ulf Wakenius, efsanevi Oscar Peterson ve Phil Woods bu müzisyenlerden sadece bir kaçı. Her jazz severin arşivinde olması gerektiğini düşündüğümüz bir albüm bu.

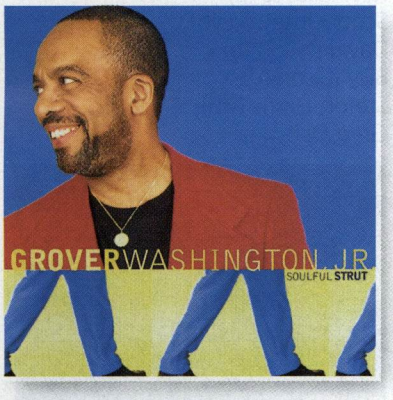

Grover Washington, Jr.
Soulful Strut
Columbia 485142 2

Müzisyenler
Grover Washington, Jr (ss, ts)
Dan Shea (keyb, synth, prog)
Chris Taylor (g)
Steve Gadd (d)
Omar Hakim (d)
Rithie Morales (d)

Grover Washington, Jr. yine bir fusion albümle karşımızda. Güzel besteler, iyi yorumlar ve Washington Jr'un güzel tonu dikkat çekiyor.

Charles Brown
So Goes Love
Gitanes/Verve 539 967-2

Müzisyenler
Charles Brown (vo, p)
Danny Caron (g)
Ruth Davies (b)
Paul Humphrey (d)

1996 California kayıtlı bu blues albümü. Piyanist ve vokalist Charles Brown'un duygulu, sıcak sesinden kendi bestelerinin yanısıra Lionel Hampton, Billy Eckstine, Dootsie Williams bestelerinin de yer aldığı keyifli bir albüm bu.

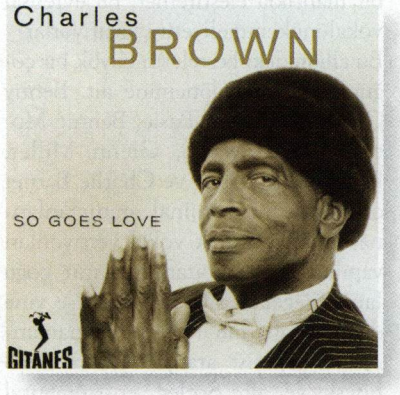

Sony Clark
Standards
Blue Note 21283

Müzisyenler
Sonny Clark (p)
Paul Chambers (b)
Jymie Merritt (b)
Wes Landers (d)

Piyanist Sonny Clark 1958 yılında yaptığı bu albümde trio formatında standartlara yer veriyor. Blue Note firması 50'lerin sonunda ve 60'ların başında plaklarını çıkardığı son derece başarılı, son derece iyi ancak zamanla unutulmuş müzisyenlerin albümlerini son yıllarda CD formatında tekrar piyasaya sürerek bu müzisyenlerin hatırlanıp, unutulmaması için önemli katkılarda bulunuyor.

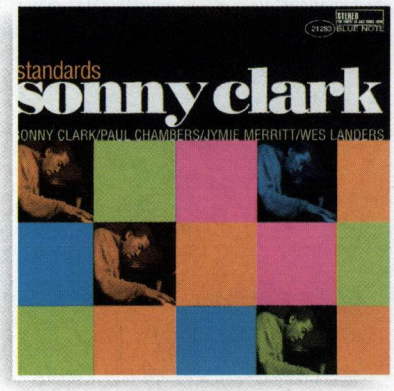

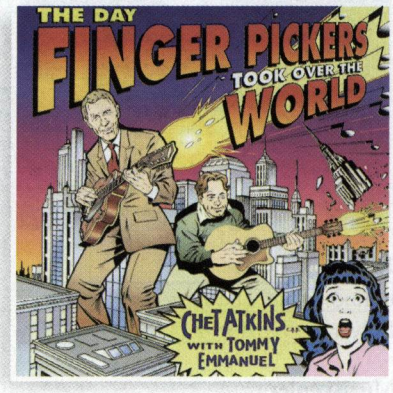

Chet Atkins
The Day Finger Pickers Took Over The World
Columbia 486871 2

Müzisyenler
Chet Atkins (g)
Tommy Emmanuel (g, b)
Randy Goodrum (keyb)
Terry McMillan (con, har)
Giles Reeves (d)

Daha çok country alanında çalışmalarından tanıdığımız gitar virtüözü Chet Atkins kendi stilinde çalan başka bir gitarcı Tommy Emmanuel ile birlikte bu albümü yapmış. Pet Metheny'nin esin kaynaklarından birini duymak isteyen müzikseverler bu albümü ilgiyle dinleyeceklerdir.

Hakan Atala
LALE PLAK
KASET, CD

Tünel, Galipdede Caddesi No:1
80050 Beyoğlu-İstanbul
Tel:0(212) 293 7739

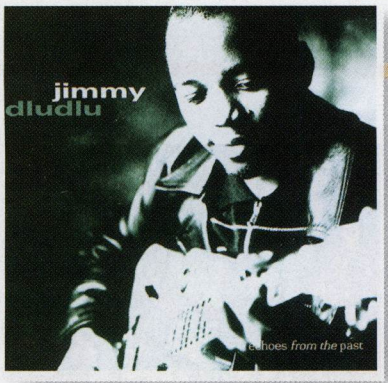

Jimmy Dludlu

Echoes From The Past

Polygram 558 138-2

Müzisyenler

Jimmy Dludlu (g)
Fana Zulu (b)
Frank Paco (d)
John Hassan (perc)
Mark Goliath (keyb)

Fusion'dan ve bu tarzdaki müzikten hoşlanıyorsanız "Echoes FromThe Past" adlı albümü ile yer yer George Benson ve Earl Klugh'u hatırlatan stiliyle Jimmy Dludlu herhalde ABD'de smooth jazz listelerinden uzun süre inmeyecektir.

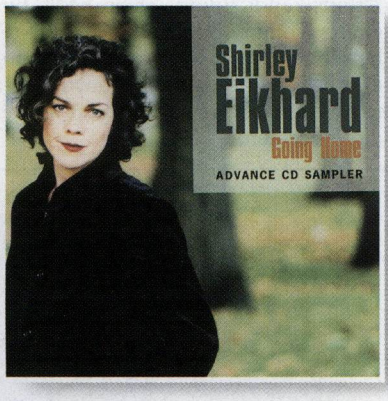

Shirley Eikhard

Going Home

EMI Music 1670

Müzisyenler

Shirley Eikhard (vo)

Vokalist Shirley Eikhard tamamen kendi bestelerine yer verdiği bu albümünde akustik sound'u ve kompozisyonlarının güzelliği ile dikkati çekiyor. Son dönemde dinlediğimiz vokal jazz'ın güzel örneklerinden birisi.

The Manhattan Transfer

Swing

Atlantic 7567 83012 2

Müzisyenler

Cheryl Bentyne (v)
Janis Siegel (v)
Tim Hauser (v)
Alan Paul (v)

1980-1990 yılları arasında her yıl Down Beat ve Playboy Jazz listelerine "En İyi Vokal Grubu" olarak giren ve 8 Grammy Ödülü kazanan Manhattan Transfer, bence swing, big-band, jazz, rock and roll, ballad, jazz-fusion, soul, rhythm and blues, latin, pop rock, a Capella gibi müzik türlerini tam hakkını vererek yorumlayan tek vokal grubudur.

Böylesine geniş bir yelpaze içinde, çok zor sound'ları inanılmaz bir rahatlıkla yorumlayabilmek, kusursuz bir profesyonelliğin göstergesi olsa gerek. Manhattan Transfer'i, repertuarlarından dolayı, nostalji eşittir sıradanlık gibi bir mantıkla eleştirenler, bu evrensel vokal mükemmeliyetini kaçırıyorlar.

Bu albümdeki bestelerin büyük bir çoğunluğu swing dönemine ait. Benny Goodman, Count Basie, Bennie Moten, Chick Webb, Glenn Miller, Fletcher Anderson ve Charlie Barnet orkestralarının orijinal aranjmanlarına sadık kalınarak vokal versiyonları yapılmış. Vokal aranjmanların çoğu Janis Siegel imzalı. Diğerleri ise yine diğer Manhattan Transfer elemanlarına ve piyanist aranjör Yaron Gershovsky'ye ait. Sözler, enstrümantal besteler üzerine yaptığı vokal aranjmanlarla ünlü Jon Hendricks'e ait. Bazı parçalarda aralarına bascı Ray Brown da katılmış. Bir Django Reinhardt bestesi olan "Nuages"ın adaptasyonu "Clouds" adlı parçada, The Rosenberg Trio ve Stephane Grappelli'yi dinliyoruz. Yine bir Benny Goodman bestesi olan Air Mail Special'ı, It's Good Enough to Keep adıyla dinliyoruz. Ella Fitzgerald'ın yorumundan tanıdığımız A Tisket A Tasket, güzel yorumlardan bir diğeri. 1940'larda ünlü vokal grubu Ink Spots tarafından seslendirilen Java Jive, Manhattan Transfer'in diğer albümlerinden tanıdığımız, tropik kokulu keyifli bir parça.

1942 yılında çevrilen Sun Valley Serenade adlı filmde, Glenn Miller Orkestrası eşliğinde The Modernnaires tarafından seslendirilen I Know Why, müthiş bir Harry Warren bestesi ve bana göre albümün en can alıcı yorumu. Tabii, bu orijinal ve olağanüstü aranjmanları, atmış küsür yıl sonra, bize aynı keyifle dinleten ünlü aranjör Fletcher Anderson'ı da sevgiyle anıyorum.

Manhattan Transfer'in bir ilginç yanı da, müzik aranjmanlarında alışılagelmedik enstrümanlar kullanarak, değişik sound'lar ve hoş atmosferler yaratması. İşte bu albümde de, steel gitar, pedal steel gitar, fiddles ve mandolin ile aynı espriyi devam ettiriyorlar. Swing sevenleri havalara uçuracak kadar neşeli ve coşkulu bir albüm ama bir o kadar da ciddi ve önemli. Özellikle big-band sax grubu seslerine (soprano, alto, tenor, bariton) ve diğer nefeslilere ilgi duyanlara özellikle önerilir.

Engin Gençer

Bob Belden

Tapestry

Blue Note 57891 20

Müzisyenler

Bob Belden (ss)
Tim Hagans (tp)
John Hart (g)
Kevin Hayes (p)
Scott Kinsey (keyb)
David Dyson (b)
Billy Kilson (d)
Stefon Harris (vib)
Greg Ozby (as)

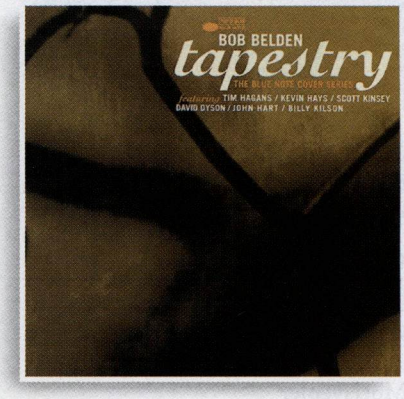

Soprano saksofoncu Bob Belden'ın bu albümü tam bir fusion albümü. Blue Note etiketli olmasına rağmen GRP plaklarını çağrıştıran bu albüm günümüzde ilgiyi kaybetmekte olan fusion'un iyi örneklerinden birisi. Aralarında Kevin Hayes gibi genç nesil parlak jazz müzisyenlerinin de bulunduğu bu albüm temiz sound'u ile de dikkat çekici.

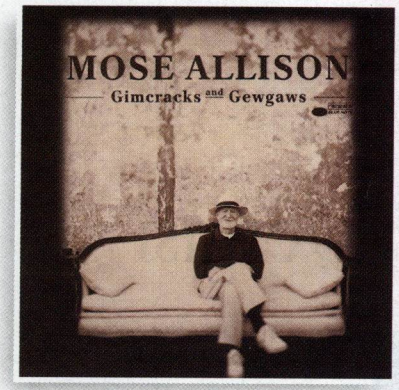

Mose Allison

Gimcracks & Gewgaws

Blue Note 23211 25

Müzisyenler

Mose Allison (vo)
Mark Shim (ts)
Russell Malone (g)
Ratzo Harris (b)
Paul Motian (d)

Marcus Roberts

Gershwin For Lovers

Sony Music 477752 2

Müzisyenler

Marcus Roberts (p)
Reginald Veal (b)
Herlin Riley, Jr. (d)

Gershwin jazz müziğinde olan bir sürü parçaya imza atmıştır. Jazz müzisyenleri zaman zaman sadece Gershwin parçalarından oluşan albümler yaparlar. Örneğin Joe Pass'in, Ella Fitzgerald'ın. Piyanist Marcus Roberts da bu anlamdaki çalışmalarını Gershwin For Lovers adlı albümünde sunmuş. Aslında geçtiğimiz yıl gitarist Mark Whitfield'in tamamen aşk şarkılarından oluşan albümünün konsepti ile paralellik gösterse de seçilen parçalar ve müzisyenlerin performansı albümün müzikal seviyesini yüksekte tutmuş.

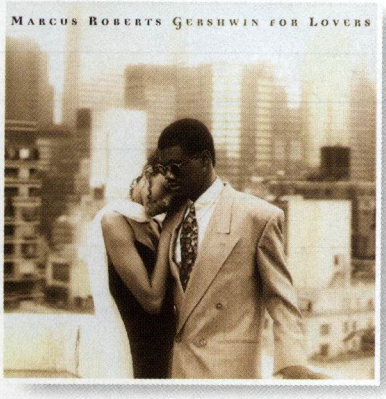

Barbara Hendricks

Tribute To Duke Ellington

EMI 555346 20

Müzisyenler

Barbara Hendricks (vo)
Monty Alexander (p)
Ira Coleman (b)
Ed Thigpen (d)

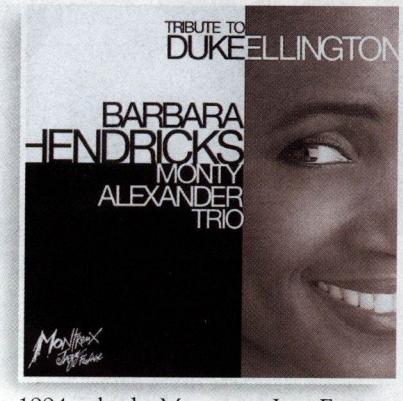

1994 yılında Montreux Jazz Festivalinde canlı olarak kaydedilen bu albümde Barbara Hendricks ve piyanoda Monty Alexander tamamen Duke Ellington bestelerine yer vermişler. Barbara Hendricks'in müzikal havalı yorumu ile trio'nun tamamen jazz sound'u bazen çelişkili bazen keyifli bir birliktelik yakalamışlar.

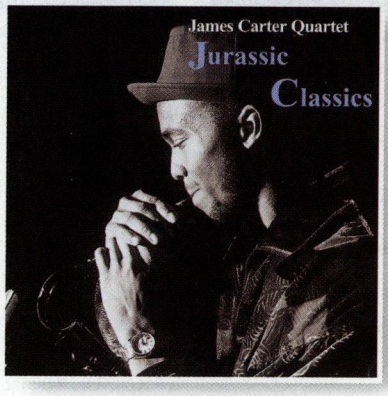

James Carter Quartet

Jurassic Classics

Sony Music 478612 2

Müzisyenler

James Carter (ss, as, ts)
Craig Taborn (p)
Jaribu Shahid (b)
Tani Tabbal (d)

Enerjik stiliyle son yılların dikkat çeken saksofoncusu James Carter daha albümün açılışında Take The A Train yorumunda dinleyenleri kendine hayran bırakıyor. Geçtiğimiz yıl İstanbul'daki konserle de çok beğeni toplayan James Carter jazz standartlarını olağanüstü yorumuyla çalarak tekrar hayat veriyor. Jazz severlerin çok keyifle dinleyecekleri bir albüm.

Gato Barbieri

Que Pasa

Columbia 67855

Müzisyenler

Gato Barbieri (s)
Philippe Saisse (keyb)
Jeff Golub (g)
Ron Jenkins (b)
Poogie Bell (d)

Gato Barbieri'nin 1997 yılında piyasaya çıkmış Philippe Saisse destekli çalışması piyasada. Başka birçok sanatçının da yer aldığı çeşitli stüdyolarda kaydedilmiş bu çalışma için sanatçı; "Hayatta etkilendiğim tüm olaylar ilhamım oldu, 'que pasa' neler oluyor demek. Olumlu ya da olumsuz her ne olursa olsun ben sanatın ve müziğin gücüne inanıyorum" diyor.

JAZZ. BLUES. EMPROVİZE MÜZİK DERGİSİ

Türkiye'nin Tek JAZZ Dergisi

Jazz müziği, diğer müzik türlerinden farklı olarak kalıplara ve sınırlamalara kendini hapsetmemiş, özgürlükçü bir müziktir... Dinleyicisinin yaşı yoktur...

Jazz müziği ile ilgili Türkiye'de kaynak, bilgi ve belge kolay kolay, hatta hiç bulunamadığı için, bu alandaki boşluğu yine jazz müziğini ve dinleyicisini destekleyen kuruluşlarla birlikte **Jazz** dergisi kapatıyor...

ABONE FORMU

Yılda dört sayı yayınlanan **Jazz** dergisine abone olmak istiyorum.

ADI SOYADI

ADRESİ

POSTA KODU

ŞEHİR TEL FAKS

KREDİ KARTI İLE

Kredi kartı hesabıma 2.500.000 TL'yi borç kaydediniz

❑ VISA ❑ MASTERCARD ❑ EUROCARD ❑ DINERS CLUB

Kredi Kartı No: ⌊⌊⌊⌊⌋ ⌊⌊⌊⌊⌋ ⌊⌊⌊⌊⌋ ⌊⌊⌊⌊⌋

Adı Soyadı: ⌊⌊⌊⌊⌊⌊⌊⌊⌊⌊⌊⌊⌊⌊⌊⌊⌊⌊⌊⌊⌋

Geçerlilik Tarihi: ⌊⌊⌋ ⌊⌊⌋ İMZA:

Şirket ise vergi dairesi ve no.su:.....

HAVALE İLE

Abone bedeli olan 2.500.000 TL'yi Boyut Yayıncılık A.Ş.'nin

❑ Boyut A.Ş. Posta Çeki 344648 no.lu hesabına yatırdım; fotokopisi ektedir.

❑ Dışbank İstanbul Şubesi 1488 no.lu hesabına yatırdım; fotokopisi ektedir.

❑ İş Bankası Altınbakkal Şubesi 30421-243949 no.lu hesabına yatırdım; fotokopisi ektedir.

❑ Vakıflar Bankası Harbiye Şubesi 2007557 no.lu hesabına yatırdım; fotokopisi ektedir.

■ Bu formu doldurduktan sonra 212-629 05 75 no'lu fax'a ya da Boyut Yayın Grubu, Yüzyıl Mah. Matbaacılar Sitesi, 1. Cad. No.115, 34560 Bağcılar - İstanbul adresine gönderiniz. Tel.0212-629 53 00 (30 Hat)

SUBSCRIBE TO JAZZ

❑ Yes, I want to subscribe to the JAZZ

❑ One year (4 issues) 20.00 $

❑ Check enclosed

❑ Charge my ❑ VISA ❑ MASTERCARD ❑ EUROCARD ❑ DINERS CLUB

Account number: ⌊⌊⌊⌊⌋ ⌊⌊⌊⌊⌋ ⌊⌊⌊⌊⌋ ⌊⌊⌊⌊⌋

Expiration Date: ⌊⌊⌋ ⌊⌊⌋

Signature:.....

PLEASE PRINT

NAME

STREET

CITY, STATE, PROVINCE

COUNTRY, ZIP/ POSTAL CODE

■ After filling completely, please send this form to the fax number or to the address mentioned below:
Adress: Boyut Yayın Grubu, Yüzyıl Mah. Matbaacılar Sitesi, 1. Cad. No.115, 34560 Bağcılar - İstanbul, TURKEY
Phone: +90.212.629 53 00 (30 Lines) Fax: +90. 212.629 05 75

Serdar Karabatı
karabats@boun.edu.tr

Körleme, müzisyenin hiç bir ön bilgi verilmeden, dinletilen parçalar hakkında yorum yapmasının istendiği bir oyundur. Ajlan Büyükburç ile yaptığım körleme serinin dokuzuncu denemesiydi.

AJLAN BÜYÜKBURÇ

Kelimeler benim için çok önemli, çünkü onu oraya birisi yazmış ve onun bir anlamı var; bunu es geçemezsin. Bir de herkes şarkı sözlerini kendine göre yorumluyor. Şarkıcı Sibel Köse'yi bilirsin, yakın arkadaşımdır. Geçen gün fark ettik, How Long Has This Been Going On?'un Sibel ile bana ifade ettiği şey tamamen zıt. Ben o şarkıyı hep olumsuz bir şekilde duymak istiyorum, kulağıma öyle geliyor. Sibel olumlu duyuyor.

On senedir şarkı söylüyorum, iki kere sesim kısıldı, ikisi de sinüzit yüzünden. Uykuya, yediğine içtiğine dikkat etmek, bunlar hikaye değil, gerçekten önemli. Gece kaça kadar söylemiş olursam olayım kulüpte, çalar saatimi sekiz saatlik uykuya göre ayarlayıp yatarım. Çok su içmeye çalışıyorum, bu da çok önemli. Bitki çayı faydalı, gırtlağa yarıyor. Bir de elma yağı vardır, sesin kötüyken bir damla alırsan, sesi parlatıyor resmen. Buğuseptil yaparım, burnu açtığı için.

Bağırmakla şarkı söylemek arasında çok fark var. Ne türde söylersen söyle, iyi şarkı söylemek nefes almayı iyi bilmekten geçiyor. Doğru nefes almak ve o nefesi doğru şekilde kullanmak. Bunu yaptığında bağırmıyorsun ve sesine zarar vermiyorsun. Bir de bu kişisel bir tercih; fısıldayarak söylemeye çalışıyorum. O da sende belli bir teknik geliştiriyor, ne kadar kısık sesli söylersen, tekniğin o kadar gelişiyor. On sene önce çıkabildiğim notalarla şimdikiler arasında fark var, şimdi daha yukarı çıkabiliyorum. O zaman doğru yoldayım demektir. Eğer kafa seslerini açabilirsen, sesini bir, bir buçuk oktav açabilirsin. Göğsünden sonra çıkan sesten sonraki ses diyelim bunlara. Ben yukarı ses çalışmıyorum, çünkü sopranoyum. Göğüs sesi olarak çok yukarı seslerim var benim. Ben pes ses çalışıyorum. Jazz repertuarımda en pes nereye çekebiliyorsam, orada söylerim. Benim söylediğim tonlar altoların söylediği tonlar. Ama o zaman gelişiyorum işte. Aslında %100 kaliteli bir sesim yok, o doğuştan gelen birşey. Sesin tonu, rengi bakımından %50 bir ses. Ama %50 içinde çok önemli şeyler var, örneğin çok parlak bir sesim var. Ne kadar boğuk bir mikrofon verirsen ver, ne olursa olsun duyarsın sesimi.

1- Ella Fitzgerald - Stormy Weather (Harold Arlen/Ted Koehler) The Harold Arlen Songbook Volume 1 / 1961/1988 / Verve

Fitzgerald (vo)
Paul Smith (p)
Al Hendrickson veya John Collins (gtr)
Joe Mondragon (b)
Alvin Stoller (d)
orkestradaki diğer müzisyenler belirsiz

Ella bildiğim ilk şarkıcılardan, 13 yaşındayken başladım dinlemeye. Bir çok favori şarkıcım var ama Ella kadar iyi scat yapanını veya swing'e hakim olanını bilmiyorum. Aslında ballad söylerken cümlelemelerinde sorun var, bunu kendisinin de bildiğini izlerken hissedebiliyorsun. Ama swing söylerken önünde durabilecek hiçbir şarkıcı yok. Şu anda bile yok. Ses kapasitesi olarak da belki Sarah ile falan karşılaştıramazsın ama o kadar kendiyle barışık ki...

2- Cassandra Wilson - You Don't Know What Love is (Don Raye/ Gene DePaul) Blue Light 'Til Dawn /1993 / Blue Note

Wilson (vo)
Brandon Ross (steel string gtr, arr)
Charlie Burnham (violin)

Cassandra Wilson son dönem şarkıcılar içinde en iyilerden. Belli bir dönem şarkıcı yetişmiş, sonra hiç gelen yok. Şimdi yeni dönemde var, gerçi yeni diyoruz ama bu insanlar yıllardır şarkı söylüyor. Bu kadının acayip uçuk fikirleri var. Cümlelemeleri hiçbir insana benzemiyor. Bir de özellikle yeni dönem şarkıcılar eski dönem şarkıcılardan mutlaka etkilenir, bu kadının etkilendiği insani onu dinlerken duyamıyorum! Bu iyi birşey, çok kendine özgü ses.

Zaman zaman folkvari söylüyor Wilson, bununla ilgili ne düşünüyorsun?
Bu repertuarla ilgili birşey. Şimdi böyle bir standardda ne kadar folka kaçmak istesen de bu You Don't Know What Love Is. Aslında açık fikirli olmak lazım. İnsan nasıl hissediyorsa onun jazz olması gerek, başka türlü bir yere varamazsın. Herkes benim gibi hissetmek zorunda değil çünkü. Ama hissettiğim bu diye de Dee Dee Bridgewater gibi de olmamalısın; yani geldiğin noktada etkilenmelerini sıradan bir şekilde sunmaman lazım. Özel olmalısın, Shirley Horn, Carmen McRae gibi.

3- Kurt Elling - Dolores Dream (Wayne Shorter/Elling) Close Your Eyes /1995 /Blue Note

Elling (vo)
Laurence Hobgood (p, synth)
Eric Hochberg (b)
Paul Wertico (d)

Kim bilmiyorum, ama çok hoş. "Söylemiş" epeyi. Bu şarkıcı mutlaka bir enstrüman çalıyor. Enstrüman çalan birinin şarkı söyleyişi farklı oluyor, Fatih Erkoç böyledir örneğin. Müzik bildiğini duyarsın böyle birinin; seçtiği notalardan. Çünkü bir şarkıyı esas melodisinin dışında, arada bir sürü doğaçlama yaparak söylüyorsun, orada şarkıcının yaptığı seçimlerden armoni bildiğini hissedersin. Müzik teorisini iyi bilmeyen bir insan daha kolay notaları duyar; mesela üçlü duymak kolaydır. Dörtlü aralık duymak zordur, enstrümantalist bir şarkıcı bunu "bildiği" için söyler, duymasına gerek yoktur.
(CD kitapçığını uzatıyorum)
Aa, beyaz üstelik!
Niye böyle şaşırdın?
Çoğu beyazın swing'i çok iyi değil, kendim de dahil olmak üzere, ondan şaşırdım. Genç kuşakta pek erkek vokalist yok. Bu arada, şarkıcı olmamasına rağmen Chet Baker'dan daha iyi söyleyen bir adam da yok.

4- The Manhattan Transfer - Airegin (Sonny Rollins/Jon Hendricks) Vocalese /1986 /Atlantic

Cheryl Bentyne, Alan Paul, Tim Hauser, Janis Siegel (vo)
Türkiye'de böyle bir grup kurmaya çalıştığımızı biliyor musun? Sibel Köse, ben, Mine, Aydın Kahya, Ankara'dandır, tromboncu. İzmir'de de trompetçi Sedat vardır. Böyle beş kişilik bir grup. Bir New York'a gittiğimde notalar aldım dört, beş ses için. Ama bir seneden önce birşey tınlatmaya başlayamayız.
Grup içinde söylemenin farkı nedir solo vokale göre?
Çok büyük fark var. Aynı nefesi alıp, aynı nefesi vermelisin. Tekniği çok daha farklı, vibratosuz bir ses tutmayı çok iyi becermelisin, daha metodik olmalısın, daha fazla teori bilmelisin. Etrafindakileri dinlemek zorundasın. Çok hoş tabii bu aynı zamanda.
Manhattan Transfer'in bir içiçeliği var, bu inkar edilemez; ama onlardan daha iyi gruplar var. Mesela Take 6. Bilinmeyen de bir sürü grup var aslında. Manhattan Transfer yazılanlara çok fazla bağlı kalarak şarkı söylüyor. Take 6 altı kişi olmasına rağmen, bir tema yazmışlar mesela, içlerinden biri duyuyor diğerlerinin söylediğini birşeye göre değiştiriyor hemen kendi notasını. Take 6 daha spontan, hayatlarını daha fazla müzik üzerine kurmuşlar gibi. Çok fenalar! Entonasyon, şu, bu, herşey çok iyi; yani insan biraz kayar söylerken! Take 6 benim stilim değil ama saygım sonsuz.

5- Milton Nascimento - Ol' Man River (Oscar Hammerstein/Jerome Kern) Nascimento 1997 Warner Bros.

Nascimento (vo, gtr)
Hugo Fattoruso (p, koro yönetmeni)
Tulio Mourao (keyb)
Luiz Alves (b)
Nivaldo Ornelas (flute)
& koro

Bu da pek hoş. Ol' Man River. Bu albümden bir parça söylüyoruz kulüplerde biz Pasaporte Latino ile. Brezilya'ya gidip kaldığım için özel bir ilgim var bu tarza. Jazz söylerken de Bossa Nova söylemeyi tercih ederim mesela. Bazıları Cole Porter, Gershwin seçer, ben Jobim seçerim repertuarım için. Brezilyalı'ların asla başaramayacağın önden söyleyişleri vardır, ritmin bir parça önünde söylerler melodiyi. Sen ne kadar uğraşırsan uğraş Brezilyalı olmadığın için söylemezsin böyle. Nasıl ben bir türküyü çok iyi bilmesem de kendi içimde onun ruhunu daha iyi yakalarım, öyle.

Sizlerden gelen mektuplara ayırdığımız bu bölüme yazılarınızı Jazz Dergisi (Zuhal Focan) Yüzyıl Mahallesi, Matbaacılar Sitesi No. 115 Bağcılar 34560/İstanbul adresine, 0216-4169445 no.lu faksa veya ofocan@prizma.net.tr elektronik posta adresine de gönderebilirsiniz.

Rock Gitar Metodu

Herşeyden önce böyle bir dergiyi bizlere sunduğunuz için teşekkür ederim.

Ben, 19 yaşında blues ve hard-rock ile ilgilenen bir okurunuzum. En büyük arzum iyi bir gitarist olmak, bunun için de uzun zamandır bir müzik hocasının tavsiyesi ile klasik müzik çalışıyorum; bu sayede nota ve gam bilgisini çok iyi olmasa da söktüm. Bugünlerde de artık rock gitara başlayabileceğimi sandım ancak piyasada (Bursa'da) "işe yarar" Türkçe yazılmış bir rock gitar metodu bulamadım. Sizlerden yardımcı olmanızı istediğim konuda önerebileceğiniz kitap isimleri ve nereden temin edebileceğimdir. Bu konuda yardımcı olursanız sevinirim.

Çalışmalarınızda başarılar dilerim.

Mehmet Bilgiç
Bursa

Sevgili Okurumuz
Rock gitar metodu konusunda size en iyi yardımcı olabilecek kişi Asım Can Gündüz'dür. Onu Zuhal Müzik Mağazası (0212)2499235, (0212)2498511 veya (0212)2497649 no.lu telefonlardan bulabilirsiniz.

Jazz Eğitimi

Ben iki yıldır müzikle uğraşan, ileride müzisyen olmak isteyen ve jazz'ı çok seven bir lise öğrencisiyim.

Amacım, liseden sonra yurtdışında müzik üzerine öğrenim görmek. Öncelikli olarak da Berklee Müzik Akademisi'ni hedefliyorum. Bu tip okullarla temasa geçmem için bana öncelikle Amerika'da (başta Berklee olmak üzere), İngiltere ve Avusturalya'daki okulların internet ve yazışma adresleri gerekli (en iyiler sıralamasındaki ilk 10-15 okul).

Bu isteğimi yerine geitrirseniz gerçekten bana çok yardımcı olacaksınız.

Şimdiden teşekkürler.

Jazz harika bir dergi. Gerçekten böyle bir dergiye ihtiyacımız vardı. Tekrar teşekkürler.

C.Çağhan Tansel
Adana

Sevgili Okurumuz,
Yurtdışında jazz eğitimi alabilmek için çok iyi bir altyapıya gereksiminiz olduğunu eminim ki biliyorsunuzdur. Özelliklerinizin neler olduğunu yazmamışsınız ama artık İstanbul'da o kadar güzel okullar açıldı ki, Bilgi Üniversitesi'nde Berklee'den eğitimli pekçok değerli jazz ustasının eğitiminden de faydalanabileceğiniz gibi Pera Müzik Okulu veya Akademi İstanbul gibi özel bir takım eğitim kurumlarında da jazz bölümleri var. Öncelikle onları araştırmanızda fayda görüyorum. Bizden istemiş olduğunuz tüm dünyada ve Amerika'daki jazz okullarının 12 sayfalık bir listesini daha önceki sayılarımızda vermiştik. Fakat gerçek bir ilgili olduğunuzu düşünerek diğer okurlarımızdan da ilgilenen olursa diye elime yeni geçen bir dergiden de bahsetmek istiyorum. Merkezi Amerika Kansas'da bulunan (IAJE) Uluslararası Jazz Eğitimi Birliği'nin yayın organı olan "Jazz Educators Journal" adlı bu dergi bana sormuş olduğunuz sorulardan çok daha fazla bilgiyi size verecektir sanıyorum. Amerika'daki hangi okullarda, hangi gün, hangi saat, hangi sanatçılarla, hangi konularda yapılacak olan klinikler, dersler ve adresler mevcut. 175 sayfalık bu derginin editörünün adı Antonio Garcia. Adresi ise: IAJE Jazz Educators Journal, Northwestern University School of Music, 1965 Campus Drive South-Regenstein Hall, Evanston, IL 60208-2400 USA. International Association of Jazz Educators'ın adresi ise; P.O.Box 724, Manhattan Kansas 66505 USA Tel: (785)776-8744 Fax: (785)776-6190; e.mail adresi: IAJE@ksu.edu; web sitesi: http://jazzcentralstation.com/iaje

İstediğiniz adreslerden birkaçı ise aşağıdadır.

• Berklee College of Music
Lee Eliot Berk, Pres.
1140 Boylston St.
Boston, MA 02215
(617)266-1400
e.mail: admissions@berklee.edu

• The New School
Mannes Jazz&Contemporary Music Program
Martin Mueller
55 W. 13th Street
New York, NY 10011
(212)229-5896
Fax: (212)229-8936

• New York University
Tom Boras
Dept. of Jazz & Contemporary Studies
35W. 4th Room 777
New York, NY 10003
(212)998-5426 veya 5425

• Bilgi Üniversitesi
Neşet Ruacan
Maslak Caddesi No.67
Reşitpaşa, İstanbul
Tel: (0212)2162222
(dahili 350 veya 353)

• Pera Müzik Okulu
Rene Macaroğlu
Sıraselviler Cad. Billurcu Çıkmazı
No.14 Taksim, İstanbul
Tel: (0212)2454460
Fax: (0212)2523082

• Akademi İstanbul
Orhan Kahyaoğlu
İstiklal Caddesi Taksim, İstanbul
Tel: (0212)2517484 (dahili 121)
Fax: (0212)2524841

Başarı dileklerimle.

ZF

Jazz'la İlgili Etüdler?

Öncelikle bu fiyata bu kalitede bir dergi çıkarttığınız için teşekkürü hak ediyorsunuz. Günümüzde Türkiye'de sanata verilen önem giderek azalmaktayken ve bilinçsiz kitlelerin medyanın da yönlendirmesiyle "sanat sanat içindir" anlayışının giderek yerine "sanat para içindir" anlayışı hüküm sürmeye başlamışken, sizin yaptığınız bu örnek davranışın hepimize örnek olmasını diliyorum.

Jazz'a olan ilgim 1,5 yıl öncesine dayanıyor. Jazz'a olan amatörce tutkum yüzünden okumakta olduğum bölümü değiştirip Müzik Bölümüne geçtim. Hayatımın dönüm noktası olan bu karardan sonra halen (1 seneden beri) kontrabas üzerine eğitim alıyorum. İleriye dönük planlarım arasında, grup kurup jazz müziğini tanıtmak istiyorum. Şimdilik amatör düzeyde olan bu planlarım ileride daha bir netlik kazanma aşamasına ulaşacaktır.

Dergimize de aynı dilden konuştuğumuz için yazmak ve paylaşmak ihtiyacı duydum. Bu arada size birkaç önerim olacak. Dr.Jazz bölümünü severek okuyorum. Bu bölümün sayfasını, yani bu bölüme ayrılan payı biraz arttırırsanız sevinirim. Ayrıca ilk aldığımda biraz karmaşık gibi göründü bu yüzden yeni yeni tanınmaya (Türkiye'de) başlanan bu tarzın daha açık anlatımlarla sunulmasında yarar görüyorum.

Dergide Selçuk Sun gibi bir üstada yer vermenize sevindim. Bu gibi sanatçılara verilen yer arttırılırsa sevinirim. Ayrıca jazz'la ilgili etüdler arıyorum. Nasıl edinebilirim. Çünkü malumunuz bu ayrıcalıklı dergi pek çabuk tükeniyor. Bilmem çok şey mi istiyorum ama dergiyle beraber bir de jazz tarihi eki veremez misiniz? (dergiden ayrı kitapçık halinde).

Vereceğiniz cevaplara şimdiden teşekkür ediyorum. Size bizim de vereceğimiz destek hiçbir zaman eksilmeyecek. Saygılar sunuyorum.

Ergin Sadıkmehmet
Bursa

Sevgili Okurumuz,
Övgüleriniz için teşekkürler ediyoruz. Önerilerinizi dikkate alacağız tabiki.
Jazz'la ilgili etüdlerden "bas etüdleri" diye anlıyorum, zira bas çaldığınızı söylüyorsunuz. Bu konuda maalesef İstanbul'da ithal edilmiş, kitapevlerinde satılan bir etüt kitabı yok. Benim bildiğim herkes fotokopi yoluyla ediniyor. Tabiki pahalı olan yol dışarıya sipariş etmek de olabilir. Ama ne istediğinizi iyice biliyorsanız. Bunun da olmadığını var sayarak size iki isim vereceğim. Eminim size severek yardımcı olacaklardır. Bilgi Üniversitesinde öğretim görevlisi başçı Raci Pişmişoğlu ve Pera Müzik Okulunda öğretim görevlisi olan başçı Nezih Yeşilnil. Her ikisinin de telefon ve faks no.ları yukarıda yazılı.
Başarılarınızın devamını dileriz.

ZF

CD'li Jazz!

Jazz'sız bir memlekette bu işe amatörce de olsa gönlümüzü verdik. Boyut Yayıncılık'a Jazz Dergisi için teşekkürler ederiz. Lütfen Car-Men yerine Jazz Dergisinde CD bulmak istiyoruz. Fiyat fazla olsun ama jazz'lı olsun.

Edremit, Akçay'dan selam ve sevgiler.

Engin Atamer
Edremit

Çok teşekkürler. Önerileriniz dikkate alınacaktır.

ZF

Müzik-San'den Sanat ve Sanatçı'severlere

Müzik-Der (Müzik, Sahne ve Gösteri Sanatçıları Derneği) bünyesinde, mağdur duruma düşen sanatçılarımıza karşılıksız yardımda bulunmak amacıyla, Müzik-San adı altında kurulan Sandığımız, yaklaşık 2,5 yıldır amaçları doğrultusunda faaliyetine devam etmektedir.

Bu doğrultuda, muhtaç sanatçılara yapılan karşılıksız yardımların yanısıra, işsiz kalan müzik sanatçılarına, üç ayı aşmamak koşulyla, işsiz kaldıkları bu süre içinde, asgari ücret üzerinden karşılıksız yardım amacıyla çalışmalarına başlamıştır.

Bir anlamda, ülkemizde henüz uygulanmayan "İşsizlik Sigortası"nın küçük bir örneğini oluşturacak bu uygulama için, sandığımızın öz kaynaklarına ek olarak maddi desteğe ihtiyaç duyulduğundan, bu amaçla TC Kültür Bakanı Sayın İstemihan Talay'a başvurulmuş ve Sayın Bakan, 08/01/1998 tarihinde yapılan görüşmede, sandığımıza, Bakanlıkça 5 milyar lira tutarında yardım yapılacağını açıklamıştır.

Hiç kuşkusuz, üye sayısının ve müzik sanatçılarına verilecek desteğin artmasıyla, Sandığımız giderek güçlenecek ve buna paralel olarak İşsizlik Sigortasının yanısıra Sandıkça muhtaç sanatçılara yapılacak diğer yardımların miktarları da artacaktır.

Temel dileğimiz, hiçbir sanatçımızın muhtaç ve mağdur duruma düşmemesidir. Ancak iş kolumuzda istikrarsızlığı, iş ve sosyal güvencenin yetersizliği ve benzeri nedenlerle, birçok sanatçımız mağdur duruma düşmekte ve bu durumda genellikle yardım alma olanağından yoksun kalmaktadırlar.

İşte bu nedenlerden, Sandıkça sağlanacak yardımlara ihtiyaç duymasanız dahi, Sandığımızca başlatılacak olan "İşsizlik Sigortası" uygulamasına, mağdur ve muhtaç duruma düşen sanatçılarımıza destek olmanız amacıyla Sandığımıza maddi destek sağlamanız, Sandığımızın daha da gelişmesi ve güçlenmesine önemli katkı sağlayacak ve yapacağınız yardımlar, ihtiyaç duyan sanatçılarımız için yaşamsal önem taşıyacaktır.

Kuruluşundan bu yana birçok sanatçımız, zor durumlarında yeterli düzeyde olmasa dahi Sandığımızdan destek bulmuştur.

Bu desteğin artması, gelişmesi ve yaygınlaşması, kuşkusuz öncelikle müzik sanatçılarının Sandığımıza yapacakları yardımlarla mümkün olabilecektir.

Sandığımıza yapacağınız maddi yardımları, aşağıda belirtilen banka hesabına yatırabilir, ayrıca üye olarak da Sandığımıza destek sağlayabilirsiniz.

Müzik sanatçılarımızın bu çağrımıza ilgi göstererek gerekli katkı ve desteği sağlayacakları inancıyla, dostça selamlarımızı iletiriz.

M.Talat Özbaş — **Mali Sekreter**
Melih Abay — **Başkan**

Hesap No. TC Ziraat Bankası Akay Şubesi, 30440/113892 hesap.
Tel.No.(0312)4254211
Fax: (0312)4179328

		PAZARTESİ	SALI	ÇARŞAMBA	PERŞEMBE	CUMA	CUMARTESİ	PAZAR
AÇIK RADYO/94.9 (Mayıs'ta programlar değişiyor)	06.30-07.30	SABAHLIK • Osman Tümay (Günün ilk saatlerine uygun her tür müzik)						
	07.30-08.30					GÜNAHIN RENGİ Lucia da Silva Brezilya Ritmleri		
	11.00-12.00	ROCK'N'ROLL KALICIDIR • Ömer Madra "Oldies" ve klasikleşmiş Rock, rhythm & blues parçaları						MAVİ NOTA Cengiz Işılay
	13.00-14.00						KAYITSIZ KALABİLİR MİSİNİZ? Adnan Arduman Arşivlerden	
	14.00-15.00							DALDAN DALA Osman Tümay Hulusi Özoklav
	16.30-17.30	JAZZ STANDARTLARI • Atilla Aksoy						
	17.00-18.00						JAZZ TARİHİNDE SEYR-Ü SEFA Atilla Aksoy Jazz'ın 100 yıllık tarihi	
	20.00-21.00	ARZIN MERKEZİNE SEYAHAT Gökhan Akçura Blues & Rock			YAŞAYAN BLUES Eyüp İblağ Blues	KOKOMO Sedat Nemli Pop - soul - jazz		
	21.00-22.00		GİTARESK Jak Kohen Rock ve blues gitarcıları	LATİN LOVER Ayhan Sicimoğlu Latin				
	22.00-23.00		AKSİ NOTA Necati Tüfenk Alternatif			ÖBÜR DÜNYA Ahmet Uluğ Acid-jazz, funk, soul	WORLD WİDE Gilles Petersen Acid-jazz, Latin	
	00.05-01.00					LATUN MAHALLESİ Lizet Frayman Latin - Jaz - Samba		
	01.00-02.00				CEM – SESSION Cem Çınlar Jazz ve diğer			
TRT3 / 88.2	11.00-12.00							MAVİ NOTA Cengiz Işılay
	12.15-13.00						JAZZ USTALARI Umut Pelit	
	15.00-16.00				JAZZ PANORAMASI Ahmet Berker			
	16.00-17.00							JAZZ'IN ŞARKISI Renin Batıgün
	17.15-18.00		JAZZ YOLCULUĞU Nadide Övül	JAZZ DÜNYASI Erol Tulay	JAZZ KULÜBÜ Hamdi Ünlü	TRT İST. HAF, MÜZ. ORK. Seyran Ersül		
	20.00-21.00	EKİNOKS Hülya Tunçağ						JAZZ PANORAMASI Ahmet Berker
	21.00-22.00						GÜNÜMÜZDE JAZZ Hülya Tunçağ	
	22.00-23.00				KLASİK VE JAZZ ETKİLEŞİMLERİ Atıl İnaç			JAZZ DÜNYASINDAN Teoman Baber
	23.00-24.00					ŞU JAZZ DEDİKLERİ Ali Sönmez		
RADIO BLUE 94.5	18.00-20.00					CAFE LATİNO Sesil Aktürk		BLUE MONDAY Engin Gençer
RADYO C Ank. 106.5	21.00-22.00	BLUES KUŞAĞI	BLUES KUŞAĞI	BLUES KUŞAĞI	BLUES KUŞAĞI	BLUES KUŞAĞI	BLUES KUŞAĞI	BLUES KUŞAĞI
	22.00-23.00		JAZZ KUŞAĞI				JAZZ KUŞAĞI	
ANADOLU Ank. 103.7 / İst. 103.3	20.00-21.00			PAMUK TARLALARI Yalçın Yıldız				
	21.00-22.00		JAZZ GÜNLÜĞÜ Atacan Günay		MÜZİK PENCERESİ Hakan Arslan	AKUSTİK PANORAMA Ümran Beriş		
	23.00-24.00							BÜYÜLÜ RAPSODİ Nuray Uzunöz San
PrimA TV			JAZZ YAYINI HER SABAH 07:30-09:00, 12:40-14:10 KUŞAK TEKRAR, 01:40-KAPANIŞ KUŞAK TEKRAR					
C TV	22.00-23.00			OCTAVE Ata Can-Miraç Eronat Can				
TR2 TV	TRT HAF. MÜZ. JAZZ ORK. 20.00	MÜZİK DÜNYASINDAN 23.30	MÜZİK MOZAİK 21.30				KONSER SAATİ 22.30	KONSER SAATİ 20.05 JAZZ ROCK 15.00

Radyo TV

Serdar Karabatı
e-mail: karabats@boun.edu.tr

Bu sayıdaki bulmacayı doğru olarak yanıtlayanlardan üç kişiye Verve'den 3 CD.
İsim, Adres ve telefonlarınızı yazmayı unutmayın!

Jazz/Bulmaca
Yüzyıl Mah. Matbaacılar Sitesi No. 115 Bağcılar 80560 / İstanbul

Soldan sağa

1. Onbeş yaşında profesyonel müzik yaşamına başlamış, önceleri Jimmy Smith, Jack McDuff, daha sonra ise Sony Stitt ve John Handy ile çalışmıştır. 1980'de geçirdiği bir rahatsızlık dolayısıyla müzik hayatı kesintiye uğramıştır. Yakın geçmiste yeniden müzik çalışmalarına dönmüştür. Gitaristlerin çok beğendiği bir isimdir (doğumu 1944).
2. Gitarist Mike Stern'ün bir albümü. ..... What It Is/Barry Altschul, Gerry Hemingway, Anthony Braxton ile çalışmış bir bascı. Mark ...../Bir davulcu. ..... Blackwell (1929-1992).
3. ..... Love Supreme (Coltrane)/Jack DeJohnette'in Pat Metheny ve Herbie Hancock'la birlikte gerçekleştirdiği bir albümü ..... Realities/Bir Önder Focan bestesi. .....-mail Lovers.
4. Ülkemizde çok sevilen bir piyanist. Aziza Mustafa ...../Duyduğunu anında çalabilen, kulağı kuvvetli anlamında jazz argo sözcüğü (İngilizce)/Prelude to ..... Kiss (Ellington/Gordon/Mills).
5. Günümüzden bir piyanist. Rachel ...../ Günümüzden bir trompetçi. ..... Brecker/ Günümüzden bir davulcu. ..... Parker.
6. Don Cherry, Charlie Haden, Dewey Redman, Ed Blackwell'li bir topluluk. ..... and New Dreams/Günümüzden bir piyanist. Benny ..... /North Sea jazz festivalinin yapıldığı ülkenin plaka işareti.
7. Bir nota/Iki kişilik müzik performansı (İngilizce)/Çoğunluklu müzik eşliğinde gerçekleştirilen bir sahne sanatı.
8. ..... Maria (Wayne Shorter)/Gitarist Emily Remler'in (1957-1990) ölmeden önceki son albümü. ..... to Wes/John Abercrombie Organ Trio ile ülkemizde de çalmış olan orgcu. ..... Wall.
9. 20. yüzyılın önemli müzik adamlarındandır. John ...../Bazı jazz'cıları da etkilemiş olan Debussy'nin bir eseri. La ...../Electronic Wind Instrument (kısaltma).
10. Davulcu Baby Warren ..... (1898-1959) ve klarinetçi Johnny ..... (1892-1940) kardeşlerin soyadı/Lionel Hampton, Count Basie, Charlie Parker gibi isimlerle çalışmış tenor saksofoncu. Don ..... (1912-1972)/ ..... Weaver of Dreams (Elliot/Young).

Yukarıdan aşağıya

1-Yeni tango müziğinin yaratıcısı. Astor ...../Compact Disc (kısaltma).
2-Pat Metheny'nin Lyle Mays ve Nana Vascencelos ile birlikte gerçekleştirdiği bir albüm. ..... Falls Wichita, So Falls Wichita Falls/Charles Mingus, Booker Ervin, Roland Kirk gibi isimlerle çalışmış bir piyanist. Horace ...../Anita O'Day'in baş harfleri.
3-Count Basie, Mel Lewis gibi isimlerle çalışmış bir trompetçi. ..... Jones (1923-1986)/Bir Miles Davis albümü. In ..... Silent Way/Chick Corea, Al Di Meola gibi isimlerle çalışmış ve birçok davulcuyu etkilemiş bir davulcu. Steve ..... (tersi)/Re sesinin harf karşılığı.
4-Bir Latin-Karayip dansı/Cootie Williams, Billy Taylor, Oscar Peterson ile çalışmış bir davulcu. ..... Thigpen.
5-Dizzy Gillespie, Charlie Parker, Stan Getz ile çalışmış bir piyanist ..... Haig (1924-1982)/Bir Charles Mingus albümü. Mingus ..... Um/Brecker kardeşlerinde çaldığı, kısa ömürlü bir grup.
6-Bir davulcu. Herlin ...../Müzik yapıtı (tersi).
7-Red Norvo, Artie Shaw, George Wein ile çalışmış bir gitarist. ..... Farlow/Günümüzden bir banjocu (tersi). ..... Fleck/Bir Michael Brecker albümü. Don't ..... This at Home.
8-Bir Kerem Görsev albümü. ..... Love May/Bir Glenn Miller klasiği. Moonlight ...../Bir Return To Forever albümü. Light As ..... Feather.
9-Özellikle Hoe Down ve Stolen Moments adlı besteleri ile bilinen saksofoncu ve besteci. Oliver ...../Flutcu Hubert ..... ve tenor saksofoncu Ronnie ..... kardeşlerin soyadı.
10-Bir tenor saksofoncu ..... Pope/Günümüzden bir gitarist ..... Stern/La notasinin harf karşılığı.

Geçen sayıdaki bulmacayı doğru olarak çözümleyip, çekilişte Katalog + CD kazanan şanslı okuyucularımız:
Engin Atamar / Edremit,
Ayzer Aslan / Kadıköy
S. Çağatay Afyon / Göztepe (CD+K)
Göksel Kalafat / Ankara
M. Ali Öksüt / Ankara
Selkan Larlar / Kadıköy (CD+K)
Mert Tokman / Ankara
Aram Bakırcı / İstanbul

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1	A	T	S	E	B	J	B	L	O	F
2	M	A	C	E	R	O	U	J	R	E
3	I	K	O	P	E	N	H	A	G	A
4	T	E	F	A	D	L	A	N	I	T
5	B	R	I	D	G	E	N	H	A	H
6	J	O	E	J	O	N	I	O	N	E
7	O	D	L	A	D	N	A	T	T	R
8	S	I	D	N	E	Y	S	O	A	C
9	O	T	A	G	I	A	I	N	D	O
10	D	I	M	O	N	T	R	E	U	X

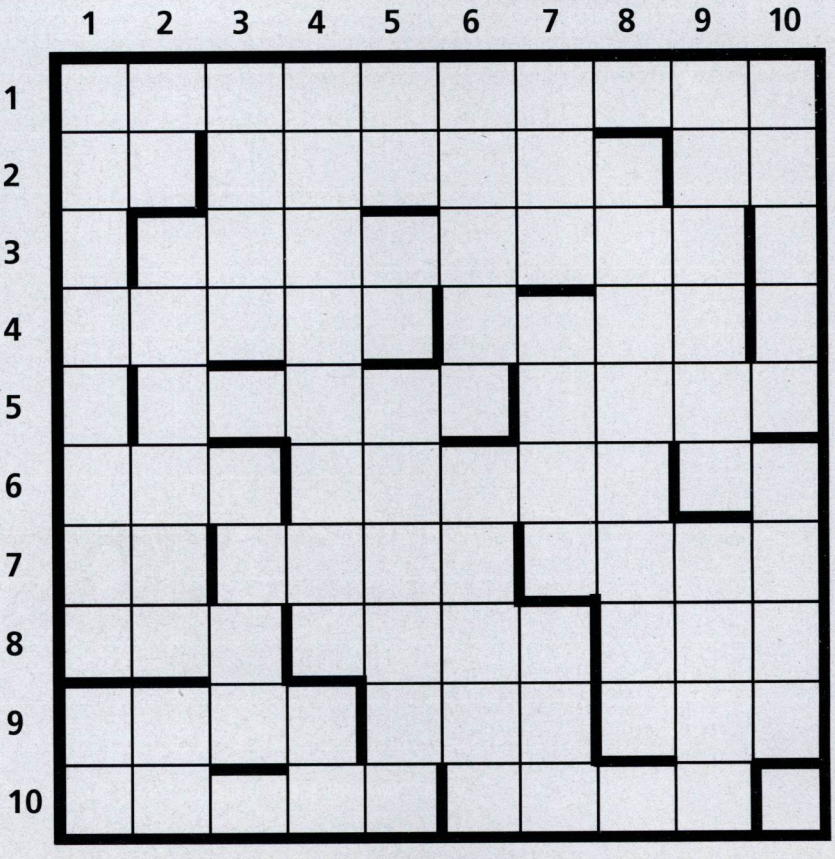

Arduman ve York iş birliği ile...

Türkiye'nin havası değişiyor!

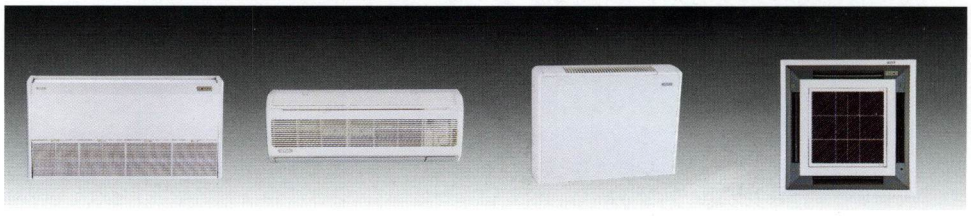

Türkiye'nin havasını değiştirecek ve onu lâyık olduğu güzel ve temiz hava dalgasına kavuşturacak olan klimanın adı, **York.**

Dünyanın en büyük ve en çok satan klima markalarının başında gelen York'un Türkiye distribütörü ise yıllardır konusunda gösterdiği başarıyla kendini ispatlamış bir başka lider... **Arduman Mümessillik Tesisat ve Ticaret Ltd. Şti.**

York'un; ev, otel, ofis, mağaza, fabrika, iş merkezi ve dev gökdelenlere kadar uzanan her tür ve ebadı içeren geniş kapasiteli klima çeşitleri... Arduman'ın deneyimli servis ekibi, Türkiye'ye yayılmış geniş bayi ağı, satış öncesi ve sonrası verdiği hizmet güvencesi ile birleşince, sonuç tam istediğiniz gibi olacak... Dört dörtlük bir hava değişimi.

York®

"Klimanın adı"

ARDUMAN MÜMESSİLLİK TESİSAT VE TİCARET LTD. ŞTİ.

Genel Merkez: F. Kerim Gökay Cad. No: 29 Altunizade 81190 İstanbul Tel: (0-216) 310 44 70 Faks: (0-216) 343 42 01 **Ankara Bölge Müdürlüğü:** Hoşdere Cad. No: 136/C Yukarı Ayrancı - Ankara Tel: (0-312) 441 43 07 - (0-312) 441 43 08 Faks: (0-312) 441 43 08 **İzmir Bölge Müdürlüğü:** Mustafa Kemal Sahil Bulvarı No: 195/A Asansör 35280 İzmir Tel: (0-232) 484 46 06 - (0-232) 441 73 16 Faks: (0-232) 441 73 16 **Antalya Bölge Müdürlüğü:** Dumlupınar Cad. Ankara Sitesi No: 1 Meltem Mah. 07050 Antalya Tel: (0-242) 237 11 37 - (0-242) 237 44 37 Faks: (0-242) 237 44 37

Bozell Poyraz YK 98028

int_rnet'te

e.f.t. bedava!

Repo zaten bedava.

Ayrıca;
Döviz ve fon alım satımı.
Hisse senedi alım satımı.
Havale.
Fatura, kredi kartı ödemeleri.
Hesap ve çek senet bilgileri.
Şifre değişikliği.
Hepsi, Garanti İnternet şubesinde.
Hepsi bedava.
128 bit bilgi güvenliğiyle.

Ücretsiz İnternet şifresi için
başvuru adresi: www.garanti.com.tr
ya da herhangi bir Garanti şubesi.
Bilgi için: (0 212) 630 30 30

GARANTİ

ŞubeSiz™ Bankacılık

Başka bir arzunuz?

www.garanti.com.tr